

*Ekspertyza w zakresie możliwości tworzenia
i rozwoju wspólnego produktu turystycznego
na terenie Polski Północno-Wschodniej
(Miasto Elk, Gmina Gołdap, Gmina Olecko,
Miasto Suwałki oraz Miasto Augustów) wraz
z programem marketingowym oraz planem
operacyjnym*

Miasto Elk

Gmina Gołdap

Gmina Olecko

Miasto Suwałki

Miasto Augustów

*Ekspertyza w zakresie możliwości
tworzenia i rozwoju wspólnego
produktu turystycznego na terenie
Polski Północno-Wschodniej (Miasto
Ełk, Gmina Gołdap, Gmina Olecko,
Miasto Suwałki oraz Miasto
Augustów) wraz z programem
marketingowym oraz planem
operacyjnym*

Sierpień 2010

Fundusze Europejskie – dla rozwoju Polski Wschodniej

Zamawiający (Beneficjent):

Gmina Miasto Ełk
ul. Marsz. J. Piłsudskiego 4, 19-300 Ełk
tel. (87) 73 26 200, fax. (87) 73 26 230
www.elk.pl

Partnerzy:

Gmina Gołdap, Plac Zwycięstwa 14, 19-500 Gołdap www.goldap.pl
Gmina Olecko, Plac Wolności 3, 19-400 Olecko www.olecko.pl
Miasto Suwałki, ul. Adama Mickiewicza 1, 16-400 Suwałki www.um.suwalki.pl
Gmina Miasto Augustów, ul. 3 Maja 60, 16-300 Augustów www.urzad.augustow.pl

Instytucja Pośrednicząca:

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
ul. Pańska 81/83
00-834 Warszawa
tel. (22) 432 80 80, 432 71 25
fax. (22) 432 86 20, 432 84 04
www.parp.gov.pl

Spis treści

Analiza potencjału turystycznego obszaru EGO SA w oparciu o badania	5
1.1. Turystyczna analiza otoczenia obszaru.....	5
1.2. Atrakcyjność turystyczna obszaru.....	9
1.3. Stan zagospodarowanie turystycznego obszaru.....	19
1.4. Dominująca forma turystyki.....	38
1.5. Turystyczna analiza S.W.O.T.....	41
1.6. Wnioski z przeprowadzonych badań.....	44
Opis zasobów przyrodniczych i kulturowych obszaru EGO SA	47
2.1. Miasto Ełk	49
2.2. Gmina Gołdap.....	55
2.3. Gmina Olecko	62
2.4. Miasto Suwałki	66
2.5. Miasto Augustów	74
Opis zinwentaryzowanych szlaków turystycznych.....	86
3.1. Miasto Ełk	87
3.2. Gmina Gołdap.....	102
3.3. Gmina Olecko	108
3.4. Miasto Suwałki	117
3.5. Miasto Augustów	125
Opis zinwentaryzowanych obiektów ujętych na mapach.....	142
4.1. Miasto Ełk	142
4.2. Gmina Gołdap.....	144
4.3. Gmina Olecko	146
4.4. Miasto Suwałki	149
4.5. Miasto Augustów	151
Opis zinwentaryzowanych produktów turystycznych w obszarze EGO SA	154
5.1. Miasto Ełk	154
5.2. Gmina Gołdap.....	174
5.3. Gmina Olecko	184
5.4. Miasto Suwałki	201
5.5. Miasto Augustów	216
5.6. Obszary przestrzenno – funkcjonalne dla obszaru EGO SA związane z określonymi grupami produktów historycznych.....	232

Wyselekcjonowanie grupy wspólnych produktów turystycznych w obszarze EGO SA	235
6.1. Umiejscowienie programu rozwoju wspólnych produktów turystycznych w strategii rozwoju obszaru EGO SA.....	235
6.2. Wybór wspólnych produktów turystycznych.....	237
6.3. Segmentacja rynku.....	240
Model funkcjonowania i rozwoju zidentyfikowanych wspólnych produktów turystycznych dla obszaru EGO SA	246
7.1. Koncepcja wspólnych produktów turystycznych i plan operacyjny.....	246
A. Baśniowe zakątki	246
B. Pokochaj krainę pięciu zmysłów	262
C. Piękno morenowych wzgórz	269
D. Duchy Jaćwingów.....	278
E. Człowiek i technika.....	286
F. Cywilizacja i natura	294
G. Zobacz i zaciekaw się.....	303
H. Rozsmakuj się.....	308
I. Naszą naturą jest zdrowie	314
J. Od młodzieży świat zależy.....	319
K. Czas zastygły w kamieniu	324
L. Wiara oczami duszy	331
M. Przewodnik po krainie pięciu zmysłów	339
N. Magia północy	342
O. Potwora z jeziora.....	351
P. Dorównać bocianom	355
Q. Przetrawianie czyni mistrza.....	359
R. Wojenne historie pogranicza	364
S. U Pana Boga za piecem.....	374
T. Impuls rozwoju	380
Koncepcja rozwoju wspólnych produktów turystycznych.....	387
System wsparcia wspólnych produktów turystycznych	389
Plan promocji wspólnych produktów turystycznych.....	391
Harmonogram działań	394
Plan operacyjny	396
Spis rysunków.....	399

ANALIZA POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO OBSZARU EGO SA W OPARCIU O BADANIA

1.1. Turystyczna analiza otoczenia obszaru.

Bezpośrednie otoczenie obszaru EGO SA stanowi: od zachodu Kraina Wielkich Jezior Mazurskich, od południa Podlasie, a od północnego – wschodu Litwa.

O atrakcyjności Krainy Wielkich Jezior Mazurskich zdecydowały dwa czynniki: krajobraz naturalny, czyli w tym wypadku ten, który około 10 tysięcy lat temu został ukształtowany przez lodowiec – a więc malowniczo sfałdowany teren z licznymi jeziorami oraz krajobraz kulturowy. Prawie zupełny brak w tym rejonie przemysłu ciężkiego z uciążliwymi zakładami stał się atutem regionu. Właśnie dzięki temu krajobraz nie został zdegradowany. To z kolei sprawiło, że mamy tu bogactwo fauny i flory, a więc, obszary są cenne przyrodniczo. Szczególnie atrakcyjna jest Kraina Wielkich Jezior, w części południowej porośnięta Puszcza Piską, która jest jednym z największych w Polsce kompleksów leśnych (około 86 tys. ha).

Wielkie Jeziora Mazurskie stanowią największy w Polsce zespół połączonych kanałami jezior. Zajmują one około 20% powierzchni Krainy Wielkich Jezior. Bogactwo jezior sprawia, że krajobraz tego regionu wyróżnia się na tle pozostałych regionów przyrodniczych Polski.

Południowa część Wielkich Jezior Mazurskich – rejon jeziora Śniardwy - objęty został ochroną w granicach Mazurskiego Parku Krajobrazowego. Ponadto, najcenniejsze przyrodniczo obszary objęto ochroną rezerwatową. Najwięcej powołano rezerwatów ornitologicznych, w celu ochrony miejsc lęgowych ptactwa wodnego, oraz ornitologiczno-krajobrazowych.

Znajdujące się na terenie Wielkich Jezior Mazurskich pomniki przyrody w większości stanowią głazy narzutowe oraz sędziwe drzewa.

Ilość dużych obiektów noclegowych w głównych turystycznych ośrodkach regionu w 2009 roku była wysoka i kształtowała się od 11 do 20 obiektów w miastach Mrągowo i Mikołajki, podobnie w gminie Giżycko. Liczba miejsc noclegowych wynosiła w Mrągowie około 1500, w Mikołajkach 2000 miejsc. W każdym z trzech największych miast liczba noclegów udzielonych w ciągu roku kształtowała się w granicach od 150 tys. do 200 tys.

Okolo trzy czwarte z tych miejsc ma charakter całorocznych. Ponad połowa noclegów w tych miastach udzielana jest turystom zagranicznym.

Podlasie to obszar graniczący z obszarem EGO SA od południa. Jest to region należący do województwa podlaskiego, wraz z jego głównym ośrodkiem miejskim Białymstokiem. O jego atrakcyjności turystycznej decydują głównie walory przyrodnicze: malownicze krajobrazy, czyste powietrze, naturalne środowisko. Cenne kompleksy leśne, unikalna fauna i flora oraz obszary niezmienione działalnością człowieka stanowią niezaprzeczalne skarby regionu. Zachowały się tu także cenne obiekty zabytkowe, świadczące o interesującej historii i bogatej kulturze regionu.

Na wschodzie dominuje ludność prawosławna, mieszkająca we wsiach o przepięknie dekorowanej drewnianej zabudowie mającej swoje korzenie w tradycji ludów ruskich. Tutaj atrakcją są drewniane cerkwie oraz najważniejsze w Polsce miejsce kultu prawosławia - Święta Góra Grabarka, cenne kompleksy leśne (np. Puszcza Białowieska z Białowieskim Parkiem Narodowym), malownicze krajobrazy nadbużańskie oraz pradawne słynne grody i miasta, będące dziś zapomnianymi miejscowościami, pominiętymi podczas budowy współczesnych traktów komunikacyjnych (np. Drohiczyn, Mielnik).

Ilość obiektów turystycznych w 2009 roku kształtował się na poziomie około 112, w tym w Białymstoku i powiecie białostockim było ich 31. W tym czasie istniało na Białostocczyźnie około 7 tys. miejsc noclegowych, noclegów udzielono około 500 tys., w samym Białymstoku około 170 tys. noclegów. Turyści zagraniczni stanowili około jednej trzeciej turystów odwiedzających białostocczyznę.

Litwa, kraj sąsiadujący z obszarem EGO SA, stanowi duże wyzwanie pod względem konkurencyjności na rynku turystycznym. Konsekwentnie realizuje rozwój własnej turystyki wykorzystując członkostwo w Unii Europejskiej. Skutkiem tego jest stały wzrost liczby przyjazdów z krajów Europy Zachodniej. Sprzyja temu dodatkowo istnienie na Litwie bardzo dobrze rozwiniętej infrastruktury drogowej. Długość dróg przekracza 70 tys. kilometrów, w tym jest 420 kilometrów autostrad.

Turystyka na Litwie koncentruje się głównie w dwóch atrakcyjnych turystycznie obszarach: na bałtyckim wybrzeżu oraz na południu kraju w rejonie Niemna i Wilna, blisko granicy z Polską.

Konkurencyjna pod względem atrakcji turystycznych jest miejscowość Druskienniki położona w rozwidleniu dwóch rzek nad jeziorem Druskonie, znana z wód solankowych,

lasów i malowniczego krajobrazu. Turyści mogą tam skorzystać z licznych usług rekreacyjnych, których dostarcza znany w Europie aquapark. Innym cenionym ośrodkiem turystycznym tego obszaru są Troki, dawna stolica Litwy. Największym zabytkiem jest unikalny zamek położony na wyspie, w otoczeniu licznych jezior Trockiego Parku Narodowego. Ponadto w miasteczku można odnaleźć wiele zabytków architektury np. domy karaimów, dzielnicę tatarską czy Bazylikę Nawiedzenia Matki Bożej.

W 2009 roku na Litwie w miejscach noclegowych zostało zakwaterowanych około 2 mln turystów, przy czym prawie połowę stanowili turyści zagraniczni. Liczba ta stale wzrasta od siedmiu lat. Najbardziej popularnymi miejscowościami pod względem ilości udzielonych noclegów były Wilno (około $\frac{1}{4}$ wszystkich noclegów), Połaga (około $\frac{1}{5}$ noclegów), Druskienniki (około $\frac{1}{5}$ noclegów) oraz Kłajpeda.

Konkurencję na rynku turystycznym w stosunku do innych regionów, obszar EGO SA może realizować w dwóch płaszczyznach działań konkurencyjnych: jako konkurencję przedmiotową oraz podmiotową.

W pierwszym przypadku konkurencyjność podmiotowa obszaru EGO SA związana jest z występowaniem i kształtowaniem na terenie obszaru, konkurencyjnych zasobów turystycznych, do których należą zarówno atrakcje przyrodnicze, jak również kreowane przez człowieka np. atrakcje kulturalne, rekreacyjne itp. Należy również zaliczyć do nich zasoby społeczne i intelektualne, które mają wymiar jakościowy, trudny do uchwycenia, jednocześnie zaś mogą w decydujący sposób ukształtować przewagę konkurencyjną nawet na tle większych regionów. Stan konkurencyjności obszaru EGO SA w przypadku konkurencyjności przedmiotowej, zostanie odzwierciedlony przez ilość i jakość konkurencyjnych działań podmiotów komercyjnych, świadczących usługi turystyczne, które realizują w oparciu o wymienione zasoby obszaru. Skutkiem jest szybszy rozwój rynku turystycznego obszaru, wzrost dochodów płynących z turystyki, umożliwiający reinwestycję i dalsze umacnianie pozycji konkurencyjnej.

Władze samorządowe w celu utrzymania korzystnych zjawisk powinny skupiać się na ochronie zasobów i ich rozwoju, poprzez zwiększanie ich atrakcyjności turystycznej, przy jednoczesnej ochronie zasobów naturalnych. Powinny również długofalowo realizować działania rozwijające kapitał ludzki, a także kształtować instytucjonalne otoczenie biznesu wspomagające jego działalność.

Drugi obszar, konkurencyjność podmiotowa, związany jest z występowaniem władz samorządowych EGO SA bezpośrednio jako wykonawców wielu istotnych funkcji i działań, zarówno w obszarze społecznym, ekonomicznym i politycznym. Może to być realizowanie usług publicznych, wspieranie działań rozwijających zasoby lokalne (lobbing na rzecz rozwoju dostępności komunikacyjnej), a także jako pomoc w realizacji konkretnych przedsięwzięć gospodarczych (partnerstwo publiczno – prawne, pozyskiwanie inwestorów instytucjonalnych z dziedziny turystyki). Najbardziej charakterystycznym objawem tej konkurencyjności jest jednak występowanie w roli konkurenta w stosunku do innych władz i instytucji poprzez realizację własnych celów, w zakresie rozwoju rynku usług turystycznych (np. zdobywanie dotacji i subwencji).

Należy jednak podkreślić, że konkurencja podmiotowa w tym ostatnim wymiarze, nie powinna być realizowana w sposób dogmatyczny, polegający na walce z wszystkimi. Jej skuteczność uzależniona jest od wielkości potencjału jakim się dysponuje, dlatego też należy rozważyć możliwości współpracy strategicznej między władzami samorządów o zbliżonych celach. Obszar EGO SA i platforma współpracy jest skutkiem takiego podejścia. Należy w tym wypadku utrzymać i rozwijać takie działania, które tą współpracę pogłębią, a do których należy realizacja koncepcji wspólnych produktów turystycznych.

Podsumowanie

Obszar EGO SA jest położony pomiędzy rozwiniętymi pod względem turystycznym regionami. Posiadają one bogactwo atrakcji turystycznych, stanowią znana markę na krajowym i zagranicznym rynku turystycznym oraz charakteryzują się znaczącym potencjałem w zakresie miejsc noclegowych. Jednym z głównych uwarunkowań strategicznych regionu EGO SA jest zatem silna, bliska konkurencja na rynku turystyki przyjazdowej.

W celu utrzymania i rozwoju własnej silnej pozycji konkurencyjnej, władze samorządów, które podjęły współpracę, powinny dążyć do stworzenia własnej silnej marki obszaru, wdrożyć i realnie rozwijać wspólne produkty turystyczne, przy jednoczesnym wsparciu dla sektora prywatnego oraz aktywnej promocji. Niezbędny jest również monitoring w zakresie sytuacji konkurencyjnej na międzyregionalnym rynku turystycznym.

1.2. Atrakcyjność turystyczna obszaru.

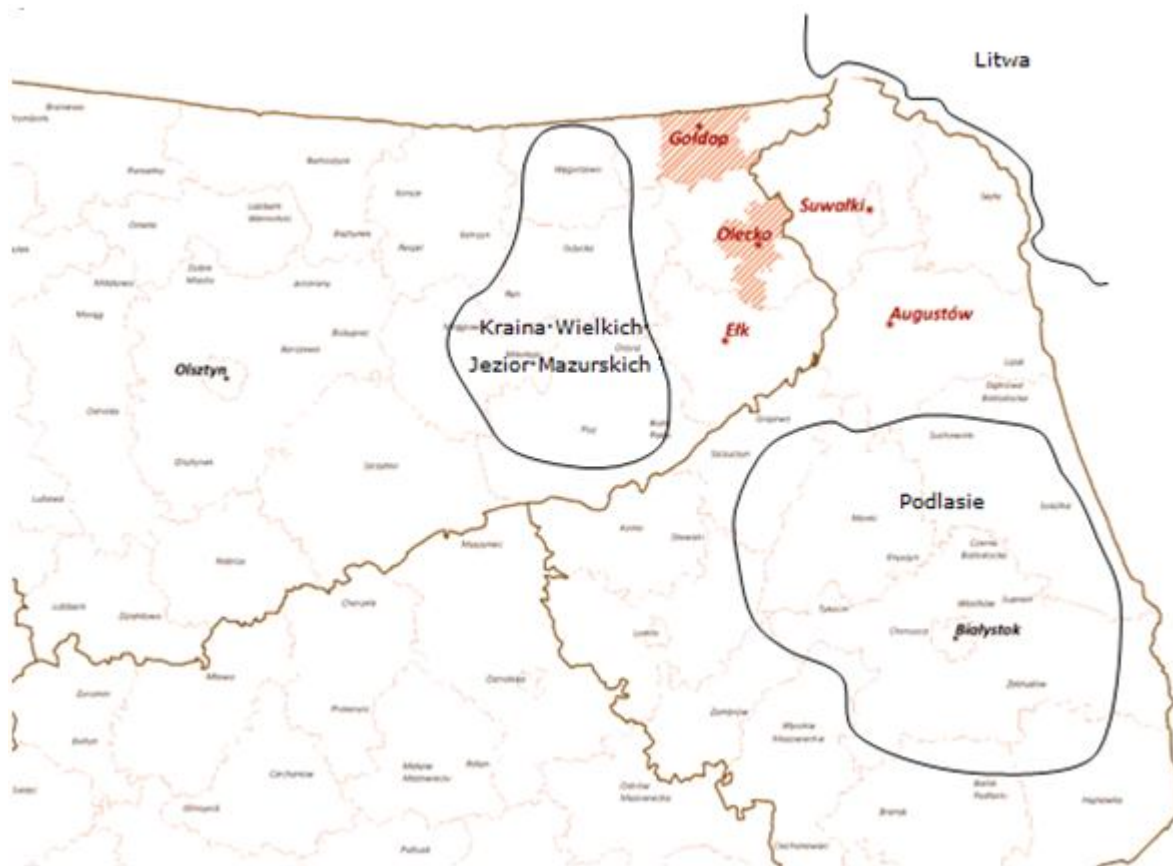
Obszar „EGO SA” należy do jednych z najciekawszych i najpiękniejszych terenów Polski. Położony jest na terenie Zielonych Płuc Polski, skupiającym unikatowe cechy środowiska przyrodniczego i kulturowego. Charakterystyczne dla tego obszaru słabe uprzemysłowienie sprawia, że okolice nie są zanieczyszczone, a powietrze należy do najczystszych w Polsce.

Dodatkowo liczne obiekty zabytkowe oraz walory przyrodnicze sprawiają, że region ten jest bardzo atrakcyjny turystycznie.

RYS. 1. REZERWAT "CISOWY JAR" W POWIECIE OLECKIM
Źródło: www.egoturystyka.pl

Obszar „EGO SA” leży w Polsce północno - wschodniej na terenie dwóch województw: podlaskiego i warmińsko – mazurskiego, na obszarze pojezierzy: mazurskiego (Miasto Ełk, Gmina Gołdap i Gmina Olecko) i suwalsko-augustowskiego (miasta Augustów i Suwałki). Położenie miast i gmin wchodzących w skład regionu ukazuje *Rysunek 2.* (kolorem czerwonym oznaczone zostały miasta i gminy wchodzące w skład „EGO SA”, oznaczono również graniczące obszary konkurencyjne).

RYS. 2. „EGO SA” NA TLE POLSKI PÓLNOCNO – WSCHODNIEJ

Źródło: opracowanie własne

POJEZIERZE MAZURSKIE¹

Tereny EGO SA wchodzące w skład pojezierza to:

- Pojezierze Elckie,
- Wzgórza Szeskie,
- Kraina Węgorapy.

Pojezierze Elckie, w którego granicach znajduje się zachodnia, południowa i centralna część powiatu oleckiego oraz Miasto Ełk, to obszar, który w przeważającej części stanowi silnie pagórkowatą wyżynę, miejscami porośniętą zwartymi kompleksami leśnymi (Puszcza Borecka) z licznymi jeziorami. Płyne przez nią również rzeka Ełk wraz z dopływami. Morenowe wzgórza Pojezierza osiągają wysokość powyżej 200 m n.p.m. (Góry Piłackie, 219 m). Do największych jezior położonych na tym obszarze zalicza się Jezioro

¹ wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski Jerzego Kondrackiego

Rajgrodzkie (15,1 km²), Selmęt Wielki (12,6 km²), Łaśmiady (8,8 km²). Teren ten obejmuje rozległe, malowniczo połączone kompleksy leśne, jeziora, pagórki i doliny morenowe oraz tereny równinne. Wszystko to razem sprawia, że jest on rajem dla wędkarzy, grzybiarzy, a także dla miłośników długich wędrówek pieszych, rowerowych i kajakowych.

RYS. 3. POLNA DROGA PRZY JEZIORZE EŁCKIM
Źródło: <http://www.digart.pl/praca/2264350>

Wzgórza Szeskie położone są w północnej części powiatu oleckiego i w powiecie gołdapskim. Wzgórza stanowią ciąg moren czołowych, odznaczających się wyraźnym garbem w krajobrazie. W północnej ich części wysokości względne przekraczają 100 m. Najwyższym wzniesieniem jest Góra Szeska (309 m n.p.m.) - trzecie pod względem wysokości pasmo polskich pojezierzy. Na północ od niej ciągnie się pas wzgórz, których kulminację stanowią: Góra Rudzka (284 m n.p.m.), Góra Tatarska (308 m n.p.m.), Piękna Góra, zwana też Gołdapską (272 m n.p.m.). Nie występują tu jednak duże kompleksy leśne. Na obszarze Wzgórz znajduje się rezerwat przyrody "Cisowy Jar" – wąwóz porośnięty lasem mieszanym, gdzie ochronie podlega cis pospolity. Znaleźć tu można również małe zagłębienia bezodpływowe, wypełnione wodą lub zabagnione, oraz liczne strumienie o znacznych spadkach. Region odznacza się niewielką gęstością zaludnienia, brak jest większych osiedli.

RYS. 4. WZGÓRZA SZESKIE

Źródło: <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo.php?id=355683>

Kraina Węgorapy, na terenie której leży północno-zachodnia część gminy Gołdap ma charakter kotliny o płaskim dnie, otoczonej wzgórzami morenowymi. Przez kotlinę przepływają rzeki Węgorapa i Gołdapa. Teren ten jest słabo zalesiony i prawie pozbawiony jezior. Znaczną część powierzchni stanowią łąki.

RYS. 5. KRAINA WĘGORAPY

Źródło: <http://www.pieknetereny.pl/kraina-wegorapy-kres-mazur/>

POJEZIERZE SUWALSKO-AUGUSTOWSKIE²

Obszar „EGO SA” wchodzący w skład pojezierza to:

- Puszcza Romincka,
- Pojezierze Suwalskie,
- Równina Augustowska.

Puszcza Romincka, zwana „polską tajgą” – to rozległy, zwarty kompleks leśny i zarazem najbardziej na północny – wschód wysunięta część Mazur Garbatych. Na jej polskiej części leży Gmina Gołdap. Przez puszcę przepływają dwie rzeczki: Błędzianka i Bludzia oraz wiele innych mniejszych strumieni i cieków. Występują tu także torfowiska, bagniska, źródliska, jeziorne oczka i podmokłe uroczyska, które charakteryzują te morenowe tereny. Jezior jest tu niewiele, a największe z nich to jezioro Gołdap. Rzeźba terenu jest urozmaicona, silnie sfalowana, zbudowana z ilastych glin i piasków polodowcowych. W celu ochrony walorów przyrodniczych oraz krajobrazowych puszczy stworzono na jej obszarze Park Krajobrazowy Puszczy Rominckiej. Park powstał w styczniu 1998 roku. Poza walorami przyrodniczymi, na jego terenie można podziwiać liczne obiekty zabytkowe (kościół, dwory, kamienice). Atrakcją są tu również wysokie podwójne wiadukty i mosty kolejowe, przypominające rzymskie akwedukty. Charakteryzują się one ciekawą sylwetką, a także znaczną wysokością (36m)³.

Cenne przyrodniczo fragmenty puszczy objęto również ochroną w rezerwach przyrody:

- Rezerwat leśno – torfowiskowe: Struga Żytkiejmska, Uroczysko Kramnik,
- Rezerwat torfowiskowy: Mechacz Wielki,
- Rezerwat leśne: Boczki, Dziki Kąt,
- Rezerwat florystyczny: Czerwona Struga.

² zgodnie z regionalizacją fizycznogeograficzną Polski Jerzego Kondrackiego, pojezierze to nosi nazwę Pojezierze Litewskie.

³ *Parki Krajobrazowe w Polsce*, red. G. Rąkowski, Warszawa, 2002

RYS. 6. PUSZCZA ROMINCKA

Źródło: <http://www.nord-ost.com.pl/noclegi/documents/26.html>

Pojezierze Suwalskie bezpośrednio graniczy od zachodu z *Pojezierzem Ełckim*, a od południa z *Równiną Augustowską*. Rzeźba terenu ukształtowana została przez działalność najmłodszego na naszych ziemiach lądolodu zlodowacenia bałtyckiego – stadiału pomorskiego i fragmentarycznie fazy Wigier tego zlodowacenia. Cechą charakterystyczną tego terenu są duże różnice wysokości oraz liczne jeziora (około 250 jezior powyżej 1 ha). Większość z nich to jeziora rynnowe, ale można tu również spotkać jeziora morenowe o nieregularnej linii brzegowej. Wiele z nich odznacza się bardzo czystymi wodami. Są to na ogół zbiorniki płytkie, jednak to właśnie na tym terenie znajduje się najgłębsze jezioro w Polsce – Hańcza, którego głębokość sięga ponad 106 metrów.⁴

Hańcza jest jeziorem rynnowym o powierzchni 304 ha, długości 4530 m i szerokości 1150 m. Lustro wody leży na wysokości 227 m n.p.m. Brzegi są pokryte licznymi głazami, w większości strome i wysokie, linia brzegowa urozmaicona malowniczymi zatokami i półwyspami. Dno urzeźbione rowami, dołami i stromymi wąwozami. Hańcza jest jeziorem α - mezotroficznym o wodach bardzo czystych i o dużej przezroczystości. Roślinność jeziora jest bardzo uboga. Zooplankton charakteryzuje się występowaniem skandynawsko - bałtyckich gatunków skorupiaków. Spośród ryb występuje tu m.in. głowacz pręgopłetwy, sieja, sielawa. Od 1963 r. jezioro Hańcza jest rezerwatem krajobrazowo-wodnym.⁵

⁴ Stanisław Herz, *Pojezierze Suwalskie*, Warszawa 1983

⁵ www.spk.org.pl

Na terenie Pojezierza Suwalskiego znajduje się Suwalski Park Krajobrazowy utworzony w 1976 roku. Jest to pierwszy park krajobrazowy w Polsce. Obejmuje swoim zasięgiem Zagłębienie Szeszupy i tereny otaczające jez. Hańcza. Powierzchnia parku wynosi 6284 ha (62,8 km²), w tym około 60% stanowią użytki rolne, 24% lasy, 10% wody, 4% bagna i 2% pozostałe grunty.

Zagłębienie Szeszupy jest najpiękniejszym na Suwalszczyźnie przykładem krajobrazu z zespołem form martwego lodu. Zajmuje około 50 km², a jego dno leży 40-70 m poniżej otaczającego go płaskowyzu, na którym znajdują się moreny czołowe, ozy, kemy i tarasy kemowe.⁶

Kolejnym cennym ze względów turystycznych miejscem na Pojezierzu Suwalskim jest Dolina Czarnej Hańczy (rzeka Czarna Hańcza przepływa przez Suwałki). Pomiędzy jeziorem Hańcza, a Turtulem na odcinku 2,5 km, dolina ma charakter wąskiej i głębokiej (30 m) rynny polodowcowej, którą płynie rzeka o bardzo dużym spadku, nadającym jej charakter górskiego potoku. Po obu stronach, brzegi rzeki porasta las łęgowy, środkiem zaś ciągnie się 13 pagórków ozu turtulsko - bachanowskiego.

Zbocza doliny są strome, porośnięte miejscami sosnowo-świerkowymi młodnikami i roślinnością łąkową. Odcinek poniżej Turtuła to szeroka na ponad 1 km dolina rzeczna, porośnięta lasem łęgowym, w którym meandruje Czarna Hańcza.⁷

⁶ *Pojezierze Suwalskie i Puszcza Augustowska. Praktyczny przewodnik*, 2007

⁷ www.spk.org.pl

RYS. 7. DOLINA CZARNEJ HAŃCZY

Źródło: <http://www.wigry.win.pl/wody/hancza.htm>

Równina Augustowska – region ten jest równiną sandrową o szczególnie bogatej i zróżnicowanej szacie roślinnej. Teren Równiny urozmaicają liczne wydmy i wzniesienia polodowcowe pokryte roślinnością charakterystyczną dla surowego klimatu. Większą część tego obszaru zajmuje Puszcza Augustowska, na terenie której znajduje się wiele rezerwatów przyrody. Przez Równinę biegnie Kanał Augustowski. Na jej obszarze znajdują się liczne jeziora. Największe z nich to: Wigry (w granicach równiny leży południowa ich część), Sajno, Białe Augustowskie, Necko, Serwy, Kalejty, Studzieniczne. Na południowo – zachodnim krańcu położony jest Augustów – jedyne miasto znajdujące się na terenie Równiny.

Puszcza Augustowska jest dużym kompleksem leśnym. W jej północnej części leży Wigierski Park Narodowy, obejmujący jezioro Wigry i przylegające lasy.

RYS. 8. WIGIERSKI PARK NARODOWY

Źródło: <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo.php?id=355536>

Wigierski Park Narodowy utworzono w 1989 roku, zajmuje powierzchnię 14 956 ha. W jego obrębie można znaleźć 45 zbiorników wodnych o łącznej powierzchni 28 km². Centralną częścią Parku jest jezioro Wigry, wraz z całym zespołem jezior otaczających i pozostających z nim w ścisłym związku hydrologicznym. Poszczególne jeziora Parku różnią się między sobą pod względem troficzności wód. Specyficzną grupę stanowią jeziora - suchary. Te śródlądowe zbiorniki o brązowej, mało przezroczystej wodzie i dużą ilością substancji organicznych są niezwykle pięknymi tworamami natury. Niektóre z obecnych jezior kompleksu Wigierskiego były zatokami Wigier, które w wyniku zarastania roślinnością wodną i wypełnienie szczątkami roślin i zwierząt uległy oddzieleniu od głównego jeziora. Tak m.in. powstały: Muliczne, Okragłe, Długie, Białe Wigierskie, Kriszyn, Zakąty (Klonek), Leszczewek i inne. Przez teren Parku przepływają również rzeki. Główną z nich jest Czarna Hańcza. Drugą co do wielkości jest rzeczka Kamionka, a następnie Wiatrołuża i Maniówka.

Dla ochrony innych cennych przyrodniczo fragmentów Puszczy Augustowskiej utworzono rezerwaty:

- Kuriańskie Bagno (florystyczno-faunistyczny),
- Jezioro Kalejty (krajobrazowy),
- Kukle (krajobrazowy),
- Starożyn (florystyczny),
- Perkuć (florystyczny),

- Kozi Rynek (florystyczny, w większości na terenie bagiennym),
- Łempis (wodno-florystyczny),
- Mały Borek (florystyczny),
- Stara Ruda (wodno-florystyczny),
- Brzozowy Grąd (florystyczny, powstał w celu ochrony stanowiska storczyka – obuwika pospolitego),
- Glinki (rezerwat florystyczny, w pobliżu Augustowa i wsi Hruskie - utworzony 1971, o powierzchni 1,65 ha - ze stanowiskiem będącej pod ochroną paprocią pióropusznika strusiego),
- Tobolinka (obejmuje leśne dystroficzne jeziora tzw. suchary z pływającymi wysepkami oraz otaczające je torfowiska z niezwykle cennymi zbiorowiskami roślinnymi. Występują tu rościszka okrągłolistna - Drosera rotundifolia, przygielka biała - Rhyngospora alba, czy bażyna czarna - Empetrum nigrum),
- Pomorze (jedyny w Puszczy rezerwat leśno-archeologiczny. Chroni on najstarszy puszczański, 200 letni drzewostan sosnowy oraz znajdujące się na stromym wzgórzu nad brzegiem rzeki "Marychy" dawne grodzisko).

Puszcza Augustowska znajduje się również na liście obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Na terenie Puszczy znajdują się także obszary chronionego krajobrazu.

Podsumowanie

W obszarze EGO SA dominującą formą turystyki jest turystyka krajowa. Ze względu na sposób przemieszczania się istnieje turystyka wędrowna oraz turystyka pobytowa. Obecnie dynamicznie rozwija się turystyka krótkoterminowa, zwłaszcza weekendowa, której podstawowym atutem jest wysoka elastyczność w zakresie realizowanych miejsc pobytu. Jeżeli chodzi o okres największego nasilenia przyjazdów, zdecydowanie dominuje turystyka letnia, urlopowo – wakacyjna. Tym niemniej region EGO SA, jak wykazały badania, posiada duży potencjał rozwoju w zakresie turystyki całorocznej, w tym zimowej.

Ze względu na cel przyjazdów, największą ilość pobytów można przypisać turystyce wypoczynkowej, chociaż prawie jednakowe znaczenie posiada turystyka krajoznawcza, a także turystyka zdrowotna, co jest bardzo znaczącym trendem na rynku turystycznym.

Potencjał turystyczny obszaru EGO SA jest dopasowany do istniejących w obszarze form turystyki. Istniejącymi warunkami dla rozwoju turystyki weekendowej są ośrodki

miejskie, z bazą noclegową i gastronomiczną oraz znaczną ilością imprez kulturalnych i sportowo – rekreacyjnych.

Potencjał obszaru, który sprzyja rozwojowi turystyki długoterminowej, krajoznawczej, kwalifikowanej (pieszej, kajakowej, żeglarskiej), to unikatowe w skali europejskiej zasoby naturalne. Przybywający turyści zauroczeni zostaną charakterystycznymi cechami krajobrazu, wśród których dominuje znaczne pofałdowanie terenu oraz duże zalesienie. Atutem są wyjątkowe jeziora polodowcowe oraz oczka wodne i stawy. Wyróżnia to obszar na tle terenów sąsiednich i czyni go jednym z najpiękniejszych w Polsce.

Wyjątkowe tereny takie jak: Puszcza Augustowska, Pojezierze Ełckie, Wzgórza Szeskie, Pojezierze Suwalsko-Augustowskie stanowią, jak pokazują badania, atrakcyjny cel wyjazdów. Dzięki znikomej degradacji środowiska goście przybywający do obszaru EGO SA uzyskują korzyści zdrowotne. Obszar posiada potencjał uzdrowiskowy w postaci obiektów uzdrowiskowych oraz unikalnego klimatu.

To wszystko stanowi bardzo dobry punkt wyjścia do kreacji wspólnych produktów turystycznych, które mogą stać się propozycją wysoce konkurencyjną na regionalnym rynku turystycznym.

1.3. Stan zagospodarowanie turystycznego obszaru.

Stan zagospodarowania turystycznego obszaru EGO SA jest zróżnicowany, co wynika ze specjalizacji ośrodków miejskich w różnych formach turystyki. Wynika to z kolei z pewnych charakterystycznych cech środowiska miast i gmin obszaru EGO SA. Większe ośrodki miejskie, takie jak Ełk i Suwałki posiadają rozwiniętą bazę rekreacyjną i kulturalną. Olecko i Gołdap natomiast rozwinęły bardziej zagospodarowanie terenu i okolic, co spowodowane jest wyjątkowymi zasobami przyrodniczymi. Augustów jako ośrodek turystyczny o największym doświadczeniu w kreowaniu wizerunku miasta turystycznego, jest najbardziej zróżnicowany pod względem zagospodarowania turystycznego obszaru.

Podsumowanie badań inwentaryzacyjnych zawarto w poniższych tabelach.

MIASTO EŁK

Ełk posiada znaczną liczbę instytucji kulturalnych. Świadczy o tym także mnogość imprez kulturalnych organizowanych na przestrzeni całego roku. Kolejnym rozwiniętym elementem zagospodarowania turystycznego są obiekty rekreacyjne. Ełk posiada rozbudowaną bazę sportów wodnych. Nie zaobserwowano wyraźnych braków w odniesieniu do gastronomii, z wyjątkiem niewystarczającej ilości restauracji o wyższym standardzie.

Infrastruktura okółoturystyczna jest w Ełku dobrze rozbudowana. Ilość dostępnych banków, bankomatów, oddziałów poczty, stacji paliw i parkingów strzeżonych jest wystarczająca.

Element zagospodarowania	Liczba
Muzea	3
Parki wodne	1
Hotele	7
Pensjonaty	11
Szlaki piesze	6
Szlaki rowerowe	3
Szlaki wodne	3
Plaża	1
Korty	2
Hala sportowo-widowiskowa	2
Wypożyczalnie sprzętu	7
Instytucje kulturalne	14
Restauracje i puby	23
Bary	8
Pizzerie	7
Dyskoteki	5
Kawiarnie	4
Kręgielnie	2
Bilard	1
Informacja turystyczna	1
Przewodnicy (organizacje)	1
Biura podróży	7
Parkingi	10
Kawiarenki internetowe	6
Stacje paliw	9
Poczta	7
Bank	27
Bankomaty	12
Kantory	5

Ochrona zdrowia	9
Apteki	18
Odnowa biologiczna	2
Siłownie i fitness	5

TAB. 1 . ZAGOSPODAOWANIE OKOŁOTURYSTYCZNE EŁKU

W przypadku Ełku podstawowym brakiem odnośnie zagospodarowania turystycznego jest niska ilość miejsc noclegowych o wysokim standardzie oraz niewystarczające ilości miejsca na parkingi niestrzeżone.

W badaniach ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców zadawano pytania związane z zagospodarowaniem turystycznym.

Najbardziej znanym respondentom, a zarazem najpopularniejszym wśród turystów szlakiem rowerowym jest szlak biegnący promenadą, wzdłuż jeziora Ełckiego, na którego wskazała połowa ankietowanych.

Następnie respondenci zostali poproszeni o wskazanie istniejących w Ełku i jego okolicach szlaków pieszych. Większość ankietowanych wskazała na szlak biegnący wzdłuż jeziora Ełckiego – promenadą miejską. Jest to szlak zarówno rowerowy, jaki i pieszy. Drugim z kolei najbardziej znanym respondentom szlakiem jest szlak „Białej Lili”. Obie te trasy zostały również uznane przez respondentów za cieszące się największym zainteresowaniem wśród turystów.

Respondenci zostali także poproszeni o wskazanie istniejących szlaków konnych. Prawie 76% osób biorących udział w niniejszym badaniu na to pytanie nie udzieliło odpowiedzi. Powodem takiej sytuacji może być niewiedza respondentów na temat szlaków konnych oraz złe ich oznakowanie. Te osoby, które na to pytanie odpowiedziały wskazywały nie na konkretne nazwy szlaków, ale na ulice, którymi jakiś szlak biegnie. 18,7% osób, spośród wszystkich ankietowanych wskazało, że konno można jeździć m.in. trasą prowadzącą przez ulicę Zamkową w Ełku do wsi Bartosze.

W dalszej części analizowanych pytań respondenci mieli wskazać istniejące i cieszące się największą popularnością wśród turystów trasy narciarskie. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 91% ankietowanych, co zapewne wiąże się z tym, że w mieście Ełk szlaki narciarskie nie występują, lub są bardzo źle oznakowane, więc respondenci nie wiedzą o ich istnieniu. Osoby, które wymieniały trasy narciarskie najczęściej podawały trasy znajdujące się na „Tatarskiej Górze”.

Kolejną atrakcją rekreacyjną o którą zapytaliśmy respondentów są szlaki kajakowe. Ponad połowa respondentów wskazała na istnienie szlaku kajakowego biegnącego nurtem rzeki Ełk. Szlak ten jest również najbardziej popularny wśród przybywających tu turystów. Kolejnym najczęściej wymienianym szlakiem jest szlak „Łażna Struga”.

Kolejna część analizowanych pytań dotyczyła występujących w mieście stanic. Analiza danych dotyczących stanic ukazuje, że respondenci nie znają definicji słowa stanica. 65,3% ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie. Zaledwie 15,3% ankietowanych wskazało na istniejącą, jedyną w mieście stanicę PTTK. Pozostałe 19,4% osób wskazywało na wypożyczalnię sprzętu turystycznego zlokalizowanego w różnych częściach miasta.

Następnie respondenci zostali zapytani o znane im oraz cieszące się największą popularnością wśród turystów, istniejące w Ełku plaże. Ponad połowa ankietowanych wskazała Plażę Miejską nad jeziorem Ełckim. Plaża ta cieszy się także największym zainteresowaniem wśród turystów. Pozostałe odpowiedzi dotyczyły plaż m.in. w Szeligach, w Bartoszach, w Malinówce oraz dzikich plaż.

Ponad połowa (58,9%) ankietowanych wskazała, że w Mieście Ełk istnieje Park Wodny należący do Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji. Obiekt ten cieszy się również największym zainteresowaniem wśród turystów.

Bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność turystyczną danego obszaru, jest występowanie na nim zabaw i atrakcji dla dzieci, dlatego też respondenci zostali poproszeni o wskazanie parków zabaw dla dzieci. Wszystkie odpowiedzi przebadanych osób dotyczyły placów zabaw, zlokalizowanych w różnych częściach miastach, np. przy plaży miejskiej lub w parku miejskim oraz na Sale Zabaw dla Dzieci „Figloraj”.

Na terenie Miasta Ełk działa Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Respondenci zapytani o istniejące w mieście atrakcje rekreacyjne w większości wskazywali na MOSiR oraz na przynależne do niego obiekty, które również przez ankietowanych uznane zostały za cieszące się największym zainteresowaniem wśród turystów. Ponadto osoby ankietowane wskazały plażę miejską, boisko „Orlik”, skatepark oraz hale sportowe i korty tenisowe nienależące do MOSiR.

Respondenci mieli również możliwość wskazania innych atrakcji rekreacyjnych, które nie kwalifikowały się do podanych w ankiecie, wyżej analizowanych kategorii. Najczęstsze

odpowiedzi tych respondentów, którzy zdecydowali się wskazać inne walory i atrakcje rekreacyjne, dotyczyły funkcjonujących w mieście wypożyczalni.

Podczas przeprowadzania badania respondenci zostali poproszeni także o wskazanie jakich atrakcji turystycznych brakuje w Mieście Ełk. Najczęściej pojawiającymi się odpowiedziami były: imprezy kulturalne, całoroczne imprezy oraz imprezy sportowe, nowoczesna i dobrze wyposażona plaża.

Badając potencjał turystyczny danego obszaru należy wziąć również pod uwagę istniejącą bazę noclegową. W pytaniu dwunastym respondenci zostali poproszeni o określenie znanych hoteli, pensjonatów oraz innych miejsc, w których mogą zanoć turyści.

Najczęściej wskazywanymi przez respondentów obiektami, w których mogą zanoć turyści są: Hotel Rydzewski, Pensjonat „Grażyna”, Gryfia - Mazur w miejscowości Szeligi oraz Apartamenty „Smętek”.

Respondenci zapytani zostali o to, czy system informacji turystycznej działa odpowiednio w Mieście Ełk. Większość ankietowanych uznała że informacja turystyczna nie działa tak jak powinna. Według 42,6% osób szlaki i atrakcje turystyczne są słabo opisane, a 22,3% odpowiedziało, że w ogóle nie ma takich opisów. Jedynie 25,8% uznało, że it działa dobrze bądź bardzo dobrze.

G M I N A G O Ł D A P

W odniesieniu do Gołdapi zagospodarowanie posiada inny charakter. Baza noclegowa bazuje głównie na mniejszych obiektach, o średnim i niższym standardzie. Rozbudowana jest ilość szlaków krajoznawczych do uprawiania turystyki aktywnej. Miasto posiada średnio rozwiniętą bazę gastronomiczną, głównie nastawioną na szybkie posiłki. Należy także zaznaczyć jednak, że istnieją także obiekty oferujące jadło tradycyjne. Gołdap jest aktywnym miejscem pod względem kulturalnym, stąd baza kulturalna jest relatywnie rozwinięta.

Infrastruktura okołoturystyczna jest odpowiednia jednak w wypadku szybkiego rozwoju turystycznego może okazać się niewystarczająca.

Element zagospodarowania	Liczba
Muzea	1
Parki wodne	1
Hotele	-
Pensjonaty	9
Gospodarstwa agroturystyczne	9
Szlaki piesze	9
Szlaki rowerowe	6
Szlaki wodne	1
Plaża	2
Korty	4
Hala sportowo-widowiskowa	1
Wypożyczalnie sprzętu	12
Instytucje kultury	11
Restauracje i puby	3
Bary	6
Pizzerie	2
Dyskoteki	2
Kawiarnie	2
Kręgielnie	-
Bilard	-
Informacja turystyczna	1
Przewodnicy (organizacje)	3
Biura podróży	3
Parkingi	3
Kawiarenki internetowe	1
Stacje paliw	3
Poczta	2
Bank	5

Bankomaty	5
Kantory	4
Ochrona zdrowia	6
Apteki	4
Odnowa biologiczna	3
Siłownie i fitness	2

TAB. 2. ZAGOSPODAROWANIE OKOŁOTURYSTYCZNE GMINY GOŁDAP

Obiekty rekreacyjne prezentują średni poziom zagospodarowania. Istnieje możliwość uprawiania sportu, jednak wymagane jest w tym wypadku rozwijanie bazy.

W badaniach ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców zadawano pytania związane z zagospodarowaniem turystycznym.

Najbardziej znanym respondentom szlakiem rowerowym jest szlak „Śladami Rominckiego Jelenia”, który wskazało 26,5% respondentów, oraz 16,1% respondentów, których zdaniem jest to szlak najpopularniejszy wśród turystów. Popularny jako trasa rowerowa jest także szlak historyczno-przyrodniczy „Puszcza Romincka” oraz ścieżka dydaktyczna „Tajemnica puszczy i Lasu Kumiecie”.

Następnie respondenci zostali poproszeni o wskazanie istniejących w gminie szlaków pieszych. Najpopularniejszym okazał się szlak zielony „Między puszczeniami”, który wskazało 25,5% respondentów, natomiast 18,1% respondentów uznało ten szlak za cieszący się największym zainteresowaniem wśród turystów. Innymi względnie często wskazywanymi szlakami były: szlak historyczno-przyrodniczy „Puszcza Romincka” oraz ścieżka dydaktyczna „Tajemnica puszczy i Lasu Kumiecie”, wskazywane wcześniej jako najpopularniejsze szlaki rowerowe.

Respondenci zostali także poproszeni o wskazanie istniejących na terenie gminy szlaków konnych. Zaledwie 1,2% ankietowanych udzieliło odpowiedzi na to pytanie, wskazując ścieżkę dydaktyczną „Tajemnica puszczy i Lasu Kumiecie” jako dobrą trasę do jazdy konnej. Powodem nie udzielania przez respondentów odpowiedzi na to pytanie może być brak na terenie gminy Gołdap szlaków oficjalnie uznanych za konne.

Kolejną atrakcją rekreacyjną o którą zapytaliśmy respondentów były szlaki kajakowe. Ponad 67% respondentów wskazało na istnienie szlaku kajakowego biegnącego nurtem rzeki Gołdapy. Szlak ten jest również najbardziej popularny wśród przybywających tu turystów (76,5% wskazań respondentów). Był to jedyny szlak kajakowy wymieniany przez ankietowanych w badaniu.

W dalszej części analizowanych pytań respondenci mieli wskazać istniejące i cieszące się największą popularnością wśród turystów trasy narciarskie. 81% respondentów wskazało stok narciarski na Pięknej Górze, jednocześnie 65,2% ankietowanych uznało Piękną Górę wraz z jej infrastrukturą za atrakcyjną turystycznie. Respondenci wspominali także trasy narciarskie w Lesie Kumiecie.

Następnie respondenci zostali zapytani o znane im oraz cieszące się największą popularnością wśród turystów, istniejące w gminie Gołdap plaże. Ponad 74% ankietowanych wskazało Plażę Miejską nad jeziorem Gołdap. Plaża ta cieszy się także największym zainteresowaniem wśród turystów (58,5% wskazań respondentów). Pozostałe odpowiedzi dotyczyły m.in. plaży przy Ośrodku „Leśny Zakątek” oraz plaży „Rybakówki”.

Jako, że w gminie Gołdap nie istnieje żaden park wodny, aż 60,8% respondentów w ogóle nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie. Natomiast 38% ankietowanych wskazało basen w Kompleksie Sportowo-Rekreacyjnym w Gołdapi.

Respondenci nie udzielali odpowiedzi na pytanie dotyczące stanic wodnych, prawdopodobnie na terenie gminy nie istnieją żadne takie obiekty.

Ważnym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność turystyczną danego obszaru, jest występowanie na nim zabaw i atrakcji dla dzieci, dlatego też respondenci zostali poproszeni o wskazanie parków zabaw dla najmłodszych. Wszystkie odpowiedzi przebadanych osób dotyczyły placów zabaw, zlokalizowanych w różnych częściach miasta Gołdap, np. plac zabaw przy ulicy Wojska Polskiego (14,4% wskazań respondentów) czy plac zabaw na Osiedlu Młodych (12,1% wskazań respondentów). Te same place wymieniane były jako najpopularniejsze wśród turystów z dziećmi.

Respondenci zapytani o istniejące w mieście obiekty sportowo-rekreacyjne w większości wskazywali na Kompleks Sportowo-Rekreacyjny w Gołdapi oraz OSiR i przynależne do niego obiekty, które zostały uznane przez ankietowanych za cieszące się także największym zainteresowaniem ze strony turystów. Ponadto osoby ankietowane wskazały Piękną Górę wraz z jej całą infrastrukturą oraz boisko „Orlik” jako ciekawe obiekty sportowo-rekreacyjne.

Respondenci mieli również możliwość wskazania innych atrakcji rekreacyjnych, które nie kwalifikowały się do kategorii podanych w kwestionariuszu ankiety. Najczęstsze odpowiedzi tych respondentów, którzy zdecydowali się wskazać inne walory i atrakcje rekreacyjne, to bunkry Lasu Kumiecie oraz bezkrwawe Safari – hodowla dzikich zwierząt.

Podczas przeprowadzania badania respondenci zostali poproszeni także o wskazanie jakich atrakcji turystycznych brakuje w Gminie Gołdap. Najczęściej pojawiającymi się odpowiedziami były: lodowisko (11,4% wskazań respondentów), park wodny oraz basen (9,4% wskazań), a także SPA i salony odnowy biologicznej (8,9% wskazań). Respondenci deklarowali też zapotrzebowanie na większą liczbę ścieżek rowerowych, atrakcji dla dzieci oraz ścianki wspinaczkowe. Jak wynika z uzyskanych danych, ankietowani w znacznej mierze wykazują zainteresowanie aktywnymi formami wypoczynku.

Najczęściej wskazywanymi przez respondentów obiektami noclegowymi są: Sanatorium uzdrowskie „Wital” (13,3% wskazań respondentów) oraz Hotel „Janczes” (11,8% wskazań) i Zajazd „Piękna Góra” Rudziewicz (11,4% wskazań).

G M I N A O L E C K O

Analizując zagospodarowanie turystyczne Olecka, można stwierdzić, że jest miastem ukierunkowanym na aktywne spędzanie czasu o czym świadczy duża liczba szlaków i obiektów sportowo – rekreacyjnych. Oprócz tego w Olecku istnieje rozwinięta baza kulturalna. Baza noclegowa związana jest natomiast z niewielkimi obiektami o średnim i niższym standardzie. Zagospodarowanie związane z elementami gastronomicznymi jest odpowiednie. Istnieje pod tym względem urozmaicenie oferty.

Element zagospodarowania	Liczba
Muzea	-
Parki wodne	-
Hotele	4
Gospodarstwa agroturystyczne	16
Pensjonaty	21
Szlaki piesze	6
Szlaki rowerowe	6
Szlaki wodne	-
Plaża	1
Korty	4
Hala sportowo-widowiskowa	-
Wypożyczalnie sprzętu	7
Instytucje kultury	7
Restauracje i puby	11
Bary	10
Pizzerie	2
Dyskoteki	-
Kawiarnie	4
Kręgielnie	-
Bilard	-
Informacja turystyczna	1
Przewodnicy (organizacje)	-
Biura podróży	2
Parkingi	1
Kawiarenki internetowe	-
Stacje paliw	6
Poczta	2
Bank	5
Bankomaty	8
Kantory	2
Ochrona zdrowia	2

Apteki	5
Odnowa biologiczna	4
Siłownie i fitness	1

TAB. 3. ZAGOSPODAROWANIE OKOŁOTURYSTYCZNE GMINY OLECKO

Usługi okołoturystyczna również wydają się na poziomie zapewniającym niezakłócony rozwój turystyki w mieście.

W badaniach ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców zadawano pytania związane z zagospodarowaniem turystycznym.

Najbardziej znanym szlakiem rowerowym jest szlak „Wiewiórcza Ścieżka”, który biegnie wokół jeziora Oleckie Wielkie. Szlak ten jest również najbardziej atrakcyjny dla turystów spędzających tu urlop.

Następnie respondenci zostali poproszeni o wskazanie istniejących w okolicy Olecka szlaków pieszych. Zdecydowana większość wskazała szlak „Wiewiórcza Ścieżka”, który jest trasą rowerowo – spacerową. Szlak ten jest również najbardziej popularny wśród turystów.

Z odpowiedzi respondentów wynika, iż Gmina Olecko nie posiada szlaków konnych. Na pytanie dotyczące tego rodzaju szlaków, odpowiedziało jedynie dwóch respondentów, wskazując na szlak „Wiewiórcza Ścieżka”. Tym samym respondenci nie wskazali szlaków konnych cieszących się największym zainteresowaniem wśród turystów.

Kolejna część pytania szóstego i siódmego dotyczyła tras narciarskich. W tym pytaniu podobnie jak poprzednio, prawie żaden respondent nie wskazał ani jednej takiej trasy. Osoby, które udzieliły odpowiedzi na to pytanie wskazały trasę narciarską zlokalizowaną na Pięknej Górze, która leży na terenie Gminy Gołdap.

Kolejną atrakcją rekreacyjną o którą zapytaliśmy respondentów są szlaki kajakowe. Prawie 90% ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytania. Pozostałe osoby wskazywały na szlak „Łączna Struga” oraz „Szlak mazursko – augustowski”. W ten sam sposób rozkładały się odpowiedzi dotyczące szlaków kajakowych cieszących się największym zainteresowaniem wśród respondentów. Mimo, że na rzece Ledze istnieje szlak kajakowy, żaden respondent go nie wskazał. Przyczyną takiego stanu może być złe oznakowanie bądź słaba promocja szlaku.

Na terenie Gminy Olecko zgodnie z odpowiedziami respondentów nie występują takie obiekty sportowo – rekreacyjne jak stacje. Na to pytanie nie odpowiedział żaden respondent.

Następnie respondenci zostali zapytani o znane im oraz cieszące się największą popularnością, występujące w gminie plaże. Wszystkie odpowiedzi ankietowanych dotyczyły

plaż/kąpielisk należących do jeziora Oleckie Wielki. Respondenci najczęściej wskazywali na Plażę Miejską w Olecku oraz na istniejące w mieście kąpieliska, takie jak: „Szyjka”, „Dzika Plaża” oraz „Skocznia”.

Na pytanie dotyczące występowania w Gminie Olecko parków wodnych nie odpowiedział żaden respondent. Związane jest to z tym, że w gminie obiekty takie nie istnieją.

Bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność turystyczną danego obszaru, jest występowanie na nim atrakcji dla dzieci, dlatego też respondenci zostali poproszeni o wskazanie parków zabaw dla dzieci. Wszystkie odpowiedzi przebadanych osób dotyczyły placów zabaw, zlokalizowanych w różnych częściach miastach.

Na terenie Gminy Olecko działa Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Respondenci zapytani o istniejące w gminie atrakcje rekreacyjne w większości wskazywali na MOSiR oraz na przynależne do niego obiekty. Ponadto osoby ankietowane wskazały na Boisko „Orlik” w Kowalach Oleckich, basen w Hotelu Colloseum oraz moło ze skocznią nad jeziorem Oleckie Wielkie.

Jak i w poprzednich pytaniach, tak i w tym respondenci mieli możliwość wskazania na te obiekty, które nie zawierały się w kategoriach podanych w ankiecie. Z tej możliwości skorzystało jednak bardzo mało osób. Ankietowani podawali tu Park Miejski oraz Siłownię Goliat.

Podczas przeprowadzania badania respondenci zostali poproszeni także o wskazanie jakich atrakcji turystycznych brakuje w Gminie Olecko. Najczęściej pojawiającymi się odpowiedziami były: muzeum, atrakcje i zabawy dla dzieci oraz wszelkiego rodzaju imprezy kulturalne.

Respondenci najczęściej wskazywali na zlokalizowane w mieście hotele, pensjonaty i inne różne obiekty, które udzielają noclegów. Rzadziej natomiast podawali miejsca noclegowe zlokalizowane poza miastem. Najczęściej wskazywanymi obiektami noclegowymi są największe hotele w Olecku, takie jak np. Hotel Mazury, Hotel Colloseum, Hotel Olecko.

MIASTO SUWAŁKI

Suwałki jako największe miasto w obszarze EGO SA posiada kompleksowe zagospodarowanie turystyczne. Zarówno pod względem obiektów rekreacyjnych, kulturalnych, sportowych, gastronomicznych i noclegowych. W celu dalszego rozwoju powinno się zwiększać liczę miejsc noclegowych o wysokim standardzie. Infrastruktura okołoturystyczna nie budzi zastrzeżeń.

Element zagospodarowania	Liczba
Muzea	4
Parki wodne	2
Hotele	2
Pensjonaty	6
Szlaki piesze	-
Szlaki rowerowe	-
Szlaki wodne	1
Plaża	1
Korty	1
Hala sportowo-widowiskowa	2
Wypożyczalnie sprzętu	8
Instytucje kultury	16
Restauracje i puby	17
Bary	22
Pizzerie	9
Dyskoteki	-
Kawiarnie	8
Kregielnie	-
Bilard	2
Informacja turystyczna	4
Przewodnicy (organizacje)	5
Biura podróży	12
Parkingi	4
Kawiarenki internetowe	5
Stacje paliw	8
Poczta	10
Bank	28
Bankomaty	10
Kantory	8
Ochrona zdrowia	18
Apteki	18

Odnowa biologiczna	-
Siłownie i fitness	1

TAB. 4. ZAGOSPODAROWANIE OKOŁOTURYSTYCZNE W SUWAŁKACH

W badaniach ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców zadawano pytania związane z zagospodarowaniem turystycznym.

Najbardziej znanym respondentom, a zarazem najpopularniejszym wśród turystów szlakiem rowerowym jest szlak „Nad jezioro Krzywe”, który wskazało 17,1% respondentów. Inne popularne szlaki to: „Wzdłuż Czarnej Hańczy (9,2% wskazań) oraz „Wokół Zalewu Arkadia” (7,6% wskazań), które cieszą się największym zainteresowaniem także wśród turystów.

Następnie respondenci zostali poproszeni o wskazanie istniejących w Suwałkach i jego okolicach szlaków pieszych. Duża część ankietowanych wskazała na szlak „Wokół Zalewu Arkadia” (23,4% wskazań). Jest to szlak zarówno rowerowy, jaki i pieszy. Drugim z kolei najbardziej znanym respondentom szlakiem jest szlak „Wzdłuż Czarnej Hańczy” (13% wskazań). Obie te trasy zostały również uznane przez respondentów za cieszące się największym zainteresowaniem wśród turystów.

Respondenci zostali także poproszeni o wskazanie istniejących szlaków konnych. Prawie 90% osób biorących udział w niniejszym badaniu na to pytanie nie udzieliło odpowiedzi. Powodem takiej sytuacji może być niewiedza respondentów na temat szlaków konnych oraz złe ich oznakowanie. Te osoby, które na to pytanie odpowiedziały wskazywały najczęściej Szlak Konny Puszczy Augustowskiej (5,8% wskazań).

W dalszej części analizowanych pytań respondenci mieli wskazać istniejące i cieszące się największą popularnością wśród turystów trasy narciarskie. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliła blisko połowa ankietowanych. Osoby, które udzieliły odpowiedzi na to pytanie, najczęściej wymieniały: trasy narciarskie WOSiR „Szelment” (37,2% wskazań) oraz trasy narciarskie na „Dąbrówce” (14,5% wskazań).

Kolejną atrakcją rekreacyjną o którą zapytaliśmy respondentów są szlaki kajakowe. Ponad 35% respondentów wskazało Szlak Czarnej Hańczy i Kanału Augustowskiego. Szlak ten jest również najbardziej popularny wśród przybywających tu turystów. Kolejnym najczęściej wymienianym szlakiem jest szlak Rzeki Rospudy (13,4% wskazań).

Kolejna część analizowanych pytań dotyczyła występujących w mieście stanic. Aż 78% respondentów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie, co może wynikać z niewiedzy lub

też nieznamości definicji słowa „stanica”. Zaledwie 6,1% ankietowanych wskazało na istniejącą stanicę PTTK nad jeziorem Wigry.

Następnie respondenci zostali zapytani o znane im oraz cieszące się największą popularnością wśród turystów, istniejące w Suwałkach plaże. Ponad połowa ankietowanych wskazała Plażę Miejską nad Zalewem Arkadia. Plaża ta cieszy się także największym zainteresowaniem wśród turystów. Pozostałe odpowiedzi dotyczyły plaż m.in. nad jeziorem Krzywym, w Ośrodku „Szelment”, nad jeziorem Wigry czy plaży w Starym Folwarku. 85,2% respondentów nie udzieliło odpowiedzi na pytanie dotyczące parków wodnych w mieście Suwałki. Wynika to z faktu, iż w Suwałkach nie ma jeszcze parków wodnych. Planowane otwarcie pierwszego Aquaparku w mieście ma nastąpić w 2010 roku. Respondenci, którzy odpowiedzieli na to pytanie, jako park wodny najczęściej wskazywali pływalnię OSiR.

Bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność turystyczną danego obszaru, jest występowanie na nim zabaw i atrakcji dla dzieci, dlatego też respondenci zostali poproszeni o wskazanie parków zabaw dla dzieci. Wszystkie odpowiedzi przebadanych osób dotyczyły placów zabaw, zlokalizowanych w różnych częściach miastach, np. przy plaży miejskiej lub w parku miejskim oraz Sali Zabaw dla Dzieci „Ricoland”

Na terenie Miasta Suwałki działa Ośrodek Sportu i Rekreacji. Respondenci zapytani o istniejące w mieście atrakcje rekreacyjne w większości wskazywali na OSiR oraz na przynależne do niego obiekty, które również przez ankietowanych uznane zostały za cieszące się największym zainteresowaniem wśród turystów. Ponadto osoby ankietowane wskazały Ośrodek Żeglarski nad Zalewem Arkadia.

Respondenci mieli również możliwość wskazania innych atrakcji rekreacyjnych, które nie kwalifikowały się do podanych w ankiecie, wyżej analizowanych kategorii. Najczęstsze odpowiedzi tych respondentów, którzy zdecydowali się wskazać inne walory i atrakcje rekreacyjne, dotyczyły: Stadionu Miejskiego w Suwałkach oraz lodowiska.

Najczęściej wskazywanymi przez respondentów obiektami noclegowymi są: Hotel „Dom Nauczyciela” (18,2% wskazań), obiekt noclegowy „Hańcza” (16,9% wskazań) oraz Hotel „Suwalszczyzna” (14,8% wskazań).

MIASTO AUGUSTÓW

Augustów jest najlepiej zagospodarowanym turystycznie miastem, posiada rozwiniętą bazę rekreacyjną i sportową. Szlaków turystycznych jest dużo, część z nich jest jednak słabo utrzymana. Baza noclegowa oprócz miejsc o niższym i średnim standardzie, posiada również miejsca o wysokim standardzie. Występuje duże zróżnicowanie lokali gastronomicznych. Nie budzi zastrzeżeń dostępność usług około turystycznych. Augustów jest przygotowany na obsługę dużej ilości przyjezdnych.

Element zagospodarowania	Liczba
Muzea	3
Parki wodne	1
Hotele	12 (3 o wyższym standardzie)
Pensjonaty	8
Szlaki piesze	14
Szlaki rowerowe	3
Szlaki wodne	4
Szlaki konne	1
Plaża	15
Korty	1
Hala sportowo-widowiskowa	-
Wypożyczalnie sprzętu	24
Instytucje kultury	12
Restauracje i puby	24
Bary	6
Pizzerie	7
Dyskoteki	3
Kawiarnie	11
Kręgielnie	1
Bilard	2
Informacja turystyczna	1
Przewodnicy (organizacje)	21
Biura podróży	7
Parkingi	2
Kawiarenki internetowe	3
Stacje paliw	7
Poczta	4
Bank	13
Bankomaty	9
Kantory	4
Ochrona zdrowia	11
Apteki	16

Odnowa biologiczna	1
Siłownie i fitness	3

TAB. 5. ZAGOSPODAROWANIE OKOŁOTURYSTYCZNE W AUGUSTOWIE

W badaniach ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców zadawano pytania związane z zagospodarowaniem turystycznym.

Najbardziej znanym respondentom szlakiem rowerowym jest szlak niebieski „Rzeki Netty”. Drugim z kolei wymienianym przez ankietowanych szlakiem rowerowym jest szlak zielony biegnący wokół jezior Białe i Studzieniczne. Szlak ten według osób biorących udział w badaniu cieszy się największym zainteresowaniem wśród turystów.

Następnie respondenci zostali poproszeni o wskazanie istniejących w Augustowie i jego okolicach szlaków pieszych. Większość ankietowanych wskazała na szlak wokół Jeziora Białe i Studzieniczne, a następnie na szlak pieszy do Raczek. Szlaki te zostały uznane przez ankietowanych za najbardziej popularne wśród turystów.

Respondenci również zostali poproszeni o wskazanie szlaków konnych istniejących w Augustowie i okolicach. Jeżeli respondenci udzieli odpowiedzi na to pytanie to wskazywali na największy na tych terenach Szlak Konny Puszczy Augustowskiej.

Ci respondenci, którzy wskazali na istniejące trasy narciarskie w Mieście Augustów mieli na myśli istniejące w mieście trasy nart wodnych. W ten sposób odpowiedziało 13,3% respondentów. Pozostałe osoby nie udzieliły odpowiedzi na to pytanie.

Kolejną atrakcją rekreacyjną o którą zapytaliśmy respondentów są szlaki kajakowe. Najwięcej ankietowanych wskazywało na szlaki: rzeki Rospudy oraz Czarnej Hańczy i Kanału Augustowskiego. Obie trasy wodne są również najbardziej popularne wśród przybywających tu turystów.

Kolejna część analizowanych pytań dotyczyła występujących w mieście stanic. Ponad połowa respondentów wskazała na Stanicę Wodną „Swoboda”.

Następnie respondenci zostali zapytani o znane im oraz cieszące się największą popularnością wśród turystów, istniejące w Augustowie plaże. 61,1% ankietowanych wskazała Plażę Miejską zlokalizowaną nad jeziorem Necko w Augustowie. Plaża ta cieszy się także największym zainteresowaniem wśród turystów.

Respondenci zapytani o istniejące w Augustowie Parki Wodne najczęściej wskazywali basen należący do Centrum Sportu i Rekreacji w Augustowie. Obiekt ten jest również najbardziej popularny wśród turystów.

Bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność turystyczną danego obszaru, jest występowanie na nim placów zabaw i atrakcji dla dzieci, dlatego też respondenci zostali poproszeni o wskazanie parków zabaw dla dzieci. Ankietowani najczęściej wskazywali na Regionalne Centrum Rekreacji „Kaktusik”, w którym znajduje się Plac Zabaw „Sajgon”.

Na terenie Miasta Augustów działa Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji oraz Centrum Sportu i Rekreacji. Te dwie instytucje oraz obiekty przez nie zarządzane były najczęściej wskazywane przez respondentów, w odpowiedzi na pytanie o istniejące oraz cieszące się największym zainteresowaniem obiekty sportowo – rekreacyjne.

Podczas przeprowadzania badania respondenci zostali poproszeni także o wskazanie jakich atrakcji turystycznych brakuje w Mieście Augustów. Według ankietowanych w mieście mało jest organizowanych różnych imprez kulturalnych.

Dlatego też respondenci zostali poproszeni o wskazanie obiektów bazy noclegowej, w których turyści mogą przenocować. Najwięcej odpowiedzi osób ankietowanych dotyczyło następujących obiektów: Hotel Warszawa, Sanatorium Uzdrowskie „Budowlani”, Hotel „Leśnik”, Pensjonat „U Marianny” oraz Hotel „SPA Wojciech”.

Podsumowanie

Zagospodarowanie turystyczne obszaru EGO SA, jak wykazały badania, stanowi jeden z głównych czynników, obok walorów przyrodniczych, wspierający rozwój turystyki. W ramach składników infrastrukturalnych najbardziej rozwinięte są obiekty sportowo – rekreacyjne, do których należą pływalnie, aquaparki, stadiony, korty tenisowe, hale sportowe, infrastruktura związana z jeziorami (plaże, wyciągi nart wodnych, deptaki), amfiteatry, mola i inne. Ponadto wiele z tych obiektów jest modernizowanych i rozbudowywanych. Należy również stwierdzić, na podstawie badań, postępujący rozwój bazy kulturalnej. Miasta posiadają możliwości infrastrukturalne organizowania dużych imprez kulturalnych, a także realizowania imprez o różnym charakterze (zarówno masowe koncerty jak i imprezy kameralne czy przedstawienia teatralne). Przeszkodą wydaje się być w niektórych miastach słabszy rozwój infrastruktury noclegowej. Tym niemniej, jak wykazały badania, ten stan szybko ulega zmianie. Pozytywnym zjawiskiem jest również dość duża różnorodność szlaków turystycznych, przy czym problemem jest ustanowienie pewnego standardu ich utrzymania.

1.4. Dominująca forma turystyki

Na obszarach wchodzących w skład EGO SA mamy do czynienia z następującymi dominującymi formami turystyki:

M I A S T O E Ł K

Miasto o dużych zasobach kulturalnych i rekreacyjnych. Dominująca jest turystyka pobytowa. W ramach turystyki pobytowej najpopularniejszą formą jest turystyka weekendowa, co spowodowane jest dużą ilością organizowanych imprez oraz dobrze zorganizowaną bazą rekreacyjno – sportową. Popularna jest również turystyka młodzieżowa, która przybiera bardzo często formę wypoczynku kolonijnego dla dzieci i młodzieży. Ze względu na dostępność jeziora oraz obiektów rekreacyjnych realizowana jest przy tym turystyka sportowa związana z uprawianiem sportów m.in. wodnych. Należy również wspomnieć o turystyce kwalifikowanej, w tym rowerowej, pieszej i kajakowej. Ze względu na sezon dominuje turystyka wakacyjna, której celem głównie jest wypoczynek. Występuje turystyka pielgrzymkowa związana ze Szlakiem Papieskim oraz centrum diecezjalnym. Można stwierdzić, że na obszarze miasta realizowana jest turystyka zrównoważona, której realizacja opiera się na zasadach zrównoważonego rozwoju, przy założeniu żeby jej rozwój odbywał się z korzyścią dla środowiska naturalnego i kulturowego.

G M I N A G O Ł D A P

Gmina położona jest w obszarze o wyjątkowo bogatych walorach przyrodniczych. Z tego względu dominuje turystyka wędrowna. Charakterystyczne jest także realizowanie przez odwiedzających turystyki kwalifikowanej, zwłaszcza pieszej, rowerowej, a także narciarskiej. W związku z wyjątkowymi warunkami naturalnymi w Gminie Gołdap istnieje duży potencjał, w znacznym stopniu wykorzystany do realizacji zarówno turystyki letniej jak i zimowej. Ze względu na cel przyjazdów dominuje turystyka krajoznawcza, aktywna oraz zdrowotna, która związana jest z warunkami uzdrowiskowymi miejscowości. Można stwierdzić, że na obszarze gminy Gołdap realizowana jest turystyka zrównoważona, której realizacja opiera się na zasadach zrównoważonego rozwoju, przy założeniu żeby jej rozwój odbywał się z korzyścią dla środowiska naturalnego i kulturowego.

G M I N A O L E C K O

Gmina położone w obszarze o wyjątkowo bogatych walorach przyrodniczych. Z tego względu dominuje turystyka wędrowna. Charakterystyczne jest także realizowanie przez odwiedzających turystyki kwalifikowanej, zwłaszcza pieszej, rowerowej, a także kajakowej. Realizowana jest głównie turystyka wakacyjna, której celem jest wypoczynek oraz sport. Miasto znane jest z wielu imprez sportowych. Można stwierdzić, że na obszarze gminy Olecko realizowana jest turystyka zrównoważona, której realizacja opiera się na zasadach zrównoważonego rozwoju, przy założeniu żeby jej rozwój odbywał się z korzyścią dla środowiska naturalnego i kulturowego.

M I A S T O S U W A Ł K I

Miasto o dużych zasobach kulturalnych i rekreacyjnych, w którym dominuje turystyka pobytowa. Ze względu na dostępność jezior oraz obiektów rekreacyjnych popularna jest również turystyka sportowa, związana z uprawianiem sportów m.in. wodnych. Warunki sprzyjające aktywności ruchowej przyczyniają się do rozwoju turystyki kwalifikowanej, w tym zwłaszcza rowerowej, pieszej i kajakowej. Ze względu na sezon, w którym realizowana jest większość przyjazdów, dominuje turystyka wakacyjna, której celem jest wypoczynek oraz wycieczki krajoznawcze. Natomiast ciekawym urozmaiceniem celów przyjazdów jest turystyka pielgrzymkowa, związana ze Szlakiem Papieskim i kościołem parafialnym w Wigrach p.w. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny. W Wigrach co roku 15 sierpnia odbywa się odpust, który posiada kilkusetletnią tradycję sięgającą czasów, gdy w miejscowości tej mieścił się Zakon Kamedułów. Można stwierdzić, że na obszarze miasta realizowana jest turystyka zrównoważona, której rozwój odbywa się z korzyścią dla środowiska naturalnego i kulturowego.

M I A S T O A U G U S T Ó W

Miasto o bardzo dużym potencjale turystycznym, w którym dominuje turystyka pobytowa, związana z atrakcjami Augustowa. Dodatkowo okolice miasta są destynacją dla miłośników wędrówek (turystyka wędrowna), co wynika z bogatego zasobu leśnego i wodnego. Na podstawie badań można stwierdzić, że oba rodzaje turystyki posiadają podobną pozycję na rynku turystycznym. W okresie letnim Augustów jest odwiedzany przez znaczne rzesze turystów (turystyka masowa). Wiąże się to z koniecznością zapewnienia im odpowiedniego poziomu usług gastronomicznych i noclegowych. Augustów znany jest również z szerokich możliwości w zakresie sportu i rekreacji, stąd istotną w tym wymiarze, jest turystyka kwalifikowana, opierająca się głównie na turystyce wodnej (kajakowej, żeglarskiej). Ze względu na cel przyjazdów dominuje turystyka wypoczynkowa, krajoznawcza oraz sportowa. Występuje także turystyka zdrowotna związana z uzdrowiskowymi właściwościami obszaru. Natomiast ciekawym urozmaiceniem celów przyjazdów jest występowanie turystyki pielgrzymkowej, co związane jest z sanktuarium w Studzienicznej (szlak papieski). Można stwierdzić, że na obszarze miasta realizowana jest turystyka zrównoważona, której rozwój odbywa się z korzyścią dla środowiska naturalnego i kulturowego.

Podsumowanie

W obszarze EGO SA dominującą formą turystyki jest turystyka krajowa, obejmująca podróże mieszkańców po terenie własnego kraju. Ze względu na sposób przemieszczania się najbardziej popularna jest turystyka wędrowna, przy czym turystyka pobytowa posiada niewiele mniejsze znaczenie. Taką sytuację potwierdzają przeprowadzone badania. Powoduje to konieczność tworzenia oferty, która będzie komplementarna w zakresie obszaru funkcjonowania produktów turystycznych.

Obecnie na rynku panuje trend wzrostowy turystyki krótkoterminowej, zwłaszcza weekendowej, której podstawowym atutem jest wysoka elastyczność w zakresie realizowanych miejsc pobytu. Taki trend rynkowy powoduje istnienie wielu wymagań wobec obszaru. Przede wszystkim istotne są trzy elementy: dostępność zewnętrzna i wewnętrzna obszaru, rozwinięta różnorodna baza noclegowa oraz istnienie wielu urozmaiconych atrakcji pobytowych.

Jeżeli chodzi o okres największego nasilenia przyjazdów, zdecydowanie dominuje turystyka letnia, urlopowo – wakacyjna. Duże nasilenie w okresie letnim tworzy określone wymagania w zakresie elastycznego dostosowywania możliwości realizacji określonych usług turystycznych, co jest wyzwaniem dla sektora prywatnego. Pełne dopasowanie jednak nie jest możliwe, dlatego też należy wdrażać koncepcję produktów turystycznych całorocznych, co przyczyni się do zmniejszania napięć podażowych. Obszar EGO SA, jak wykazały badania, posiada duży potencjał rozwoju w zakresie turystyki całorocznej, w tym zimowej.

Ze względu na cel przyjazdów, największą ilość pobytów można przypisać turystyce wypoczynkowej, chociaż prawie jednakowe znaczenie posiada turystyka krajoznawcza, a także turystyka zdrowotna, co jest bardzo znaczącym trendem na rynku turystycznym. Istotny jest zatem rozwój produktów turystycznych promujących obszar, bazujących na wzbudzeniu zainteresowania nim potencjalnych turystów.

1.5. Turystyczna analiza S.W.O.T.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> → atrakcyjne położenie geograficzne – obszar ten leży na terenach przygranicznych i tranzytowych, → znaczący rozwój telefonizacji, → wysoka w skali międzynarodowej ranga walorów przyrodniczych i krajobrazowych (np.: Zagłębie Szeszupy, Wigry), → bogactwo fauny i flory, → rozwinięty system obszarów chronionych, → duże kompleksy leśne, → czyste i mało zmienione środowisko przyrodnicze, → obecność zabytków historycznych, zabytkowa zabudowa miejskiej, miejsc wyjątkowych, → tradycyjna gościnność mieszkańców, → wyjątkowe walory klimatyczne i przyrodnicze (Gołdap i Augustów posiadają status uzdrowisk), → dość wysoka aktywność kulturalna – liczne imprezy kulturalne zarówno lokalne, jak i o zasięgu ponadlokalnym 	<ul style="list-style-type: none"> → brak zintegrowanej oferty turystycznej, wspólnego produktu, → słaba infrastruktura turystyczna – słaba baza noclegowa, gastronomiczna, mała liczba ośrodków wczasowych o wysokim standardzie → niedobór obiektów całorocznych → mała liczba obiektów sportowo – rekreacyjnych → słabo zagospodarowane szlaki turystyczne → mała liczba imprez kulturalnych o charakterze ponadregionalnym, → niedobór atrakcji turystycznych poza sezonem letnim → krótki sezon turystyczny → niewykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych → zła infrastruktura komunikacyjna – zły stan dróg, ograniczone połączenia międzykrajowe (zarówno w PKS, jak i na kolei), brak lokalnego lotniska na potrzeby ruchu pasażerskiego

<p>(np. Przystanek Olecko),</p> <ul style="list-style-type: none"> → rozbudowana baza sportowo – rekreacyjna (np. baseny, sale sportowe, boiska, korty) → korzystne warunki do uprawiania różnych form turystyki wodnej → potencjał do rozwoju aktywnej turystyki (duża ilość szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych) → bardzo korzystne warunki do uprawiania turystyki i rekreacji przyjaznej środowisku (agroturystyka, ekoturystyka, wędrówki piesze, rowerowe, kajakowe, jeździeckie, myślistwo, wędkarstwo) → stały rozwój kwater agroturystycznych → duża ilość wypromowanych produktów turystycznych (szlaki turystyczne, międzynarodowe imprezy kulturalne, → nowe inwestycje okołoturystyczne i wydłużające sezon (aquapark, nowe obiekty rekreacyjne, lodowisko, wyciągi narciarskie, "Szelment") → zrzeszanie się w organizacje przyjmujące za cel rozwój turystyki np. EGO, EGO SA → różnorodność kulturowa, narodowościowa i religijna, → duża ilość organizacji pozarządowych → promocja w Internecie → nastawienie na ochronę środowiska naturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> → ograniczona promocja regionu w mediach o charakterze ogólnokrajowym
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> → stworzenie wspólnych produktów turystycznych i wspólnej strategii zarządzania nimi → działanie regionu EGO SA i regionu Zielonych Płuc Polski → współpraca międzynarodowa → programy dofinansowań ze środków Unii Europejskiej → tworzenie samorządowych instytucji kultury → wzrost zainteresowania turystyką aktywną → warunki dla rozwoju turystyki wiejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> → izolacja regionu → niedostateczne wykorzystanie możliwości jakie niosą za sobą unijne programy wsparcia → zmienność przepisów prawnych → ograniczone możliwości budżetowe jednostek administracyjnych → brak wsparcia ochrony zabytków i działalności turystycznej ze strony władz państwowych → duża konkurencyjność regionu Wielkich Jezior Mazurskich, Podlasia oraz Litwy

<ul style="list-style-type: none"> → wykorzystanie znanych imprez kulturalnych o charakterze między krajowym i międzynarodowym do promocji produktów i marki regionu EGO SA → inwestycje w Internet szerokopasmowy → szanse na objęcie ruchem bezwizowym Białorusi i obwodu kaliningradzkiego (do 30 km od granicy z Polską) 	<ul style="list-style-type: none"> → przynależność obszarów EGO SA do dwóch województw → trudna do kontrolowania ekspansja na środowisko naturalne → niezdrowa konkurencja (szczególnie wśród podmiotów gospodarczych)
---	---

TAB. 6. ANALIZA S.W.O.T .POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO DLA REGIONU EGO SA

Podsumowanie

Analizując macierz SWOT sporządzona dla obszaru EGO SA stwierdzono, że istotnymi szansami poprawy pozycji konkurencyjnej obszaru są: unikalna konfiguracja czynników przyrodniczych, inwestycje w infrastrukturę rekreacyjno – sportową, komunikacyjną, stworzenie nowoczesnej bazy noclegowej, zagospodarowanie turystyczne jezior i oznakowanie szlaków. Wykorzystanie powyższych szans jest możliwe dzięki realizacji długofalowych działań i przedsięwzięć inwestycyjnych, rozwijających określone zasoby obszaru. W tym kontekście koniecznym jest planowanie środków finansowych i źródeł ich pozyskania w okresie dłuższym niż rok, przy czym należy możliwie zminimalizować wpływ czynnika cykliczności determinowanego wyborami.

Największą mocną stroną jest natomiast współdziałanie samorządów w zakresie tworzenia wspólnych produktów turystycznych i ich wspólna promocja. Utrzymanie tej zasady determinuje bezpośrednio sukces obszaru EGO SA na rynku turystycznym. Spowodowane jest to oczywistymi efektami skali działania, zgodnie z zasadą „duży może więcej”. Należy jednak eliminować potencjalne zagrożenia związane z niedostateczną koordynacją działań, brakiem wyrazistości kompetencyjnej i zakłóceniami w przepływie informacji.

Jak wynika z przeprowadzonych badań i obserwacji obszaru EGO SA, mocne strony i szanse rozwojowe przeważają nad słabymi stronami i zagrożeniami. Stwarza to określone możliwości strategiczne wykorzystania szans poprzez wsparcie mocnych stron. Korzystna synergia w tej relacji pozwoli ograniczyć do minimum wpływ zagrożeń, przy eliminacji słabych stron.

1.6. Wnioski z przeprowadzonych badań.

Podstawowe wnioski z przeprowadzonej analizy potencjału turystycznego obszaru EGO SA są następujące:

- 1) zaobserwowano dysproporcje pomiędzy posiadanym potencjałem turystycznym a zakresem jego wykorzystania, co jednak nie stanowi trwałej przeszkody rozwojowej,
- 2) istnienie duża atrakcyjność obszaru pod względem walorów środowiska naturalnego, co związane jest jednak z umiejętną eksploatacją tych zasobów w myśl założeń zrównoważonego rozwoju,
- 3) istnienie zróżnicowania w zakresie dominujących form turystyki w poszczególnych miastach regionu, co skutkować może w przyszłości specjalizacją ośrodków w różnego rodzaju formach turystyki i pozwoli w dłuższej perspektywie wypracować w pełni komplementarną ofertę produktów turystycznych.

Przedstawiona powyżej analiza SWOT ukazuje kierunek działania jaki należy podjąć dla zoptymalizowania rozwoju regionu „EGO SA”. Wynika z niej nastawienie na współpracę pomiędzy poszczególnymi partnerami w regionie oraz konieczność wypracowania wspólnych produktów turystycznych i strategii zarządzania nimi. Założenia wynikające z przeprowadzonej analizy pokrywają się z celami wypracowanymi w Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Obszaru Funkcjonalnego EGO, przede wszystkim z celem I, jakim jest „Stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru EGO”. Zgodne jest to również z dokumentem „Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałki do roku 2020” w odniesieniu do celu strategicznego: „Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, w tym turystyki i usług o znaczeniu ponadlokalnym w sferze edukacji, kultury i sztuki oraz ochrony zdrowia”.

OPIS ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH I KULTUROWYCH OBSZARU EGO SA

Obszar „EGO SA” leży w Polsce północno-wschodniej na terenie dwóch województw: warmińsko – mazurskiego i podlaskiego. Obejmuje: Miasto Ełk, Gminę Gołdap, Gminę Olecko, Miasto Suwałki oraz Miasto Augustów.

Obszar „EGO SA” położony jest na terenie Zielonych Płuc Polski. Poza walorami klimatycznymi oraz związanymi z czystością wody i powietrza, cechuje się również pięknym krajobrazem. Działalność lodowca sprawiła, że obszar Polski północno-wschodniej wyróżnia się znacznym zróżnicowaniem rzeźby terenu i cech przyrodniczych. Na przemian występują:

- wzgórza (np. Wzgórza Szeskie),
- pagórki,
- doliny morenowe,
- tereny równinne,
- jeziora i ciek wodne,
- rozległe tereny leśne (Puszcza Romincka, Borecka i Augustowska) i nieleśne (torfowiska, łąki).

Dla ochrony cennych gatunków flory, fauny oraz siedlisk powołano do istnienia wiele form ochrony przyrody, m. in.: rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody oraz najważniejszy – Wigierski Park Narodowy.

Spokój i czyste powietrze, dobra jakość środowiska przyrodniczego, unikatowa bioróżnorodność, kompleksy lasów, jezior i użytków zielonych, **bogactwo oraz zróżnicowanie kultur i obyczajów**, prócz tego stale rozwijająca się infrastruktura turystyczna stanowią o atrakcyjności obszaru funkcjonalnego EGO SA.

Obszar „EGO SA” posiada odpowiednie, jednak nie w pełni wykorzystane, warunki dla całorocznego, biernego i aktywnego wypoczynku. Miasta i gminy krainy oferują szereg rozwiązań na spędzenie wolnego czasu. Służą temu m.in.:

- liczne instytucje kulturalne (domy kultury, muzea, biblioteki),
- baza sportowo-rekreacyjna (pływalnie, hale sportowe, stadiony, kajakarstwo, żegluga),
- szlaki: piesze, rowerowe, narciarskie, wodne.

Niezwykle ważna dla rozwoju turystyki jest działalność kulturalna. Wśród najciekawszych imprez organizowanych na terenie „EGO SA” wyróżnić można:

1. *Miasto Elk:*

- Mazurskie Lato Kabaretowe „MULATKA”,
- Międzynarodowy Festiwal Folkloru „TECZA”,
- Mazurskie Lato Muzyczne,
- Mazurskie Zawody Balonowe,

2. *Gmina Gołdap:*

- Kierunek Gołdap,
- Festiwal Pogranicza „Kartaczewo”,
- Świąteczno – Noworoczny Koncert Charytatywny,
- Międzynarodowy Konkurs Krzyku,

3. *Gmina Olecko:*

- Przystanek Olecko,
- Mazurskie Spotkania z Folklorem,
- Ogólnopolski Turniej Piłki Plażowej,
- Olecki Przegląd Otwartych Filmów OP-OF,

4. *Miasto Suwałki:*

- Suwalski Blues Festiwal,
- Piknik Kawaleryjski,
- Międzynarodowy Festiwal Piosenki i Tańca „Muszelki Wigier”,
- Festyn Jaćwieski,
- Spotkania Kapel Podwórkowych w ramach Suwalskiego Jarmarku Folkloru,
- Dni Suwałk,

5. *Miasto Augustów:*

- Camerata Augustoviana – Koncerty Muzyki Klasycznej,
- Augustowskie MOTONOCE,
- Międzynarodowy Festiwal Jazzu Tradycyjnego „Augustowskie Spotkania z Louistem Armstrongiem”.

2.1. Miasto Ełk

2.1.1. Zasoby przyrodnicze

Ełk jest miastem położonym na Pojezierzu Ełckim, będącym częścią Pojezierza Mazurskiego. Miasto leży nad Jeziorem Ełckim, Jeziorem Sunowo i rzeką Ełk. Znajduje się na terenie Zielonych Płuc Polski. Posiada bogato ukształtowany krajobraz, stworzony po ostatnim zlodowaceniu. Krajobraz Pojezierza Ełckiego charakteryzuje się elementami pagórkowatymi, licznymi zbiornikami wodnymi ale także równinami, wchodzącymi w skład Wielkiej Równiny Augustowskiej. To zróżnicowanie krajobrazu ziemi Ełckiej czyni teren objęty badaniem bardzo atrakcyjnym turystycznie, stwarza również warunki zarówno do uprawiania kajakarstwa, jak i kolarstwa oraz wielu innych dyscyplin sportowych.

→ JEZIORA

Jednymi z największych bogactw przyrodniczych Ełku są bez wątpienia główne jeziora otaczające miasto, a mianowicie: Jezioro Ełckie, Selmęt Wielki, Selmęt Mały oraz Sunowo i jezioro Szyba.

Najatrakcyjniejsze ze wspomnianych jezior jest jezioro Ełckie wchodzące w skład wód powierzchniowych miasta Ełk. Jest to jedno ze 120 największych i 8 najgłębszych jezior Polski. Otoczone zabudową miasta Ełk oraz wsi Chruściele i Barany, a także polami uprawnymi. Brzegi jeziora są raczej niskie i bezleśne. Od zachodu do jeziora Ełckiego wpada struga z jeziora Sunowo, natomiast z południowej strony do jeziora Ełckiego wpada strumień z pobliskiego jeziora Szarek. Przez jezioro przepływa rzeka Ełk, która wpada do jego środkowej części. Długość maksymalna jeziora wynosi 4,000 m a szerokość 3,500 m, linia brzegowa jest silnie rozwinięta. Nad tym jeziorem znajduje się plaża miejska, wypożyczalnie sprzętu wodnego oraz promenada ełcka. Jezioro jest głębokie a dno urozmaicone. Jezioro Ełckie stanowi ważne centrum życia rozrywkowo-rekreacyjnego Ełku, szczególnie w sezonie letnim.

Jezioro Selmęt Wielki, którego powierzchnia wynosi 1273 ha, długość 11,6 km, szerokość do 3,5 km, zaś głębokość do 22 m. Jest to jezioro leżące w niedalekiej odległości od Ełku, jednakże nie wchodzące w skład jego wód powierzchniowych. Mimo to wywiera duży wpływ na rozwój turystyki w Ełku, ze względu na dużą popularność wśród turystów. Na

jeziorze znajdują się 3 wyspy, największa o powierzchni 3 ha. Przez jezioro przepływa rzeka Lega. Jezioro Selmęt Wielki, otoczone w dużej mierze zabudowaniami okolicznych miejscowości (Szeligi, Sordachy, Sędki, Mrozy Wielkie, Makosieje, Łoje, Laski Wielkie, Koziki oraz Buczki), polami oraz łąkami, ze względu na obfitość ryb i występowanie wielu małych pomostów, jest prawdziwym rajem dla wędkarzy. Jest też miejscem docelowym wielu turystów ze względu na występujące przy jeziorze campingi, strzeżoną plażę oraz ośrodek wypoczynkowy. Ma także wyznaczoną strefę ciszy, specjalnie dla uprawiających kajakarstwo i żeglarstwo.

→ **RZEKI**

Wśród wód powierzchniowych jako najważniejszych bogactw naturalnych Ełku wymienia się także rzekę Ełk. Rzeka Ełk jest prawym dopływem Biebrzy o długości blisko 114km, która swój początek ma na Szeskiej Górze. Jest dobrze znanym turystom zbiornikiem rzeczonym, którego potencjał jest odpowiednio wykorzystywany jako m.in. trasa szlaków kajakowych.

→ **PARKI**

Park Solidarności znajduje się przy ulicy 3 Maja w Ełku. Park ten został niedawno odrestaurowany. Teraz są tu nowe alejki, fontanny, zieleń, latarnie, ławki, tablice informacyjne, zostały zachowane także zabytkowe pomniki przyrody (klon jawor, buk zwyczajny). Odmieniony park jest wspaniałym miejscem wypoczynku dla turystów, który przypomina, iż dzisiejszy teren parku był najpiękniejszym miejscem w Ełku do II wojny światowej.

Plac Jana Pawła II wraz z pomnikiem Jana Pawła II stanowią kolejne miejsce spacerowo-wypoczynkowe ełczan, a także tamtejszych turystów. Pomnik Jana Pawła II powstał po wizycie Papieża Jana Pawła II w Ełku w 1999 roku, obecnie jest jednym z wielu ełckich obiektów wartych zobaczenia. W zeszłym roku plac został odnowiony, powstał tam amfiteatr ze sceną, jako miejsce przyszłych wydarzeń kulturalnych oraz religijnych. W planach jest także powstanie nowych krzewów, drzew oraz placu zabaw i toalet.

Park zabytkowy przy ulicy Słowackiego w Ełku, jest to najstarszy park w Ełku, w którym mieszczą się następujące pomniki przyrody: klon jawor oraz 2 x klon pospolity.

→ REZERWATY

Rezerwat „Bartosze – Ostoja Bobrów”, jest to rezerwat faunistyczny po powierzchni powyżej 190ha oraz jedyny rezerwat będący w niedalekiej odległości od Elku. Znajduje się przy trasie Elk-Olsztyn, nad bagnistym brzegiem jeziora Szarek. Rezerwat ten jest niewątpliwą atrakcją turystyczną, gdyż obejmuje swoją ochroną populację bobra europejskiego i jest jedynym takim rezerwatem w regionie.

→ POMNIKI PRZYRODY

W Elku pomniki przyrody znajdują się w zabytkowym Parku przy ulicy słowackiego: klon jawor oraz 2x klon pospolity oraz w zabytkowym Parku przy ulicy 3 Maja: klon jawor i 2x buk zwyczajny, które występują na terenach starego układu urbanistycznego Elku.

→ INNE ZASOBY PRZYRODNICZE ELKU

Pojezierze Elckie, w którego granicach znajduje się zachodnia, południowa i centralna część powiatu oleckiego oraz Miasto Elk, to obszar, który w przeważającej części stanowi silnie pagórkowatą wyżynę, miejscami porośniętą zwartymi kompleksami leśnymi (Puszcza Borecka) z licznymi jeziorami. Płynie przez nią również rzeka Elk wraz z dopływami. Morenowe wzgórza Pojezierza osiągają wysokość powyżej 200 m n.p.m. (Góry Piłackie, 219 m). Do największych jezior położonych na tym obszarze zalicza się Jezioro Rajgrodzkie (15,1 km²), Selmęt Wielki (12,6 km²), Łaśmiady (8,8 km²). Teren ten jest bardzo atrakcyjny dla turystów lubujących się w wędrówkach pieszych, przejażdżkach rowerowych czy kajakarstwie.

2.1.2. Zasoby kulturowe

Aby jakaś miejscowość lub gmina mogła w pełni rozwijać swój potencjał turystyczny oraz szczyścić się bogatą ofertą turystyczną, niezbędne jest posiadanie wyjątkowych z punktu widzenia turysty, zabytków. Rodzaj oraz liczba znajdujących się w danej miejscowości obiektów historycznych mówi wiele o historii miejscowości i z tego względu czyni ją ciekawą. Miasto Elk ma w swojej infrastrukturze kulturalnej kilka bardzo ciekawych obiektów historycznych oraz kulturowych.

– ELCKA KOLEJ WĄSKOTOROWA

W Ełku funkcjonuje czynna trasa zabytkowej kolejki wąskotorowej, przebiegająca przez takie miejscowości jak: Mrozy, Regielnica, Kałęczyny, Laski Małe, Sypitki. Wybudowana została na przestrzeni lat 1910-1917. Dziś jest uznana jako zabytek i prowadzi jedynie przejazdy turystyczne. Jest jedną z nielicznych tego typu kolei na terenie Polski i to czyni ją wyjątkową. W Ełku znajduje się osobna stacja kolei wąskotorowej, przy której znajduje się również muzeum poświęcone historii ełckiego węzła kolejowego, mianowicie Muzeum Zabytków Kolejnictwa.

– RUINY ZAMKU KRZYŻACKIEGO

Zamek Krzyżacki został wybudowany na wyspie Jeziora Ełk w latach 1398 - 1406. Był wtedy połączony ze stałym lądem drewnianym mostem zwodzonym. Pod koniec XVIII wieku budynek został w większości rozebrany. W roku 1888 ocalałe pozostałości Zamku zostały przebudowane i zaadoptowane na więzienie dla kobiet. Pomimo, iż obiekt nie ocalał w kształcie jaki pierwotnie posiadał, jego fundamenty pokrywają się z planami fundamentów wybudowanego tu w XIV wieku zamku drewnianego. Od niedawna właścicielem zamku jest Pan Piotr Basiewicz, właściciel rybnej spółki Doryb. Planuje on w ciągu 5 lat adaptację obiektu na hotel.

– WIEŻA CIŚNIEŃ

Zabytkowa wieża ciśnień w Ełku znajduje się przy ulicy 11 listopada 2. Została zbudowana w 1895 roku. Początkowo służyła do zaopatrywania w wodę większej części Miasta i tak było aż do lat 70 XX wieku, gdy to w Ełku powstał nowoczesny system wodociągowy. Aktualnie w Wieży Ciśnień mieści się Muzeum Kropli Wody, gdzie można podziwiać eksponaty związane z tematyką wodną (stare pompy strażackie, gąsiory, butelki oraz fotografie Ełku z przełomu XIX/XX wieku).

– KOŚCIÓŁ POD WEZWANIEM NAJŚWIĘTSZEGO SERCA PANA JEZUSA

Kościół znajdujący się przy ulicy Armii Krajowej 2, został wybudowany na przestrzeni lat 1847-1850, przebudowany w 1925. Do 1945 roku był siedzibą świątyni ewangelickiej. W 1988 roku został wpisany do rejestru zabytków. Wewnątrz znajduje się

oryginalny ołtarz główny z 1959 roku oraz 4 ołtarze boczne i witraże przedstawiające najważniejsze sceny z życia Jezusa Chrystusa. Codziennie o godzinie 12.00 oraz na początku każdego obrad Rady Miasta Ełk, z wieży Kościoła rozbrzmiewa hejnał.

– **KATEDRA POD WEZWANIEM ŚW. WOJCIECHA**

Kościół wybudowany w stylu neogotyckim w 1893 roku, konsekrowany w 1903 przez biskupa Edwarda Hermanna, otrzymał wtedy wezwanie św. Wojciecha i Przemienienia Pańskiego. Remontowany w latach 1955 oraz 1993-95. Aktualne wyposażenie Kościoła jest częściowo gotyckie. 25 marca 1992 został podniesiony przez Jana Pawła II do godności Katedry Diecezji Ełckiej. 13 maja 1994 biskup ełcki Wojciech Ziemia ustanowił kościół Sanktuarium Diecezjalnym Matki Boskiej Fatimskiej. Figurkę Matki Boskiej sprowadzono z Fatimy w 1990 roku, koronował ją w Olsztynie, 6 czerwca 1991 papież Jan Paweł II.

– **POMNIK MICHAŁA KAJKI**

Jest to pomnik słynnego poety mazurskiego urodzonego w pobliskim Skomacku w 1858 roku. Odsłonięty w 1958 roku.

– **MUZEUM JEZIORA W CENTRUM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ**

Centrum Edukacji Ekologicznej w Ełku istnieje od 2001 roku. Od 2005 roku działa jako jednostka samorządu miasta Ełk i jest jednym z nielicznych tego rodzaju centrów w Polsce. Na ofertę Centrum kierowaną do mieszkańców regionu składa się szeroka gama działań. Są to zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży szkolnej, konkursy, konferencje, seminaria, wystawy i festyny. Do ważniejszych cyklicznych działań Centrum należą: Forum Edukacji Ekologicznej, Ełckie Spotkania z Filmem Przyrodniczym, Prezentacje Obszarów Chronionych Kraju i Regionu, festyn Dzień Bociana oraz konkursy: Portret Przyrody Mazurskiej, W Krainie Bociana, Śmieciokonkurs.

Dodatkową atrakcją dla odwiedzających Centrum jest Muzeum Jeziora. W muzeum znajdują się akwaria o łącznej pojemności 3732 litrów. W akwariach zaaranżowano środowisko przyrodnicze mazurskich jezior. Można w nich obejrzeć rodzime gatunki ryb i innych organizmów typowych dla fauny jeziornej. Akwariom towarzyszą plansze tematyczne: strefy ekologiczne w jeziorze, czynniki kształtujące jezioro, zarastanie jeziora, sukcesja jeziora – ciąg harmoniczny i dysharmoniczny, typy litoralu jeziornego.

– **KOŚCIÓŁ CHRZEŚCIJAN BAPTYSTÓW**

Jest to zabytkowa budowla Kościoła z 1908 roku. Budynek zboru obchodził niedawno swoje 100-lecie.

– **CMENTARZ WOJENNY ŻOŁNIERZY NIEMIECKICH I ROSYJSKICH Z I WOJNY ŚWIATOWEJ**

Położony w obrębie cmentarza komunalnego, w sąsiedztwie kwatery wojennej polskiej i radzieckiej. Cmentarz został założony w 1914 r. Znajduje się tu 219 betonowych steli ustawionych w czytelnym rzędach, wokół których rośnie trawa. Kwatery wydzielone są alejkami zwirowymi. Cmentarz wojenny wyodrębniony jest od cmentarza komunalnego szpalerem żywopłotu z grabu.

– **HALA SPORTOWA MOSiR**

Wybudowana przy ul. Kościuszki 29. Obiekt sportowy powstał w 1900 r. i jest przystosowany do organizowania imprez okolicznościowych oraz rozgrywania zawodów sportowych i przeprowadzania treningów w następujących dyscyplinach sportowych: piłka ręczna, piłka nożna, koszykówka, piłka siatkowa, boks, tenis stołowy, tenis ziemny, akrobatyka, taniec, szermierka, judo, podnoszenie ciężarów oraz zapasy.

– **MOST NA JEZIORZE EŁCKIM**

Jest to zabytkowym most z 1913 roku, prowadzący z Ełku na wyspę zamkową. Nocami most jest przepięknie podświetlony co stanowi charakterystyczny element panoramy Ełku.

– **SZKOŁA ARTYSTYCZNA**

Do podstawowych zadań szkoły należy realizacja celów z zakresu upowszechniania kultury, poprzez animację społeczno-kulturalną oraz promocję działań sprzyjających obcowaniu z kulturą. Szkoła rozpoczęła swoje funkcjonowanie wiosną 2008 roku. Szkoła Artystyczna realizuje program w zakresie Szkoły Muzycznej I-go i II-go stopnia oraz programy przedmiotów artystycznych takich jak plastyka z wiedzą o sztuce, balet, taniec, teatr, film itp. W Szkole działa również program „oddziaływanie przez wydarzenie” w postaci

cyklicznych wydarzeń takich jak: Kultura Cegły, koncerty kameralne, koncerty muzyki organowej, plenery artystyczne.

2.2. Gmina Gołdap

2.2.1. Zasoby przyrodnicze

Gmina Gołdap położona jest w powiecie gołdapskim na północno – wschodnich krańcach województwa warmińsko – mazurskiego. Gołdap jest gminą miejsko – wiejską, która zajmuje powierzchnię 362 km², z czego 17 km² zajmuje miasto Gołdap. Stanowi ona fragment obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”. Teren na którym leży miasto i którego jest stolicą, to tzw. Mazury Garbate (nazwę zawdzięczają polodowcowym wzgórzom). Gmina Gołdap jest ośrodkiem turystyczno – wypoczynkowym, leżącym na skraju Garbu Szeskiego, nad rzeką Gołdapą.

– JEZIORA

Jeziro Gołdap jest największym jeziorem w okolicach Puszczy Rominckiej, o powierzchni 234 ha (w tym po polskiej stronie 149 ha), długości 2,9 km, szerokości do 900 m oraz głębokości do 11 m. Na jeziorze przebiega granica polsko-rosyjska. W pobliżu miasta Gołdap, na południowo-zachodnim brzegu jeziora położona jest plaża miejska, stacja harcerska, ośrodki wypoczynkowe oraz wiele kwater prywatnych. W niewielkiej odległości od jeziora, mianowicie w Lesie Kumiecie, znajduje się Sanatorium Uzdrowskie „Wital” oraz obiekty dawnej kwatery głównej Luftwaffe. Nie sposób nie dostrzec walorów turystycznych jeziora oraz jego infrastruktury.

– RZEKI

Rzeka Gołdapa jest prawym dopływem rzeki Węgorapy. Źródła Gołdapy znajdują się na północ od Olecka niedaleko wsi Monety. Ciek o nazwie "Borkowina" płynie na zachód, a następnie skręca na północ od miejscowości Rogówko. Odcinek rzeki od ujścia Pogorzelskiej Strugi do ujścia do jeziora Gołdap nazywa się Jarka. Z jeziora tego przyjmuje ona kierunek zachodni, a następnie południowy. Od miejscowości Nowa Boćkinka płynie w kierunku północno-zachodnim, aż do Węgorapy. Źródła rzeki znajdują się na wysokości 204 m n.p.m., natomiast ujście na wysokości 97 m n.p.m. Występują tu dwa duże spadki powodujące silną erozję denną i boczną koryta rzeki w jej środkowym i górnym biegu

i właśnie dlatego rzeka stanowi ciekawą i chętnie odwiedzaną trasę spływów kajakowych.

– PARKI

Park Krajobrazowy Puszczy Rominckiej został utworzony 14 stycznia 1998 r. Leży w wysuniętym najbardziej na północny wschód krańcu województwa warmińsko-mazurskiego, w części obszaru gmin Gołdap i Dubeninki. Obszar parku wynosi 146,2 km², natomiast otuliny 85 km². Teren puszczy jest w 80% zalesiony, miejscami przypominający tajgę. Północna granica parku pokrywa się z granicą polsko – rosyjską. Wschodnia i południowa granica parku biegnie nasypem niemieckiej linii kolejowej z początku XX wieku z Gołdapi przez Golubie, Żytkiejmy do Gąbina. Od XV wieku puszcza była obszarem należącym do wielkich mistrzów krzyżackich, potem książąt i królów pruskich. Z czasów polowań cesarza niemieckiego Wilhelma II pozostało tu 8 kamieni upamiętniających jego sukcesy łowieckie, zwanych potocznie głazami Wilhelma II. Na terenie Parku i w jego okolicach przetrwało wiele zabytków kultury: kościoły, stare dwory w otoczeniu zabytkowych parków, kamienice i dawne układy urbanistyczne. Najbardziej oryginalnymi i wartymi obejrzenia są jednak wysokie podwójne wiadukty kolejowe, przypominające rzymskie akwedukty.

Park Miejski na Placu Zwycięstwa w Gołdapi, który jest miejscem najważniejszych imprez kulturalno-rozrywkowych Miasta i okolic.

– REZERWATY

Na terenie gminy Gołdap mamy do czynienia z dużą liczbą rezerwatów zlokalizowanych w Parku Krajobrazowym Puszczy Rominckiej.

- Rezerwat Mechacz Wielki – jako obszar chroniony boru bagiennego na torfowisku wysokim ze stanowiskami wielu gatunków borealnych.
- Rezerwat Boczki – obszar ochrony dobrze zachowanych wielu typów ekosystemów leśnych: grądów, borów bagiennych i borów świerkowych.
- Rezerwat Czerwona Struga – ochroną objęte jest stanowisko pióropusznika strusiego w łęgu olszowym.
- Rezerwat Dziki Kąt – obejmuje ochroną bór sosnowo-świerkowy o charakterze borealnym.
- Rezerwat Żytkiejmska Struga – ochrania bagnistą dolinę leśnego strumienia ze stanowiskami rzadkich gatunków fauny i flory.

- Rezerwat Uroczysko Kramnik – został utworzony w celu ochrony i zachowania stanowisk rzadkich i reliktowych gatunków roślin, m.in. maliny moroszki.
- W samym centrum Miast Gołdap podziwiać można także dwa okazałe pomniki przyrody 180-letni klon oraz 280-letni dąb.

– PUSZCZE

Puszcza Romincka stanowi rozległy oraz zwarty kompleks leśny stanowiący część Pojezierza Litewskiego a zarazem najbardziej na północny wschód wysuniętą część Mazur Garbatych, podzielony między Polskę i Rosję (obwód kaliningradzki), historycznie przynależny do dawnych Prus. Powierzchnia puszczy to około 35,5 tys. ha, w tym po stronie polskiej około 15,5 tys. ha. Odznacza się unikalną florą i fauną swoim wyglądem przypominająca tajgę. Na terenie puszczy znajdują się ścieżki edukacyjne (czworolist, porosty, rehot) oraz nieczynne wiadukty - pozostałość po rozebranej linii kolejowej Gołdap-Żytkiejmy.

– INNE ZASOBY PRZYRODNICZE GMINY GOŁDAP

Wśród innych ważnych i wyróżniających gminę Gołdap elementów przyrodniczych należy wymienić przede wszystkim Szeskie Wzgórza, które są położone w północnej części powiatu oleckiego i w powiecie gołdapskim. Wzgórza stanowią ciąg moren czołowych, odznaczających się wyraźnym garbem w krajobrazie. W północnej ich części wysokości względne przekraczają 100 m. Najwyższym wzniesieniem jest Góra Szeska (309 m n.p.m.) - trzecie pod względem wysokości pasmo polskich pojezierzy. Na północ od niej ciągnie się pas wzgórz, których kulminację stanowią: Góra Rudzka (284 m n.p.m.), Góra Tatarska (308 m n.p.m.), Piękna Góra, zwana też Gołdapską (272 m n.p.m.). Nie występują tu jednak duże kompleksy leśne. Na obszarze Wzgórz znajduje się rezerwat przyrody "Cisowy Jar" – wąwóz porośnięty lasem mieszanym, gdzie ochronie podlega cis pospolity. Znaleźć tu można również małe zagłębienia bezodpływowe, wypełnione wodą lub zabagnione, oraz liczne strumienie o znacznych spadkach. Region odznacza się niewielką gęstością zaludnienia, brak jest większych osiedli. Jednym ze wzniesień Szeskich Wzgórz jest Piękna Góra położona w Gołdapi. Na Pięknej Górze znajduje się wyciąg narciarski wraz z całą infrastrukturą sportowo-rekreacyjną. Obiekt ten jest prawdziwym rajem dla narciarzy z regionu.

Las Kumiecie to kolejna atrakcja Ziemi Gołdapskiej. Usytuowany w zachodniej części Puszczy Rominckiej, przy zachodnim brzegu Jeziora Gołdap. Las położony najbliżej miasta, doskonały na spacer, są tam trasy dla narciarzy biegowych, na których odbywa się co roku Bieg Jaćwingów. W Lesie znajdują się bunkry po kwaterze głównej wojsk Luftwaffe, co stanowi nie lada atrakcję turystyczną.

2.2.2. Zasoby kulturowe

Posiadanie wyjątkowych z punktu widzenia turysty, zabytków jest niezbędne, aby miejscowość lub gmina mogła w pełni rozwijać swój potencjał turystyczny oraz szczerzyć się bogatą ofertą turystyczną. Posiadanie takich walorów sprawia, że miejsce to jest bardziej ciekawe. Gmina Gołdap w swej infrastrukturze kulturalnej posiada kilka obiektów historycznych i kulturowych, które zwiększają jej atrakcyjność.

– KOŚCIÓŁ PARAFIALNY POD WEZWANIEM NAJŚWIĘTSZEJ MARII PANNY MATKI KOŚCIOŁA W GOŁDAPI

Kościół konkatedralny w Gołdapi zbudowany został w stylu późnogotyckim w 1560 roku. Posiada emporę i kruchtę południową z 1706 roku oraz zakrystię z 1717 roku. Początkowo był Kościołem Ewangelickim (do roku 1945). W 1944 został poważnie zniszczony i dopiero w latach 80. XX wieku podjęto decyzję o odbudowie świątyni. Po ukończeniu odbudowy w 1992 Kościół został ustanowiony konkatedrą diecezji ełckiej i utworzono przy nim nową parafię.

– KOŚCIÓŁ PARAFIALNY POD WEZWANIEM ŚW. LEONA I BONIFACEGO W GOŁDAPI

Kościół wybudowany w roku 1894 w stylu neogotyckim jest jednym z ważniejszych zabytków Gołdapi. Kościół ten ma trzy drewniane ołtarze i ambonę z baldachimem. Okna prezbiterium oraz głównego korpusu ozdabiają witraże. W czerwcu 2010 r. rozpoczęła się wymiana starych witraży na nowe. Kościół posiada 14-głosowe organy z początku XX wieku. Po wojnie był jedynym nie zniszczonym kościołem w Gołdapi.

– **ZABYTKOWA WIEŻA CIŚNIEŃ Z PRZEŁOMU XIX/XX WIEKU
W GOŁDAPU**

Gołdapska Wieża Ciśnień, to jedna z nielicznych zabytkowych budowli znajdujących się w mieście. Wzniesiona została w roku 1905 przez gdańską firmę " A. W. Muller" i stanowiła element miejskiej sieci wodociągowej. Wcześniej mieszkańcy zaopatrywali się w wodę z dziewięciu miejskich pomp, z których cztery znajdowały się w centrum, a pozostałe w różnych częściach miasta. Zaopatrywała gołdapian w wodę do zimy 1986 roku, kiedy to na skutek pęknięcia zbiornika wyłączona została z eksploatacji. W styczniu 2008 roku nowy właściciel wieży - Henryk Górny rozpoczął jej gruntowny remont, nadając wieży nowe oblicze. Wokół kopuły oraz wyżej - wokół latarni, zbudowano dwa nowoczesne tarasy widokowe, harmonizujące z charakterystyczną architekturą budynku, z którego roztacza się panorama miasta oraz otaczających go lasów. Poniżej platformy znajduje się przytulna kawiarenka, a na parterze sklepik z pamiątkami.

– **PIRAMIDA W RAPIE**

Zbudowany w 1811 w mazurskiej wsi Rapa grobowiec rodzinny pruskiego rodu baronów von Fahrenheit, zaprojektowany przez duńskiego rzeźbiarza Bertela Thorvaldsena. Charakterystyczną cechą budowli jest kształt, przypominający starożytne egipskie piramidy. Jest to budowla bardzo nietypowa dla okolic i przez to jest popularnym miejscem wycieczek turystów.

– **KOMPLEKS PONIEMIECKICH BUNKRÓW – KWATERA LUFTWAFFE
Z DRUGIEJ WOJNY ŚWIATOWEJ**

Kwatera Dowództwa Wojsk Lotniczych o kryptonimie "Robinson" znajduje się w lesie Kumiecie na północ od miasta Gołdap, obecnie na terenie ośrodka wczasowego (Sanatorium Uzdrowskie "Wital"). Kwatera powstała na miejscu ośrodka badawczego Luftwaffe. Na stacji w Kumieciach miejsce postoju miał pociąg sztabowy dowódcy Luftwaffe marszałka Göringa o kryptonimie "Asien". Na wschód od drogi do przejścia granicznego, w lesie znajdują się ruiny wyrzutni lub hamowni silników ośrodka badawczego.

2.3. Gmina Olecko

2.3.1. Zasoby przyrodnicze

Olecko położone jest we wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, nad brzegiem jeziora, z którego wypływa rzeka przecinająca zakolami miasto. Atuty gminy sprawiają, że staje się ona coraz częstszym przystankiem na wakacyjnym szlaku turysty.

- JEZIORA

Jezioro Oleckie Wielkie jest zbiornikiem typu rynnowego o stromych stokach z wyjątkiem delty rzeki Legi i najwęższej, południowej części jeziora (Szyjka). Zajmuje powierzchnię 228,47 ha, jego maksymalna głębokość wynosi 45,2 m, II klasa czystości wód. Jezioro znajduje się w ciągu biegu rzeki Legi.

Jezioro jest bardzo atrakcyjne ze względów turystycznych. Stanowi ono początek szlaku kajakowego po rzece Ledze. Od strony miasta jezioro jest bardzo dobrze dostępne, prowadzą tu liczne ścieżki umożliwiające spacer jego brzegami. Brzegiem została poprowadzona ścieżka edukacyjna („Wiewiórcza Ścieżka”).

Brzegi jeziora Oleckiego Wielkiego są dobrze zagospodarowane, znajdują się tu liczne pomosty, plaża miejska, a w niewielkiej odległości od tafli wody rozkwita infrastruktura turystyczna: wypożyczalnie sprzętu wodnego, mała gastronomia oraz kwatery noclegowe.

Jezioro Oleckie Małe jest położone na Pojezierzu Mazurskim, na południe od Olecka. Powierzchnia jeziora wynosi 223,29 ha, jego długość to 4,5 km, a szerokość około 1 km. Zbiornik znajduje się na wysokości 148,5 m n.p.m. i jest dobrze dostępny od strony zachodniej i południowej w Małym Olecku. Przez jezioro przepływa rzeka Lega, która wpada w północnej części zbiornika, niosąc wody z Jeziora Oleckiego Wielkiego, a wypływa na południu. Istnieje jeszcze kilka niewielkich dopływów zasilających jezioro wodami z okolicznych łąk i pól. W południowej części znajdują się dwie niewielkie wyspy, które wiosną są podtapiane.

- RZEKI

Rzeka Lega płynie z Pojezierza Zachodniosuwalskiego przez Pojezierze Ełckie do Kotliny Biebrzańskiej. Lega jest prawobrzeżnym dopływem Biebrzy, uchodzącym w jej 66,2 km. Długość rzeki wynosi 157 km, w tym około 70 km płynie w granicach województwa

warmińsko-mazurskiego. Powierzchnia zlewni zajmuje 1011,1 km². Od źródeł do Jeziora Rajgrodzkiego nazywana jest Legą, od wypływu z jeziora - Jegrznią, a poniżej miejscowości Kuligi - Kanałem Woźnawiejskim. Pomiędzy jeziorem Selmęt Wielki a Jeziorem Rajgrodzkim nosi nazwę Małkiń. Do Biebrzy uchodzi na wysokości około 110 m n.p.m. Przepływ rzeki przechodzi przez Pojezierze Ełckie i Nizinę Podlaską oraz jeziora: Czarne, Olecko Wielkie, Olecko Małe, Selmęt Wielki, Stackie, Dręstwo. Na rzece istnieje trasa szlaku kajakowego.

– **PARKI**

Park Miejski w Olecku jest miejscem niezwykle zadbanym, z fontanną, licznymi alejkami spacerowymi i mnóstwem zieleni stanowi ważny walor przyrodniczy Olecka.

– **POMNIKI PRZYRODY**

Dąb Papieski posadzony na rynku przed Kościołem i obok pomnika Jana Pawła II w Olecku.

Dęby szypułkowe, to pomniki przyrody w Olecku zlokalizowane na Placu Wolności, ulicy Partyzantów oraz Jeziornej.

2.3.2. Zasoby kulturowe

Gmina Olecko również posiada kilka obiektów historycznych i kulturowych, które sprawiają, że obszar ten jest ciekawszy. Posiadanie wyjątkowych z punktu widzenia turysty, zabytków jest niezbędne, aby miejscowość lub gmina mogła w pełni rozwijać swój potencjał turystyczny.

– **UKŁAD URBANISTYCZNY OLECKA (RYNEK Z PRZYLEGLYMI ULICAMI)**

Rynek wytyczony w kształcie nieregularnego trapezu wraz z lokacją miasta, o wymiarach 255 × 215 x 228 × 225 m – jeden z największych w Europie. Silnie zgeometryzowana sieć ulic wychodzących z narożników rynku. Tradycyjna, zwarta zabudowa została w większości zastąpiona po zniszczeniach 1945 r. luźną zabudową osiedlową i zachowała się jedynie od północno-wschodniej strony rynku.

– **DAWNY KOMPLEKS ZAMKOWY W OLECKU**

Obiekt obronny istniał tu już w czasach staropruskich. W czasach krzyżackich, zbudowano w tym miejscu pałacyk myśliwski dla dostojników Zakonu. Przypuszczać można, że zameczek powstał na miejscu starej budowli warownej, o czym świadczy plan miasta Olecka z XVIII w. W późniejszym rejestrze budowli i zabytków wschodniopruskich istniał zapis rozpoczęcia w 1654 r. budowy okazałego zamku. Zamek z połowy XVII w. widział i opisywał w 1748 r. August Hermann Lucanus. Inwestorem oleckiego zamku siedziby starostów książęcych był Fryderyk Wilhelm (1640-1680). W XVIII w. zamek zaczął podupadać, a w 1822 r. spłonął całkowicie i nie został już odbudowany. Pod koniec XIX w. ruiny zamku zostały usunięte, a na ich miejscu stanął w 1897 r. neogotycki budynek starostwa powiatowego. W czasie robót wykopaliskowych, prowadzonych w l. 80 XX wieku od strony południowej budynku starostwa odsłonięto fragmenty konstrukcji dawnego zamku z wyraźnie widoczną basztą narożną.

– **POMNIK OFIAR PIERWSZEJ WOJNY ŚWIATOWEJ (KAMIENNA PÓŁROTUNDA) W OLECKU**

Jest to pozostałość po pomniku żołnierzy niemieckich poległych pod Oleckiem w czasie I wojny światowej. Z całym kompleksem sportowym, rekreacyjnym i parkowym powstał ok. 1928 r. Olecki monument, drugi pod względem wielkości w Prusach Wschodnich, wystawiony został z inicjatywy ówczesnego starosty dr. Wachsmanna.

– **MŁYN WODNY W SEDRANKACH**

Jest to młyn z początku XX w. Sedranki istniały już w 1576 roku. W XVII i XVIII wieku była to wieś królewska, zarządzana przez władze skarbowe, które ulokowały tu swe powiatowe agendy. Według rejestru z 1640 roku Sedranki miały młyn państwowy z dwoma kamieniami młyńskimi.

– **WIEŻA CIŚNIEŃ W OLECKU**

– **PARAFIA PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO W OLECKU**

Rzymskokatolicka parafia leżąca w dekanacie Olecko - św. Jana Apostoła należącym do diecezji ełckiej. Jest najstarszą parafią katolicką w mieście.

– **GRODZISKO W DYBOWIE**

Grodzisko, znajdujące się między jeziorem Długim oraz Stopka, było znane już w 1576 roku. Miejsce znane jest także jako „Góra Zamkowa”.

– **CMENTARZ EWANGELICKI W OLECKU**

Cmentarz ewangelicki z odtworzonym pomnikiem poświęconym żołnierzom wojen: prusko – austriackich oraz prusko – francuskich.

– **ZABYTKOWE MOLO ZE SKOCZNIĄ NA PLAŻY MIEJSKIEJ W OLECKU**

Jest to drewniany, zabytkowy obiekt pochodzący z ok. 1930 roku.

2.4. Miasto Suwałki

2.4.1. Zasoby przyrodnicze

Suwałki położone są w jednym z najpiękniejszych regionów Polski. Turyści z kraju i z zagranicy doceniają czyste powietrze, przejrzyste wody jezior i rzek, chętnie odwiedzają rozległe puszcze. Poszukują tu przede wszystkim wytchnienia od zgiełku miejskiego życia i chwili relaksu na łonie natury.

– ZALEWY

Zalew Arkadia – sztuczny zbiornik wodny znajdujący się w Suwałkach nad rzeką Czarna Hańcza od strony południowo-zachodniej, między starym miastem a osiedlem Zahańcze. Obok znajduje się Ośrodek Sportu i Rekreacji z halą sportową i zapleczem hotelowym oraz basenem. Nad zalewem w okresie letnim funkcjonuje także Plaża Miejska.

– RZEKI

Czarna Hańcza jest największą rzeką Suwalszczyzny. Przepływa przez bardzo ciekawe tereny, nieraz o unikatowych walorach krajobrazowych, geologicznych, historycznych (Jaćwież) i etnograficznych.

– OBSZARY CHRONIONE

Suwalski Park Krajobrazowy został utworzony w roku 1976, jako pierwszy w Polsce obszar chroniony tego typu. Charakterystyczne miejsca w Parku to jezioro Hańcza, głazowisko Łopuchowskie, głazowisko Bachanowo, głazowisko Rutka oraz wiszące torfowisko znajdujące się nad zachodnim brzegiem jeziora Jaczno. Jest to teren ciekawy pod względem etnologicznym - zamieszkały przez zwarte osadnictwo staroobrzędowców. Obejmuje 3 rezerwaty. W jego centralnej części znajduje się 25 jezior. Na jego terenie znajduje się najgłębsze w Polsce jezioro Hańcza objęte ochroną rezerwatową. Silnie przekształcona jest szata roślinna Parku. Zespoły roślin porastające torfowiska w dolinie Czarnej Hańczy mają naturalny charakter. Połacie lasów mają urozmaicony skład, są to lasy mieszane leszczynowo-świerkowe oraz bory mieszane sosnowo-świerkowe.

W Parku rośnie wiele bardzo rzadkich roślin takich jak: fiołek błotny, storczyk krwisty, czermień błotna czy żurawina błotna.

Wigierski Park Narodowy jest został utworzony 1 stycznia 1989 roku, jest jednym z 23 parków narodowych Polski. Park utworzony został na obszarze 14956 hektarów. Aktualna jego powierzchnia wynosi 15086 ha, w tym 9464 ha to grunty leśne, 2908 ha – wody i 2714 ha inne tereny, głównie użytkowane rolniczo (2229 ha). Ochroną ścisłą objętych jest 623 ha, w tym 283 ha lasów. Park jest obszarem udostępnionym dla różnorodnych form turystyki. W tym celu wyznaczone i urządzone zostały szlaki lądowe o łącznej długości 190 km dla turystyki pieszej i rowerowej oraz wyznaczone jeziora i rzeki do uprawiania turystyki wodnej. Turystyka na szlakach turystycznych Parku może się odbywać przez cały rok od świtu do zmierzchu. Udostępnione wody WPN-u można zwiedzać kajakiem, łodzią wiosłową, żaglówką lub innym sprzętem pływającym bez silnika spalinowego. Akweny udostępnione do turystyki i wędkarstwa to jeziora: Wigry, Pierty, Omulówek, Mulaczysko, Czarne k. Bryzgly, Leszczewek, Postaw i rzeka Czarna Hańcza poniżej Wigier.

– PARKI

Park Konstytucji 3 Maja w Suwałkach położony jest w centrum miasta. Zajmuje on powierzchnię 2,6 ha. Jako park miejski pełni on funkcje rekreacyjne i wypoczynkowe, jest miejscem imprez rozrywkowych i zgromadzeń rocznicowych. W 1988 roku obiekt został wpisany do rejestru zabytków. Ze źródeł historycznych wiadomo, że park został założony w pierwszej połowie XIX wieku w stylu angielskim (swobodnym). W latach 1924-1926 został przebudowany przez głównego ogrodnika Warszawy Henryka Danielewicza. Kompozycję parku Henryk Danielewicz oparł na bazie pierwotnego układu XIX-wiecznego i wykorzystując dawne elementy, wybudował nowy, czytelny układ. Kompozycja ta z okresu dwudziestolecia międzywojennego została zachowana i podtrzymana w trakcie prowadzonej w latach 2003-2005 rewaloryzacji przedmiotowego parku. Na terenie parku zlokalizowane są miejsca pamięci, obiekty kubaturowe zabytkowe i współczesne oraz obiekty małej architektury ogrodowej. Główne z nich to:

- żeliwny zegar słoneczny z 1841 r.,
- Dąb Wolności oraz głaz pamiątkowy z 1923 r., położony w rocznicę Konstytucji 3 Maja,
- drewniana altana (nieznana data powstania),

- o muszla koncertowa.

W parku można korzystać z bezprzewodowego Internetu.

Park im. Marii Konopnickiej w przeszłości pełnił funkcję placu targowego i w całości był wyłożony brukiem. W latach 60-tych XX wieku zmieniono jego przeznaczenie na park miejski i postawiono pomnik Marii Konopnickiej. Obecnie park jest popularnym miejscem spotkań mieszkańców Suwałk. W parku wybudowano jednokondygnacyjny pawilon handlowy, umieszczono fontannę, wytyczono asfaltowe alejki i plac przed pomnikiem, założono trawniki i zasadzono zieleń wysoką.

– PUSZCZE

Puszcza Augustowska to duży kompleks leśny położony w województwie podlaskim oraz na Litwie i Białorusi. Powierzchnia całej puszczy wynosi ok. 160 tys. ha, z czego w granicach Polski znajduje się ponad 114 tys. ha. Na jej terenie znajduje się Wigierski Park Narodowy. Puszcza Augustowska leży na obszarze niemal płaskiego pola sandrowego, usypanego podczas postoju lądolodu skandynawskiego w okresie zlodowacenia bałtyckiego. Jedynym urozmaiceniem rzeźby terenu są wydmy. Na terenie puszczy znajdują się liczne jeziora: Wigry, Sajno, Białe Augustowskie, Necko, Studzieniczne, Serwy, Blizno, Pomorze i inne. 85% obszaru puszczy pokrywają bory z dużą przewagą sosny (ponad 70%) i mniejszym udziałem świerka (17%). Przez Puszcze Augustowską prowadzą liczne szlaki turystyczne: piesze, rowerowe, kajakowe oraz ścieżki edukacyjne. Jeziora są cenione przez żeglarzy i amatorów innych sportów wodnych, a także wędkarzy.

Atrakcje turystyczne na skraju Puszczy Augustowskiej:

- o ścieżki rowerowe Suwałki- Krzywe i Suwałki – Sobolewo,
- o kąpielisko w Krzywym,
- o wystawa przyrodnicza „Nad Wigrami” w Krzywym,
- o wystawa etnograficzna „Ocalić od zapomnienia” w Krzywym,
- o ścieżki edukacyjne „Las” i „Suchary” w Krzywym, „Jeziora”, „Puszcza”, „Eksploracja dóbr puszczańskich”, „Dary Natury”,
- o Muzeum Wigier im. Alfreda Lityńskiego w Starym Folwarku,
- o Ośrodek Wypoczynkowo- Żeglarski w Starym Folwarku Ośrodka Sportu i Rekreacji,
- o Wigierska Kolejka Wąskotorowa.

– REZERWATY

Rezerwat „Cmentarzysko Jaćwingów” - rezerwat położony w miejscowości Szwajcaria znajdującej się w granicach administracyjnych Miasta Suwałki, około 5 km na północny wschód od centrum Suwałk. Zajmuje powierzchnię 4,12 ha. Głównym walorem kulturowym są kurhany. Najbardziej charakterystyczną formą grobu był kurhan o zmiennej średnicy 6-21 m, zbudowany z kilku warstw kamieni. Na cmentarzysku występowały zarówno groby ciałopalne, jak i szkieletowe. Największe skupiska kurhanów usytuowane są w centralnej części rezerwatu na osi północ – południe na wyniesieniach terenu. Dziś większość grobów ulega zatarciu. Tylko niektóre z nich osiągają wysokość do 0,5 m i są kuliście obłożone kamieniami. Na części kurhanów porastają drzewa. Teren rezerwatu położony jest na wyniesieniu i znajduje się na wysokości 183,5 m n.p.m. W drzewostanach gatunkiem panującym jest świerk, z domieszką sosny i dębu. Pod okapem na ok. 20% występuje podrost świerka i dębu.

– INNE WALORY PRZYRODNICZE SUWAŁEK

Góra Cisowa jest wzniesieniem o wysokości 256,4 m. n.p.m. Roztacza się z niej widok na wschód, północ i zachód. Widok w stronę południową zasłania niewielki las porastający południowe zbocze góry. Jest to najbardziej rozległy widok ze wszystkich wzniesień na terenie SPK, a może i całej Suwalszczyzny. Przede wszystkim widać Zagłębienie Szeszupy i kilkanaście jezior. Góra Cisowa, ze względu na podobieństwo do stożka wulkanicznego nosi popularną nazwę „suwalskiej Fudżijamy”.

2.4.2. Zasoby kulturowe

Aby jakaś miejscowość lub gmina mogła w pełni rozwijać swój potencjał turystyczny oraz szczyć się bogatą ofertą turystyczną, niezbędne jest posiadanie wyjątkowych z punktu widzenia turysty, zabytków. Rodzaj oraz liczba znajdujących się w danej miejscowości obiektów historycznych mówi wiele o historii miejscowości i z tego względu czyni ją ciekawą. Miasto Suwałki ma w swojej infrastrukturze kulturalnej kilka bardzo ciekawych obiektów historycznych oraz kulturowych.

– **ULICA TADEUSZA KOŚCIUSZKI**

Wytyczona została w okresie lokacji kamedulskiej. Początkowo nosiła nazwę Młyńskiej (od młyna znajdującego się w pobliżu mostu na Czarnej Hańczy), a jej odcinek północny, Załomka Koźlego. W latach dwudziestych XIX wieku, po wytyczeniu tzw. szosy warszawsko – petersburskiej zmieniono jej nazwę na Prospekt Petersburski, a w części znajdującej się na północ od Starego Rynku, Kowieńskie Przedmieście. Z czasem miano Petersburskiej rozciągnięto na całą długość ulicy. W 1919 roku została przemianowana na ulicę Tadeusza Kościuszki. Umiejscowionych jest przy niej wiele zabytków: ratusz, Resursa Obywatelska, kościół ewangelicki p.w. św. Trójcy, „Dom Gubernatora” i inne.

– **KOŚCIÓŁ ŚW. ALEKSANDRA**

Budowę świątyni rozpoczęto w lipcu 1820 roku, a zakończono w 1825 roku. Jej projektantem był Piotr Aigner, jeden z najwybitniejszych architektów przełomu XVIII i XIX stulecia. W związku z zamiarem przeniesienia do Suwałk siedziby biskupiej, kościół projektowano jako obiekt katedralny. W latach 1842–45 dokonano jego częściowej przebudowy (głównie wewnątrz), a w 1856 roku zmieniono fasadę. W latach osiemdziesiątych XIX wieku, dobudowano dwie kaplice boczne. W 1944 roku Niemcy wysadzili w powietrze wieżę kościoła, które odbudowano w latach pięćdziesiątych.

– **RATUSZ I ODWACH**

W 1834 roku w narożniku rynku i Prospektu Petersburskiego (obecnie ul. Kościuszki), wzniesiono murowany budynek odwachu, natomiast w latach 1842–1844 przylegający do niego ratusz. Pierwotnie oba budynki były parterowe. W latach 1855–1858 dokonano ich przebudowy, dodając piętro, a ratusz zwieńczyła wieża obserwacyjna z zegarem. Autorem projektu przebudowy był Karol Majerski. W początku XXI stulecia, ratusz poddany został kapitalnemu remontowi, w wyniku którego zmianom uległ jego układ wewnętrzny. Pod względem historycznym i architektonicznym, budynek ratusza i odwachu należy do najciekawszych i najbardziej reprezentacyjnych obiektów Suwałk.

– **GMACH DAWNEJ RESURSY OBYWATELSKIEJ**

Gmach dawnej Resursy Obywatelskiej, stanowi przykład architektury eklektycznej z początku XX w., zbudowany w latach 1912 – 1913, na potrzeby Towarzystwa Pożyczkowo-

Oszczędnościowego i Stowarzyszenia „Resursa Obywatelska”. 13 września 1919 r. społeczeństwo Suwałk podejmowało tutaj Naczelnika Józefa Piłsudskiego.

W gmachu resursy mieści się MUZEUM OKRĘGOWE, ze stałą wystawą Alfreda Wierusza-Kowalskiego (w remoncie do 2011r.) wraz z oddziałami: Muzeum im. Marii Konopnickiej (dom rodzinny Marii Konopnickiej, ul. Kościuszki 31) oraz Centrum Sztuki Współczesnej – Galeria Andrzeja Strumiłły (ul. Kościuszki 45).

– **POMNIK PAPIEŻA JANA PAWŁA II**

Pomnik papieża przy placu Józefa Piłsudskiego. Pomnik został odsłonięty 16 października 2007 przez biskupa J. Mazura oraz prezydenta Suwałk J. Gajewskiego. Wykonany jest z brązu i usytuowany na granitowej podstawie. Autorem pomnika jest rzeźbiarz Gustaw Zemła.

– **POMNIK MARII KONOPNICKIEJ**

Nowy pomnik Marii Konopnickiej z brązu, który zastąpił stary obelisk z piaskowca. Wykonawcą jest warszawski rzeźbiarz Jan Bohdan Chmielewski.

– **MUZEUM IM. MARII KONOPNICKIEJ**

Muzeum im. Marii Konopnickiej powstałe z inicjatywy Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego „Suwalszczyzna” w 1973 roku od 1975 roku jest oddziałem Muzeum Okręgowego. Mieści się w zabytkowym budynku, przy głównej ulicy miasta, wzniesionym w latach 1826-1827, w którym urodziła się i spędziła sześć lat dzieciństwa Maria Konopnicka z Wasiłowskich.

– **NEKROPOLIE SUWALSKIE**

Suwalska nekropolia, jako zespół cmentarzy różnych wyznań, budzi zainteresowanie historyków oraz turystów z kraju i zagranicy.

Na cmentarzu katolickim pochowanych jest wielu znanych suwałczan: Teofil Noniewicz (lekarz i społecznik), Edward Szczepanik (ostatni premier rządu polskiego na uchodźstwie), Aleksander Osipowicz (krajoznawca, etnograf, kronikarz), Wawrzyniec Gałaj (polityk, prezydent Suwałk). Na cmentarzu stoi neogotycka kaplica pw. Przemienienia Pańskiego, znajdują się również pomniki poświęcone żołnierzom walczącym w obronie

niepodległości Suwałk i Suwalszczyzny 2 pułku Ułanów Grochowskich, POW, AK, WiN oraz obelisk w obronie zesłańcom Sybiru. W pobliżu znajduje się cmentarz ewangelicki, w mieście i regionie mieszka około tysiąca ludności wyznania ewangelickiego, a w Suwałkach znajduje się kircha św. Trójcy.

W południowej części suwalskiej nekropolii znajduje się kirkut, na którym pochowani są wyznawcy judaizmu. Przed II wojną światową ludność żydowska stanowiła trzecia część mieszkańców Suwałk. Kirkut został zdewastowany przez Niemców w czasie II wojny światowej, a ocalałe macewy wbudowane w ścianę tworzą swoiste mauzoleum.

Niewielki kwartał cmentarza żydowskiego zajmuje założony na początku XX w. cmentarz muzułmański – Mizar, na którym chowani byli mieszkający w Suwałkach nieliczni Tatarzy, także żołnierze wyznania islamskiego.

W centrum cmentarza prawosławnego znajduje się drewniana cerkiewka z końca XIX w., w południowej części cmentarza zlokalizowany jest cmentarz starowerski (staroobrzędowy).

2.5. Miasto Augustów

2.5.1. Zasoby przyrodnicze

Augustów to miasto położone w północnej części województwa podlaskiego, na zachodnim skraju Puszczy Augustowskiej, będącej największym kompleksem leśnym Europy.

– JEZIORA

Jeziro Sajno jest akwenem rynnowym, o podłużnym kształcie. Jego powierzchnia wynosi 531 ha, a maksymalna głębokość 27 metrów. Linia brzegowa jest wysoka i gęsto porośnięta lasem mieszanym.

Jeziro Białe jest akwenem o powierzchni 480 ha i maksymalnej głębokości 30 m. Położone jest na wysokości 122 m n.p.m. Jezioro posiada dobrze rozwiniętą linię brzegową z licznymi zatokami i półwyspami. Brzegi są w większości wysokie, porośnięte lasem sosnowym. Na jeziorze znajdują się również 4 wyspy. Od zachodu Białe łączy się poprzez rzekę Klonownicę z jeziorem Necko. We wschodniej części, przez śluzę Przewież, jest połączone z Jeziorem Studzieniczne oraz z akwenem Staw Wojciech (poprzez niewielki ciek wodny).

Jeziro Studzieniczne leży na wschód od Augustowa. Linia brzegowa jest dobrze rozwinięta, w ok. 70% porośnięta lasem (głównie sosnowym), występują też obszary podmokłe. Jezioro leży na szlaku Kanału Augustowskiego. Na jeziorze Studzienicznym znajdują się wyspy: Lipówek, Janowy Grąd (największa) czy Brzozowy Grąd (najmniejsza: 0,08 ha). Nad południowym brzegiem położona jest miejscowość Studzieniczna, będąca administracyjnie częścią miasta Augustowa. Miejscowość znana jest z sanktuarium Matki Boskiej Studzieniczańskiej, położonego na dawnej wyspie jeziora Studzienicznego, połączonej obecnie z lądem groblą. Na północnym brzegu Studzienicznego położona jest miejscowość turystyczna Przewież. Wokół jeziora są pola namiotowe oraz ośrodki z domkami letniskowymi.

Jeziro Necko, jest to jezioro w Augustowie. Należy do typu polodowcowych jezior rynnowych. Jezioro ma dość dobrze rozwiniętą linię brzegową, w 70% porośniętą lasem, z licznymi piaszczystymi plażami. Zwarta zabudowa miejska Augustowa przylega do jeziora

tylko przy wypływie rzeki Netty. Nad południowym brzegiem Necka znajdują się liczne hotele i ośrodki turystyczne, a także plaża miejska z wyciągiem nart wodnych i muszla koncertowa. Przez jezioro przebiega szlak Kanału Augustowskiego, kursują statki wycieczkowe. Wzdłuż brzegu, na odcinku od rzeki Netty do rzeczki Klonownicy, biegnie deptak oraz ścieżka rowerowa (oświetlane elektrycznie). W lesie wokół jeziora można odnaleźć pozostałości okopów z czasów II wojny światowej.

Jezioro Rospuda jest kolejnym jeziorem wchodzącym w skład wód powierzchniowych Augustowa. Linia brzegowa jest dobrze rozwinięta, porośnięta lasem niemalże w 100%. Nad jeziorem znajduje się niewiele ośrodków wypoczynkowych. Najbardziej znane miejsce to popularny wśród Augustowian półwysep *Gola Zośka*.

– RZEKI

Rzeka Netta położona jest w północno-wschodniej Polsce, prawy dopływ Biebrzy, dł. 102 km, dorzecze 1336 km². Częściowo skanalizowana (Kanał Augustowski) na odcinku 11 km, dzięki czemu tworzy połączenie dorzeczy Wisły i Niemna. Szlak kajakowy, atrakcyjny zwłaszcza w górnym biegu do Augustowa.

Rzeka Klonownica jest najkrótszą ze wszystkich naturalnych rzek w Polsce, liczy zaledwie 500 – 600 m. Stanowi połączenie dwóch jezior: Necka i Białego.

– ZBIORNIKI SZTUCZNE

Kanał Augustowski – opisany szczegółowo poniżej, w podrozdziale zasoby kulturowe.

Kanał Bystry zbudowany został w latach 1834-1835. Pierwotnym jego przeznaczeniem było odprowadzanie nadmiaru wody z systemu Kanału Augustowskiego. Kanał Bystry jest połączony z rzeką Nettą jazem o maksymalnym wydatku wody: 95m³/sek. Wpływa od północnej strony do jeziora Sajno. Kanał jest wykorzystywany jako szlak spływów kajakowych, a także bywa odwiedzany przez wędkarzy. Na zbiorniku żyje kilka gatunków ptaków wodnych: łabędzie, kaczki, perkozy.

– PARKI

Park Miejski na Rynku Zygmunta Augusta w Augustowie, z XVI-wiecznym układem przestrzennym rynku i ulic. Na Rynku Zygmunta Augusta do czasów II wojny światowej

odbywały się tutaj targi i jarmarki. Plac otoczony jest ciągiem niskich, eklektycznych kamieniczek, z których najstarsza (pod nr 28), wybudowana w 1801 r., gościła Napoleona Bonaparte 8 grudnia 1812 r.

Środek głównego placu zajmuje park z 1847 r., zwany początkowo Ogrodem Saskim, a w okresie międzywojennym - Ogrodem Jagiellońskim. W niedzielne popołudnia w parku odbywały się festyny i koncerty orkiestr dętych. Obecnie mają tu miejsce popularne targi staroci. Na przestrzeni lat w parku znajdowały się różne obiekty, m.in. dworek starosty, ratusz oraz cerkiew prawosławna, o istnieniu której przypomina niewielki budynek – posterunek stójkowego, chroniącego świątynię (dziś sklep z pamiątkami). Obecnie w parku są usytuowane fontanna oraz Kolumna Zygmunta Augusta, którą ufundowano w hołdzie założycielowi miasta w 450. rocznicę nadania praw miejskich, w 2007 r. To druga - po warszawskiej - królewska kolumna w Polsce.

– REZERWATY

Rezerwat „Brzozowy Grąd” jest rezerwatem florystycznym położonym na wyspie Brzozowy Grąd na jeziorze Studzienicznym. Wyspa porośnięta jest grądem, zaś na obrzeżach - wąskim pasem olsu. W rezerwacie, oprócz obuwika pospolitego, występują też inne chronione gatunki roślin: wawrzynek wilczełyko, konwalia majowa, kruszyna pospolita, kalina koralowa.

Rezerwat „Stara Ruda” położony jest na terenie gminy Augustów. Przedmiotem ochrony są źródlika rzeki Rudawki (otoczone łągiem jesionowo-olszowym) i fragment borów torfowcowych. Rezerwat stanowi ostoję zwierzyny: dużych ssaków leśnych oraz rzadkich gatunków ptaków.

– PUSZCZE

Puszcza Augustowska należy do jednego z największych, zwartych kompleksów leśnych w Polsce. Liczy ona ponad 114,4 tys. ha z tego poza granicami kraju znajduje się 6300 ha. Na całkowitą powierzchnię puszczańską składa się 98974 ha lasów, 7277 ha jezior i 2005 ha pozostałych gruntów.

2.5.2. Zasoby kulturowe

Miasto Augustów także posiada kilka obiektów historycznych i kulturowych, które sprawiają, że obszar ten jest ciekawszy. Posiadanie wyjątkowych z punktu widzenia turysty, zabytków jest niezbędne, aby miejscowość lub gmina mogła w pełni rozwijać swój potencjał turystyczny.

– KANAŁ AUGUSTOWSKI

Kanał Augustowski jest najbardziej znanym zabytkiem budownictwa hydrologicznego. Kandyduje on do wpisania na listę światowego dziedzictwa kultury UNESCO. Kanał o długości 101,2 km (80 km na terenie Polski i 21 km na terenie Białorusi) łączy dorzecza Wisły i Niemna. Powstał on na bazie projektu gen. Ignacego Prądzyńskiego z 1823 roku. W roku 1830 z powodu wybuchu powstania listopadowego budowa została wstrzymana. Prace wznowiono dopiero w roku 1833. W sumie, budowa Kanału Augustowskiego zajęła 15 lat. Różnice poziomów pomiędzy poszczególnymi zbiornikami wynoszą od ok. 0,8 m. do 7,46 m. i zostały uregulowane przez budowę 18 śluz i 29 upustów. Połączenie Kanałem Augustowskim dorzeczy dwóch rzek: Wisły i Niemna pozwoliło ominąć Prusy, które zamknęły dostęp do swych portów bałtyckich Polakom, pobierając wysokie cło.

Dziś Kanał Augustowski wraz z augustowskimi jeziorami oraz Czarną Hańczą tworzy atrakcyjny szlak wodny.

– MUZEUM HISTORII KANAŁU AUGUSTOWSKIEGO

Dział historii Kanału Augustowskiego Muzeum Ziemi Augustowskiej, znajduje się w Dworku Ignacego Prądzyńskiego przy ul. 29 Listopada 5a w Augustowie. Budynek Dworku pochodzi z połowy XIX w. Przy furtce znajduje się pomnik upamiętniający ofiary mordu więźniów aresztu NKWD z 22 czerwca 1941 r. W Muzeum mieści się stała ekspozycja przedstawiająca historię budowy i eksploatacji unikatowej drogi wodnej. Sporo miejsca poświęcono głównemu twórcy kanału, generałowi Ignacemu Prądzyńskiemu. Dla większych grup wyświetlane są filmy opowiadające o budowie kanału.

– MUZEUM ZIEMI AUGUSTOWSKIEJ

Muzeum mieści się w budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej. Muzeum Ziemi Augustowskiej posiada w swych zbiorach 1463 muzealiów, w tym: 808 etnograficznych, oraz 16 depozytów. Najcenniejszymi są: dokument potwierdzający prawa przedmieszczanom Augustowa z podpisem króla Stanisława Augusta Poniatowskiego z 1792 roku oraz teczka rękopisów z notatkami Ignacego Prądyńskiego z lat 1823-1824. Placówka prowadzi działalność popularnonaukową i oświatową, współpracując ze szkołami, z Archiwum Państwowym w Suwałkach, placówkami muzealnymi regionu, z Augustowsko-Suwalskim Towarzystwem Naukowym. Gromadzi i digitalizuje widoki Augustowa i okolic. Oprócz dokumentacji strictly muzealnej prowadzona jest kartoteka ikonograficzna, bibliograficzna Kanału Augustowskiego i bio-bibliograficzna publikacji Augustowian.

- Dział Etnograficzny ul. Hoża 7 (budynek Miejskiej Biblioteki Publicznej) - wystawa stała: Kultura ludowa ziemi augustowskiej (zdobywanie żywności, rękodzieło i rzemiosło).
- Dział Historii Kanału Augustowskiego, ul. 29 Listopada 5a - wystawa stała "Historia budowy i eksploatacji Kanału Augustowskiego, z podkreśleniem roli gen. Ignacego Prądyńskiego" połączona z projekcją filmu video.

– BAZYLIKA MNIEJSZA POD WEZWANIEM NAJŚWIĘTSZEGO SERCA JEZUSOWEGO

Jest to trójnawowy neoromański kościół został pobudowany z cegły w latach 1906 – 1911. Wewnątrz znajduje się pięć dębowych ołtarzy, które zostały wykonane w latach dwudziestych. Zniszczoną podczas II wojny światowej świątynię odbudowali parafianie pod kierownictwem ówczesnego proboszcza parafii ks. Wojciecha Chojnowskiego. Wieże wysadzone przez Niemców podczas okupacji zostały odbudowane dopiero w 1986 r.

– DWOREK PRĄDZYŃSKIEGO

Jest to drewniany domek z połowy XIX w. Obecnie znajduje się tu siedziba Muzeum Historii Kanału Augustowskiego.

– **CMENTARZ ŻOŁNIERZY RADZIECKICH Z II WOJNY ŚWIATOWEJ W AUGUSTOWIE**

Znajduje się w dzielnicy Zarzecze. Na cmentarzu pochowanych zostało 1500 żołnierzy radzieckich poległych w walce o wyzwolenie Augustowszczyzny. w latach 1944 - 45 na miejscu postawiono upamiętniający obelisk.

– **BUDYNEK STAREJ POCZTY Z I POŁOWY XX WIEKU W AUGUSTOWIE**

Neoklasycystyczny budynek projektu H. Marconiego wzniesiono w 1829 r. przy trakcie warszawsko-petersburskim. Budynek pełnił rolę stacji przepręgowej na 16 koni oraz hoteliku dla specjalnych gości, m.in. rodziny carskiej. Z augustowskiej poczty przesyłki szły do Grodna, Kowna i Warszawy. Do stolicy paczki i listy nadawane pocztą kurierską docierały w ciągu dwudziestu godzin. W 1964 r. w budynku poczty uruchomiono hotel oraz biuro turystyczne. Obecnie to ciekawe miejsce jest siedzibą Szkoły Muzycznej I stopnia. W pobliskim parku znajduje się kilka pomników przyrody, m.in. klon pospolity, jesion wyniosły, brzoza brodawkowata oraz ogromny głaz postawiony dla upamiętnienia 150. rocznicy rozpoczęcia budowy Kanału Augustowskiego.

– **PAŁACYK DAWNEGO ZARZĄDU WODNEGO W AUGUSTOWIE**

To eklektyczny pałacyk z początku XX wieku, przed I wojną światową był siedzibą kierownictwa wiślano-niemeńskiej drogi wodnej. W 1939 r. budynek zajęła radziecka straż graniczna, przy której swoją siedzibę miało także NKWD. 22 czerwca 1941 r. doszło tu do rozstrzelania 30 więźniów.

– **DOM TURYSTY**

Jego budowę jako na Białej Górze zainspirowała Liga Popierania Turystyki. Miał służyć uczestnikom mistrzostw Europy w żeglarstwie w 1939 r. Projekt hotelu "Nad Jeziorami" sporządził zespół architektów pod kierownictwem Macieja Nowickiego. Prace wykończeniowe zakończono w lutym 1939 r. Obiekt posiadał 100 miejsc noclegowych w 70 pokojach, salę dancinową, bufet, bilard, pokoje do brydża, własną plażę oraz garaże i obszerny parking. Instalacja centralnego ogrzewania zapewniała całoroczne wykorzystanie obiektu. Zniszczony podczas wojny, został odbudowany w 1948 r. przez Polskie Towarzystwo Krajoznawcze. To ciekawe miejsce jest dziś siedzibą hotelu "Hetman".

Na ścianie naprzeciwko recepcji znajduje się kolorowa mozaika przedstawiająca Augustów i okolice.

– **OFICERSKI YACHT CLUB W AUGUSTOWIE**

Został wybudowany nad jeziorem Białym w 1935 roku z inicjatywy krechowiaków, według projektu Juliusza Nagórskiego. Obecnie mieści się tu Wojskowy Dom Wypoczynkowy.

– **RYNEK ZYGMUNTA AUGUSTA**

Rynek Zygmunta Augusta stanowi centralny punkt miasta, wykładany granitową kostką, wytyczony w 1550 r. przez kuratora Joba Preytfusa. Najstarszy drzewostan zabytkowego parku zwanego Ogrodem Saskim, pamięta zapewne czasy jego założenia (1847 r.). Kamienice wokół rynku pochodzą głównie z XIX wieku.

– **ŚLUZY NA KANALE AUGUSTOWSKIM**

Na Kanale Augustowskim powstało 18 śluz (w tym na terenie Polski obecnie znajduje się 14 z nich, 3 po stronie białoruskiej oraz jedna w pasie granicznym). Śluzę Augustowską wybudowano w latach 1825-1826. Została zniszczona w 1944 roku i po trzech latach ją odbudowano. Przy śluzie Augustów postawiono pomnik poległych mieszkańców Ziemi Augustowskiej wg projektu Grzegorza Kosiarka.

Śluzy na Kanale Augustowskim to: Śluza Dębowo, Śluza Sosnowo, Śluza Borki, Śluza Białobrzegi, Śluza Augustów, Śluza Przewież, Śluza Swoboda, Śluza Gorczyca, Śluza Paniewo, Śluza Perkuć, Śluza Mikaszówka, Śluza Sosnówek, Śluza Tartak, Śluza Kudrynki, Śluza Kurzyniec, Śluza Wołkuszek, Śluza Dąbrówka, Śluza Niemnowo.

OPIS ZINWENTARYZOWANYCH SZLAKÓW TURYSTYCZNYCH

Szlaki turystyczne należy uznać za trasy, których przebieg został trwale oznaczony w terenie, a ich zadaniem jest przede wszystkim ułatwienie turyście dotarcia do ciekawych obiektów krajoznawczych. Mogą to być między innymi: ciekły wodne, akweny, formy ukształtowania terenu, zespoły roślinne, krajobrazy, działy sztuki ludowej, folklor, zabytki kultury i sztuki, pamiątki historyczne, obiekty techniki. Przebieg szlaku powinien też uwzględniać obecność obiektów usług turystycznych – noclegowych, gastronomicznych, itp.

Szlaki dzielą się na: piesze, narciarskie, rowerowe, konne i wodne. Ponadto wyróżnia się: piesze szlaki spacerowe, szlaki dojściowe i ścieżki edukacyjne (dydaktyczne, przyrodnicze, kulturowe, naukowe).

Oba województwa: warmińsko – mazurskie i podlaskie posiadają bardzo dużo różnych szlaków: pieszych, rowerowych, wodnych, itd. Część z nich zlokalizowana jest w regionie EGO SA. Atrakcyjne położenie geograficzne, duże kompleksy leśne, licznie występujące jeziora i rzeki, czyste i mało zanieczyszczone środowisko oraz obecność wielu zabytków historycznych sprawia, że region EGO SA ma duże możliwości w tworzeniu szlaków turystycznych.

Każde poszczególne miasta i gminy należące do krainy EGO SA posiadają szlaki turystyczne, które niewątpliwie cieszą się zainteresowaniem wśród turystów.

3.1. Miasto Ełk

3.1.1. Szlaki piesze

a. SZLAK IM. MICHAŁA KAJKI

- **Zarządzający szlakiem:** Oddział PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** Ełk – Chruściele – Tracze – Zdedy – Jezioro Zdeckie – Jezioro Kroksztyn – Ogródek – Skomack Wielki – Jezioro Orzysz
- **Długość szlaku:** 53,2 km; w EGO SA 36 km
- **Oznakowanie:** szlak pieszy niebieski

- **Opis krajoznawczy**

Szlak biegnie z Ełku, brzegiem jeziora i prowadzi do wsi Chruściele, skąd obok jeziora Szarek, wspina się na mocno pofałdowane tereny pokryte niedużym kompleksem leśnym przez Tracze, Mostoły, Zdedy do jeziora Zdeckiego. Dalej zmierza w kierunku północno-wschodnim i biegnie przez lasy rosnące nad brzegiem Jeziora Lipińskiego do Klus. Następnie brzegiem jeziora Kroksztyn do Ogródka i dalej brzegiem jeziora Rostki, przez mocno urozmaicony teren do Skomacka Wielkiego, a następnie w kierunku jeziora Orzysz. Tutaj, nad jego brzegiem, na okrągłym grodzisku jaćwieskim, szlak się kończy.

Podróżując tą trasą warto zwrócić uwagę na:

- kościół Najświętszego Serca Jezusowego w Ełku,
 - ruiny zamku krzyżackiego na wyspie,
 - rezerwat „Ostoja bobrów Bartosze”,
 - Góra Bunelka z krzyżem i kamiennym murem,
 - Regionalne Muzeum im. Michała Kajki w Ogródku,
 - ponadto walory przyrodnicze jezior i lasów.
- **Zagospodarowanie szlaku:**

- a) baza noclegowa wzdłuż szlaku: Pensjonat „Grażyna” w Ełku, Kompleks Rekreacyjno – Wypoczynkowy „Perła Mazur” w wsi Chruściele, pole biwakowe nad jeziorem Lipińskie, zabudowa letniskowa przy jeziorze Mleczówka Mała, pola namiotowe i ośrodki wypoczynkowe (największy: Wojskowy Dom Wypoczynkowy) nad jeziorem Orzysz; noclegi prywatnie u gospodarzy,
- b) komunikacja – PKS do Ełku z Klus, Ogródka, Skomacka Wielkiego, PKP z Orzysza do Ełku,
- c) przydatność dla innych form turystyki:

szlak rowerowy	szlak idealny do pokonania rowerem w ciągu jednego dnia z Ełku do Orzysza
szlak konny	lasa na zachód od Ruskiej Wsi, które przylegają do jeziora Lipińskie oraz z Ełku terenami leśnymi nad jeziorem Ełckim z docelowym zakończeniem koło wsi Chruściele
szlak narciarski	trasa narciarska idealna do realizacji na terenie rozpoczynającym się za mostem na Jeziorze Ełckim w kierunku kompleksu leśnego Rezerwat „Ostoja Bobrów Bartosze”, góry Bunelka i miejscowości: Buniaki, Szarek, Mącze, Mąki, Szarejki - tu następuje największe wypiętrzenie terenu

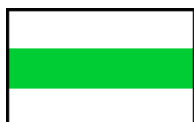
b. SZLAK MAZUR GARBATYCH

- **Zarządzający szlakiem:** -
- **Opis przebiegu szlaku:** Ełk - Siedliska - Straduny - Malinówka - Stare Juchy - Szczecinowo - Garłówko - Połom - Olecko - Czerwony Dwór-Gołdap
- **Długość szlaku:** 135 km
- **Oznakowanie:** brak oznakowań
- **Opis krajoznawczy:**

Szlak biegnie brzegiem jeziora Ełk do Siedlisk, skąd przez wysoczyznę północną z pięknymi wzniesieniami zmierza do Stradun. Następnie zmienia kierunek na zachodni, podąża brzegiem jeziora Straduńskiego do Malinówki, dalej brzegiem jeziora Łaśmiady przez pofałdowane, bogate w urocze jeziora i małe kompleksy leśne, dociera do Starych Juch. Krętą, serpentynową drogą o dużym spadku, brzegiem jeziora Ułówki zmierza na północ, by wzdłuż jeziora Szóstak Wielki, dotrzeć do Szczecinowa. Następnie przez Garłówko do Połomu. Stąd trasa prowadzi do Olecka, a następnie leśnymi drogami Puszczy Boreckiej do Czerwonego Dworu i Szeskimi Wzgórzami do Gołdapii.

c. SZLAK TATARSKI

- **Zarządzający szlakiem:** Oddział PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** Ełk – Góra Tatarska – Ostrykół – Prostki – Bogusze
- **Długość szlaku:** 26 km
- **Oznakowanie:** szlak pieszy zielony

- **Opis krajoznawczy:**

Z Ełku, brzegiem jeziora Ełk szlak ten prowadzi w rejon pięknych lasów sosnowych i świerkowych największego kompleksu leśnego ziemi ełckiej. Po drodze zahacza o malownicze oczko wodne zwane „Żabim Oczkiem” oraz duże wzniesienie Tatarską Górę (308 m n.p.m). Stąd przez miejscowość Chochołki i Ostrykół, wzdłuż rzeki Ełk, szlak kieruje się do Prostek i wsi Bogusze, gdzie upamiętnione jest miejsce byłego obozu koncentracyjnego żołnierzy armii radzieckiej i włoskiej. W Boguszach szlak kończy się przy potężnym, dawnym polsko – pruskim słupie granicznym nad rzeką Ełk.

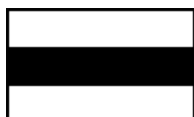
Podróżując tą trasą warto zwrócić uwagę na:

- Drewniany kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego (dawniej ewangelicki) we wsi Ostrykół (zabytkowe organy z 1977 r., barokowy ołtarz z 1683 r., ambona z 1960 r., świecznik z głową jelenia z 1700 r.); przed kościołem znajduje się zabytkowy dąb.
- **Zagospodarowanie szlaku:**
 - a) baza noclegowa wzdłuż szlaku: gospodarstwo agroturystyczne „Pod wspólnym dachem” w miejscowości Prostki,
 - b) komunikacja –PKP Lipińskie Małe, Prostki,
 - c) przydatność dla innych form turystyki:

szlak rowerowy	możliwa na całej trasie, z wyjątkiem od słupa granicznego koło Prostek do Bogusze (grząski teren)
szlak konny	możliwy na obszarach leśnych od wsi Barany do wsi Ostrykół
szlak narciarski	-

d. SZLAK „DOKOŁA EŁKU”

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** Ełk – Szeligi – Ełk – Miluki - Oracze
- **Długość szlaku:** 18 km
- **Oznakowanie:** szlak pieszy czarny

- **Opis krajoznawczy**

Szlak rozpoczyna się w Ełku przy Stacji Wodnej PTTK, a następnie biegnie wzdłuż linii brzegowej jeziora Ełckiego, a w dalszym odcinku prawym brzegiem jeziora Selmęt Mały. Dalej szlak biegnie lasem do jeziora Selmęt Wielki, którego brzegiem trasa prowadzi do wsi Szeligi, skąd szlak biegnie znów do Ełku. Z Ełku leśną drogę szlak wiedzie do wsi Miluki, z której trasa dalej prowadzi do punktu końcowego szlaku we wsi Oracze.

Podróżując tą trasą warto zwrócić uwagę na:

- Muzeum Jeziora Ełckiego w Centrum Edukacji Ekologicznej,
- Ełcka Kolej Wąskotorowa i Muzeum Kolejnictwa,
- walory przyrodnicze i krajobrazowe (jeziora, lasy).

- **Zagospodarowanie szlaku**

a) baza noclegowa: kamping MOSiR, Bursa Szkolna, Harcerski Ośrodek Kempingowy oraz Ośrodek Rekreatywno – Szkoleniowy „Natura” w Szeligach, Ośrodek Rekreatywny Hotel „Selment”, Hotel „Gryfia Mazur”, Agroturystyka we wsi Miluki (Arasimczuk Adam i Apacki Stanisław),

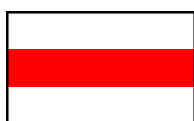
b) komunikacja: MZK i PKS,

c) przydatność dla innych form turystyki:

szlak rowerowy	możliwy na całej trasie
szlak konny	tylko w kompleksach leśnych
szlak narciarski	tylko w kompleksach leśnych

e. SZLAK CZERWONY

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** Ełk – Milutki – Płociczno – Kleszczewo – Szeszki - Wierzbowo
- **Długość szlaku:** 38 km
- **Oznakowanie:** szlak pieszy czerwony

- **Opis krajoznawczy:**

Szlak pieszy, szczególnie krajobrazowo malowniczy w pierwszej swojej połowie długości. Towarzysząca w pobliżu rzeka Ełk, a także liczne jeziora na odcinku Milutki – Płociczno podnoszą atrakcyjność szlaku. Drogi leśne zapewniają komfort obcowania z przyrodą i umożliwiają obserwację wieloletnich okazów drzew oraz zwierząt. W drugiej części trasa ukazuje starą pruską zabudowę poszczególnych wsi.

Podróżując tą trasą warto zwrócić uwagę na:

- kościół pw. Najświętszego Serca Jezusa,
- zabytkowa Wieża Ciśnień, w której znajduje się Muzeum Kropli Wody.

- **Zagospodarowanie szlaku**

a) baza noclegowa: w mieście Ełk, baza agroturystyczna w Płocicznie („Młynek”, „Modrzejówka”, „Bocianie Gnizado”),

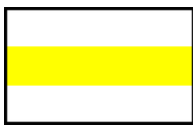
b) komunikacja: MZK Płociczno, PKS we wsi Dorsze, PKS w Wierzbowie,

c) przydatność dla innych form turystyki:

szlak rowerowy	możliwy na całej trasie
szlak konny	od granicy miasta Ełk przez Milutki, zbaczając na Krokocie, a następnie przez Płociczno i kompleksem leśnym do miejscowości Świdry, Czaple i powracając przez Krokocie
szlak narciarski	od granicy miasta Ełk przez Milutki, zbaczając na Krokocie, a następnie przez Płociczno i kompleksem leśnym do miejscowości Świdry, Czaple i powracając przez Krokocie

f. SZLAK ŻÓŁTY

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** Czerwony Dwór – Wronki – Połom – Malinówka – Ełk – Sypitki – Borzomy – Reszki – Bargłów Kościelny – Augustów
- **Długość szlaku:** 116 km
- **Oznakowanie:** szlak pieszy żółty

- **Opis krajoznawczy:**

Szlak łączący Mazury Garbate i Puszcze Borecką z Równiną Augustowską i Puszcza Augustowską. Liczne jeziora z największymi: Szwałk Wielki, Łażne, Pilwąg, Litygajno w swoim centrum tworzą Rezerwat „Mazury”. Na trasie wędrówki rezerwat „Lipowy Jar” z licznymi oczkami wodnymi. Liczne kompleksy leśne towarzyszą od Czerwonego Dworu aż do Sajz nad jeziorem Łaśmiady. Następnie szlak biegnie przez wzgórza morenowe pokryte lasami do Ełku. W dalszej wędrówce w kierunku Augustowa wielokilometrowy szlak wzdłuż jeziora Selmęt Wielki. Im bliżej Augustowa pagórki zanikają i pojawia się wielka równina. Coraz częstsze fragmenty lasów zapowiadają spotkanie z największym kompleksem leśnym w Polsce Północo – Wschodniej, a mianowicie z Puszcza Augustowską. Ostatnie 5 km szlaku prowadzi wzdłuż Kanału Augustowskiego, gdzie po jednej jego stronie widać infrastrukturę miejską, a po drugiej „zieloną ścianę” Puszczy Augustowskiej.

Podróżując tą trasą warto zwrócić uwagę na:

- rezerваты „Lipowy Jar”, „Mazury”,
- Cmentarz Wojenny z I wojny światowej w Ełku,
- Wieża ciśnień w Ełku z Muzeum Kropli Wody,
- kościół NSJ w Ełku,
- Park im. Jana Pawła II z pomnikiem Papieża,
- park dworski z 150 – letnimi okazami dębów i klonów oraz 100 – letnie lipy w pobliżu zabudowań Nadleśnictwa w Mrozach,
- Młyn Wodny w Sypitkach.

- **Zagospodarowanie szlaku:**

- a) baza noclegowa: pola biwakowe nad jez. Litygajno i Łażno, Łasmiady, gospodarstwo agroturystyczne we wsi Sajzy, Ośrodek Wczasowy i Kampingowy „Korol” w Sajzach, pensjonat „Denis” we wsi Piaski, Ośrodek Szkoleniowo – Wypoczynkowy Lasów Państwowych „Malinówka” oraz agropensjonat „Łasmiady” we wsi Malinówka, baza noclegowa w Ełku, Ośrodek „Leśny Dwór”, agroturystyka we wsi Mrozy Wielkie, agroturystyka we wsi Stacze,
- b) komunikacja: *PKS* Borki, Rogojny, Wronki, Kije, Połom, Sajzy, Piaski, Malinówka, Siedliska, Koziki, Sypitki; *MZK* Sajzy, Piaski, Malinówka, Siedliska, Mrozy Wielkie.
- c) przydatność dla innych form turystyki:

szlak rowerowy	idealny na całej długości
szlak konny	od Czerwonego Dworu do Siedlisk (z wyjątkiem szosy asfaltowej Sajzy – Piaski - Malinówka) trasa idealna do uprawiania turystyki konnej
szlak narciarski	od Czerwonego Dworu do Siedlisk trasa polecana dla narciarzy

g. **PROMENADA EŁCKA**

- **Zarządzający szlakiem:** Miasto Ełk
- **Opis przebiegu szlaku:** brzeg jeziora Ełk (od strony miasta)
- **Długość szlaku:** 4 054 m
- **Oznakowanie:** brak
- promenada rozciąga się nad jeziorem Ełk, na brzegu którego skupia się całe życie kulturalne Ełku, tym samym trasa ta bogata jest w bazę noclegową, gastronomiczną i rozrywkową.

3.1.2. Szlaki rowerowe

a. „WOKÓŁ JEZIORA SELMĘT WIELKI”

- **Zarządzający szlakiem:** Starostwo Powiatowe w Ełku
- **Opis przebiegu szlaku:** Ełk – Mrozy Wielkie – Sordachy – Koziki – Giże – Borodowo – Laski Małe – Sypitki – Makosieje – Laski Wielkie – Sędki – Lega – Szeligi – Ełk
- **Długość szlaku:** ok. 49 km
- **Oznakowanie:** szlak rowerowy żółty

- **Opis krajoznawczy:**

Szlak, który umożliwia objazd wokół największego jeziora w powiecie Ełckim. Szlak rozpoczyna się w centrum Ełku skąd biegnie poza granice miasta w kierunku jeziora Selmęt Wielki. Następnie można wybrać drogę w kierunku północnym bądź południowym. Okrążając jezioro od północy w pierwszym etapie trasa prowadzi przez pole sandrowe, na którym dominuje sosna. Podmokłe obniżenia opanowała olszyna bagienna. Szlak dociera do jeziora Selmęt Wielki (1 273 ha, 22 m głębokości). Droga wkrótce oddala się od akwenu omijając wzniesienie, które w przeszłości było grodziskiem jaćwieskim i dochodzi do Szelig – najpopularniejszego letniego kąpieliska mieszkańców Ełku. Następnie szlak prowadzi leśną drogą do miejscowości Lega, w której znajduje się XIX – wieczny zespół dworski z parkiem, w którym rosną zabytkowy dąb oraz klon pospolity. Dalsza część trasy prowadzi łąkami i polami. Szlak dociera do ujścia rzeki Legi do jeziora, a następnie do miejscowości Laski Wielkie, skąd brzegiem jeziora dojeżdża się do wsi Moksieje. Z Moksiej szlak biegnie do Sypitek, w której funkcjonuje XIX – wieczny młyn. Ponadto z Ełku do Sypitek, kursuje w okresie letnim Ełcka Kolej Wąskotorowa. Następnie szlak biegnie do miejscowości Laski Małe i Brodowa oraz do Giż. W Giżach warto zwrócić uwagę na zespół dworsko – parkowy z przełomu XIX i XX w. Następnie trasa prowadzi do Kozików, w pobliżu których na brzegu jeziora, występuje „ciekawostka przyrodnicza” – las olsowy wyrastający bezpośrednio z wód

jeziora. Miejscowość ta zachował swój charakter wsi mazurskiej z przełomu XIX i XX wieku. Dalsze kilka kilometrów szlaku przebiega wśród łąk i pól po lewej stronie i jeziorem Selmęt Wielki do prawej. Pośrodku tego etapu, w miejscowości Sordachy, warto chwilę zatrzymać się, aby z jednego z najatrakcyjniejszych punktów widokowych nacieszyć wzrok pięknem jeziora. Następnym punktem na trasie są Mrozy Wielkie – siedziba nadleśnictwa Ełk. W miejscowości tej znajduje się park, w skład którego, m.in. wchodzi osiem 150 – letnich dębów i klonów. Ciekawostką jest dziewięć lip liczących ponad 100 lat, których pnie tworzą niejako jedyną całość. Wyjeżdżając z Mrozów nad brzegiem jeziora mijamy grodzisko jaćwieskie, a następnie wjeżdżamy do lasu, gdzie nasz szlak zamyka pętle wokół największego jeziora powiatu ełckiego. Od tego miejsca szlak do Ełku prowadzi znaną już trasą.

Podróżując tą trasą warto zwrócić uwagę na:

- XIX – wieczny zespół dworski z parkiem, w którym rosną zabytkowy dąb oraz klon pospolity w miejscowości Lega,
- XIX – wieczny młyn w Sypitkach,
- zespół dworsko – parkowy z przełomu XIX i XX w. w Gizach,
- Park Jana Pawła II z pomnikiem,
- Ełcka Kolej Wąskotorowa.

– **Zagospodarowanie szlaku:**

- a) baza noclegowa: Ośrodek „Leśny Dwór” w Mrozach Wielkich, ośrodki wypoczynkowe w Szeligach,
- b) przydatność dla innych form turystyki:

szlak konny	w części południowej
szlak narciarski	w części południowej

b. „MORENOWYCH WZGÓRZ”

- **Zarządzający szlakiem:** Starostwo Powiatowe w Ełku
- **Opis przebiegu szlaku:** Ełk – Oracze – Płociczno – Straduny – Piaski – Malinówka – Bałamutowo – Czerwonka – Woszczele – Chrzanowo – Ełk
- **Długość szlaku:** ok. 47 km

- **Oznakowanie:** szlak rowerowy czerwony

- **Opis krajoznawczy**

Szlak o szczególnych walorach krajoznawczo – przyrodniczych, przebiegający przez największe zgromadzenie wzgórz morenowych w powiecie ełckim. Szlak swój początek bierze w Ełku i prowadzi w swej początkowej fazie do wsi Konieczki poprzez niewysokie wzgórza morenowe, a po prawej stronie trasy towarzyszy dolina rzeki Ełk. W połowie drogi pomiędzy wsią Konieczki a Oraczami, w niewielkim lasku, po prawej stronie znajduje się mały XIX – wieczny cmentarzyk. Opodal jeziora Jachimowo, rośnie oman wielki – rzadki, zagrożony wyginięciem gatunek. Dalej szlak biegnie wzgórzami morenowymi w kierunku lasu, który porastają żyzne, wilgotne wzgórza morenowe. Opuszczając las udajemy się do Stradun, do których wjeżdżamy zabytkową aleją lipową. Następnie brzegiem jeziora Straduńskiego szlak dociera do Malinówki. Atrakcją miejscowości jest płytka, ciągnąca się w głąb jeziora na ponad 100 m plaża. Dalej trasa biegnie do wsi Królowa Wola, która zachowała swój układ ruralistyczny. Następnie szlak prowadzi do Czerwonki, a potem do Grabnika. Kolejny odcinek trasy prowadzi do wsi Lepaki, położonej nad jeziorem o tej samej nazwie. Stąd szlak prowadzi do Chrzanowa. Ostatnim punktem na trasie jest podmiejska miejscowość Siedliska, w której zachowało się kilka przykładów architektury ludowej z przełomu XIX i XX w. Szlak kończy się w Ełku przy zabytkowej Wieży Ciśnień.

Podróżując tą trasą warto zwrócić uwagę na:

- Wieża ciśnień w Ełku,
- liczne pomniki przyrody oraz skupiska wieloletnich kompleksów leśnych,
- kościół z lat 1736 – 1738 z obrazem z ok. 1570 r. pt. „Ukrzyżowanie” we wsi Oracze
- kościół w Grabniku z lat 1565 – 1566,
- kościół poewangelicki, przekształcony na cerkiew grecko – katolicką we wsi Chrzanowo.

- **Zagospodarowanie szlaku:**

a) baza noclegowa: agroturystyka „Łaśmiady”,

b) przydatność dla innych form turystyki:

szlak konny	nadaje się w całości
szlak narciarski	nadaje się w całości

c. „TATARSKIM SZLAKIEM”

- **Zarządzający szlakiem:** Starostwo Powiatowe w Ełku
- **Opis przebiegu szlaku:** Ełk – Żabie Oczko – Nowa Wieś Ełcka – Bajtkowo – Nowa Wieś Ełcka – Prostki – Bogusze – Ostrykół – Ełk
- **Długość szlaku:** ok. 46 km
- **Oznakowanie:** szlak rowerowy niebieski

- **Opis krajoznawczy:**

Niniejsza trasa, o walorach przyrodniczo – historycznych, tworzy pętlę, która umownie swój początek ma w Mieście Ełk. Pierwszym punktem na trasie jest miejscowość Mrozy Wielkie – siedziba nadleśnictwa Ełk. Przed miejscowością mija się grodzisko jaćwieskie położone na brzegu jeziora Selmęt wielki. W Mrozach przy nadleśnictwie znajduje się park z m.in. 150 – letnimi dębami i klonami. Ciekawostką jest 9 lip liczących ponad 100 lat, których pnie tworzą niejako wspólną całość. Następnie szlak skręca w polną drogę prowadzącą do wsi Regiel. W drodze do niej mija się jezioro Regielskie, a wkrótce potem mniejsze jezioro Szlam. Dalej szlak biegnie przez największy kompleks leśny Ełk – Ełcki Bór, który jest pozostałością po historycznych puszczech niegdyś tu rosnących. Następnie trasa biegnie do wsi Osrtykół, gdzie znajduje się najstarszy na Warmii i Mazurach kościół drewniany pochodzący z 1667 r., obok którego rosną pomnikowe dęby. Z Ostrykołu trasa prowadzi do wsi Lipińskie Małe, mijając po drodze rzekę Ełk. We wsi zachowało się kilka budynków z przełomu XIX i XX wieku. Dalej szlak podąża wzdłuż linii kolejowej w kierunku Tatarskich Gór. Po kilku kilometrach jazdy podąża w kierunku widocznych wzniesień – Gór Tatarskich, u podnóża których leży urokliwe, śródleśne jeziorko Tatary Duże. Około 20 metrów powyżej, w kulminacyjnym punkcie wzniesień, w średniowieczu

funkcjonował gród jaćwieski. Z nad jeziora Tatary Duże szlak biegnie lasem w kierunku równie urokliwego jeziora Żabie Oczko, które dookoła otoczone jest lasem z szeroką, zagospodarowaną plażą w sezonie letnim licznie odwiedzanym przez ełczan. Następnie trasa prowadzi do wsi Barany. Po drodze mija się dobrze zachowany zabytkowy cmentarz. Po raz trzeci na trasie pokonuje się rzekę Ełk i dojeżdża się przez Malczewo do Mącz. Nad wsią dominuje góra Stróż, na szczycie której, w średniowieczu istniało grodzisko jaćwieskie. Po drodze turyście towarzyszą malownicze widoki wzgórz morenowych. Kolejnym etapem wędrówki jest wieś Szarek. Za tą miejscowością warto wspiąć się na górę Bunelkę, z której rozpościera się piękny widok na Ełk. Wzniesienie to w średniowieczu było grodziskiem jaćwieskim, a po I wojnie światowej założony został tu cmentarz, na którym spoczywają żołnierze niemieccy i rosyjscy. Spod grodziska drogą polną, wzdłuż jeziora Szarek docieramy do Chruściel, skąd asfaltową szosą, w towarzystwie jeziora Ełk, dociera się do Ełku.

– **Zagospodarowanie szlaku:**

a) baza noclegowa: agroturystyka „Sulima” w miejscowości Regiel, „Mazurska Farma” w Nowej Wsi Ełckiej, „Perła Mazur”,

b) przydatność dla innych form turystyki:

szlak konny	w części południowej
szlak narciarski	w części południowej

3.1.3. Szlaki wodne

a. SZLAK ŁAŻNA STRUGA

- **Zarządzający szlakiem:** brak zarządzającego
- **Opis przebiegu szlaku:** Mazury – jez. Szwałk Wielki – jez. Pilwąg – jez. Łażno – jez. Litygajno – rz. Łażna Struga – jez. Łaśmiady – jez. Straduńskie – jez. Haleckie – rzeka Ełk – jez. Ełckie – Ełk – rzeka Ełk – Nowa Wieś Ełcka – Prostki – Grajewo – Kanał Rudzki – Osowiec
- **Długość szlaku:** 105,9 km
- **Oznakowanie:** brak oznakowań
- **Opis krajoznawczy:**

Trasa kajakowa biegnie w przeważającej części pośród terenów leśnych (w górnej części obrzeżem Puszczy Boreckiej, w środkowej – pośród rozległych terenów leśnych pomiędzy Wronkami a Sajzami, a w dolnej – obrzeżem terenów leśnych na pn. – zach. od Ełku), w otoczeniu urozmaiconym wzgórzami dochodzącymi miejscami do samego lustra wody. Te cechy szlaku decydują o jego atrakcyjności. W czasie spływu wielu wrażeń dostarczają wspaniałe widoki leśnych zakątków, jak i polno – łąkowych pagórków. Nie lada atrakcją bywa także zetknięcie z przedstawicielami rzadkich gatunków świata roślin i zwierząt, charakterystycznych dla terenów leśnych oraz wodno – bagiennych. Szlak jest bardzo ciekawy i malowniczy. Otoczenie leśne, miejscami podmokłe. Swoisty klimat tworzy gęsty las oraz kładki z bali drewna przecinające koryto rzeki. Cała trasa spływu zaskakuje wieloma niespodziankami: zwalone pnie drzew, krótkie, ostre zakręty, kamieniste dno na krótkich odcinkach, gęste trzcinowiska, kolonie biało kwitnących grążeli, ślady żeremi bobrów, przemykające brzegami dzikie zwierzęta, piękne okazy motyli i owadów wodnych czy dzikie ptactwo.

– **Zagospodarowanie szlaku:**

- a) Borki (sklep, pensjonat, agroturystyka),
- b) południowy koniec jez. Litygajno, 100 m od wypływu rzeki z jeziora, na jego wschodnim brzegu możliwość wygodnego postoju,
- c) Wronki (miejsce postoju lub noclegu - agroturystyka),
- d) możliwość postoju i biwakowania za mostem drogowym na trasie Olecko – Giżycko,
- e) Połom (sklep, PKS, miejsce postoju lub biwakowania),
- f) możliwość zakończenia spływu nad jez. Łaśmiady,
- g) przy ujściu Łażnej Strugi do jez. Łaśmiady oraz przeciwległym brzegu, obok drogi z Połomu do Sajz miejsce do biwakowania,
- h) miejscowości Sajzy i Piaski – PKS, ośrodki wczasowe i kolonijne,
- i) centrum handlowe w Stradunach,
- j) wschodni kraniec jeziora Haleckiego – miejsce biwakowania,
- k) stacja wodna PTTK w Ełku, możliwość biwakowania,
- l) szlak kończy się w Ełku, z możliwością dalszego kontynuowania spływu do ujścia Kanału Rudzkiego do Biebrzy w Osowcu].

b. SZLAK CZERWONY DWÓR

- **Zarządzający szlakiem:** brak zarządzającego
- **Opis przebiegu szlaku:** Ełk – jez. Ełckie – Judziki (przewóz kajaków ok. 5 km) – Różyńsk – jez. Druglin Duży – Klusy - jez. Kraksztyn – Ogródek – jez. Kaleńskie – jez. Rostki – Kamińskie – jez. Orzysz – Orzysz
- **Długość szlaku:** 36 km
- **Oznakowanie:** brak oznakowań
- **Opis krajoznawczy:**

Piękny szlak, który rozpoczyna się na skraju Puszczy Boreckiej. Wiedzie przez jeziora Szwałk Wielki, Piłwąg, Łażno, Litigajno do rzeki Łażna Struga. Meandrująca rzeka, płynąc w ciągle zmieniającym się krajobrazie, sprawia, że turysta ma wrażenie, iż przebywa w coraz to nowych uroczyskach. Okoliczne łąki z bujną roślinnością, kilkumetrowe ściany trzciny, tunele z drzew, liczne zatoki rzeczne z bogatym kwiatostanem wodnym - wszystko to sprawia, że ponad 20-kilometrowy odcinek rzeki pozostawia niezapomniane wrażenia. Dalszy ciąg szlaku prowadzi do jeziora Łaśmiady. Szlak prowadzi do rzeki Ełk poprzez Jezioro Straduńskie oraz Ułówki i kończy się u ujścia rzeki do jeziora Ełk na Stacji Wodnej PTTK. Z Ełku można płynąć dalej w kierunku Wisły.

c. SZLAK IM. MICHAŁA KAJKI

- **Zarządzający szlakiem:** brak zarządzającego
- **Opis przebiegu szlaku:** Ełk – jez. Ełckie – Judziki (przewóz kajaków ok. 5 km) – Różyńsk – jez. Druglin – Duży – Klusy – jez. Kraksztyn – Ogródek – jez. Kaleńskie – jez. Rostki – Kamińskie – jez. Orzysz - Orzysz
- **Długość szlaku:** 80 km
- **Oznakowanie:** brak oznakowań
- **Opis krajoznawczy:**

Szlak prowadzący przez malownicze jeziora z dobrze rozwiniętymi liniami brzegowymi i licznymi wyspami, otoczone pagórkowatymi i często zalesionymi terenami.

Szlak rozpoczyna się w Ełku i prowadzi do Orzysza. Upamiętnia on miejsce urodzin poety (Skomack Wielki) oraz zamieszkania (Ogródek, Orzysz). Wiedzie poprzez jezioro Ełk do jeziora Sunowo. Tutaj, w północnej zatoce jeziora w Bartoszech, należy dokonać „przenoski” kajaków pięciokilometrową szosą do Różyńska na jezioro Druglin. Stąd szlak ten wiedzie na jeziora Kroksztyn (Ogródek) i Koleń. Następnie rzeczką Ogródek poprzez jezioro Rostki do jeziora Orzysz w okolicy Skomacka.

- **Zagospodarowanie szlaku:**

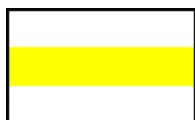
- a) miejsca biwakowania: Stanica Wodna PTTK, wieś Bartosze na lewym brzegu jez. Sunowo, Różyńsk – wodowanie w północno – wschodniej zatoce jez. Druglin Duży, ujście strugi do jez. Orzysz, północny kraniec Wyspy Róż, południowo – zachodni koniec Wyspy Róż przy ośrodku wypoczynkowym, przy plaży miejskiej w Orzyszu,
- b) jedna stała przenoska – zapora wodna przez jez. Sunowo oraz jedna przewózka – z jeziora Sunowo do Różyńska.

3.2. Gmina Gołdap

3.2.1. Szlaki piesze

a. „GOŁDAP – WĘGORZEWO”

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** Gołdap – Jabłońskie – Włosty – Juchnajcie – Sokoły – Rożyńsk Mł. – Ziemiany – Skaliszkiejmy – Klewiny – Kruki – Żabin – Rapa – Mieduniszki Wlk. – Skaliszki – Wydutki – Popioły – Brzozowska Góra - Węgorzewo
- **Długość szlaku:** 76 km (EGO SA: Gołdap – Popioły 43,4 km)
- **Oznakowanie:** szlak pieszy żółty

- **Opis krajoznawczy:**

Jest to szlak wybitnie widokowy. Na trasie interesujące panoramy z Pięknej Góry oraz ze wzgórz Klewińskich i Kruckich. Możemy też obejrzeć zabytkowe dwory z XIXw. w Klewinach, Krukach oraz Mieduniszkach Małych i Wielkich. Szlak prowadzi nas przy interesującej Wielkiej Pętli Węgorapy i wzdłuż Kanału Brożajckiego, łączącego Gołdapę z Węgorapą. Po drodze zadziwiająca piramida w Rapie, grobowiec rodziny von Fahrenheid. Grobowiec rodziny von Fahrenheid – ma blisko 16 m wysokości, jego podstawa ma kształt kwadratu o boku 10 m. Zbudowano go z polnego kamienia wykończonego czerwoną cegłą. Nieco z boku drugi grobowiec w Zakałczu Wielkim – wsi położonej w pobliżu Bań Mazurskich. Grobowiec ma kształt sześcianu i znajdują się w nim 3 trumny ze szczątkami osób z rodziny Steinertów. Szlak wiedzie nas odcinkami zabytkowych alei dębowych i ponad stuletnich brukowanych dróg.

Szlak dzieli się zasadniczo na cztery części: pierwsza jego część (14 km) wiedzie skrajem doliny Gołdapy do Rożyńska, druga (23,5 km) kręcąc się wśród lasów wyprowadza nas poprzez wyniesienia Gór Klewińskich i Kruckich ku granicy i przez Żabin, Rapę ku obniżeniu Wielkiej Pętli Węgorapy. Trzecia część (18 km) prowadzi przez lasy Skaliste, wzdłuż Kanału Brożajckiego i doliną Gołdapy do Popioł przy drodze Gołdap – Węgorzewo.

Ostatni odcinek doprowadza do Węgorzewa szlakiem kolejnych wzgórz pomiędzy Popiołami a Kaczorówką i stąd nasypem dawnego szlaku kolejowego - do centrum miasta.

– **Zagospodarowanie szlaku:**

- a) baza noclegowa: schronisko PTSM, Zjazd pod Piękną Górą,
- b) komunikacja: PKS we wsi Jabłońskie, Juchnajcie, Różyńsk Mały, Klewiny, Żabin,
- c) przydatność dla innych form turystyki:

szlak rowerowy	na całej długości
szlak konny	-
szlak narciarski	-

b. „DOLINĄ ROSPUDY”

– **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki

– **Opis przebiegu szlaku:** Pluszkiejmy (przystanek PKS) – Kociołki – Czarne – Białe Jeziorki – Czarne (Filipowskie) – Wólka – Filipów – j. Garbaś – Bakalarzewo – Raczki – Dowspuda – Augustów.

– **Długość szlaku:** 89 km

– **Oznakowanie:** pieszy szlak niebieski

– **Opis krajoznawczy:**

Szlak niebieski wprowadza turystę w malowniczą dolinę, która od jeziora Garbaś stanowi doskonały i ceniony wśród wodniaków szlak kajakowy rzeką Rospudą. Szlak ten wiedzie częściowo wzdłuż historycznej granicy przez miasta wczesnego osadnictwa: Filipów, Bakalarzewo, Raczki, Dowspuda do Augustowa. Szlak niebieski stanowi połączenie szlaków Puszczy Rominckiej ze szlakami Ziemi Augustowskiej przez Pojezierze Zachodniosuwalskie. W obrębie powiatu gołdapskiego szlak ten wiedzie wokół jeziora Czarne, obok ruin dawnego zajazdu Kociołek, pięknym morenowym krajobrazem do wsi Czarne. Następnie kieruje nas do Białych Jeziorek, gdzie znajduje się gład narzutowy o obwodzie 5 m i wysokości 1,5 m. Dalej szlak „wychodzi” poza powiat gołdapski i prowadzi wzdłuż jezior Rospuda i Kamienne do Filipowa.

- **Zagospodarowanie szlaku:**

a) przydatność dla innych form turystyki:

szlak rowerowy	na całej długości
szlak konny	częściowo
szlak narciarski	-

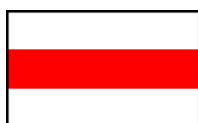
c. „SUWALSKI GIGANT”

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki

- **Opis przebiegu szlaku:** Gołdap – Las Kumiecie – j. Gołdap – Botkuny – Galwecie – Pluszkiejmy – Budwecie – Markowy – Żabojedy – Będziszewo – Błąkały – Stańczyki – Golubie – Poblędzie – Rakówek – Okliny

- **Długość szlaku:** 178 km

- **Oznakowanie:** szlak pieszy czerwony

- **Opis krajoznawczy:**

Szlak czerwony – znany jako „Suwalski Gigant” – swoją długością (ok. 178 km) może konkurować ze szlakami polskich gór i pogórza, łączy obszary graniczące z trzema różnymi państwami. Pozwala przewędrować krainy o odmiennej fizjografii, bogactwie przyrodniczym i kulturze materialnej człowieka. Wędrówkę tym szlakiem rozpoczynamy przy dworcu PKP w Gołdapi, potem na wschód docieramy do Lasu Kumiecie, w którym mijamy trasy biegów narciarskich dorocznego Biegu Jaćwingów. Dalej interesujące bunkry z II wojny światowej, częściowo wykorzystane przez Sanatorium Wital. W czasie II wojny światowej mieściło się tu dowództwo Luftwaffe. Sztabem dowództwa dowodził gen. Hans Jeschonek, który popełnił samobójstwo w 1944 r. i leży pochowany nad jeziorem Gołdap. Przy głównym budynku Sanatorium stoi kamień upamiętniający internowane tu w stanie wojennym kobiety. Dalej napotkamy szczególnie interesujące zespoły mostów w Botkunach i Stańczykach. W Żabojedach znajduje się wieża widokowa, postawiona w 2008 r. przez Dyрекcję Parku Krajobrazowego Puszczy Rominckiej. W Golubiach zaś napotkamy interesującą ścieżkę historyczną „Golubie wieś, której nie ma”.

– **Zagospodarowanie szlaku:**

a) przydatność dla innych form turystyki:

szlak rowerowy	na całej długości
szlak konny	częściowo
szlak narciarski	-

3.2.2. Ścieżki dydaktyczne

a. „POROSTY”

- **Zarządzający szlakiem:** Park Krajobrazowy Puszczy Rominckiej
- **Opis przebiegu szlaku:** ścieżka biegnie wzdłuż drogi Jurkiszki-Szyliny, równoległej do wschodniego brzegu jeziora Gołdap
- **Długość szlaku:** 3 km
- **Oznakowanie:** jedynie tablice informacyjne
- ścieżka przedstawia mało znany świat porostów.

b. „CZWOROLIST”

- **Zarządzający szlakiem:** Park Krajobrazowy Puszczy Rominckiej
- **Opis przebiegu szlaku:** urządzona w okolicach wsi Jurkiszki
- **Długość szlaku:** trasa dłuższa – 4,8 km, krótsza – 1,8 km
- **Oznakowanie:** jedynie tablice informacyjne
- z przystanków ścieżki możemy dowiedzieć się o warstwowej budowie lasu, typach siedliskowych, funkcjach lasu, gospodarce leśnej, ochronie przyrody, poznać gatunki drzew, zwierząt

c. „RECHOT”

- **Zarządzający szlakiem:** Park Krajobrazowy Puszczy Rominckiej
- **Opis przebiegu szlaku:** Ścieżka zlokalizowana na zachód od wsi Galwiece, przy zachodnim brzegu jeziora Ostrówek. Rozpoczyna się przy szosie Gołdap-Żytkiejmy. Prowadzi lasem, a potem drewnianymi pomostami nad brzegiem jeziora.
- **Długość szlaku:** 700 m
- **Oznakowanie:** jedynie tablice informacyjne
- ciekawa wielobarwna ścieżka edukacyjna przeznaczona dla najmłodszych. Poświęcone życiu płazów wraz z rozpoznawaniem ich podstawowych gatunków.

d. „NIEZAPOMINAJKA”

- **Zarządzający szlakiem:** Park Krajobrazowy Puszczy Rominckiej
- **Opis przebiegu szlaku:** Prowadzi przez lasy wschodniej części puszczy. Zaczyna się na parkingu przy szosie Gołdap-Żytkiejmy, pomiędzy Błąkałami i Żytkiejmami.
- **Długość szlaku:** 800 m
- **Oznakowanie:** białe strzałki
- tablice poświęcone są podstawowym zagadnieniom związanym z lasem i jego mieszkańcami (funkcje lasów, zalesienie Polski), gatunki grzybów, różnorodność ptaków, znaczenie mrówek i in.).

3.2.3. Szlaki wodne

a. SZLAK KAJAKOWY RZEKĄ GOŁDAPĄ

- **Zarządzający szlakiem:** brak zarządzającego
- **Opis przebiegu szlaku:** Jez. Gołdap – Miasto Gołdap – Juchnajcie – Boćwinka – Sapałówka – Banie Mazurskie – Zakałcze – Mieduniszki
- **Długość szlaku:** 89 km
- **Oznakowanie:** brak oznakowań

- **Opis krajoznawczy:**

Gołdapa (dł. całkowita 89 km) jest główną rzeką Powiatu Gołdapskiego. Jej górny odcinek, dopływający do jeziora Gołdap, nazywa się Jarka. Koryto rzeki poniżej miasta silnie meandruje. Od wsi Skoczce (19 km od miasta) rzeka skręca na południe opływając od zachodu masyw Szeskich Wzgórz. W okolicy Ołownika Gołdapa łączy się z Węgorapą. Od wsi Zakałcze Gołdapę połączono Kanałem Brożajckim (dł. 11 km) z Węgorapą. Rzeką ta jest stosunkowo rzadko odwiedzana przez kajakarzy. W początkowym biegu jest trudna – głównie z uwagi na przeszkody: kamienie, zwalone pnie i progi. Odcinek miejski i podmiejski – niedawno uregulowany jest spokojny, zaś od Rożyńska (28 km) rzeka zmienia swój charakter. Z rzeki typowo nizinnej, staje się rzeką górską, dziko rwącą i przelewającą się przez usypiska głazów. Dolina rzeki jest tu wąska, porośnięta prawie na całym odcinku do Bań Mazurskich (52 km) liściastymi zaroślami. Później zwalnia, a Kanał Brożajcki stanowi nieuciążliwy do przepłynięcia odcinek. Z uwagi na wielkość dorzecza i kilka zapór (młyny, jazy, elektrownie) możliwości spłynięcia Gołdapą silnie zależą od pory roku i wielkości opadów.

- **Zagospodarowanie szlaku:**

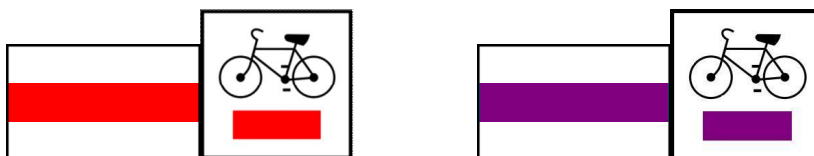
- a) baza noclegowa: baza noclegowa OSiR w Gołdapi, pole namiotowe w „Ranczo u Banachów” oraz we wsi Rożyńsk Mały, Miczuły,
- b) komunikacja: PKS we wsi Sabałówka.

3.3. Gmina Olecko

3.3.1. Szlaki piesze i rowerowe

a. „NAD JEZIORO GARBAS – PRZYGRANICZNYMI ŚCIEŻKAMI DO BOBROWYCH ŻEREMI”

- **Zarządzający szlakiem:** Urząd Miejski w Olecku
- **Opis przebiegu szlaku:** Olecko – Sedranki – Pieńki – Babki Oleckie – Dąbrowskie – Małe Borawskie – Plewki - J. Garbas – Jaworek – Plewki – Bialskie Pola – Biała Olecka – Lenarty – Babki Oleckie – Pieńki – Sedranki – Olecko
- **Długość szlaku:** 23,3 km
- **Oznakowanie:** fioletowy i czerwony szlak pieszy i rowerowy

- **Opis krajoznawczy:**

Krajobraz szlaku w pierwszej części zmienia się od pagórkowatego do równinnego, natomiast druga jego część bogata jest w walory przyrodnicze: przełom Jaworki przy jej ujściu do jeziora, żeremia bobrowe przy starym młynie na rzece Jaworka, kompleks leśny między Plewkami i Bialskimi Polami. Szlak kończy się tuż przy byłym majątku Biała Kamienna – największym zespole dworskim w powiecie oleckim.

Podróżując tą trasą warto zwrócić uwagę na:

- Lenarty – bardzo interesujący architektonicznie dwór z pierwszej poł. XIX w. Elewacja frontowa od strony dawnego podwórza. Budowla założona na rzucie prostokąta, parterowa ze ścianką kolankową, przekryta dwuspadowym dachem. W kierunku wschodnim od zespołu prowadzi aleja lipowa na dawny cmentarz dworski.
- Biała Olecka – dawny zespół pałacowo-parkowy z rozległą częścią gospodarczą i pięknie usytuowany nad rozlewiskami rzeki Lega. Pałac w stylu neobarokowym

wzniesiony na planie prostokąta z wielobocznymi wieżyczkami na narożach od frontu przykryty wysokim dachem czterospadowym.

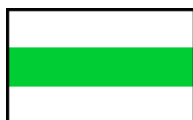
– **Zagospodarowanie terenu:**

- a) baza noclegowa: pola biwakowe nad jeziorem Garbaś,
- b) komunikacja: PKS w Dąbrowskich, Plewkach, Bialskich Polach
- c) przydatność dla innych form turystyki:

szlak konny	na całym odcinku, szczególnie Dąbrowski – jezioro Garbas – Plewki – Bielskie Pola
szlak narciarski	Dąbrowski – jezioro Garbas – Plewki – Bielskie Pola

b. „TECZĄ PIĘTNASTU JEZIOR – WOKÓŁ SUDAWSKIEJ WAROWNI”

- **Zarządzający szlakiem:** Urząd Miejski w Olecku
- **Opis przebiegu szlaku:** Olecko – Jezioro Sedraneckie – Łęgowo – Olszewo – Jurki – Niemsty – Cichy – Nowiny – Dybowo – Gryzy – Doliwy – Dobki – Rosochackie – Olecko
- **Długość szlaku:** 53,5 km
- **Oznakowanie:** zielony szlak pieszy i rowerowy

– **Opis krajoznawczy:**

Szlak bogaty w jeziora (15), z których część, oprócz wartości widokowych, posiada duże wartości przyrodnicze. W okolicach Niemst wspaniałe punkty widokowe ukazujące wielką różnorodność ukształtowania powierzchni tego terenu. Wewnątrz pętli szlaku w okolicach Gryz Góra Zamkowa – pozostałość po starym grodzisku. Poruszając się po nasypie nieczynnego torowiska kolejowego w okolicach Doliw możemy podziwiać kunszt budowniczych linii śmiało i pięknie rzuconej między jeziora.

Podróżując tą trasą warto zwrócić uwagę na:

- Olecko – położone na jeziorem Oleckie Wielkie. Kompleks rekreacyjno-sportowy: stadiony, korty tenisowe, dawny hipodrom i oryginalne kąpielisko z moło. W parku miejskim kamienna półtunda – pomnik żołnierski z I wojny światowej. Plac Zamkowy – na tym miejscu od 1654 r. stał okazały zamek – siedziba starostów

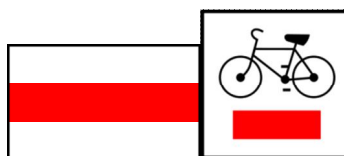
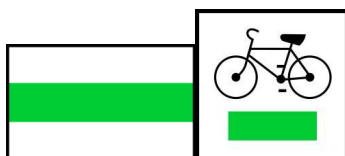
książęcych. Zespół Kościoła Parafialnego p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego – kościół neogotycki, we wnętrzu uwagę przykuwa ciekawy drewniany ołtarz. Obok kościoła znajduje się kapliczka, a w środku dębowy krzyż misyjny ustawiony w 1960 r. Sanktuarium Krzyża Świętego.

- Niemsty – zespół dworsko-parkowy z lat dwudziestych XX wieku.
 - Cichy – obiekty pałacowo-parkowe z 1750 r. z rozległym podwórzem gospodarczym. W parku usytuowanym w oddaleniu zachował się starodrzew: lipy, klony, wiązy, dęby. Na skraju parku – cmentarz rodowy. Kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej pochodzi z 1566 r. Znajdują się w nim płyty nagrobne rodziny Giżyckich z XVII w. i tryptyk Świętej Agnieszki z XVI w.
 - Puszcza Borecka – rośnie w niej około 320 gatunków roślin naczyniowych, w tym 38 chronionych oraz licznie występują żubry, łosie, jelenie, sarny i dziki. Na jej terenie są cztery rezerваты przyrody: Borki, Wyspa Lipowa na Jeziorze Szwałk, Mazury i Lipowy Jar.
- **Zagospodarowanie terenu:**
- a) baza noclegowa: ośrodek wypoczynkowy nad jez. Sedraneckim,
 - b) komunikacja: PKS Olszewo, Cichy, Gryzy, Dybowa, Rosochackie,
 - c) przydatność dla innych form turystyki:

szlak konny	na całej długości z wyjątkiem tras drogą asfaltową: Olszewo, cichy, Dybowo – Gryzy, Rosochackie - Olecko
szlak narciarski	na całej długości z wyjątkiem tras drogą asfaltową: Olszewo, cichy, Dybowo – Gryzy, Rosochackie - Olecko

c. „NAD JEZIORO KRZYWE – PO WYSOKICH BRZEGACH JEZIOR I JARÓW”

- **Zarządzający szlakiem:** Urząd Miejski w Olecku
- **Opis przebiegu szlaku:** Olecko – Rosochackie – PGR Gize – Orzechówko – Gize – Dworackie – Jurkowo – Krzywe – Dudki – Zajdy – Kukowo – Olecko
- **Długość szlaku:** 38,6 km
- **Oznakowanie:** zielony i czerwony szlak pieszy i rowerowy

– **Opis krajoznawczy:**

Szlak o dużych walorach krajobrazowych. Piękne jeziora oraz wysokie brzegi to wspaniałe widoki i krajobrazy. Poza tym atrakcją jest dawny majątek w Gizach z dobrze zachowanym dworem i zabudowaniami gospodarczymi.

Podróżując tą trasą warto zwrócić uwagę na:

- Świątajno – nazwa wsi wywodzi się od jaćwieskiej włości Sentane, położonych nad jeziorem. Wieś założono w 1554 roku. Przez długie lata zamieszkała wyłącznie przez ludność polskiego pochodzenia. W miejscowym kościele nabożeństwa odprawiano po polsku jeszcze na początku XX wieku.
- Sulejki – w okresie międzywojennym mieszkał tu lub przebywał Siegfried Lenz, jeden z najwybitniejszych pisarzy niemieckich okresu powojennego. Napisał w 1955 zbiór opowiadań pt. "So zärtlich war Suleyken" (Słodkie Sulejki).
- Krzywe – wieś położona na wysokim brzegu Jeziora Krzywego. Jadąc do końca wsi możemy podziwiać piękną panoramę z widokiem na jezioro.
- Dudki – widok na Jezioro Dudeckie o czterech wyspach. Ich łączna powierzchnia wynosi 2,5 ha.
- Zabielfo – nad jeziorem Kukowino, w lesie cmentarz wojskowy z I wojny światowej.

– **Zagospodarowanie terenu:**

- a) baza noclegowa: hotel „Panorama” we wsi Dudki
- b) komunikacja: PKS Jurkowo, Krzywe, Kukowo,
- c) przydatność dla innych form turystyki:

szlak konny	w całości
szlak narciarski	dużymi odcinkami

d. „DOLINĄ LEGI – Z NURTEM PRACOWITEJ RZEKI”

- **Zarządzający szlakiem:** Urząd Miejski w Olecku
- **Opis przebiegu szlaku:** Olecko – Małe Olecko – Zatyki – Kijewo – Babki Gąseckie – Pomiany – Gąsiorowo – Gąsiorówko – Kleszczewo – Starosty – Nowy Młyn – Wieliczki – Markowskie – Krupin – Imionki – Olecko
- **Długość szlaku:** 49 km
- **Oznakowanie:** niebieski szlak pieszy i rowerowy

- **Opis krajoznawczy:**

Podróżując szlakiem turysta poznaje rzekę Legę jako rzekę o dużym znaczeniu gospodarczym (jazy i elektrownie, dawniej młyny) oraz krajobrazowym (urokliwe meandry w głębokiej dolinie na odcinku Pomiany - Gąsiorowo). W Wieliczkach zabytkowy, najstarszy drewniany kościół powiatu oleckiego. Na punktach widokowych za Wieliczkami dalekie widoki, w tym na Markowskie Bagno. Na kilkukilometrowym odcinku rozpościera się widok na wspaniałe garby Krupińskich Pagórków.

Podróżując tą trasą warto zwrócić uwagę na:

- Wieliczki – wieś założona w 1540 r. Obecny barokowy kościół z modrzewia powstał w 1677 r., to najstarszy drewniany kościół na Mazurach. Wewnątrz późnobarokowy ołtarz ze sceną ukrzyżowania. Pięknym przykładem snycerki jest galeryjkowy ołtarz przy wejściu do zakrystii, upamiętniający tragiczny czas najazdu tatarskiego. W rzeźbieniach ambony odnajdziemy herby fundatorów odbudowy kościoła. Kamienny mur okalający wejście na teren kościoła to pozostałość pomnika poświęconego 169 żołnierzom z parafii Wieliczki poległym podczas I wojny światowej. W pobliżu Wieliczek liczne cmentarze poległych żołnierzy.
- Szubienica – pagórek przy południowym krańcu Jeziora Oleckie Wielkie. Jak pisano w 1727r. „(...) złodzieje, podpalacze i ci, co ich w domach przetrzymują, śmiercią powrozoną na gardle powinni być karani”. Dziś zamiast szubienicy mamy ze wzgórza dobry widok na zatokę Szyjka.

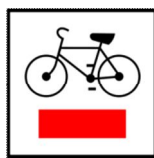
- **Zagospodarowanie terenu:**

- a) komunikacja: PKS w Babkach Gąseckich, Gąsiorówko, Kleszczewo, Starosty, Wieliczki, Krupin
- b) przydatność dla innych form turystyki:

szlak konny	w całości, szczególnie na odcinkach: Lesk – Małe Olecko – Zatyki oraz Kleszczewo – Starosty – Małe Olecko – Lesk
szlak narciarski	dużymi odcinkami

e. „KU DOLINIE ROSPUDY – SZLAKAMI PRZEMYTNIKÓW”

- **Zarządzający szlakiem:** Urząd Miejski w Olecku
- **Opis przebiegu szlaku:** Olecko – Raczki Wielkie – Godziejewo – Sadłowina – Kotowina – Bolesty – Wierciochy – Wojnasy – Markowskie – Krupin – Imionki – Olecko
- **Długość szlaku:** 46 km
- **Oznakowanie:** czerwony szlak pieszy i rowerowy

- **Opis krajoznawczy**

Trasa prowadzi przez mazurskie pagórki do doliny rzeki Rospudy, od której zaczyna się nizina obejmująca południową Suwalszczyznę i Pojezierze Augustowskie. Przy przekraczaniu byłej granicy prusko – polskiej możliwość porównania różnic w budownictwie i krajobrazie tych ziem.

Podróżując tą trasą warto zwrócić uwagę na:

- Raczkowskie Góry- miejsce żurawich klangorów. Tu można spotkać stada liczące po kilkadziesiąt osobników.
- Markowskie Bagna- cmentarz wojenny z I wojny światowej, niedawno został odrestaurowany. Pochowano na nim 117 żołnierzy niemieckich i 41 Rosjan.

– **Zagospodarowanie terenu:**

- a) baza noclegowa: camping PTTK w Olecku, ośrodek wczasowy Dworek Mazurski, ośrodek wczasowy Sadłowina,
- b) komunikacja: PKS Bolesty, Wojnasy, Markowskie, Krupin, Imionkach
- c) przydatność dla innych form turystyki:

szlak konny	w całości
szlak narciarski	na niektórych odcinakach

f. „NA SZESKĄ GÓRĘ – FILAR MAZURSKIEGO ŚWIATA”

- **Zarządzający szlakiem:** Urząd Miejski w Olecku
- **Opis przebiegu szlaku:** Olecko – Sedranki – Pienki – Babki Oleckie – Lenarty – Biała Olecka – Monety – Szarejki – Guzy – Szeszki – Golubie Wężewskie – Wężewo – Sokółki – Czuky – Barany – Olszewo – Jezioro Sedraneckie – Sedranki – Olecko
- **Długość szlaku:** 55,5 km
- **Oznakowanie:** fioletowy szlak pieszy i rowerowy

– **Opis krajoznawczy**

Szlak ten prowadzi do Szeskiej Góry, drugiego (po Dylewskiej Górze) wzniesienia północnej Polski na wschód od Wisły. Z punktów widokowych obserwujemy zróżnicowane ukształtowanie powierzchni, poznajemy źródła rzeki Legi, pojęcie wododziału. Tuż przy trasie znajduje się Rezerwat „Cisowy Jar”, położony w kilku wspaniałych wąwozach. Przy trasie również można zobaczyć zabytki architektoniczne – pałac w Białej Oleckiej i kościół w Szarejkach.

Podróżując tą trasą warto zwrócić uwagę na:

- Szarejki – kościół gotycki z XVI w., z późnobarokowym ołtarzem z 1720 r. rzeźbionym przez Pfeffera z Królewca.
- Cisowy Jar – rezerwat utworzony w 1937 r. w celu ochrony cisa na północno-wschodniej granicy jego zasięgu. Cisy rosną tu w głębokim na 20 metrów i długim na

900 m jarze. Największy okaz cisa ma rekordowe wymiary – ponad 1 metr w obwodzie.

- Szeska Góra – druga pod względem wysokości (309 m n.p.m.) góra Pojezierza Mazurskiego, a trzecia po Wieżycy (329 m) na całym Niziu Polskim. Zawsze stanowiła cel wielu turystycznych wycieczek. Na górze pokrytej lasem znajdziemy okazy cisów. Wokół wysokości względne terenu dochodzą do 50-60 m.
- Olszewo – malowniczy zespół jezior olszewskich: Jez. Gordejskie – z wyspą, Boczne, Głębokie i Olszewskie (wypływa z nich strumień Ostrówka)
- Lenarty – we wsi znajduje się dwór i park z pierwszej połowy XIX w.
- Biała Olecka – zespół pałacowo – parkowy pięknie usytuowany nad rozlewiskami rzeki Lega

– **Zagospodarowanie terenu:**

- a) baza noclegowa: ośrodek wczasowy Dworek Mazurski, Skarpa, pola namiotowe na północnym krańcu jeziora Oleckie Wielkie,
- b) komunikacja: PKS we wsi Babki Oleckie, Lenarty, Szarejki, Guzy, Golubie Wężewskie, Wężewo, Sokółki, Barany, Olszewo,
- c) przydatność dla innych form turystyki:

szlak konny	na całej trasie
szlak narciarski	na całej trasie

g. WIEWIÓRCZA ŚCIEŻKA

- **Zarządzający szlakiem:** Urząd Miejski w Olecku
- **Opis przebiegu szlaku:** ścieżka piesza i rowerowa prowadzi wokół jeziora Oleckie Wielkie
- **Długość szlaku:** 12,5 km
- **Oznakowanie:** specjalnie przygotowane tablice informacyjne
- **Opis krajoznawczy:**

Ścieżka spacerowo- dydaktyczna, prowadzi wokół jeziora Oleckie Wielkie. Biegnie wzdłuż linii brzegowej, a więc na styku dwóch środowisk: lądowego i wodnego. Celem jej utworzenia jest, oprócz walorów rekreacyjnych, poszerzenie wiedzy o roślinach i zwierzętach żyjących w tych środowiskach i na tym terenie. Wzdłuż trasy ścieżki rosną

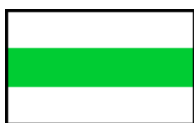
gatunki roślin objęte ścisłą ochroną, m.in. grązel żółty, grązel drobny, storczyki - kukułka krwista i kukułka bałtycka oraz gatunki pod ochroną częściową, np. kopytnik pospolity, konwalia majowa i pierwiosnek lekarski. Przy trasie ustawiono ławki umożliwiające odpoczynek. Projekt ścieżki został opracowany na zlecenie Urzędu Miejskiego w Olecku. Opracowana jest również treść tablic informacyjnych i 12 miejsc ich ustawienia.

3.4. Miasto Suwałki

3.4.1. Szlaki piesze

a. SUWAŁKI – RUTKA TARTAK

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** [E-11] Suwałki – Okuniowiec - Osinki – Szwajcaria - Studzieniczne – Rezerwat „Cmentarzysko Jaćwingów” – Prudziszek – Czerwone Bagno – Krzemianka - Jeleniewo – Kazimierówka – Jegłówek - Góra Zamkowa w Szurpiłach – Udziejek Górny – Udziejek Dolny – młyn Jaczo - Smolniki – Jodoziory – Postawele - Rutka-Tartak
- **Długość szlaku:** 47,4 km
- **Oznakowanie:** szlak pieszy zielony

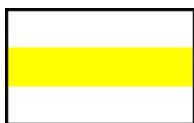

Bardzo atrakcyjny szlak pozwalający poznać piękną rzeźbę młodoglacjalną najpierw w okolicy Suwałk, a następnie Bramy Jeleniewskiej i Zagłębienia Szeszupy. Po drodze zabytki pojaćwieskie i przedjaćwieskie (mogiły kurhanowe, grodziska), malownicze jeziora Okuniowiec, Szurpiły, Jegłówek, Tchliczysko, Udziejek, Kamenduł, Jaczo, Czarne, Białe, Pobondzie oraz wspaniała Dolinę Rowelska, zabytki budownictwa drewnianego (kościół w Jeleniewie).

b. SUWAŁKI – FILIPÓW

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** Suwałki – Ur. Białorogi - Biała Woda – Potasznia – Osowa – Turówka Stara - Taciewo – Gaciska – Jemieliste – Dębszczyzna – Olszanka – Filipów
- **Długość szlaku:** 32,4 km

- **Oznakowanie:** szlak pieszy żółty

Szlak łączący Suwałki z Doliną Rospudy (Pojezierzem Zachodniosuwalskim) i dalej z Pojezierzem Ełckim. Prowadzi od lasu szwajcarskiego, mającego znaczenie martyrologiczne (miejsce straceń) przez wysoczyznę Białej Wody z bardzo efektownymi kanionami, nad położone na równinie jeziora Taczewskie do Filipowa, miasta mającego ciekawe tradycje historyczne, a potem dalej przez Puszcę Borecką na Pojezierze Mazurskie.

c. SUWAŁKI – DANOWSKIE

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** Dworzec PKP Suwałki – Mała Huta – jez. Krzywe – Jez. Koleśne – Jez. Czarne – Krzywe – Sobolewo – Gawrych Ruda – jezioro Staw – Płociczno – Walne – Ateny – jez. Blizno – Upustek - Danowskie
- **Długość szlaku:** 38,8 km
- **Oznakowanie:** szlak pieszy niebieski

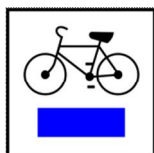

Trasa stanowi połączenie szlaków północnosuwalskich z wigierskimi i augustowskimi. Z pagórkowatego terenu północnego krańca Równiny Augustowskiej przechodzi do płaszczyzny piaszczystej w jej środkowej części nad jeziora rynny Bliznej. Poznaje się rozmaite zbiorowiska leśne Puszczy Augustowskiej, misy jezior huciańskich i okołowigierskich oraz dolinę Czarnej Hańczy ze stanowiskami rzadkich roślin. Duże fragmenty nadają się na trasy narciarskie, niemal całość na wycieczkę rowerową. Po drodze możliwość noclegu w kwaterach agroturystycznych i polach biwakowych nad Wigrami i w rejonie Aten – Danowskich.

3.4.2. Szlaki rowerowe

a. PIERŚCIEŃ ROWEROWY SUWALSZCZYŹNY R 65 [część północna]

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** Żegary - Puńsk - Jegliniec - Rutka Tartak - Wizajny - Degucie - Stańczyki - Przerośl - Filipów - Bakalarzewo - Raczki - Dowspuda - Suwałki - Mała Huta - Stary Folwark
- **Długość szlaku:** 173 km
- **Oznakowanie:** szlak rowerowy niebieski

- **Opis krajoznawczy:**

Szlak ten rozpoczyna się w miejscu w którym zakończyła się południowa część rowerowego szlaku Suwalszczyzny, czyli w Żegarach. W tej położonej nad jeziorem Gaładuś wsi, w podziemiach murowanego kościoła wybudowanego na miejscu spalonego modrzewiowego kościółka znajdują się stare krypty. Z Żegar udajemy się do Puńska, stolicy polskich Litwinów. Miejscowość ta leży na uboczu, nieopodal litewskiej granicy. Nad drewnianą małomiasteczkową zabudową górują wieże kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, wzniesionego w drugiej połowie XIX wieku. W mieście znajduje się prywatne muzeum etnograficzne, gdzie zapoznać się można z kulturą i historią polskich Litwinów. Za miastem urządzono skansen ze zrekonstruowaną zagrodą litewską. Po opuszczeniu głównego litewskiego osiedla w Polsce docieramy do wsi Jegliniec, położonej tuż przy granicy. We wsi znajduje się jedno z największych grodzisk na Suwalszczyźnie. Po zapoznaniu się z krajobrazem i historiami Jeglińca udajemy się na zachód do Rutki Tartak, gdzie podziwiać możemy zabytkowy młyn wodny z 1926 r. Szlak wiedzie w dalszym ciągu na zachód do miejscowości Wizajny, położonej nad jeziorem Wizajny i w pobliżu Gór Sudawskich. Trasa jest tu zdecydowanie trudniejsza ze względu na liczne dosyć wysokie pagórki i wzgórze. We wsi znajduje się zabytkowy murowany kościół p.w. św. Teresy z 1825 r., klasycystyczny dworek o zbliżonym wieku. Z Wizajn docieramy do Stańczyk. Najciekawszymi tutejszymi obiektami są dwa wiadukty kolejowe (jeden zbudowany w latach 1912-1914, drugi w 1923-

1926). Wiadukty mają długość 200m, a wysokość 36m. Łączą brzegi głębokiego jaru rzeki Błędzianki. Stąd kierując się na południe szlak dociera do Przerośli. We wsi znajduje się kościół p.w. Najświętszej Maryi Panny, a w nim figura św. Antoniego z XIX wieku i obraz z XVIII wieku. Obok kościoła drewniana dzwonnica z 1790 r. Dalej na południe znajduje się Filipów, położony w okolicy rzeki Rospudy. We wsi wzniesiono w 1841 r. murowany kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, wewnątrz kościoła barokowy obraz Matki Boskiej Częstochowskiej. Po przebyciu kolejnego odcinka trasy docieramy do Bakalarzewa. We wsi warto zobaczyć młyn wodny na Rospudzie z przełomu XIX i XX wieku, kościół p.w. św. Jakuba z późnorennesansową nastawą ołtarza z XVIIw. W pobliżu wsi prywatny skansen na terenie dobrze zachowanych poniemieckich bunkrów obronnych z czasów II wojny światowej. Stąd docieramy do miejscowości Raczki. Na północ od dużego brukowanego rynku wznosi się kościół Świętej Trójcy. Wewnątrz kościoła umieszczono płaskorzeźby Antonio Canovy oraz drewnianą rzeźbę św. Jana Nepomucena z 1842 r. Dwa kilometry dalej docieramy do Dowspudy, dawnej siedziby hr. Ludwika Michała Paca, który wybudował tu pałac w stylu angielskim - wówczas jedną z najpiękniejszych konstrukcji tego typu w Polsce. Jednakże do dnia dzisiejszego pozostały jedynie fragmenty budowli. Stąd trasa biegnie do największego miasta regionu – Suwałk. Będąc w Suwałkach warto odwiedzić 3 muzea: Muzeum Okręgowe, Muzeum Marii Konopnickiej i Muzeum Historii i Tradycji Żołnierzy Suwalszczyzny, oprócz tego zabytkowe kościoły p.w. św. Aleksandra z 1829 r., Serca Jezusowego z I połowy XIX wieku projektu H. Marconiego, św. Trójcy (ewangelicko-augsburski), św. Piotra i Pawła z ok. 1900 r. (dawniej cerkiew). Znajdują się tu ponadto zabytkowy ratusz i kamienice w centrum miasta, zespoły koszar carskich z przełomu XIX i XX wieku, oraz cmentarze z zabytkowymi kapliczkami oraz nagrobkami (katolicki, ewangelicki, żydowski, prawosławny i muzułmański). Podróż kończy się w Starym Folwarku położonym nad jeziorem Wigry. Ta letniskowa miejscowość posiada rozwiniętą infrastrukturę turystyczną. Pobliskie jezioro stanowi raj dla kajakarzy, żeglarzy i miłośników wędkarstwa.

b. EURO VELO R11 [odcinek Suwalszczyzny]

- **Opis przebiegu szlaku:** Ruda - Tajenko - Sosnowo - Gabowe Grądy - Augustów - Studzieniczna - Serwy - Bryzgiel - Gawrych Ruda - Wigry - Karolin - Sejny - Ogrodniki - Lazdijai
- **Długość szlaku:** 175 km
- **Oznakowanie:** szlak rowerowy zielony

- **Opis krajoznawczy:**

Fragment szlaku R11 biegnący przez Suwalszczyznę przebiega przez wyjątkowe miejsca tego regionu: Biebrzański Park Narodowy, Puszcę Augustowską, Wigierski Park Narodowy. Pozwala więc na zapoznanie się z ogólną atmosferą terenu i zachęca do ponownych odwiedzin.

Szlak R11 zaczyna się na Suwalszczyźnie w okolicy Biebrzańskiego Parku Narodowego – słynnego z rozległych bagien i rozlewisk. Tu trasa wiedzie od miejscowości Ruda do Tajenka (40 km), będącego pierwszą nadjeziorną osadą na szlaku (nad Jeziorem Tajno). Szlak biegnie dalej do Sosnowa, gdzie podziwiać można przykłady polskiej myśli hydrotechnicznej z XIX w. – Kanał Augustowski i jedną z jego śluz („Sosnowo”). Kolejną atrakcją na naszym szlaku jest wieś Gabowe Grądy (zamieszkała przez staroobrzędowców). We wsi znajduje się molenna i cmentarz staroobrzędowców. Dalej szlak podąża do Augustowa, jednego z bardzo atrakcyjnych dla turystów miast w Polsce, położonego wśród jezior i lasów. Warto tu odwiedzić: Muzeum Kanału Augustowskiego, Muzeum Ziemi Augustowskiej, zabytkowe obiekty sakralne. Do wypoczynku i rekreacji zachęca rozbudowana baza turystyczna: noclegowa, gastronomiczna, kąpieliska, wypożyczalnie sprzętu, centrum rekreacyjne z wyciągiem nart wodnych, port wodny ze statkami spacerowymi i gondolami. Kilka kilometrów za Augustowem docieramy do sanktuarium Maryjnego w Studzienicznej położonego na wyspie na Jeziorze Studzienicznym. Kontynuując wędrówkę leśnymi drogami docieramy do letniskowej miejscowości Serwy, a następnie do wsi Bryzgiel. Wieś ta położona jest na brzegu największego i zarazem uznawanego za najpiękniejsze na

Suwalszczyźnie – Jeziora Wigry, stanowiącego raj dla kajakarzy, żeglarzy i miłośników wędkarstwa. Kilka kilometrów dalej mijamy kolejną letniskową miejscowość położoną nad Wigrami z jej ośrodkami wypoczynkowymi, plażami i kąpieliskami - Gawrych Rudę. W końcu przemierzając teren Wigierskiego Parku Narodowego docieramy do wypoczynkowej miejscowości Stary Folwark posiadającej rozwiniętą infrastrukturę turystyczną. Na dalszym etapie wędrówki dojeżdżamy do wsi Wigry, położonej na niewielkiej wysepce Jeziora Wigry połączonej z lądem groblą. Miejsce to znane jest ze względu na barkowy pokamedulski klasztor wybudowany w latach 1694-1745. Położenie w otoczeniu jezior i lasów, a także zabytkowy kościół na wzgórzu, czynią z klasztoru prawdziwą atrakcję. Wreszcie szlak dociera do Sejn - ostatniego polskiego miasta na trasie R11. Po opuszczeniu Sejn możemy dalej podziwiać piękno okolicznego krajobrazu i cieszyć się wspaniałością natury, która na terenie Suwalszczyzny od wieków pozostaje w niezmienionej urokliwej formie. Końcowy odcinek szlaku biegnie do Ogrodników, gdzie znajduje się przejście graniczne z Litwą.

3.5. Miasto Augustów

3.5.1. Szlaki piesze

a. „SZLAK AUGUSTÓW – BAKAŁARZEWO” [Pluszkiejmy]

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** Augustów – Dowspuda – Raczki – Bakałarzewo [45 km] – Pluszkiejmy [82,8 km]
- **Oznakowanie:** szlak pieszy niebieski

- **Opis krajoznawczy:**

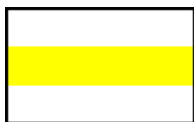
Szlak ten przedstawia uroki doliny Rospudy. Początkowo przebiega zachodnią rubieżą Puszczy Augustowskiej, później w terenie otwartym górzystym Pojezierza Zachodniosuwalskiego, z widokami na malownicze jeziora Bolesty, Sumowo, Siekierowo, Garbaś, Długie, Kamienne, Rospuda, Czarne, w końcowym etapie przechodzi się przez fragment Mazur Garbatych. Możliwość poznania ciekawych zabytków w Dowspudzie, Raczkach (w pierwszych dwóch miejscowościach o dużej randze artystycznej, związanych z działalnością hr. Ludwika Michała Paca), Bakałarzewie, Filipowie (tu też ciekawe wątki religijne – tradycje działalności arian, a w XX wieku – mariawitów) oraz pozostałości fortyfikacji tzw. linii Kocha.

- **Opis zagospodarowanie:**

- Schroniska PTSM znajdują się w Raczkach, Bakałarzewie, Pluszkiejmach,
- leśne pola biwakowe,
- kwatery agroturystyczne,
- dobre zaopatrzenie po drodze.

b. „SZLAK AUGUSTÓW – MIKASZÓWKA”

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** Augustów - Rezerwat "Jezioro Kalejty" – Strękowizna - Uroczysko Powstańce - jezioro Busznica – Danowskie - jezioro Blizno - gajówka Czerwony Krzyż – Tobołowo - Sarnetki -Tobołowo – Tartaczysko – Frącki – Okółek – Dworczyso – Brożane – Rygol - Mikaszówka
- **Długość szlaku:** 62 km
- **Oznakowanie:** szlak pieszy żółty

- **Opis krajoznawczy:**

Szlak wiąże Augustów ze szlakami wigierskimi (czerwonym, niebieskim). Prowadzi wzdłuż jezior augustowskich Białego Krechowieckiego, Długiego (Kalejty), Busznicy, Blizna, Blizenka, Tobołowa, Brożanego, Płaskiego, rzeki Blizny, przez dział Wisły i Niemna do doliny Czarnej Hańczy wśród pięknych okazów puszczańskich, z polanami wsi tzw. Boru.

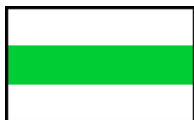
- **Zagospodarowanie szlaku:**

- baza noclegowo-gastronomiczna najgęstsza w początku i na końcu trasy,
- pola namiotowe i kwatery agroturystyczne nad Czarną Hańczą.

c. „SZLAK AUGUSTÓW – MIKASZÓWKA”

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** Augustów - Trakt Napoleoński - Wojciech – Studzieniczna - Stanica Wodna PTTK Swoboda - rezerwat "Stara Ruda - Kanał Czarnobrodzki - Czarny Bród - jaz Sucha Rzecznka - jezioro Serwy – Gorczyca – Płaska - jezioro Pobjone -śluzza Paniewo - rezerwat "Perkuć" - jezioro Mikaszewo – binduga Jazy - Mikaszówka.
- **Długość szlaku:** 39 km

- **Oznakowanie:** szlak pieszy zielony

- **Opis krajoznawczy**

Szlak idący wzdłuż najpiękniejszej części Kanału Augustowskiego, także dawnymi drogami holowniczymi (m.in. Kanału Czarnobrodzkiego), jezior włączonych do systemu (Białe Krechowieckie, Staw Wojciechowski, Staw Księdzowski, Studzieniczne, Serwy, Staw Gorczycki, Orle, Pobjone, Paniewo, Krzywe, Mikaszewo, przez lasy Puszczy Augustowskiej. Dobrze zagospodarowany.

d. „SZLAK PIESZY DO RACZEK”

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** Augustów - Szczebra - uroczysko Młynisko - uroczysko Święte Miejsce - Jaški - Dowspuda – Raczki.
- **Długość szlaku:** 24 km
- **Oznakowanie:** niebieski szlak pieszy

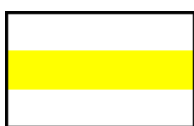
- **Opis krajoznawczy:**

Szlak rozpoczyna się w Augustowie przy Zajeździe Hetman i biegnie początkowo drogą nr 19 w kierunku Suwałk. Koniec szlaku w Raczkach. Droga wiedzie poprzez tereny Puszczy Augustowskiej, nad brzegami jeziora Rospuda i rzeki o tej samej nazwie. Na szlaku napotkamy Uroczysko – Święte Miejsce. Nad rzeczką Jałówka stoi drewniana kapliczka ogrodzona drewnianym płotkiem. Przed furtką stoi monumentalny świątek. Z tyłu znajduje się skupisko drewnianych i kamiennych krzyży. Początki Świętego Miejsca sięgają czasów pogańskich, miejsce modłów i rytualnych posiłków. Dziś znajduje się tam drewniana kapliczka, rzeźba świątka oraz stare krzyże, które zaznaczają miejsce kultu świętego Jana. Najstarszy z krzyży najprawdopodobniej pochodzi z XIII wieku. Kolejnym ciekawym miejscem na szlaku jest Dowspuda. Nieopodal Raczek wieś Dowspuda, która

w 1635 roku przeszła w ręce Paców. Ostatni z rodu – Ludwik Michał Pac zbudował tu wspaniałą rezydencję.

e. „SZLAK PIESZY DO BARGŁOWA KOŚCIELNEGO”

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** Augustów – Białobrzegi - Netta – Bargłów Kościelny
- **Długość szlaku:** 16 km
- **Oznakowanie:** żółty szlak pieszy

- **Opis krajoznawczy:**

Trasa rozpoczyna się w Augustowie przy budynku Starej Poczty i biegnie ulicą Legionów, ciągiem spacerowo - rowerowym wzdłuż Kanału Augustowskiego do wsi Białobrzegi. Można tam zobaczyć śluzę Białobrzegi oraz drewniany młyn z 1926 roku. Dalej szlak kieruje się na południowy zachód przez podmokłe lasy. Dalej odbija na północ w lasy otaczające północny brzeg Kanału Augustowskiego. Następnie poprzez zabudowane tereny, między innymi wieś Netta, wiedzie do Bargłowa Kościelnego, gdzie kończy się przy kościele Podwyższenia Świętego Krzyża (1883 r. styl nawiązujący do gotyku).

f. „SZLAK PIESZY DO HUTY”

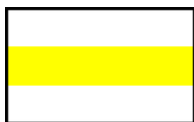
- **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** Augustów - Białobrzegi – Gabowe Grądy - jez. Kolno – Huta
- **Długość szlaku:** 22 km
- **Oznakowanie:** -
- **Opis krajoznawczy:**

Trasa rozpoczyna się przy Starej Poczcie i biegnie ulicą Legionów, ciągiem spacerowo - rowerowym wzdłuż Kanału Augustowskiego do wsi Białobrzegi. Można tam zobaczyć śluzę Białobrzegi oraz drewniany młyn z 1926 roku. Dalej szlak kieruje się na południowy zachód przez podmokłe lasy. Na uwagę zasługuje wieś Gabowe Grądy, którą zamieszkują staroobrzędowcy – wyznawcy dawnego obrzędu prawosławnego. W miejscowości można zwiedzić charakterystyczną zabudowę, cmentarz, oraz pomnik poświęcony tutejszym

mieszkańcom – ofiarom faszyzmu. Dalej szlak mija jezioro Kolno, rezerwat ptaków. Celem trasy jest wieś Huta – dawny ośrodek przemysłowy hrabiego Karola Brzostowskiego. Znajdowała się tu między innymi huta szkła, żelaza i fabryka maszyn rolniczych. Dziś po dawnej świetności tego miejsca nie ma już śladu oprócz wyłożonej szlaką hutniczą drogi.

g. „SZLAK PIESZY DO DANOWSKICH”

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** Augustów – Jezioro Długie (Kalejty) - Strękowizna – Uroczysko Powstańce – Danowskie.
- **Długość szlaku:** 39 km
- **Oznakowanie:** żółty szlak pieszy

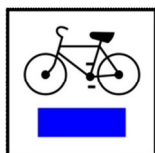
- **Opis krajoznawczy:**

Trasa okrąży jezioro Długie i dalej prowadzi przez zachodnią część Puszczy Augustowskiej. Szlak rozpoczyna się przy hotelu Hetman. Godnym zatrzymania się miejscem jest uroczysko Powstańce gdzie znajduje się pomnik ku czci Powstańców Styczniowych z 1863 roku. W tym miejscu stacjonowały wojska Konstantego Wawra Ramotowskiego. Była tu także kuźnia polowa, co także upamiętnia pomnik. Szlaku kończy się letniskowej wsi Danowskie, malowniczo wkomponowana pomiędzy jeziora Blizno i Blizienko.

3.5.2. Szlaki rowerowe

a. „RZEKI NETTY”

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** Białobrzegi – Necki Borek – Netta I – Netta Folwark - Tajno Łanowe – Śluza Sosnowo – Kopiec – Sosnowo – Promiski – Świderek - Gliniski – Białobrzegi
- **Długość szlaku:** 40 km
- **Oznakowanie:** niebieski szlak rowerowy

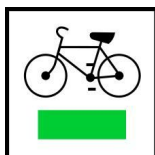
- **Opis krajoznawczy:**

Trasa ta biegnie poprzez teren trzech gmin Powiatu Augustowskiego: Augustów, Sztabin, Bargłów Kościelny. Teren ten, w opinii krajoznawców i przyrodników jest unikalny. Zachowało się tu wiele rzadkich gatunków roślin charakterystycznych dla obszarów podmokło - bagiennych. Jest to ostoja ptactwa. Trasę należy rozpocząć w miejscowości Białobrzegi przy Starym Młynie. Z Białobrzeg szlak wiedzie przez Tajno Łanowe, skąd należy pojechać w kierunku śluzy Sosnowo. Następnie w kierunku miejscowości Gabowe Grądy, gdzie zwiedzimy starocerkiewną zabudowę wsi i molenę oraz cmentarz. Istnieje także alternatywna możliwość przebycia szlaku wzdłuż Kanału Augustowskiego od samych Białobrzeg do śluzy Sosnowo.

b. „WOKÓŁ JEZIOR BIAŁE I STUDZIENICZNE”

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** Augustów – Przewież – Śluza Swoboda – Studzieniczna – Wojciech – Lipowiec – Augustów
- **Długość szlaku:** 27 km

- **Oznakowanie:** zielony szlak rowerowy

- **Opis krajoznawczy:**

Poznanie otoczenia jezior Białego i Studzienicznego, położonych w systemie Kanału augustowskiego. Na trasie między innymi: zajazd „Hetman” z 1939 r., zaprojektowany przez wybitnego architekta Macieja Nowickiego, rezerwat krajobrazowy Jezioro Kalejty, ścieżka dydaktyczna Nadleśnictwa Szczebra, śluzy na Kanale Augustowskim - Przewież i Swoboda, rezerwat florystyczny Brzozowy Grąd na wyspie na jeziorze Studzieniczne, rezerwat krajoznawczo – florystyczny „Stara Ruda”, dystroficzne Jeziorko Ślepe, Sanktuarium w Studzienicznej obejmujące XIX – wieczny kościół i klasycystyczną kaplicę z 1872 r., Oficerski Yacht – Club wybudowany w 1935 r., zaprojektowany przez znanego architekta Juliusza Nagórskiego, liczne pomniki przyrody, krzyże drewniane i metalowe.

c. „WOKÓŁ JEZIORA SAJNO”

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK Suwałki
- **Opis przebiegu szlaku:** Augustów – Ośrodek Królowa Woda – Kanał Bystry – Sajenek – Białobrzegi – Augustów
- **Długość szlaku:** 35 km
- **Oznakowanie:** żółty szlak rowerowy

- **Opis krajoznawczy:**

Objazd jeziora Sajno jednego z największych i najpiękniejszych jezior Puszczy Augustowskiej. Po drodze budynek Starej Poczty z 1829 r. w Augustowie, niemieckie okopy z drugiej wojny światowej, galeria konaroplastyki i arboretum Bronisława Skowrońskiego w

Sajenku, drewniany młyn wodny z 1926 r. i śluza na Kanale Augustowskim w Białobrzegach, liczne pomniki przyrody.

3.5.3. Szlaki wodne

a. „SZLAK CZARNEJ HAŃCZY I KANAŁU AUGUSTOWSKIEGO”

– **Zarządzający szlakiem:** PTTK

– **Opis przebiegu szlaku:** wybierając się w trasę szlakiem można skorzystać z jego dwóch wariantów:

- Augustów – Swoboda – jez. Serwy – przewóz kajaków na jez. Wigry (lub do Wysokiego Mostu) – Gawrych Ruda – Stary Folwark – Maćkowa Ruda [Buda Ruska] – Wysoki Most – Frącki – Jałowy Róg [Łoski] – [Jazy] Płaska – Swoboda – Augustów. Długość w wersji maksymalnej ok. 145 km.
- Stary Folwark – Maćkowa Ruda – Wysoki Most – Frącki – Jałowy Róg [Łoski] – [Jazy] Płaska – jez. Serwy – przewóz kajaków do Gawrach Rudy – Gawrych Ruda – Stary Folwark. Długość ok. 108 km.

– **Opis krajoznawczy:**

Spływ Czarną Hańczą daje możliwość obcowania z nieskażoną przyrodą, chronioną w Wigierskim Parku Narodowym i suwalskim Parku Krajobrazowym. Trasa zadowoli również miłośników pamiątek historycznych, którzy w Wigrach mogą zwiedzić imponujący klasztor Kamedułów – jeden z najcenniejszych zabytków Suwalszczyzny.

Szlak jest łatwy, malowniczy, wyjątkowo atrakcyjny, zaliczany do najpiękniejszych w kraju, wykorzystuje jeziora i siedem śluz Kanału Augustowskiego. Przebiega przez Puszcze Augustowską. Zakola na odcinku rzeczonym niezbyt wymagające, ale czasem pewną trudność stanowią powalone przez bobry drzewa.

– **Zagospodarowanie szlaku:**

- duża łatwość zaopatrzenia w żywność, działa baza żywieniowa, choć skromna; w wioskach i przy śluzach,
- Stacje PTTK (niestety, przestarzałe, o niskim standardzie), bogata baza kwater prywatnych i gospodarstw agroturystycznych, pola namiotowe rozsiane co 6 – 10 km,
- łąźnie parowe,

→ przenoska kajaków wyłącznie w Suchej Rzeczcze przez szosę Przewież - Rudawka. Przewożenie następuje na odcinku jez. Serwy – jez. Wigry (lub Wysoki Most),

b. „SZLAK RZEKI ROSPUDY”

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK
- **Opis przebiegu szlaku:** szlak, który prowadzi przez jeziora: Czarne, Rospuda, Kamienne, Długie, Garbas, Głębokie, Sumowo, Okrągłe, Bolesty, Rospuda augustowska i kończy w Augustowie. Szlak rozpoczyna się w miejscowości Supienie
- **Długość szlaku:** 74 km

Jest to szlak dla spragnionych wrażeń miłośników kajakarstwa. Charakter rzeki jak i jej otoczenie są bardzo zróżnicowane. Momentami Rospuda zdaje się być rzeką górską. Taki charakter nadają jej wysokie zalesione brzegi i kamieniste dno. Nie brakuje, także motywów typowo-nizinnych o zabagnionych brzegach porośniętych trzcina i szuwarami. Atrakcją szlaku mogą być pewne utrudnienia jak na przykład kamieniste płytkie dno czy silny prąd rzeki albo powalone pnie drzew, których na całej trasie jest bardzo dużo. Czasami trzeba przenosić kajaki brzegiem, ale niepowtarzalny charakter Rospudy i jej otoczenia na pewno wynagrodzi trudy.

Trasa trudniejsza, uciążliwa, z kamienistymi mieliznami, z nisko osadzonymi kładkami, mostkami, młynami, powalonymi drzewami, wykrotami i bystrzynami, wymagająca gdzieś przenieś. Malownicza – pozwala zapoznać się z ciągiem jezior Pojezierza Zachodniosuwalskiego.

- **Zagospodarowanie szlaku:**
 - można korzystać z leśnych pól namiotowych i kwater agroturystycznych, schroniska PTSM w Czarnem, Bakalarzewie, Raczkach, Augustowie,
 - po drodze sklepy i punkty gastronomiczne w Filipowie, Bakalarzewie, Raczkach.

c. „BLIZNA”

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK
- **Opis przebiegu szlaku:** szlak rozpoczyna się w Augustowie, następnie prowadzi przez jeziora: Necko i Rospuda, potem rzeką Rospuda i Blizna płynie się do jez. Blizno, Danowskie, Tobołowo. Szlak kończy się na Uroczysku Powstańce.
- **Długość szlaku:** 35 km
- Szlak kajakowy znacznie trudniejszy od innych szlaków, lecz ciekawy ze względu na połączenie spływu z przewozem lądowym. Szlak przebiega bowiem od połączonych jezior Necko — Rospuda pod słaby prąd dolnym odcinkiem rzeki Rospudy, dalej poprzez serce Puszczy Augustowskiej, kapryśną i niezwykle krętą rzeką Blizną, jez. Blizno, a następnie ze wsi Danowskie, znad jej wsch. krańca, przewóz kajaka drogą polną do wsi Bryzgiel nad jez. Wigry.

d. „SZLAK KANAŁU AUGUSTOWSKIEGO”

- **Zarządzający szlakiem:** PTTK
- **Opis przebiegu szlaku:** szlak rozpoczyna się w ośrodku wypoczynkowym Yacht Club Pacyfik, następnie wiedzie przez śluzy Przewież, Swoboda oraz Gorczyca.
- **Długość szlaku:** 102 km (w tym 80km w Polsce)
- Uczestnicy wycieczki po szlaku Kanału Augustowskiego mogą zobaczyć Sanktuarium Maryjne i pomnik Jana Pawła II w Studzienicznej, Większość rejsów „Szlakiem Papieskim” rozpoczyna się w Porcie Żeglugi następnie statek wycieczkowy przepływa obok Ośrodka "Pacyfik" dalej przez śluzę Przewież na jezioro Studzieniczne, gdzie zawraca do Augustowa. Część rejsów jest tak zaplanowana, by pasażerowie mogli wsiąść i zwiedzić sanktuarium. Statek cumuje tam 30 min, po czym odpływa do Portu. Tę samą trasę można również przebyć mniejszymi jednostkami np. gondolą lub kajakiem.

3.5.4. Szlak konny

a. „SZLAK KONNY PUSZCZY AUGUSTOWSKIEJ”

- **Zarządzający szlakiem:** Nadleśnictwa Rajgród, Elk, Drygały
- **Opis przebiegu szlaku:** leśniczówka Grzędy – Orzechówka – Tajenko – Śluza Sosnowo – Nadleśnictwo Białobrzegi – Nadleśnictwo Augustów – Nadleśnictwo Płaska – Nadleśnictwo Szczebra – Nadleśnictwo Suwałki – Wigierski Park Narodowy
- **Długość szlaku:** 246 km
- **Oznakowanie:** Specjalne znaki w kształcie zielonego proporczyka

Szlak Konny Puszczy Augustowskiej stanowi ciąg dróg i ścieżek przeznaczonych do jazdy konnej wierzchem. Tam gdzie pozwalają na to warunki terenowe dopuszcza się również ruch pojazdów zaprzęgowych.

Biebrzański Park Narodowy udostępnił 13 km tras biegnących przez łożowiska, łąki uprawne i dzikie, różnorodnie siedliskowo rasy. Oferuje też dwie stacje w leśniczówkach: Grzędy, Łosiowy Kąt. Pierwszy 5 km odcinek rozpoczynający się przy leśniczówce Grzędy może być okresowo nieprzejezdny z powodu podtopienia.

Nadleśnictwo Białobrzegi wytyczyło 88 km tras w zróżnicowanych leśnych i łąkowych krajobrazach urozmaiconych Kanałem Augustowskim, rzekami Nettą i Sajownicą oraz jeziorem Sajno, gdzie 400 - tu metrowa przeprawa wodna pozostawia niezapomniane wrażenia na każdym wędrowcu. Większość odcinka białobrzeskiego stanowią dukty leśne na niczym nieulepszonych piaszczystych podłożach pozwalających na cwał. Niektórych przeszkód naturalnych nie usuwa się, aby zwiększyć atrakcyjność tras.

Na teren Nadleśnictwa Augustów można wjechać w osadzie leśnej Balinka gdzie stanicami są dwie leśniczówki. W połowie 23 km odcinka biegnącego min. przez Rezerwat Stara Ruda oraz wzdłuż jez. Studzieniczne i Kanału Augustowskiego znajduje się serce

Puszczy - Sanktuarium Maryjne na wyspie we wsi Studzieniczna. Na granicy z Nadleśnictwem Płaska znajduje się kolejna stacja w leśniczówce, we wsi Czarny Bród.

Nadleśnictwo Płaska zaoferowało niemal 60 km tras ze wszystkimi najważniejszymi atrakcjami terenu: ciągiem jezior na trasie Kanału Augustowskiego z licznymi śluzami, w tym dwukomorową - Paniewo, malowniczą Perkuć i stanowiącą granicę państwa Kurzyniec, rzeki Czarną Hańczę i Szlamicę, liczne bindugi i miejsca widokowe. Zbiorniki wodne są tłem szlaku na każdym jego odcinku. Wiele z nich pozwala na pojenie i pławienie koni, a zjazdy po skarpach, bindug zapierają dech w piersiach. Stacja w leśniczówce pod wsią Gruszki w miejscu zapętlenia szlaku daje doskonale warunki do wypoczynku zagońcykom i wierzchowcom.

Mostem na Kanale Augustowskim we wsi Sucha Rzeczka szlak wchodzi do Nadleśnictwa Szczebra. Tu szczególnie można odczuć puszczańską gęszę, gdzie wśród imponujących starodrzewów przez cały dzień jazdy możemy nie spotkać człowieka. Krajobraz urozmaicają jeziora Serwy, Tobołowo, Blizno i Busznica oraz rzeka Blizna. O historycznych zaszłościach przypomina min. Uroczysko Powstańce. Stacją całoroczną jest gospodarstwo agroturystyczne przy osadzie Podnowinka, a poza okresem zimowym baza ZHP nad Serwami koło Suhej Rzeczki.

Nadleśnictwo Suwałki doprowadza szlak do granic Parku Wigierskiego biegnący po ozie historycznym Augustowskim Gościńcem przez Uroczysko Zielona Karczma. Szeroki dukt pozwala na długie bezpieczne galopy.

Wigierski Park Narodowy prócz niezapomnianych krajobrazów oferuje dwie stacje przy leśniczówkach Gawarcu i Lipniaku. W najbliższym czasie zarząd Parku planuje przedłużenie szlaku i utworzenie kolejnych stanic tak, aby akwen Wigierski można było objechać dookoła. Pętla taka będzie miała ok. 70 km długości.

OPIS ZINWENTARYZOWANYCH OBIEKTÓW UJĘTYCH NA MAPACH

4.1. Miasto Elk

ZABYTKI
Ełcka Kolej Wąskotorowa
Budynek siedziby Ełckiej Kurii Biskupiej
Budynek Szkoły Artystycznej
Budynek Urzędu Miasta Elku przy ul. Piłsudskiego 2
Budynek Wyższego Seminarium Duchownego
Cmentarz Wojenny z I Wojny Światowej
Cmentarz Wojenny żołnierzy Rosyjskich z I Wojny Światowej
Katedra pw. św. Wojciecha
Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa
Most na Jeziorze Ełckim
Pomnik Jana Pawła II
Pomnik Michała Kajki
Ruiny Zamku Krzyżackiego
Wieża Ciśnień
KULTURA I SZTUKA
Centrum Edukacji Ekologicznej
Centrum Informacji Turystyczno – Kulturalnej w Elku
Ełckie Centrum Kultury
Kino „Polonia”
Miejska Bibliotek Publiczna
Muzeum „Kropki Wody” w Wieży Ciśnień
Muzeum „Zabytków Kolejnictwa”
Muzeum Jeziora w Centrum Edukacji Ekologicznej
Skansen Pszczelarski
Szkoła Artystyczna w Elku
SPORT I REKREACJA
Centrum Aktywnego Wypoczynku „Wypoczynek i Rekreacja”
Centrum Nurkowe SuBmariner
Hala Sportowo – Widowiskowa na osiedlu Baranki
Jazda konna (ul. Słoneczna 9)
KEY-ko (loty spadochronowe, narty wodne, skutery wodne, quady)
Kort tenisowy przy Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji w Elku,
Kort tenisowy przy Plaży Miejskiej
Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Elku

Międzyszkolny Ośrodek Sportowy w Ełku
Ośrodek jeździecki Hadrian
Plaża Miejska
Stadion Miejski przy Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji
Stanica PTTK
Park Wodny
INNE WAŻNE MIEJSCA
Park im. Sopera
Park Solidarności
Plac i pomnik Jana Pawła II
Promenada nad jeziorem Ełckim
BEZPIECZEŃSTWO I ZDROWIE PUBLICZNE
108 Szpital Wojskowy z Przychodnią SP ZOZ
Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej
Komenda Powiatowa Policji
"Pro-Medica" sp. z o.o., Mazurskie Centrum Zdrowia
Straż Miejska
SZLAKI TURYSTYCZNE
szlak wodny im. Michała Kajki
szlak kajakowy "Łażna Struga"
szlak wodny "Czerwony Dwór"
szlak kajakowy rzeką Ełk
szlak rowerowy "Wokół jeziora Selmęt Wielki"
szlak rowerowy "Tatarskim szlakiem"
szlak rowerowy "Morenowych Wzgórz"
szlak spacerowy "Białej lilii"
szlak pieszy im. Michała Kajki
szlak pieszy "Mazur Garbatych"
szlak pieszy "Tatarski"
szlak pieszy czerwony i żółty
szlak promenadą nad Jez. Ełckim
szlak "Zabytkowe cmentarze"

4.2. Gmina Gołdap

ZABYTKI
Cmentarz ewangelicki
Cmentarz z I wojny światowej
Cmentarz żydowski
Kanał Brożajcki
Kompleks umocnień po byłej kwaterze Luftwaffe
Kościół NMP Matki Kościoła
Kościół pw. św. Leona i Bonifacego
Mosty w Botkunach
Mosty w Stańczykach
Pałac Steinerów i Barków wraz z grobowcem w Zakąlczu
Pałac w Mieduniszkach Wielkich
Piramida w Rapie
Pomnik Braterstwa Broni
Pomnik Immanuela Kanta
Pomnik Niepodległości
Stanowisko archeologiczne osady jaćwieskiej w Nowej Boćwince
Wieża ciśnień
XIX-wieczny dwór w Rogajnach
Zespół pałacowy w Galweciach
KULTURA I SZTUKA
Biblioteka Publiczna
Biblioteka Pedagogiczna
Biblioteka Klubu Garnizonowego
Galeria K2 przy Gołdapskim Domu Kultury
Galeria holu kina „Kultura”
Kino „Kultura”
Muzeum Ziemi Gołdapskiej im. Mieczysława Mariana Ratasiewicza
SPORT I REKREACJA
Dom Kultury w Gołdapi
Kompleks Sportowo-Rekreacyjny Hala-Basen
Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gołdapi
Piękna Góra (4 wyciągi narciarskie, park snowboardowy, tor saneczkowy)
Plaża miejska
Plaża przy Ośrodku „Leśny Zakątek”
Skatepark
Stadion Miejski OSiR

„Piękna Góra” Rudziewicz
INNE WAŻNE MIEJSCA I INSTYTUCJE
Centrum Promocji Regionu Gołdap przy FRRG Gołdap
Dworzec autobusowy
Lasy Skaliste (gmina Banie Mazurskie)
Osada „Biegnący Wilk” w Ściborkach
Park Miejski
Punkt widokowy na Pięknej Górze z krzyżem Papieskim
Rezerwat "Cisowy Jar"
rezerwaty Puszczy Rominckiej (Mechacz Wielki, Boczki, Dziki Kąt, Struga Żytkiejmska, Czerwona Struga, Uroczysko Kramnik)
Sanatorium Uzdrowskie „Wital”
Stanowisko archeologiczne przy dawnym grodzisku jaćwieskim (przy Pięknej Górze)
Tatarska Góra
Urząd Pocztowy
Urząd Pocztowy. Filia.
Wieża widokowa nad jeziorem Ostrówek
Wieża widokowa w okolicy Będziszewa
BEZPIECZEŃSTWO I ZDROWIE PUBLICZNE
Komenda Powiatowa Policji w Gołdapi
Straż Miejska w Gołdapi
Państwowa Straż Pożarna, Komenda Powiatowa w Gołdapi
SP ZOZ Szpital w Gołdapi
SZLAKI TURYSTYCZNE I ŚCIEŻKI DYDAKTYCZNE
"Suwalski Gigant"
„Między Puszciami”
Szlak Turystyczny Mazur Garbatych
szlak żółty „Gołdap-Węgorzewo”
szlak rowerowy „Śladami Rominckiego Jelenia”
szlak kajakowy rzeką Gołdapą
ścieżka dydaktyczna „Porosty”
ścieżka dydaktyczna „Czworolist”
ścieżka dydaktyczna „Rechot”
ścieżka dydaktyczna „Niezapominajka”
ścieżka dydaktyczna „Tajemnica puszczy i Lasu Kumiecie”
Mazurski Szlak Samochodowy

4.3. Gmina Olecko

ZABYTKI
Chata Mazurska w Olecku
Dawny kompleks zamkowy w Olecku
Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego
Kościół w Gąskach
Kościół w Szczecinkach
Młyn wodny nad rzeką Legą w Olecku
Molo i skocznia w Olecku
Pomnik Kamienna Półtunda w Olecku
Wieża Ciśnień w Olecku
Zabytkowy układ urbanistyczny (rynek z przyległymi ulicami)
Zespół Dworsko-Parkowy w Gordejkach Małych
Zespół Pałacowo-Parkowy z folwarkiem w Białej Oleckiej
KULTURA I SZTUKA
Biblioteka Pedagogiczna
Izba historyczna
Kino „Mazur”
Miejsko – Powiatowa Biblioteka Publiczna
Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. I. Paderewskiego
Regionalny Ośrodek Kultury w Olecku „Mazury Garbate”
SPORT I REKREACJA
Hala widowiskowo-sportowa z pływalnią
Kąpielisko "Dzika Plaża"
Kąpielisko "Szyjka"
Kąpielisko na Dworku Mazurskim
Korty tenisowe przy MOSiR
Mały stadion przy MOSiR
Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji
Olecki Klub Wodny
Plaża Miejska (MOSiR)
Skate park
Stadion lekkoatletyczny MOSiR
Park Sportu i Rekeacji
INNE WAŻNE MIEJSCA I INSTYTUCJE
Poczta Polska S.A.
Długi mostek
Dworzec autobusowy w Olecku

Dworzec Kolejowy w Olecku
Informacja Turystyczna
Park - daw. cmentarz poniemiecki
Park Miejski w Olecku
Plac Wolności (rynek w centrum miasta)
Pomnik Jana Pawła II
Starostwo Powiatowe w Olecku
Urząd Miejski w Olecku
BEZPIECZEŃSTWO I ZDROWIE PUBLICZNE
Komenda Powiatowa Policji w Olecku
Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Olecku
Centrum Medyczne – Zakład Opieki Zdrowotnej w Olecku „OLMEDICA” Sp. z o.o.
SZLAKI TURYSTYCZNE
„Wiewiórcza Ścieżka”
„Tęczą piętnastu jezior”
„Doliną Legi”
„Ku Dolinie Rospudy”
„Na Szeską Górę”
„Nad Jezioro Krzywe”

4.4. Miasto Suwałki

ZABYTKI
Budynek Archiwum Państwowego
Budynek Muzeum im. Marii Konopnickiej
Gmach byłego gimnazjum gubernialnego (obecnie I LO)
Gmach dawnej Resursy Obywatelskiej (siedziba Muzeum Okręgowego)
Konkatedra pw. św. Aleksandra
Kościół ewangelicko-augsburski pw. Świętej Trójcy
Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa (dawna cerkiew)
Molenna Staroobrzędowców
Neoklasycystyczne kamienice przy ulicy Tadeusza Kościuszki 45, 47, 89
Ratusz miejski z odwachem
Zabytkowe cmentarze (suwalskie nekropolie)
Zegar słoneczny w parku Konstytucji 3 Maja
KULTURA I SZTUKA
Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej
Centrum Sztuki Współczesnej – Galeria Andrzeja Strumiłły (Oddział Muzeum Okręgowego w Suwałkach)
Galeria Fotografii „PAcamera”, Regionalny Ośrodek Kultury i Sztuki
Galeria Jednego Obrazu
Galeria Sztuki Współczesnej „Chłodna 20”, Regionalny Ośrodek Kultury i Sztuki
Młodzieżowy Dom Kultury
Multikino Lumiere (CH Suwałki Plaza)
Muzeum Historii i Tradycji Żołnierzy Suwalszczyzny
Muzeum M. Konopnickiej, oddział Muzeum Okręgowego
Muzeum Okręgowe
Regionalny Ośrodek Kultury i Sztuki
SPORT I REKREACJA
Baza rekreacyjna Ośrodka Sportu i Rekreacji:
boiska do gry w siatkówkę
hala sportowa
Ośrodek Wypoczynkowo-Żeglarski w Starym Folwarku
Ośrodek Żeglarski nad zalewem „Arkadia”
plaża nad zalewem „Arkadia”
pływalnia
sezonowe, sztuczne lodowisko w parku Konstytucji 3 Maja
siłownia, sauna, jacuzzi i solarium
skatepark

stadion lekkoatletyczny z kortami tenisowymi
ściana wspinaczkowa
Aquapark z pływalnią
Pływalnia w Zespole Szkół nr 10
Stadion KS „Wigry” Suwałki
Wyciąg narciarski na Dąbrówce
INNE WAŻNE MIEJSCA I INSTYTUCJE
Centrum Handlowe Suwałki Plaza
Centrum Międzynarodowej Informacji Turystycznej ROKiS
Dworzec autobusowy
Dworzec kolejowy
Park i pomnik Marii Konopnickiej
Park Konstytucji 3 Maja
Pasaż Grande-Synthe
Pasaż ulicy Chłodnej
Podlaski Zakład Przewozów Regionalnych
Pomnik Papieża Jana Pawła II
Suwalska Organizacja Turystyczna
Tanie Linie kolejowe PKP Intercity SA
Urząd Pocztowy Suwałki 1
BEZPIECZEŃSTWO I ZDROWIE PUBLICZNE
Pogotowie Ratunkowe
Policja
Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki w Suwałkach
Straż miejska
Straż pożarna
SZLAKI TURYSTYCZNE
europejski dalekobieżny szlak pieszy E 11
międzynarodowa trasa rowerowa EUROVELO R 11
pierścień rowerowy Suwalszczyzna R65
Szlak Papieski
szlak kajakowy Czarnej Hańczy i Kanału Augustowskiego
szlak kajakowy Rospudy

4.5. Miasto Augustów

ZABYTKI
Bazylika Mniejsza NSJ
Bulwary spacerowe nad rzeką Nettą i jez. Necko
Cmentarz żołnierzy radzieckich z II wojny światowej
Dom Turysty (Zajazd Hetman)
Dworek I. Prądzyńskiego
Kanał Augustowski
Molo im. Radiowej Trójki nad j. Necko
Muzeum I Pułku Ułanów Krechowieckich
Muzeum Kanału Augustowskiego
Muzeum Ziemi Augustowskiej
Oficerski Yacht Klub Pacyfik
Pałacyk dawnego Zarządu Wodnego
Rynek Zygmunta Augusta w centrum miasta
Stara Poczta
śluzy na Kanale Augustowskim: Dębowo, Sosnowo, Borki, Białobrzegi, Augustów, Przewież, Swoboda, Gorczyca, Paniewo, Perkuć, Mikaszówka, Sosnówek, Tartak, Kudrynki
KULTURA I SZTUKA
Amfiteatr
Boutique. Galeria
Galeria Ireny Krzywińskiej
Galeria w MDK Rynek
Kino 3D „Iskra”
Miejska Biblioteka Publiczna
Miejski Dom Kultury
Osiedlowy Dom Kultury
SPORT I REKREACJA
Basen CSiR
Elektryczny Wyciąg Nart Wodnych
Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji
Międzyszkolny Ośrodek Sportowy
Plaża Miejska w Augustowie
Żegluga Augustowska
INNE WAŻNE MIEJSCA I INSTYTUCJE
Augustowska Organizacja Turystyczna
Centrum Informacji Turystycznej
Dworzec autobusowy

Dworzec kolejowy
Sanatorium Uzdrowskie "Budowlani"
Sanktuarium w Studzienicznej
Urząd Pocztowy nr 1
BEZPIECZEŃSTWO I ZDROWIE PUBLICZNE
Policja
Straż Miejska
Straż pożarna
Szpital
SZLAKI TURYSTYCZNE
szlak wodny – Kanał Augustowski Szlak Papieski
szlak wodny „Blizna”
szlak kajakowy po Kanale Augustowskim
szlak kajakowy Czarnej Hańczy
szlak kajakowy Rzeką Rospuda
szlak kajakowy Rzeką Biebrzą
szlak pieszy do Raczek
szlak pieszy do Bargłowa Kościelnego
szlak pieszy do Huty
szlak pieszy do Mikaszówki
szlak pieszy do Danowskich
szlak pieszy Augustów – Bakałarzewo
szlak rowerowy wokół jezior Białe i Studzieniczne
szlak rowerowy Rzeki Netty
szlak rowerowy wokół jeziora Kolno
szlak rowerowy Rzeki Rospudy
szlak rowerowy wokół Jeziora Sajno
szlak konny Puszczy Augustowskiej
ścieżka I „Kozi Rynek”
ścieżka II „Do Pomnika Leśnika”
ścieżka III „Pomniki przyrody
ścieżka IV „Uroczysko Bargieł”
szlak Augustów – Borzymy

OPIS ZINWENTARYZOWANYCH PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH W OBSZARZE EGO SA

5.1. Miasto Elk

EŁCKA KOLEJ WĄSKOTOROWA

Trasa: Elk – Mrozy Wielkie – Regielnica – Kałużczyny – Laski Małe – Sypitki – Pisanica – Romanowo – Borzymy – Dudki Ełckie – Grądzkie Ełckie – Kalinowo – Maże – Miłewo – Turowo

Opis: Historia Ełckiej Kolei Wąskotorowej wybudowana została w latach 1910-1917. Uznana została za cenny zabytek kultury technicznej i w 1992 r. wpisano ją do rejestru zabytków pod numerem A-847. Ełcka Kolej Wąskotorowa to jedna z nielicznych kolei tego typu na terenie Polski, która funkcjonuje do dnia dzisiejszego. Dziś cieszy się niezwykle popularnością i jest jedną z głównych atrakcji turystycznych Elku.

RYS. 9. TRASA EŁCKIEJ KOLEI WĄSKOTOROWEJ
Źródło: http://www.mosir.elk.com.pl/ekw/pic/ekw_mapa.jpg

MUZEUM EŁCKIEJ KOLEI WĄSKOTOROWEJ

Położenie: ul. Wąski Tor 1

Opis: Muzeum poświęcone jest historii Ełckiej Kolei Wąskotorowej. W zabytkowej hali lokomotyw zamieszczono eksponaty ukazujące świetność ełckiej kolei wąskotorowej. Muzeum szczyli się tym, że każdy może w nim dotknąć eksponatów.

KATEDRA P.W. ŚW. WOJCIECHA

Położenie: ul. Kościuszki 16

Opis: Kościół wybudowano w 1893 w stylu neogotyckim. 25 marca 1992 został podniesiony przez Jana Pawła II do godności Katedry Diecezji Ełckiej. 13 maja 1994 biskup ełcki Wojciech Ziemba ustanowił kościół Sanktuarium Diecezjalnym Matki Boskiej Fatimskiej. Figurę Matki Boskiej sprowadzono z Fatimy w 1990 roku, a koronował ją w Olsztynie, 6 czerwca 1991, papież Jan Paweł II.

RYS. 10. KATEDRA P.W. ŚW. WOJCIECHA

Źródło: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/b3/PL_E%C5%82k_Katedral.jpg/318px-PL_E%C5%82k_Katedral.jpg

RUINY ZAMKU KRZYŻACKIEGO NA WYSPIE JEZIORA EŁCKIEGO

Położenie: centrum miasta na wyspie Jeziora Ełk

Opis: Zamek Krzyżacki wybudowano na wyspie Jeziora Ełk w latach 1398 - 1406. Wyspa połączona była ze stałym lądem drewnianym mostem zwodzonym. Pod koniec XVIII wieku zamek został w większości rozebrany. W roku 1888 ocalałe pozostałości Zamku zostały przebudowane i zaadoptowane na więzienie dla kobiet. Pomimo to, iż budynek nie ocalał w pierwotnym kształcie jego fundamenty pokrywają się z planami fundamentów drewnianego zamku wybudowanego tu w XIV wieku. Do roku 2010 zamek był własnością samorządu Miasta Ełku. Obecnie został zakupiony przez prywatnego przedsiębiorcy, który planuje w ciągu 5 lat zaadoptować obiekt na hotel.

RYS. 11. RUINY ZAMKU KRZYŻACKIEGO NA WYSPIE JEZIORA EŁCKIEGO
Źródło: <http://www.powiat.elk.pl/galeria/i01520u466x1i72am.jpg>

WIEŻA CIŚNIEŃ

Położenie: ul. Kajki/11 listopada

Opis: Jednym z charakterystycznych zabytków Ełku jest Wieża Ciśnień. Wybudowana została w 1895 r. i pierwotnie zaopatrywała mieszkańców Ełku w wodę. Dziś odremontowana pełni wyłącznie rolę atrakcji turystycznej, z której rozpościera się piękny widok na panoramę miasta. W wieży obecnie znajduje się „Muzeum Kropli Wody” i siedziba Stowarzyszenia Mniejszości Niemieckiej w Ełku.

RYS. 12. WIEŻA CIŚNIEŃ

Źródło: <http://www.powiat.elk.pl/miejsca/elk-1-78-wieza-cisnien.html>

POMNIK JANA PAWŁA II

Położenie: Plac Jana Pawła II

Opis: Pomnik upamiętnia wizytę Jana Pawła II w Elku, która odbyła się 8 czerwca 1998 roku. Plac na którym postawiono pomnik i na którym Papieża odprawił Mszę świętą, także nazwano imieniem Jana Pawła II. W ten sposób mieszkańcy uczcili pobyt Papieża Polaka w swoim mieście.

RYS. 13. POMNIK JANA PAWŁA II

Źródło: <http://odleglosci.nazwa.pl/galeria-014419/Pomnik-Jana-Pawla-II.jpg>

POMNIK MICHAŁA KAJKI

Położenie: Park Solidarności

Opis: Pomnik Michała Kajki, polskiego poety, artysty i działacza mazurskiego, działającego na ziemiach Ełckich, ufundowały ówczesne władze Ełku. Odsłonięty został w 1958 roku, nazwanym Rokiem Kajkowskim, w 100 rocznicę urodzin poety. Pomnik wykonała Balbina Świtycz – Widacka, rzeźbiarka z Olsztyna.

RYS. 14. POMNIK MICHAŁA KAJKI

Źródło: <http://images40.fotosik.pl/211/250aa5fe9989af52med.jpg>

PARK WODNY

Dane adresowe: ul. Piłsudskiego 29, tel. 87/6103838, 87/6216480; www.mosir.elk.com.pl

Opis: Park Wodny powstał w 1999 roku. Jest nowoczesnym, bogato wyposażonym obiektem sportowo – rekreacyjnym. W skład kompleksu wchodzi: basen sportowy (25mx 16m i głębokość 2m), basen rekreacyjny z podświetlaną taflą wody, wyposażony w masaż wodny, wodospady, wodotryski, bicze wodne i zjeżdżalnię dziecięcą, zjeżdżalnia 106 m długości, jacuzzi 5 osobowe, solarium, sauna sucha, sauna parowa, sauna infra-red (podczerwieni).

RYS. 15. PARK WODNY

Źródło: <http://www.wodneparki.pl/7-124.html>

SZLAK SPACEROWY „BIAŁEJ LILII”

Trasa: Dworzec Ełckiej Kolei Wąskotorowej – ul. Armii Krajowej – Park Solidarności – ul. Chopina – ul. T. Kościuszki – ul. Wojska Polskiego – ul. Zamkowa – ul. Pułaskiego – ul. 11 Listopada

SZLAK ROWEROWY „WOKÓŁ JEZIORA SELMENT WIELKI”

Trasa: Ełk – Mrozy Wielkie – Sordachy – Koziki – Giże – Borodowo – Laski Małe – Sypitki – Makosieje – Laski Wielkie – Sędki – Lega – Szeligi – Ełk

SZLAK ROWEROWY „TATARSKIM SZLAKIEM”

Trasa: Ełk – Żabie Oczko – Nowa Wieś Ełcka – Bajtkowo – Nowa Wieś Ełcka – Prostki – Bogusze – Ostrykół – Ełk

SZLAK „ZABYTKOWE CMENTARZE”

Trasa: Stare Juchy – Liski – Grabnik – Rogale – Guzki – Mołdzie – Ruska Wieś – Góra Pilchowa – Rękusy – Bartosze – Ełk

SZLAK ROWEROWY „MORENOWYCH WZGÓRZ”

Trasa: Ełk – Oracze – Płociczno – Straduny – Piaski – Malinówka – Bałanutowo – Czerwonka – Woszczele – Chrzanowo – Ełk

MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL FOLKLORU DZIECI I MŁODZIEŻY „TĘCZA”

Termin: czerwiec

Opis: Międzynarodowy Festiwal Folkloru Dzieci i Młodzieży „Tęcza” to cykliczna impreza, która w 2010 roku odbyła się w Ełku już po raz siódmy. Stała się tradycją, dzięki której można podziwiać zespoły folklorystyczne z różnych stron świata, m.in.: z Chin, Sri Lanki, Dagestanu, Ukrainy, Litwy i Polski.

RYS. 16. MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL FOLKLORU DZIECI I MŁODZIEŻY „TĘCZA”
Źródło: http://www.eck.elk.pl/index.php?option=com_datso_gallery&func=wmark&mid=3950

„MULATKA” – Mazurskie LATo Kabaretowe

Termin: lipiec/sierpień

Opis: Mulatka jest cykliczną imprezą kabaretową, organizowaną przez Ełckie Centrum Kultury od 1995 roku. Na deskach sceny kabaretowej występowały takie sławy jak: Ani Mru

Mru, Grzegorz Halama, Kabaret Dno, Hrabi. Mulatka trwa 5 dni, organizowana jest na przełomie lipca i sierpnia i składa się z szeregu imprez. Odbywają się m.in.: Debiuty, Konkurs o Grand Prix, Konkurs Piosenki Kabaretowej, Przegląd Filmów Kabaretowych, Konkurs o Nagrodę Publiczności, Wieczory z Gwiazdą.

RYS. 17. PLAKAT PROMOCYJNY „MULATKI”

Źródło: http://www.eck.elk.pl/images/eck/mulatka/2010/mulatka_nazwa.jpg

FESTIWAL EŁK, OGIEŃ I WODA

Termin: lipiec

Opis: Festiwal Ełk, Ogień i Woda, to impreza cykliczna, łącząca dwa żywioły ogień i wodę. Podczas festiwalu na jeziorze Ełckim odbywają się zawody sportów wodnych a na ulicach miasta pojawiają się kuglarze, szcudlarze, tancerze ognia, sztukmistrze baniek mydlanych i aktorzy uliczni. Późnymi wieczorami na niebie zobaczyć można tysiące barw – pokazy sztucznych ogni, odbywa się bowiem konkurs profesjonalnych firm pirotechnicznych o laur Grand Prix festiwalu.

RYS. 18. FESTIWAL ELK, OGIEŃ I WODA
Źródło: <http://media.cojestgrane.pl/large/37938.jpeg>

MIĘDZYNARODOWE MAZURSKIE ZAWODY BALONOWE

Termin: sierpień

Opis: Zawody balonowe organizowane w Ełku są największymi tego typu w Europie Wschodniej. W 2010 r. w zawodach udział wzięło około 50 aerostatów z Litwy, Białorusi, Rosji, Kuwejtu, Łotwy, Ukrainy i Polski. Nad Ełkiem podziwiać można było także balony o specjalnych kształtach oraz 5 sterowców. Zawody stanowią niewątpliwą atrakcję turystyczną.

RYS. 19. MAZURSKIE ZAWODY BALONOWE

Źródło: <http://wrzutnik.aktywni.pl/Events/balony/balon1.JPG>

MAZURSKIE LATO MUZYCZNE

Termin: całe lato

Opis: Cykl letnich koncertów, zróżnicowany pod względem gatunków muzycznych. Co tydzień w Ełku odbywają się koncerty muzyki dance, pop, rock czy koncerty muzyki kameralnej. Występowały tu takie sławy jak Doda, Maryla Rodowicz, Andrzej Piaseczny, zespół Bajm, IRA. Mazurskie Lato Muzyczne trwa przez całe wakacje od czerwca do września.

GWIAZDA MAZURSKA

Termin: czerwiec

Opis: Trzydniowy wyścig kolarski MTB Maraton. Jedyna etapówka rozgrywana na Warmii i Mazurach, organizowana jest w Ełku. Trasa od lat zachwyca uczestników, przede wszystkim przepięknym krajobrazem mazurskich jezior. Udział w maratonie mogą wziąć zarówno zawodowcy jak i amatorzy kolarstwa.

RYS. 20. GWIAZDA MAZURSKA

Źródło: <http://www.mtbnews.pl/images/stories/impr/impr2010/impr1002/gwiazda3.jpg>

PODRÓŻ ZE SMAKIEM

Termin: lipiec

Opis: Podróż ze smakiem to impreza łącząca w sobie podróż zabytkową Ełcką Koleją Wąskotorową do Pobliskiej miejscowości Sypitki, gdzie odbywają się konkursy kulinarne i zasmakować można tradycyjnych potraw kuchni mazurskiej.

RYS. 21. PODRÓŻ ZE SMAKIEM

Źródło: <http://m.wm.pl/2010/07/nf-podroz-ze-smakiem-11622.jpg>

KONKURS O CHOCHŁĘ PREZYDENTA MIASTA EŁKU

Termin: czerwiec

Opis: Coroczny kulinarny konkurs o Chochłę Prezydenta Miasta Ełku jest jedną z atrakcji obchodów Dni Ełku. W konkursie biorą udział ełckie restauracje i puby. Rywalizują o Chochłę Prezydenta Miasta Ełku przygotowując najsmaczniejszą potrawę kuchni regionalnej.

MAZURSKIE LETNIE KINO POD GWIAZDAMI

Termin: lipiec/sierpień

Opis: Cykl seansów, najnowszych i najlepszych filmów światowego kina. Odbywa się w każdy pogodny wtorek lipca i sierpnia przy promenadzie nad Jeziorem Ełckim.

SPOTKAJMY SIĘ NA PROMENADZIE

Termin: całe lato

Opis: Cykl imprez sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych na promenadzie. Polega na pokonaniu ponad 6-ście kilometrowej promenady przy Jeziorze Ełckim w dowolny sposób – na rowerze, rolkach hulajnodze czy pieszo. Dodatkową atrakcją są koncerty i konkursy czekające na uczestników imprezy.

RYS. 22. SPOTKAJMY SIĘ NA PROMENADZIE

Źródło: http://www.eck.elk.pl/images/eck/miasto/2009/promenada_5.07_007.jpg

JEZIORO EŁCKIE

Lokalizacja: Pojezierze Ełckie

Podstawowe dane:

powierzchnia – ok. 385 ha

głębokość średnia – 15m

głębokość maksymalna – 55,8m

klasa czystości – II

RZEKA EŁK

Podstawowe dane:

długość – 114 km (w tym 86 km na terenie woj. warmińsko – mazurskiego)

powierzchnia zlewni – 1524,5 km²

źródło – na Górze Szeskiej (koło Gołdapi)

ujście - Biebrza

PLAŻA MIEJSKA

Położenie: ul. Parkowa 9

Opis: Plaża Miejska położona jest nad Jeziorem Ełckim w centrum Ełku. Na plaży można odnaleźć: kąpielisko strzeżone, wypożyczalnię sprzętu, boisko sportowe, parking strzeżony, prysznice, WC, kuchnię i bar oraz miejsca noclegowe na polu namiotowym i kampingowym.

PROMENADA PRZY JEZIORZE EŁCKIM

Lokalizacja: przy Jeziorze Ełckim

Opis: Promenada biegnie wzdłuż brzegu Jeziora Ełckiego i ma długość ponad 6 km. Znajduje się tu ścieżka spacerowa i rowerowa, ławeczki, a na odcinku od ujścia Rzeki Ełk do jeziora do siedziby Miejskiego Ośrodka Sportu usytuowane są czynne przez cały rok puby i restauracje, serwujące tradycyjne dania kuchni regionalnej. Jest to jedno z najpopularniejszych miejsc spotkań wśród Ełczan. Walory przyrodnicze oraz zabudowa sprawia, że jest idealnym miejscem rozkwitu życia kulturalnego miasta.

PLAC JANA PAWŁA II

Lokalizacja: przy ul. Kilińskiego

Opis: Plac z fontanną nazwany imieniem papieża Jana Pawła II, upamiętnia wizytę Ojca Świętego w Ełku 8 czerwca 1999 r. Na tym placu papież odprawił Mszę św. Na placu znajduje się także pomnik tego wielkiego Polaka. Całość pięknie komponuje się z zielenią okolicznych drzew i fontanną zachęcając do odpoczynku i zadumy.

PARK SOLIDARNOŚCI

Położenie: kwartał ul. 3 Maja, Armii Krajowej, Mickiewicza i Małeckich

Opis: Ciekawa propozycja do spędzenia wolnego czasu z rodziną. Umiejscowiony w centrum miasta Park Solidarności łączy ciekawą architekturę alejek i fontanny z umiejętnie rozplanowaną zielenią. Park, na początku XX w., nazwany został imieniem Królowej Luizy – żony Króla Prus Friedricha Wilhelma III. W 2009 r. park przeszedł gruntowną renowację. Mimo, że w środku miasta, można tu spokojnie odpocząć po ciężkim dniu.

5.2. Gmina Gołdap

KOŚCIÓŁ NMP MATKI KOŚCIOŁA

Położenie: ul. Żeromskiego 2

Opis: kościół konkatedralny w Gołdapi zbudowany w stylu późnogotyckim w 1560 z emporą i kruchtą południową z 1706 r. oraz zakrystią z 1717 r. Początkowo kościół ewangelicki (do roku 1945). W 1944 został poważnie zniszczony i dopiero w latach 80. XX wieku podjęto decyzję o odbudowie świątyni. Po ukończeniu odbudowy w 1992 kościół został ustanowiony konkatedrą diecezji ełckiej i utworzono przy nim nową parafię.

WIEŻA CIŚNIENÍ

Położenie: ul. Paderewskiego

Opis: Gołdapska Wieża Ciśnień, to jedna z nielicznych zabytkowych budowli znajdujących się w mieście. Wzniesiona została w roku 1905 przez gdańską firmę " A. W. Muller" i stanowiła element miejskiej sieci wodociągowej. Wcześniej mieszkańcy zaopatrywali się w wodę z dziewięciu miejskich pomp, z których cztery znajdowały się w centrum, a pozostałe w różnych częściach miasta.

MOSTY W STAŃCZYKACH

Opis: Długość - 200m i wysokość 36m. Konstrukcja żelbetowa, pięcioprzęsłowa o równych 15m łukach. Architektura charakteryzuje się doskonałymi proporcjami a filary ozdobione są elementami wzorowanymi na rzymskich akweduktach. Teren po którym przebiegła linia jest terenem polodowcowym, którego krajobraz charakteryzuje się znacznymi różnicami wysokości względnej. Występują tu głębokie doliny i wąwozy, środkiem których płyną niewielkie rzeczki. Był to fragment budowanej w latach 1917-18 magistrali z Chojnic przez Czersk, Smętowo, Kwidzyn, Prabuty, Morąg, Ornetę, Lidzbark Warm, Bartoszyce, Korsze, Kętrzyn, Węgorzewo, Gołdap, Poblędzie, Kalwarię do Olity (na Wilno). Ponieważ na trasie Botkuny - Poblędzie część obiektów była już do wybuchu wojny gotowa, postanowiono dobudować bliźniacze obiekty dla drugiego toru oraz dodatkowo liczne wiadukty dla dróg kołowych. W Stańczykach pierwszy powstał most południowy (lata 1912 - 14, dokończony w 1917 r.) a most północny w 1918 r.

RYS. 23. MOSTY W STAŃCZYKACH

Źródło: http://www.ulicafotograficzna.pl/foto_galeria/930_Mosty_b.jpg

MOSTY W BOTKUNACH

Opis: Mosty w Botkunach znajdują się na wschód od Gołdapi, w pobliżu miejscowości Botkuny. Są one częścią przedwojennej linii kolejowej biegnącej w Prusach Wschodnich, łączącej Gołdap i Gąbin (Gusiew). Są mniejsze niż te w Stańczykach, a nawet w Kiepojciach. Ich wysokość wynosi około 15 m, a długość 50 m. Mosty spinają brzegi doliny rzeki Jarki. Mają one około 25 metrów wysokości. Są dobrze ukryte pośród drzew lasu i gęstych zarośli.

PIRAMIDA W RAPIE

Opis: Grobowiec znajdujący się w miejscowości Rapa, należący do rodziny Fahrenheit. Został wzniesiony na początku XIX wieku z myślą o zapewnieniu nieśmiertelności w nim pochowanych. Wierzy się w regenerujące właściwości piramidy.

RYS. 24. PIRAMIDA W RAPIE

Źródło: <http://mazury.info.pl/atrakcje/rapa/piramida.jpg>

„PIĘKNA GÓRA”

Opis: Góra Gołdapska - leży 271,8 m n.p.m. nazywana jest też “Piękną Górą”. Miłośnikom białego szaleństwa oferuje wyciągi orczykowe o długości 550 i 350 m, a także park snowboardowy. Znajdują się tam 4 wyciągi orczykowe kolej krzesełkowa – o długości 650 m. oraz tor saneczkowy. Przy dobrych warunkach śniegowych funkcjonuje piąta trasa zjazdowa (650m).

„BEZKRWAWY SAFARI”

Położenie: Jabłońskie 5

Opis: Tajemnicze „Bezkrwawe Safari” to hodowla zwierząt – Gospodarstwo Ekologiczne Rodziny Rudziewiczów. Zajmuje ona 300 ha ogrodzonego obszaru, wśród drzew i ogromnych stawów rybnych. Można tu spotkać stada dzikich zwierząt, są to m.in. daniele, jelenie, koniki Przewalskiego, dziki i świniodziki. Znajduje się tu jedyne w Europie gniazdo jelenia marali oraz muflony i dzikie owce arui. Szukający wypoczynku z dala od cywilizacji turyści mogą tu wynająć drewniany domek.

KOMPLEKS UMOCNIEŃ PO BYŁEJ KWATERZE LUFTWAFFE

Opis: Kwatera Dowództwa Wojsk Lotniczych o kryptonimie "Robinson" znajdująca się w lesie Kumiecie na północ od miasta, obecnie na terenie ośrodka wczasowego (Sanatorium Uzdrowskie "Wital" Kumiecie Zdrój). Kwatera powstała na miejscu ośrodka badawczego Luftwaffe. Na stacji w Kumieciach miejsce postoju miał pociąg sztabowy dowódcy Luftwaffe marszałka Göringa o kryptonimie "Asien". Na wschód od drogi do przejścia granicznego, w lesie znajdują się ruiny wyrzutni lub hamowni silników ośrodka badawczego.

OSADA „BIEGNĄCY WILK” W ŚCIBORKACH

Opis: Osada Ekologiczna Biegający Wilk położona jest na autentycznym odludziu, w ostatnim dzikim rejonie Mazur Garbatych, kilometr od malutkiej wioski Ściborki, na skraju Lasów Skaliskich i Gór Klewińskich. W osadzie znajdują się: muzeum kultury indiańskiej i eskimoskiej, chata maszera, czarna bania, największa w regionie hodowla psów zaprzęgowych, 200-letni drewniany dom właścicieli, wyposażony w oryginalne stare meble i sprzęty będące zapisem jego historii. To rejon o najczystszy powietrzu, naturalnym krajobrazie i niezmiętej starej zabudowie wsi.

KANAŁ BROŻAJCKI

Opis: nieczynny kanał łączący rzekę Węgorapę z Gołdąpą. Kanał zaprojektowany został w 1726 przez Jana Suchodolca, a wykopany w 1733 od wsi Miczuły nad Rzeką Gołdąpą do wsi Brożajcie (wieś nie istnieje, jest tu elektrownia wodna) nad Węgorapą. Kanał był odnawiany w latach 1824-1826. Kanał przechodzi przez Lasy Skaliskie i obecnie jest ostoją bobrów.

PAŁAC STEINERÓW I BARKÓW WRAZ Z GROBOWCEM W ZAKAŁCZU

Opis: dwór z drugiej połowy XIX w., kilka budynków gospodarczych (z 1920 r.) i pozostałości parku. Zabytek ten jest budynkiem parterowym wzniesionym na rzucie prostokąta. Od strony ogrodu do budynku przylega murowana weranda z tarasem, a od strony frontowej cztery kolumny wspierają dużą trójkątną wystawkę.

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY ŚW. LEONA

Położenie: ul. Krzywa 4

Opis: Kościół wybudowany w roku 1894 w stylu neogotyckim z trzema drewnianymi ołtarzami. W kościele znajduje się także ambona z baldachimem o bogatej dekoracji rzeźbiarskiej oraz organy z początku XX wieku. Obiekt ten jest jedynym po wojnie niezniszczonym kościołem w Gołdapi;

RYS. 25. KOŚCIÓŁ PARAFIALNY ŚW. LEONA

Źródło: Urząd Miasta w Gołdapi

„MIĘDZY PUSZCZAMI”

Trasa: Szeszki – Dorsze – Wilkasy – Kamionka – Tatarska Góra – Suczki – Piękna Góra – Gołdap – Jurkiszki – Puszcza Romincka – Stańczyki.

„GOŁDAP – WĘGORZEWO”

Trasa: Gołdap – Jabłońskie – Włosty – Juchnajcie – Sokoły – Rożyńsk Mł. – Ziemiany – Skaliszkiejmy – Klewiny – Kruki – Żabin – Rapa – Mieduniszki Wlk. – Skaliszki – Wydutki – Popioły

FESTIWAL POGRANICZA „KARTACZEWO”

Opis: Celem imprezy i odbywających się w jej ramach konkursów jest kultywowanie, propagowanie i pogłębianie wiedzy o tradycjach kuchni regionalnej Warmii, Mazur i Powiśla oraz promocja zakładów gastronomicznych i przetwórców z regionu, jak również doskonalenie umiejętności zawodowych kucharzy oraz wykazanie się znajomością w przygotowaniu potrawy regionalnej pod nazwą „Kartacze”, a także potraw z jelenia hodowlanego.

Uczestnikami konkursu „Mistrz kartaczy” są kucharze z restauracji, zakładów gastronomicznych, gospodarstw agroturystycznych oraz organizacje z Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz terenów przygranicznych Obwodu Kaliningradzkiego i Litwy.

OGÓLNOPOLSKI KONKURS KRZYKU

Opis: "Konkurs Krzyku" odbywa się w Ośrodku Wypoczynkowym „Leśny Zakątek” w Gołdapi. Konkurs polega na krzyczeniu do specjalnej aparatury przez 5 sekund. Udział w nim, mogą wziąć wszyscy, bez względu na wiek czy płeć.

Do wygrania wspaniałe nagrody.

MIEDZYNARODOWY NARCIARSKI BIEG JAĆWINGÓW

Opis: Każdego roku w styczniu narciarski Bieg Jaćwingów gromadzi na starcie rzeszę zawodników z całej Polski w Gołdapi na trasach narciarskich w Lesie Kumiecie. Start i meta obok leśniczówki przy ul. Świerkowej. Długość trasy 20 km.

IMPREZA INTERDYSCYPLINARNA O POETYCKICH KLIMATACH „KIERUNEK GOŁDAP”

Opis: cykl imprez o nazwie "Kierunek Gołdap" odbywająca się w styczniu. Występy kabaretów, artystów muzycznych, spotkania z ciekawymi ludźmi (w dużej części bezpłatne). Impreza zadebiutowała w styczniu 2009 roku.

MAZOORY STYLE CONNECTION

Opis: Pierwsza edycja ogólnopolskiej imprezy hip-hopowej Mazoory Style Connection miała miejsce w 2004 roku. Co roku event jest wzbogacany o kolejne wydarzenia (m.in. warsztaty taneczne). Propozycja jest skierowana do ludzi związanych z kulturą hip-hopową.

OGÓLNOPOLSKA IMPREZA ROCKOWA „TRANSMISJA”

Opis: festiwal, którego jednym z celów jest promocja polskiej niekomercyjnej sceny rockowej. Niezależnym, ambitnym artystom umożliwia profesjonalną rejestrację autorskiego materiału oraz zaistnienie w mediach. Organizator Dom Kultury w Gołdapi

MIĘDZYNARODOWY PÓLMARATON GOŁDAP – GUSIEW

Opis: impreza odbywa się w w sierpniu. Start honorowy będzie ma miejsce w Gusiewie. Zawodnicy będą musieli pokonać 21,097km trasy o nawierzchni asfaltowej. Meta znajdować się będzie jak zawsze na Placu Zwycięstwa w Gołdapi. Prawo startu mają wyłącznie osoby pełnoletnie, które w dniu zawodów będą posiadały ważny paszport, wizę na wjazd do Federacji Rosyjskiej oraz w terminie zgłoszą swój udział do organizatora.

PUSZCZA ROMNICKA

Opis: kompleks leśny stanowiący część Pojezierza Litewskiego, zarazem najbardziej na północny wschód wysunięta część Mazur Garbatych, podzielony między Polskę i Rosję (obwód kaliningradzki), historycznie przynależny do dawnych Prus. Geologicznie, obniżenie terenu samej puszczy stanowi jakby strefę przejściową między mazurskim i litewskim lobem lodowcowym.

Powierzchnia: ok. 35,5 tys. ha, w tym po stronie polskiej ok. 15,5 tys. ha.

RZEKA GOŁDAPA

Opis: prawy dopływ Węgorapy. Źródła rzeki znajdują się na północ od Olecka niedaleko wsi Monety. Ciek o nazwie "Borkowina" płynie na zachód, a następnie skręca na północ od miejscowości Rogówko. Odcinek rzeki od ujścia Pogorzelskiej Strugi do ujścia do jeziora Gołdap nazywa się Jarka. Z jeziora tego przyjmuje ona kierunek zachodni, a następnie południowy. Od miejscowości Nowa Boćkinka płynie w kierunku północno-

zachodnim, aż do Węgorapy. Niedaleko miejscowości Banie Mazurskie Kanał Brożajcki łączy ją z Węgorapą. Źródła rzeki znajdują się na wysokości 204 m n.p.m., natomiast ujście na wysokości 97 m n.p.m. Występujące dwa duże spadki powodują silną erozję denną i boczną koryta rzeki w jej środkowym i górnym biegu. W pobliżu rzeki znajdują się dwa jeziora pochodzenia rynnowego (jezioro Gołdap i Czarne), które powstały w wyniku subglacjalnej działalności.

WZGÓRZA SZESKIE

Opis: Wzgórza Szeskie, stanowiące ciąg moren czołowych, odznaczają się wyraźnym garbem w krajobrazie. W północnej ich części wysokości względne przekraczają 100 m. Najwyższym wzniesieniem jest Góra Szeska (309 m n.p.m.) - trzecie pod względem wysokości pasma polskich pojezierzy. Na północ od niej ciągnie się pas wzgórz, których kulminację stanowią: Góra Rudzka (284 m n.p.m.), Góra Tatarska (308 m n.p.m.), Piękna Góra (Góra Gołdapska) (272 m n.p.m.).

LASY SKALISKIE

Opis: położone w Niece Skaliskiej (wys. ok. 100 m n.p.m.), centralnej części Krainy Węgorapy. Była ona w czasie ostatniego zlodowacenia wielkim zbiornikiem wytopiskowym, które z czasem zatorfiło się i zarosło. Próby osuszenia (Kan. Brożajcki, sieć kanałów melioracyjnych) nie powiodły się i teren uległ ponownemu zabagnieniu. Obecny drzewostan Lasów Skaliskich (pow. ok. 8000 ha) to przede wszystkim doro-dne bory świerkowo-sosnowe i mroczone bory świerkowe na torfie o charakterze syberyjskim, lasy leszczynowo-świerkowe, łągi, olsy. Ostoja zwierzyny (bobry, łosie, jelenie, dziki, sarny, wiele gatunków ptaków wraz z największym naszym drapieżnikiem orłem bielikiem). Lasy pokryte są siecią duktów i przesiek, często na groblach, w większości zarośniętych.

SANATORIUM UZDROWISKOWE „WITAL”

Opis: Sanatorium Uzdrowskiego WITAL, położonego nad jeziorem Gołdap. Otoczone piękną Puszcza Romnicka. Panuje tu klimat nizinno-leśny o cechach średnobodźcowych. Dzięki izolacji terenu od północy i wschodu wysoką Suwalszczyzną oraz od południa i zachodu pasmem Gór Szeskich występuje tu duża stałość czynników pogodowych. Jako uzdrowisko klimatyczno-borowinowe bazuje głównie na leczeniu borowinami, których

ogromne złoża znajdują się w okolicy pobliskiej wsi Niedrzwica. Dodatkowym atutem jest wysoka jakość tutejszych wód gruntowych, które na większych głębokościach posiadają cechy wód gruntowych i solanek.

JEZIORO GOŁDAP

Opis: Jest to największe jezioro w okolicach Puszczy Rominckiej, o pow. 234 ha (po polskiej stronie 149 ha), dł. 2,9 km, szer. do 900 m, głęb. do 11 m. Przedzielone jest granicą polsko-rosyjską. W pobliżu miasta, na południowo-zachodnim brzegu położona jest plaża miejska, stanica harcerska, ośrodki wypoczynkowe oraz liczne kwatery prywatne. W Lesie Kumiecie, kilkaset metrów od brzegu jeziora znajduje się Sanatorium Uzdrawiskowe „Wital” oraz obiekty dawnej kwatery głównej Luftwaffe.

JEZIORO CZARNE

Opis: Jezioro ma powierzchnię 180 ha i maks. głębokość 27,5 m. Jest to długie (4 km) i wąskie jezioro leżące w głębokiej rynnie lodowcowej. Na jego północnym krańcu leży letniskowa wieś Pluszkiejmy, w której dobiega końca budowa zajazd

5.3. Gmina Olecko

GRODZISKO W DYBOWIE

Położenie: między Jeziorem Długim oraz Stopka

Opis: Grodzisko było znane już w 1576 roku, znane jest także jako „Góra Zamkowa” lub Chełchy (w literaturze). Relikty bramy wjazdowej można odnaleźć we wschodniej części.

RYS. 26. GRODZISKO W DYBOWIE
Źródło: <http://grodziska.eu/obrazki/c51139.jpg>

KOŚCIÓŁ W GAŚKACH

Położenie: Gąski, gm. Olecko

Opis: Kościół wybudowany w 1741 roku. Początkowo kościół był drewniany i kryty strzechą, po czym w 1831 roku wzniesiono obecny kościół w stylu neogotyckim.

KOŚCIÓŁ W SZAREJKACH

Położenie: Szarejki 2, gm. Olecko

Opis: Kościół parafialny pw. św. Matki Boskiej Różańcowej był budowany w latach 1718 – 1719 w stylu barokowym, ołtarz neoklasycystyczny.

KOŚCIÓŁ W CICHYM

Położenie: Cichy, gm. Świętajno

Opis: Kościół wzniesiony w 1566 roku, przebudowany w XVIII wieku. W kościele znajduje się gotycki tryptyk św. Agnieszki (XVI wiek) oraz płyty nagrobne rodziny Giżyckich (XVII w.).

KOŚCIÓŁ W ŚWIĘTAJNIE

Położenie: Świętajno 16

Opis: Kościół został wzniesiony w 1581 roku. W XVII wieku został zniszczony przez Tatarów. Po II Wojnie Światowej kościół został odbudowany oraz przejęty przez parafię rzymsko – katolicką.

KOŚCIÓŁ W WIELICZKACH

Położenie: Wieliczki

Opis: Modrzewiowy gotycki kościół został wybudowany pod koniec XVII wieku. We wnętrzu znajduje się wiszący barokowy ołtarz oraz neobarokowy ołtarz główny.

KOŚCIÓŁ W SZCZECINKACH

Położenie: Szczecinki 27

Opis: Kościół p.w. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Szczecinkach został wzniesiony w latach 1926 – 1928 na kamiennych fundamentach. Przed kościołem ustawiono pomnik mieszkańcom poległym w trakcie I Wojny Światowej.

ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO W OLECKU

Położenie: przy ul. Zamkowej

Opis: Zespół Kościoła Podwyższenia Krzyża Świętego (pierwotnie Zespół Kościoła Ewangelickiego) został wzniesiony w latach 1859 – 1861. We wnętrzu znajduje się drewniany ołtarz, natomiast na zewnątrz drewniany krzyż.

MŁYN WODNY

Położenie: ul. Młynowa

Opis: Wybudowany młyn wodny w 1895 roku, obecnie został przekształcony na elektryczny i jest własnością prywatną. Znajduje się na rzece Ledze.

WIEŻA CIŚNIENÍ

Położenie: ul. Słoneczna

Opis: Wieża ciśnień z przełomu XIX-XX wieku pracowała bezustannie w latach 1907-2006. Składała się z trzech studni głębinowych oraz dwóch ciągów uzdatniających.

RYS. 27. WIEŻA CIŚNIENÍ

Źródło: <http://www.um.olecko.pl/wycieczka/10.jpg>

POMNIK ŻOŁNIERSKI W OLECKU

Położenie: Park Sportu i Rekreacji

Opis: Kamienna półtunda wzniesiona ku czci żołnierzy poległych w I wojnie światowej.

RUINY MŁYNA WODNEGO W SEDRANKACH

Położenie: Sedranki

Opis: Młyn pochodzi z XVII wieku. W XVIII wieku został splądrowany i ograbiony przez wojska rosyjskie. Pierwotnie młyn wodny, z czasem został przekształcony na elektryczny.

CMENTARZ EWANGELICKI

Położenie: ul. 11 Listopada

Opis: Cmentarz ewangelicki z odtworzonym pomnikiem poświęconym żołnierzom wojen: prusko – austriackich oraz prusko – francuskich.

RYS. 28. CMENTARZ EWANGELICKI
Źródło: <http://www.um.olecko.pl/wycieczka/9.jpg>

ZABYTKOWE MOLO

Opis: Zabytkowe moło drewniane ze skoczną z ok.1930 r.

ZAMEK MYŚLIWSKI

Opis: Obiekt istniał w czasach staropruskich i pełnił rolę budowli warownej. W czasach krzyżackich, zbudowano w tym miejscu pałacyk myśliwski dla dostojników Zakonu. Historia mówi, że w 1560 roku spotkał się tu książę Albrecht z królem Zygmuntem Augustem. Przypuszczać można, że zameczek powstał na miejscu starej budowli warownej, o czym świadczy plan miasta Olecka z XVIII wieku. W późniejszym rejestrze budowli i zabytków wschodniopruskich istniał zapis rozpoczęcia w 1654 roku budowy okazałego zamku. Zamek z połowy XVII w. widział i opisywał w 1748 r. August Hermann Lucanus. Inwestorem oleckiego zamku siedziby starostów książęcych był Fryderyk Wilhelm (1640 – 1680). W XVIII wieku zamek zaczął podupadać, a w 1822 r. spłonął całkowicie i nie został już odbudowany. Pod koniec XIX wieku ruiny zamku zostały usunięte, a na ich miejscu stanął w 1897 roku budynek starostwa powiatowego.

RYNEK OLECKI I ZABYTKOWY UKŁAD URBANISTYCZNY MIASTA XVI – XIX W.

(RYNEK Z PRZYLEGLYMI ULICAMI) OLECKA

Opis: Rynek olecki od założenia miasta stał się ośrodkiem życia mieszkańców Olecka, którzy z dumą podkreślali, że należy on do największych w Europie. Już najstarsze dzieło historyczno-geograficzne Caspara Hennenbergera z 1595 roku dotyczące przeszłości Prus "Erclerung der Preussischen grössern Landtaffel" wspomina jako osobliwość rozmiary oleckiego rynku i przytacza legendę, według której ówczesny starosta straduński, Wawrzyniec von Halle, założył się z kimś zamożnym o większą sumę, że jeżeli stanie na jednym końcu rynku na czele czterystu jeźdźców, to nie będzie widoczny z jego drugiego krańca.

KOŚCIÓŁ Z KAPLICA

Opis: Kościół budowany był w latach 1859 - 1861, natomiast kaplica powstała w II poł. XIX w.

POMNIK OFIAR I WOJNY ŚWIATOWEJ

Opis: Pomnik ofiar I wojny światowej z całym kompleksem sportowym, rekreacyjnym i parkowym powstał około 1928 roku. Olecki monument, drugi pod względem wielkości w Prusach Wschodnich, wystawiony został z inicjatywy ówczesnego starosty dr Wachsmanna. Jego wymowę polityczną jednoznacznie określał napis, jaki widniał na całej długości wewnętrznej strony półkolistego kamiennego muru, złożony z dużych brązowych liter: "Boże, usłysz nasze błagania i spraw, ażeby znowu powstały silne Niemcy". Tu, pod pomnik olecki, przybywały wycieczki młodzieży niemieckiej, której zaszczerpiano w tym przygranicznym mieście i okolicy, usłanej grobami poległych, idee odwetu i wielkomocarstwowego nacjonalizmu.

CHATA MAZURSKA

Opis: Drewniana Chata Mazurska pochodzi z lat 20 – tych.

ZABYTKOWY MŁYN WODNY

Opis: Zabytkowy młyn wodny pochodzący z 1895 r. położony nad rzeką Legą (obecnie elektryczny)

SZEREG DOMÓW MIESZKALNYCH MUROWANYCH

Opis: Szereg domów mieszkalnych murowanych, których budowę datuje się na koniec XIX i początek XX wieku. (ul. Armii Krajowej, 11-go Listopada, Grunwaldzka, Kolejowa, Plac Wolności).

POMNIK PAPIEŻA JANA PAWŁA II

Położenie: rynek

OLECKA IZBA HISTORYCZNA W BUDYNKU PRZEDWOJENNEGO RATUSZA

Położenie: centrum miasta

GALERIA PRAWDZIWEJ SZTUKI IM. ANDRZEJA LEGUSA

Opis: Pomysłodawcą nazwy galerii i jej profilu jest Marek Gałązka. Andrzej Legus urodził się w Olecku w 1965 roku. Był absolwentem Liceum Sztuk Plastycznych w Supraślu i wydziału grafiki na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Zajmował się grafiką prasową, rysunkiem, malarstwem. Wzorując się na postawie Andrzeja Legusa, galeria realizuje ideę otwartości na różne dziedziny sztuk plastycznych, począwszy od tradycyjnych technik malarskich i graficznych, aż po najnowsze. Wystawy realizowane są na 60 m kw. powierzchni.

„TECZA PIĘTNASTU JEZIOR WOKÓŁ SUDAWSKIEJ WAROWNI”

Trasa: Olecko – Jezioro Sedraneckie – Łęgowo – Olszewo – Jurki – Niemsty – Cichy – Nowiny – Dybowo – Gryzy – Doliwy – Dobki – Rosochackie – Olecko

„NA SZESKĄ GÓRĘ – FILAR MAZURSKIEGO ŚWIATA”

Trasa: Olecko – Sedranki – Pienki – Babki Oleckie – Lenarty – Biała Olecka – Monety – Szarejki – Guzy – Szeszki – Golubie Wężewskie – Wężewo – Sokółki – Czuky – Barany – Olszewo – Jezioro Sedraneckie – Sedranki – Olecko

„NAD JEZIORO GARBAS – PRZYGRANICZNYMI ŚCIEŻKAMI DO BOBROWYCH ŻEREMI”

Trasa: Olecko – Sedranki – Pieńki – Babki Oleckie – Dąbrowskie – Małe Borawskie – Plewki - J. Garbas – Jaworek – Plewki – Bialskie Pola – Biała Olecka – Lenarty – Babki Oleckie – Pieńki – Sedranki – Olecko

„DOLINĄ LEGI – Z NURTEM PRACOWITEJ RZEKI”

Trasa: Olecko – Małe Olecko – Zatyki – Kijewo – Babki Gąseckie – Pomiany – Gąsiorowo – Gąsiorówko – Kleszczewo – Starosty – Nowy Młyn – Wieliczki – Markowskie – Krupin – Imionki – Olecko

„KU DOLINIE ROZPUDY – SZLAKAMI PRZEMYTNIKÓW”

Trasa: Olecko - Moźne - Raczki Wielkie - Godziejewo - Sadłowina - Kotowina - Bolesty - Wojnasy - Markowskie - Krupin - Imionki – Olecko

„NAD JEZIORO KRZYWE – PO WYSOKICH BRZEGACH JEZIOR I JARÓW”

Trasa: Olecko – Rosochackie – PGR Gize – Orzechówko – Gize – Dworackie – Jurkowo – Krzywe – Dudki – Zajdy – Kukowo – Olecko

„WIEWIÓRCZA ŚCIEŻKA”

Trasa: 12 km wokół linii brzegowej Jeziora Oleckie Wielkie

FIESTA BOREALIS – ŚWIĘTO MŁODEJ MUZYKI NA PÓLNOCY

Termin: lipiec

Opis: Impreza skupiająca fanów i wykonawców muzyki alternatywnej. Konkurs ma wyłonić nietypowe połączenia różnych gatunków muzycznych. Obok konkursu organizowane są seminaria, pokazy filmowe oraz wystawy.

RYS. 29. FIESTA BOREALIS – ŚWIĘTO MŁODEJ MUZYKI NA PÓLNOCY

Źródło: http://independent.pl/images/old_files/root/muzyka/imprezy/festiwale/fiesta_borealis/polrotunda1.jpg

VIII OLECKI PRZEGLĄD OTWARTYCH FILMÓW OP-OF

Termin: marzec

Opis: Pokaz filmów niezależnych.

MARATON PŁYWACKI

Termin: lipiec/sierpień

Opis: Maraton pływacki na dystansie 4,5 km.

OGÓLNOPOLSKA AKCJA SPRZĄTANIA JEZIORA OLECKIE WIELKIE

Termin: wrzesień

Opis: W akcji biorą udział nurkowie z całej Polski i zagranicy oraz wszyscy, którzy chcą aby Olecko było miejscem przyjaznym naturze.

SZTAMA

Termin: grudzień

Opis: Początki „Sztamy - Spotkań ze Sztuką” sięgają 1979 roku, kiedy to grupa młodych adeptów sztuki scenicznej stworzyła grupę teatralną AGT. Pierwsza premiera została zagrana w lutym 1979 roku wystawiono „Wędrowanie” według tekstów Edwarda Stachury.

Późniejsze amatorskie akcje sceniczne olecczan wspierała Grupa Balladowa „Po drodze”. Obie inicjatywy artystyczne były kierowane przez Marka Gałązkę.

- Pierwsza Sztama pomyślana została jako prezentacja, konfrontacja i integracja grup wywodzących się z ruchu amatorskiego — opowiadał pomysłodawca przeglądu Marek Gałązka.

Kiedy festiwal teatralny SZTAMA rodził się w Olecku pod koniec lat 70., granice między różnymi formami uprawiania teatru były dość wyraźne. W tamtych latach urodziły się też takie hasła, jak: teatr „alternatywny”, „eksperymentalny” „otwarty”, „poszukujący”, teatr „ruchu” czy „ekspresji”, wreszcie teatr „tańca”. Dziś znacznie trudniej o precyzję, zmieniła się bowiem również sytuacja i rola sztuki, której latami patronowała Melpomena. Dziś robi to nadal, zapraszając jednak czasem do współpracy pozostałe Muzy, nie wyłączając także tej najwspółczesniejszej - X, czyli kina.

MAZURSKIE SPOTKANIA Z FOLKLOREM

Termin: sierpień

Opis: Festiwal, który wziął swój początek w 1998 roku, ma na celu ukazanie różnorodności kultury społeczności Mazur oraz Suwałk, a także innych regionów, m.in. Czech, Łotwy, Rosji.

PRZYSTANEK OLECKO

Termin: lipiec

Opis: Cykl tygodniowych spotkań o charakterze artystycznym, rekreacyjnym, integracyjnym oraz ekologicznym.

MIĘDZYNARODOWY TURNIEJ TENISA ZIEMNEGO KOBIET

Termin: maj

Opis: Międzynarodowy Turniej Tenisa Ziemnego Kobiet jest turniejem wpisanym do kalendarza imprez WTA. Turnieje są rozgrywane od 2000 roku i w sumie wzięło w nim udział 390 zawodniczek (w tym Marta Domachowska i Agnieszka Radwańska).

RYS. 30. MIĘDZYNARODOWY TURNIEJ TENISA ZIEMNEGO Kobiet
Źródło: http://www.pressoffice.pl/files/000001/20070602__magda.jpg

OLECKI OTWARTY MARATON PŁYWACKI

Termin: lipiec

Opis: Zawody pływackie dla osób, które posiadają uprawnienia na akwenach otwartych. Oprócz tego organizowane są zawody dla niepełnosprawnych.

OGÓLNOPOLSKI TURNIEJ SIATKÓWKI PLAŻOWEJ O PUCHAR BURMISTRZA OLECKA

Termin: lipiec/sierpień

Opis: Coroczny turniej Siatkówki Plażowej (w 2010 roku miał miejsce trzeci w historii turniej piłki siatkowej).

RYS. 31. TURNIEJ SIATKÓWKI PLAŻOWEJ
Źródło: <http://i.wm.pl/00/00/40/66/n/p7250077-97630.jpg>

JEZIORO OLECKIE WIELKIE

Lokalizacja: Pojezierze Ełckie

Podstawowe dane:

- maksymalna szerokość – 1150m
- maksymalna głębokość – 60m
- powierzchnia – 227 ha
- rzeki zasilające – Lega, Możanka
- klasa czystości – II

RZEKA LEGA

Podstawowe dane:

- źródło – płn.-wsch. od wsi Szarejki
- ujście – Biebrza
- długość – 157km
- powierzchnia zlewni – 1011,1 km²

SZLAK KAJAKOWY RZEKI LEGI

Trasa: Jez. Olecko Małe – Olecko Małe – Starosty – Kleszczewo – Gąsiorówko – Gąsiorowo – Babki Gąseckie – Chełchy

PARK MIEJSKI

Położenie: ul. Plac Wolności

Opis: Popularne miejsce spotkań mieszkańców Olecka, a także ulubiony plener zdjęciowy. Zachęcają do pobytu: niecodzienne otoczenie roślinne, fontanna, cisza i spokój.

PLAŻA MIEJSKA

Opis: Plażę miejską z zabytkowym, drewnianym molo ze skocznią zbudowano nad jeziorem Oleckim Wielkim około 1930 roku. Jest ono częścią centrum sportowo-rekreacyjno-kulturalnego w Olecku, w skład którego wchodzi także kamienna półrotunda oraz stadion z urządzeniami sportowymi. W 2004 roku dokonano remontu i przebudowy obiektu, dzięki czemu przywrócono do dawnej świetności molo i skocznię.

PLAC WOLNOŚCI

Opis: Jest rozplanowany wg zasad urbanistyki średniowiecznej (z naroży wybiegają po dwie ulice stanowiące przedłużenie pierzei rynkowych). Niegdyś służył za miejsce targów bydła i koni. Środek placu zajmuje park z pomnikiem z 2000 roku, wzniesionym w hołdzie wszystkim tym, dzięki którym żyjemy w pokoju i wolnej Ojczyźnie. Park jest w części pozostałością po cmentarzu, w środku którego, na wzniesieniu, stał gotycki kościół (rozebrany po zniszczeniu go w czasie ostatniej wojny). Obecnie w tym miejscu istnieje nowa świątynia katolicka. W alejce oddzielającej teren kościelny od parku znajduje się budynek dawnego ratusza z 1818 roku. Wokół placu zlokalizowany jest pasaż handlowy, Punkt Informacji Turystycznej, Regionalny Ośrodek Kultury „Mazury Garbate” oraz urzędy publiczne.

5.4. Miasto Suwałki

PARK KONSTYTUCJI 3 MAJA

Położenie: w centrum miasta pomiędzy ulicami Kościuszki, Mickiewicza, ks. Hamerszmita i pl. Marszałka J. Piłsudskiego

Opis: Park został założony w pierwszej połowie XIX wieku w stylu angielskim. W latach 1924-1926 został przebudowany przez głównego ogrodnika Warszawy Henryka Danielewicza. W latach 2003-2005 dokonano jego rewaloryzacji. Obecnie zajmuje powierzchnię 2,6 ha. Pełni funkcje rekreacyjne i wypoczynkowe, jest miejscem imprez rozrywkowych i zgromadzeń rocznicowych. Na terenie parku zlokalizowane są miejsca pamięci, obiekty kubaturowe zabytkowe i współczesne oraz obiekty małej architektury ogrodowej. Główne z nich to: XIX. wieczny zegar słoneczny, dąb szypułkowy zasadzony w 1923 r. w rocznicę konstytucji 3 Maja, zwany Dębem Wolności, drewniana altana, fontanna oraz muszla koncertowa. W parku można korzystać z Internetu bezprzewodowego. W parku w muszli koncertowej znajduje się Centrum Międzynarodowej Informacji Kulturalnej i Turystycznej Regionalnego Ośrodka Kultury i Sztuki.

RYS. 32. PARK KONSTYTUCJI 3 MAJA

Źródło: <http://www.um.suwalki.pl/zdjecia/200810231056438439742.jpg>

KONKATEDRA ŚW. ALEKSANDRA

Położenie: przy pl. Józefa Piłsudskiego

Opis: klasycystyczna konkatedra św. Aleksandra została zbudowana w 1825 roku. Wewnątrz znajdują się obrazy F. Smuglewicza oraz tablice poświęcone mieszkańcom Suwalszczyzny.

KOŚCIÓŁ PW. NAJŚWIĘTSZEGO SERCA PANA JEZUSA

Położenie: Kościuszki 58

Opis: Kościół wzniesiony w latach 1838-1840, pierwotnie jako cerkiew prawosławna (sobór Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny). w 1923 roku cerkiew przebudowano na kościół katolicki.

KOŚCIÓŁ ŚWIĘTYCH APOSTOŁÓW PIOTRA I PAWŁA

Położenie: Wojska Polskiego 36

Opis: Cerkwie wzniesiona w latach 1904-1906. Katolicy przejęli cerkiew w 1918 roku oraz przebudowali ją.

KOŚCIÓŁ EWANGELICKO-AUGSBURSKI PW. ŚWIĘTEJ TRÓJCY

Położenie: Mereckiego 37

Opis: Kościół zbudowany w latach 1838 -1841 w stylu klasycystycznym. Jako jedyny w tej części Polski kościół ewangelicko – augsburski.

MOLENNA STAROBRZĘDOWCÓW

Opis: Drewniana molenna została zbudowana w latach 1909-1912 i jest największa w Polsce.

MUZEUM OKRĘGOWE

Położenie: Kościuszki 81

Opis: Budynek muzeum, często nazywany Resursą, został zbudowany w latach 1912–1913 jako gmach funkcjonującego od 1900 roku Towarzystwa Oszczędnościowo-Pożyczkowego w Suwałkach. Muzeum powstało w 1956 r. jako placówka społeczna w 1958 r. zostało przemianowane na Muzeum Regionalne Ziemi Suwalskiej. W 1975 roku, po utworzeniu

województwa suwalskiego, muzeum podniesiono do rangi Muzeum Okręgowego, a w 1999 r. stało się samorządową jednostką kultury.

Wystawy stałe:

- „Pradzieje Suwalszczyzny i wschodnich Mazur, obejmująca okres od ustąpienia lodowca po pojawienie się pierwszych osadników, upadek Jaćwieży i początek ery nowożytnej.
- „Z przeszłości geologicznej Suwalszczyzny”, udostępniona do zwiedzania w 2004 r. Przedstawić najbardziej istotne informacje dotyczące dziejów przyrody nieożywionej Suwalszczyzny i przemian, jakim podlegała w ciągu wielu milionów lat.
- „Malarstwo polskie XIX i XX wieku”, na wystawie prezentowane są obrazy malarzy polskich od połowy XIX wieku do lat międzywojennych. Znaczna część ekspozycji poświęcono artystom związanym ze środowiskiem artystycznym Monachium.
- „Alfred Wierusz-Kowalski - życie i twórczość”, jedyna w Polsce wystawa poświęcona Alfredowi Wieruszowi –Kowalskiemu, wybitnemu malarzowi polskiemu drugiej połowy XIX wieku, urodzonemu w Suwałkach w 1849 r.
- W galerii znajdują się najwybitniejsze dzieła malarza oraz dokumenty i zdjęcia artysty oraz wyposażenie jego monachijskiej pracowni.

Muzeum Okręgowe posiada oddziały:

- Muzeum im. Marii Konopnickiej ze stałą wystawą „Maria Konopnicka 1842-1910. Za zamkniętymi drzwiami czasu.” Ekspozycja zawiera bogaty materiał ikonograficzny (fotografie, dokumenty, obrazy) oraz fragmenty utworów, korespondencji, ilustrujące najciekawsze wątki biograficzne poetki oraz najważniejsze zagadnienia literackie jakie podejmowała w swojej twórczości.
- Centrum Sztuki Współczesnej – Galeria Andrzej Strumiły. Od 2008 r. jest to nowe miejsce kulturalne w mieście i regionie, mieści się w zabytkowej kamienicy przy ulicy Kościuszki 45. Obejmuje 5 sal wystawienniczych (łącznie ok. 200 mkw.) i prezentuje zbiory autorskie Andrzeja Strumiły (ponad 200 prac) z zakresu malarstwa, rzeźby, rysunku, gwaszu, fotografii i ilustracji książkowej z różnych okresów twórczości artysty. Poza wystawiennictwem prowadzi zajęcia dla młodzieży z zakresu edukacji kulturalnej. W niedalekiej przyszłości stanie się miejscem skupiającym artystów z regionu.

RYS. 33. MUZEUM OKRĘGOWE

Źródło: http://e-suwalki.home.pl/grafika/2008-09-05_14:13:03.jpg

SUWALSKA STARÓWKA Z NEOKLASYCYSTYCZNA ZABUDOWĄ

Położenie: zespół przestrzenny ulicy Kościuszki

Opis: Zespół przestrzenny ulicy Kościuszki, składający się z architektury monumentalnej zaprojektowanej przez wysokiej klasy architektów (tj. H. Marconi, P. Aigner czy też A. Corazzi).

RYS. 34. SUWAŁSKA STARÓWKA

Źródło: http://e-suwalki.home.pl/grafika/2008-10-22_12:17:36.jpg

ZESPÓŁ CMENTARZY: RZYMSKOKATOLICKIEGO, EWANGELICKIEGO, PRAWOSŁAWNEGO, STAROBRZĘDOWCÓW, ŻYDOWSKIEGO I MUZULMAŃSKIEGO

Położenie: ul. Bakalarzewska, ul. Zarzecze

Opis: suwalska nekropolia, jako zespół cmentarzy różnych wyznań, budzi zainteresowanie historyków oraz turystów z kraju i zagranicy.

Na cmentarzu katolickim pochowanych jest wielu znanych suwalczan: Teofil Noniewicz (lekarz i społecznik), Edward Szczepanik (ostatni premier rządu polskiego na uchodźstwie), Aleksander Osipowicz (krajoznawca, etnograf, kronikarz), Wawrzyniec Gałaj (polityk, prezydent Suwałk). Na cmentarzu stoi neogotycka kaplica pw. Przemienienia Pańskiego, znajdują się również pomniki poświęcone żołnierzom walczącym w obronie niepodległości Suwałk i Suwalszczyzny 2 pułku Ułanów Grochowskich, POW, AK, WiN oraz obelisk w obronie zesłańcom Sybiru. W pobliżu znajduje się cmentarz ewangelicki, w mieście i regionie mieszka około tysiąca ludności wyznania ewangelickiego, a w Suwałkach znajduje się kircha św. Trójcy.

W południowej części suwalskiej nekropolii znajduje się kirkut, na którym pochowani są wyznawcy judaizmu. Przed II wojną światową ludność żydowska stanowiła trzecią część mieszkańców Suwałk. Kirkut został zdewastowany przez Niemców w czasie II wojny światowej, a ocalałe macewy wbudowane w ścianę tworzą swoiste mauzoleum.

Niewielki kwartał cmentarza żydowskiego zajmuje założony na początku XX w. cmentarz muzułmański – Mizar, na którym chowani byli mieszkający w Suwałkach nieliczni Tatarzy, także żołnierze wyznania islamskiego.

W centrum cmentarza prawosławnego znajduje się drewniana cerkiewka z końca XIX w., w południowej części cmentarza zlokalizowany jest cmentarz starowerski (staroobrzędowy).

SUWAŁKI BLUES FESTIVAL

Termin: lipiec

Opis: Suwałki Blues Festival po raz pierwszy został zorganizowany w 2008 roku i od razu zyskał niesamowitą popularność. Od tego czasu corocznie przyciąga zarówno krajowe, jak i zagraniczne sławy bluesa.

RYS. 35. SUWAŁKI BLUES FESTIVAL

Źródło: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/0c/Suwalki_Blues_Festival_2009.JPG/800px-Suwalki_Blues_Festival_2009.JPG

DNI SUWAŁK

Termin: sierpień

Opis: Cykl imprez z okazji Dni Suwałk, m.in. spektakle, seanse filmowe, spotkania literackie, kabarety oraz koncerty.

SUWAŃSKI JARMARK FOLKLORU

Termin: lipiec/sierpień

Opis: Coroczna impreza związana z kulturą ludową, połączona z kiermaszem sztuki i rzemiosła ludowego, wyrobów kulinarnych Podlasia, Mazur i Kurpi.

FESTIWAL JADŁA KRESOWEGO

Termin: lipiec/sierpień

Opis: Cykliczna impreza ukazująca tradycję ludową. Impreza łączy się z kiermaszem rękodzieła oraz pokazem ginących zawodów.

LETNIA FILHARMONIA AUKSO

Termin: lipiec/sierpień

Opis: Projekt kulturalno – edukacyjny, w którym udział bierze Orkiestra Kameralna Miasta Tychy AUKSO. Odbywają się także warsztaty, zajęcia edukacyjne oraz koncerty.

FESTYN JAC'WIESKI

Termin: lipiec

Opis: Dwudniowy festyn archeologiczny organizowany od 1999 roku w Szwajcarii (koło Suwałk). Impreza ma na celu przedstawienie tematyki związanej z archeologią doświadczalną.

RYS. 36. FESTYN JAĆWIESKI

Źródło: <http://www.muzeum.suwalki.info/panel/nawosci/zdjecia/obrazek.php?name=47-2.jpg&width=150&height=150>

PIKNIK KAWALERYJSKI

Termin: czerwiec

Opis: Cykliczna impreza plenerowa ukazująca tradycje kawaleryjskie Suwałk. Na program pikniku składają się: zawody kawaleryjskie, konkurs władania szablą, inscenizacje i rekonstrukcje walk.

WIGIERSKI PARK NARODOWY

Położenie: Puszcza Augustowska

Opis: Wigierski Park Narodowy (WPN) położony jest w północnej części Puszczy Augustowskiej. Obejmuje fragmenty: Pojezierza Zachodniosuwalskiego, Pojezierza Wschodniosuwalskiego i Równiny Augustowskiej. WPN jest szczególnie atrakcyjny dla turystów przede wszystkim ze względu na walory krajobrazowe. Urządzono około 190 km szlaków lądowych (szlaki piesze i rowerowe) oraz zagospodarowano obszary przybrzeżne jezior i rzek dla turystyki wodnej. Akwenu udostępnione do turystyki i wędkarstwa to: Wigry, Pierty, Omułowek, Mulaczysko, Czarne k.Bryzgła, Leszczewek, Postaw i rzeka Czarna Hańcza poniżej Wigier. Sezon turystyczny w WPN trwa:

- przez cały rok od świtu do zmierzchu w przypadku szlaków lądowych,
- od 1 maja do 31 października w przypadku wód.

WPN umożliwia także uprawianie turystyki edukacyjnej, na potrzeby której wyznaczono i zagospodarowano ścieżki: "Las", "Suchary", "Płazy", "Jeziora" i "Puszcza". Dużą popularnością cieszą się wystawy: przyrodnicza (w budynku dyrekcji parku) oraz etnograficzna "Ocalić od zapomnienia" (przy leśniczówce w Krzywem). Turystyka na terenie Parku odbywa się także po istniejących drogach publicznych: drodze wojewódzkiej (Suwałki-Sejny), drogach powiatowych i drogach gminnych.

SUWAŃSKI PARK KRAJOBRAZOWY

Położenie: Pojezierze Wschodniosuwalskie

Opis: Suwalski Park Krajobrazowy został utworzony jako pierwszy w Polsce. Swoim zasięgiem obejmuje Zagłębie Szeszupy oraz tereny przy Jeziorze Hańcza, a jego powierzchnia wynosi 6284ha.

Wyznaczono oraz zagospodarowano wiele szlaków:

- ścieżki poznawcze:
 - „Na Górę Zamkową”, długości 6km,
 - „Drzewa i krzewy parku podworskiego w Starej Hańczy", długości 1,5 km,
 - "Wokół jeziora Jaczno", długości 7km,
 - "Doliną Czarnej Hańczy" , długości 3,5 km,
 - "Porosty", długości 1,2 km;
- trasy rowerowe:
 - "Wokół jeziora Hańcza",
 - „Na Górę Zamkową”,
 - "Doliną Czarnej Hańczy z Suwałk do Suwalskiego Parku Krajobrazowego";
- szlaki piesze:
 - Szlak czerwony Prudziszek – Dziadówek, długość trasy 24 km,
 - Szlak żółty Malesowizna - Sidorówka; długość trasy 10 km,
 - Szlak żółty Krzywe - Żytkiejmy; długość trasy 64,5 km,
 - Szlak zielony Suwałki - Rutka-Tartak; długość trasy 43 km,
 - Szlak niebieski Prudziszek - Smolniki; długość trasy 38 km,
 - Międzynarodowy szlak dalekobieżny E-11 (odcinek szlaku E-11 na terenie SPK o długości trasy 13 km).

JEZIORO HAŃCZA

Lokalizacja: Pojezierze Wschodniosuwalskie

Podstawowe dane:

powierzchnia – 304 ha
maksymalna głębokość – 106m
rzeki zasilające – Czarna Hańcza
klasa czystości - I

WIGRY

Lokalizacja: Wigierski Park Narodowy

Podstawowe dane:

powierzchnia – 2170ha
maksymalna głębokość – 73m
rzeki zasilające – Czarna Hańcza
klasa czystości – I

STARY FOLWARK – MUZEUM WIGIER IM. ALFREDA LITYŃSKIEGO

Położenie: Stary Folwark

Opis: Muzeum Wigier położone jest przy Jeziorze Wigry. W ciągu roku w muzeum prezentowana jest ekspozycja ukazująca m.in. historię krajobrazów i wpływ działalności człowieka.

PŁOCICZNO TARTAK – WIGIERSKA KOLEJ WĄSKOTOROWA

Trasa: Płociczno – Tartak – Krusznik

Opis: Historia Wigierskiej Kolei Wąskotorowej sięga czasów I wojny światowej. Szerokość toru wynosi 60cm. Trasa kolei wiedzie przez leśne tereny Wigierskiego Parku Narodowego.

PIESZY SZLAK SUWAŁKI – DANOWSKIE

Trasa: Dworzec PKP Suwałki - Mała Huta - jez. Krzywe - Jez. Koleśne - Jez. Czarne - Krzywe - Sobolewo - Gawrych Ruda - jezioro Staw - Płociczno - Walne - Ateny - jez. Blizno -
- Upustek - Danowskie

PIESZY SZLAK SUWAŁKI – RUTKA TARTAK

Trasa: Suwałki - Okuniowiec - Osinki - Szwajcaria - Studzieniczne - Rezerwat "Cmentarzysko Jaćwingów" - Prudyszki - Czerwone Bagno - Krzemianka - Jeleniewo - Kazimierówka - Jęglówek - Góra Zamkowa w Szurpiłach - Udziejek Górny - Udziejek Dolny - młyn Jaczno - Smolniki - Jodoziory - Postawele - Rutka-Tartak

EUROPEJSKI DALEKOBIEŻNY SZLAK PIESZY Z EUROPY ZACHODNIEJ E-11
(Z AMSTERDAMU DO RYGI)

Trasa (odcinek suwalski): szlakiem żółtym (Krzywe - Żytkiejmy) na odcinku od Poblędzia [Rakówka] do Dziadówka, czerwonym do Łopuchowi (Prudyszki - Dziadówek), czarnym do jeziora Kamendul, zielonym (Suwałki - Rutka-Tartak) od Udziejka przez Górę Zamkową, Jeleniewo, Prudyszki do Studzienicznego, czarnym (Stary Folwark - Studzieniczne) przez Osinki, Jez. Gałęziste do Starego Folwarku, zielonym (okołowigierski im. Antoniego Patli Stary Folwark - Stary Folwark) przez Magdalenowo, Wigry, Mikołajewo do Uroczyska Węgzał, niebieskim (Uroczysko Węgzał - Sejny) przez Wysoki Most, Karolin, Wierśnie do Gib, czerwonym (Jastrzębna PKP - Sejny - Rakówek) przez rez. "Tobolinka", Zelwę, obok rez. "Kukle" i "Łempis", Berźniki do Dworczyńska, czarnym (Dworczyńska - Ogrodniki) przez Sztabinki, Krasnogrudę i Dusznicę do przejścia granicznego Ogrodniki.

5.5. Miasto Augustów

STARA POCZTA

Położenie: ul. Wybickiego 1

Opis Stara Poczta zaprojektowana w stylu neoklasycyzyzm według wzoru Marconiego (1828 r.). Jest to budynek, który pełnił rolę stacji poczty konnej oraz posiadał pokoje noclegowe dla specjalnych gości. Obok Starej Poczty w parku leży wielki głaz narzutowy z tablicą ku czci budowniczych Kanału Augustowskiego, pozostawiony społecznie przez miejscowych działaczy PTTK w 1973 roku - w 150 rocznicę rozpoczęcia budowy.

DWOREK GEN IGNACEGO PRĄDZYŃSKIEGO

Położenie: ul. 29 Listopada 5a

Opis: Zrekonstruowany dworek drewniany z XIX w. Dział Historii Kanału Augustowskiego miejscowego muzeum. Dokumenty i pamiątki przedstawiające historię budowy tej unikatowej drogi wodnej, dzieje jej eksploatacji oraz informacje o głównym twórcy kanału - gen. Ignacym Prądzyńskim.

ZESPÓŁ KANAŁU AUGUSTOWSKIEGO

Opis: zespół rzek i jezior położonych w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Augustów, połączonych systemem wodnym Kanału Augustowskiego. Są to jeziora: Necko, Rospuda Augustowska, Białe Augustowskie, Studzieniczne oraz szereg małych jezior odcinka wschodniego kanału, których łączna powierzchnia wynosi ok. 20 km², a także jeziora Sajno i Serwy oraz rzeka Netta i częściowo Czarna Hańcza.

MUZEUM ZIEMI AUGUSTOWSKIEJ

Położenie: Budynek Miejskiej Biblioteki Publicznej

Opis: Muzeum Ziemi Augustowskiej posiada w swych zbiorach 1463 muzealiów, w tym: 808 etnograficznych, oraz 16 depozytów. Najcenniejszymi są: dokument potwierdzający prawa przedmieszczanom Augustowa z podpisem króla Stanisława Augusta Poniatowskiego z 1792 roku oraz teczką rękopisów z notatkami Ignacego Prądzyńskiego z lat 1823-1824.

Placówka prowadzi działalność popularnonaukową i oświatową, współpracując ze szkołami, z Archiwum Państwowym w Suwałkach, placówkami muzealnymi regionu, z Augustowsko-Suwalskim Towarzystwem Naukowym.

Gromadzi i digitalizuje widoki Augustowa i okolic. Oprócz dokumentacji stricte muzealnej prowadzona jest kartoteka ikonograficzna, bibliograficzna Kanału Augustowskiego i bio-bibliograficzna publikacji augustowian.

Dział Etnograficzny ul. Hoża 7 (budynek Miejskiej Biblioteki Publicznej) - wystawa stała: Kultura ludowa ziemi augustowskiej (zdobywanie żywności, rękodzieło i rzemiosło).

Dział Historii Kanału Augustowskiego, ul. 29 Listopada 5a - wystawa stała "Historia budowy i eksploatacji Kanału Augustowskiego, z podkreśleniem roli gen. Ignacego Prądzyńskiego" połączona z projekcją filmu video.

ŻEGLUGA AUGUSTOWSKA

Położenie: ul. 29 Listopada 7

Opis: Żegluga Augustowska jest jednym z nielicznych przedsiębiorstw żeglugowych w Polsce, obsługujących przewozy pasażerskie. Z jej usług korzysta w sezonie turystycznym około 50 tysięcy pasażerów. Historia Żeglugi Augustowskiej ma pół wieku, powstała w roku 1953, wtedy też przewiozła pierwszych pasażerów. Żegluga Augustowska na początku podlegała Żegludze Warszawskiej, później Żegludze Mazurskiej w Giżycku, potem znowu została podporządkowana Żegludze Warszawskiej. Usamodzieliła się dopiero w roku 1991. Pierwszymi statkami pasażerskimi wprowadzonymi do nawigacji w rejonie działalności Żeglugi Augustowskiej były jednostki poniemieckie sprowadzone z jezior mazurskich. Po usamodzielnieniu się, augustowianie otrzymali od Żeglugi Warszawskiej, jeden - do dziś pływający – statek „Sajno” wybudowany w Stoczni Pleniewie w 1960 roku. Wcześniej jako „Świtezianka” wykorzystywany był do przewozów pasażerskich i pływał po Wiśle do 1969 roku. Statki Żeglugi Augustowskiej obsługują akwen jezior augustowskich. Na rejsy liniowe, a także na rejsy specjalnie zamawiane wypływają trzy statki: wspomniany dwuosobowy „Sajno” i „Serwy” oraz stuosobowy „Perkoz”.

Statki pływają także podczas stałych rejsów na trasach; rzeka Netta, jezioro Necko, rzeka Klonownica, jezioro Białe, Śluza Przewięź, jezioro Studzienne oraz Śluza Augustów, jezioro Rospuda. Atrakcją jest m.in. trasa, którą płynął Papież Jan Paweł II w czerwcu 1999 roku.

Sezon codziennych rejsów rozpoczyna się już na początku maja a kończy dopiero październik. Niezwykłą atrakcją są dzienne lub nocne rejsy specjalne np. Statek Brazylijski, podczas którego gorące rytmy samby umilają podróż, dla miłośników muzyki poważnej

dedykowana jest impreza na statku z muzyką Chopina, kolejna propozycja to Jazz Tradycyjny i „Rejs do Nowego Orleanu” w ramach „Spotkań z Louistem Armstrongiem” i wiele innych. Augustowska flota w 2009 roku zanotowała rekord, kiedy przewiozła 102 tys. pasażerów. W 2011 roku planowany jest zakup nowego statku na 330 pasażerów. Będzie to największy statek, który pływa po polskich wodach śródlądowych

SANATORIUM UZDROWISKOWE „BUDOWLANI”

Położenie: ul. Zdrojowa 3

Opis: Sanatorium Uzdrowskie „Budowlani” w Augustowie jest jednym z atrakcyjnych ośrodków sanatoryjno –wypoczynkowych, znajdujących się w północnej części miasta, wśród sosnowych lasów , w otoczeniu 3 jezior: Necko, Białe i Sajno. Kompleks jezior i drzewostan sosnowo – świerkowy stanowi wspaniały filtr oczyszczający i wzbogaca powietrze w duże porcje tlenu, olejki eteryczne i fitocydy. Wszystko to pozytywnie wpływa na zdrowie pacjentów.

Sanatorium specjalizuje się w leczeniu: chorób ortopedyczno – urazowych, reumatologicznych, chorób naczyń obwodowych . Znakomite efekty uzyskujemy w leczeniu: nerwic, osteoporozy, podnoszenia odporności ogólnej.

ELEKTRYCZNY WYCIĄG NART WODNYCH

Opis: pierwszy w Polsce profesjonalny wyciąg dla narciarzy wodnych na jeziorze Necko. Jego długość wynosi 740 m, a maksymalna prędkość - 58 km/godz. Z wyciągu może korzystać jednocześnie 8 osób. Za otwarcie wyciągu miasto otrzymało prestiżową nagrodę Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej "Przebiśnięg '99".

SANKTUARIUM W STUDZIENICZNEJ

Położenie: Studzieniczna

Opis: Murowana kapliczka w kształcie ośmiokątnej rotundy, została wybudowana w 1872 r. przez inżyniera pracującego przy Kanale Augustowskim - Ludwika Jeziorkowskiego. Osadzona na 64 dębowych palach, połączonych kratowaniem z solidnych bali i wzmocnionych brukiem kamiennym. Nawiązuje do stylu renesansowego. Wewnątrz kapliczki mieści się cudowny obraz Matki Bożej Studzieniczańskiej, ukoronowany w 1995 roku koronami papieskimi. Jest to XVIII-wieczna kopia obrazu Matki Boskiej

Częstochowskiej . Dzieło nieznanego twórcy, żyjącego w połowie XVIII w. Namalowany na płótnie obraz, przymocowany do drewnianej tablicy, był dwukrotnie restaurowany od 1786 r. Od 1995 r. Studzieniczna stała się głównym miejscem kultu w diecezji ełckiej. Sanktuarium położone nad Jeziorem Studzienicznym. Do kapliczki i studzienki prowadzi ścieżka z 1920 r. usypana na grobli. Wcześniej wyspę z lądem łączył drewniany most. W 1999 roku odwiedził je papież Jan Paweł II .

SZLAK WODNY KANAŁ AUGUSTOWSKI – SZLAK PAPIESKI

Opis: Na pamiątkę odwiedzin Jana Pawła II na Ziemi Augustowskiej, wytyczono trasę, którą przebył na pokładzie statku Żegluga Augustowskiej.

Szlak rozpoczyna się przy Ośrodku Wypoczynkowym Oficerski Yacht Club Pacyfik.

Trasa wiedzie przez śluzy Przewież, Swoboda do Gorzycy, gdzie kończy się Szlak Papieski. Podczas wycieczki pasażerowie uczestniczą w śluzowaniu, mogą również zobaczyć Sanktuarium Maryjne w Studzienicznej i pomnik Jana Pawła II usytuowany nad brzegiem jeziora Studzieniczne.

Większość rejsów „Szlakiem Papieskim” rozpoczyna się w Porcie Żegluga następnie statek wycieczkowy przepływa obok Ośrodka "Pacyfik", dalej przez śluzę Przewież na jezioro Studzieniczne, gdzie zawraca do Augustowa. Część rejsów jest tak zaplanowana, by pasażerowie mogli wysiąść i zwiedzić sanktuarium. Statek cumuje tam 30 min, po czym odpływa do Portu. Tę samą trasę można również przebyć mniejszymi jednostkami np. gondolą lub kajakiem.

SZLAK PIESZY DO RACZEK

Opis: Niebieska trasa o długości 24 km rozpoczyna się w Augustowie przy Hotelu Hetman, i biegnie początkowo drogą nr 19 w kierunku Suwałk. Droga wiedzie poprzez tereny Puszczy Augustowskiej, nad brzegami jeziora Rozpuda i rzeki o tej samej nazwie. Na szlaku napotkamy Uroczysko – Święte Miejsce.

SZLAK PIESZY DO BARGŁOWA KOŚCIELNEGO

Opis: Żółty szlak o długość 16 km prowadzi wzdłuż południowego odcinka Kanału Augustowskiego. Trasa rozpoczyna się w Augustowie przy budynku Starej Poczty. Wzdłuż Kanału szlak wychodzi z miasta i dociera do wsi Białobrzegi. Dalej odbija na północ w lasy otaczające północny brzeg Kanału Augustowskiego. Następnie poprzez zabudowane tereny, między innymi wieś Netta, wiedzie do Bargłowa Kościelnego, gdzie kończy się przy kościele.

SZLAK PIESZY DO HUTY

Opis: Szlak o długości 22 km, który można także przejechać rowerem, zaczyna się w Augustowie przy Starej Poczcie i biegnie ulicami Prądyńskiego i Wybickiego, skąd wzdłuż Kanału Augustowskiego do wsi Białobrzegi. Dalej szlak kieruje się na południowy zachód przez podmokłe lasy, poprzez wieś zamieszkałą przez staroobrzędowców - Gabowe Grąd. Celem trasy jest wieś Huta, gdzie znajdowała się między innymi huta szkła, żelaza i fabryka maszyn rolniczych. Dziś po dawnej świetności tego miejsca nie ma już śladu oprócz wyłożonej szlaką hutniczą drogi.

SZLAK PIESZY DO MIKASZÓWKI

Opis: Długa, bo 39 km trasa oznaczona kolorem zielonym, swój początek ma przy hotelu Hetman i opuszcza miasto za osiedlem Lipowiec. Dalej wiedzie do dawnej XVII- wiecznej wsi Wojciech i Studzienicznej z Sanktuarium Maryjnym. Ciekawym miejscem jest śluza Swoboda i na południe od niej rezerwat leśny Stara Ruda. Kolejny odcinek biegnie nieopodal rezerwatu Perkuć i jezioro Krąglak, a także wieś Mikaszówka z drewnianym kościółkiem z 1905 roku.

SZLAK PIESZY DO DANOWSKICH

Trasa oznaczona kolorem żółtym, prowadząca przez zachodnią część Puszczy Augustowskiej. Trasa biegnie od hotelu Hetman, przez Klonownicę, przy Jeziorze Długim, wieś Strękowiznę. Kres szlaku znajduje się w miejscowości Danowskie.

SZLAK ROWEROWY WOKÓŁ JEZIORA KOLNO

Opis: Szlak długości 25 km, oznaczony kolorem czerwonym, wiedzie od miejscowości Białobrzegi (od przystanku PKS), przez las w kierunku Bór i Gabowych Grąd. Należy minąć miejscowość Promiski, kierować się przez Puszcę Augustowską do Komaszówka, a potem Rzepiski. Aby dotrzeć do celu – Białobrzegu – należy kierować się do miejscowości Kolnica, Czarnucha Ponizie.

SZLAK ROWEROWY RZEKI ROSPUDY

Opis: Szlak o długości 27 km, rozpoczyna się w miejscu skrzyżowania drogi Augustów – Raczki oraz Mazurki – Biernatki. Trasa biegnie przez Uroczysko, Dowspudę, do Raczek, gdzie kończy się pierwszy etap szlaku. Kolejny etap rozpoczyna się przy jeziorze Jałowe, skąd należy udać się w kierunku rzeki Szczeberki do Józefowa i Szczebry. Dalej wzdłuż rzeki Blizna należy kierować się w stronę Jeziora Rospuda.

SZLAK ROWEROWY WOKÓŁ JEZIORA SAJNO

Opis: Szlak o długości 35 km rozpoczyna się przy Starej Poczcie w Augustowie, dalej w kierunku Kanału Augustowskiego, przez most przy ul. Obrońców Westerplatte w kierunku pola namiotowego Królowa Woda. Tu jest możliwość wyboru jednej z tras: odcinek ekstremalny lub spokojny, które potem znów się łączą i prowadzą do pola namiotowego Krzywy Róg oraz ośrodka MPEC Białystok. Następnie należy kierować się do Sajenek, przez Puszcę Augustowską do Białobrzegi.

SZLAK KAJAKOWY PO CZARNEJ HAŃCZY

Opis: Szlak ma długość 60 km. Spływ Czarną Hańczą daje możliwość obcowania z nieskażoną przyrodą, chronioną w Wigierskim Parku Narodowym i suwalskim Parku Krajobrazowym. Trasa zadowoli również miłośników pamiątek historycznych, którzy Wigrach mogą zwiedzić imponujący klasztor Kamedułów – jeden z najcenniejszych zabytków Suwalszczyzny.

Szlak jest łatwy, malowniczy, wyjątkowo atrakcyjny, zaliczany do najpiękniejszych w kraju, wykorzystuje jeziora i siedem śluz Kanału Augustowskiego. Przebiega przez Puszcę Augustowską. Zakola na odcinku rzeczonym niezbyt wymagające, ale czasem pewną trudność

stanowią

powalone

przez

bobry

drzewa.

SZLAK KAJAKOWY PO ROSPUDZIE

Opis: Jest to szlak dla spragnionych wrażeń miłośników kajakarstwa. Charakter rzeki jak i jej otoczenie są bardzo zróżnicowane. Momentami Rospuda zdaje się być rzeką górską. Taki charakter nadają jej wysokie zalesione brzegi i kamieniste dno. Nie brakuje, także motywów typowo-nizinnych o zabagnionych brzegach porośniętych trzcina i szuwarami. Atrakcją szlaku mogą być pewne utrudnienia jak na przykład kamieniste płytkie dno czy silny prąd rzeki albo powalone pnie drzew, których na całej trasie jest bardzo dużo. Czasami trzeba przenosić kajaki brzegiem, ale niepowtarzalny charakter Rospudy i jej otoczenia na pewno wynagrodzi trudy.

Trasa trudniejsza, uciążliwa, z kamienistymi mieliznami, z nisko osadzonymi kładkami, mostkami, młynami, powalonymi drzewami, wykrotami i bystrzynami, wymagająca gdzieś tam przenosek. Malownicza – pozwala zapoznać się z ciągiem jezior Pojezierza Zachodniosuwalskiego.

SZLAK KAJAKOWY PO BIEBRZY

Opis: Szlak po rzece Biebrza (prawym dopływie Narwi), gdzie większość spływów ma swój początek w Lipsku.

SZLAK ROWEROWY WOKÓŁ JEZIOR BIAŁE I STUDZIENNICZE

Opis: Godne obejrzenia na trasie: Dom Wypoczynkowy PTTK w Augustowie z lat 30-tych XX w., rezerwat krajobrazowy Jezioro Kalejty, ścieżka dydaktyczna Nadleśnictwa Szczebra, śluzy na Kanale Augustowskim - Przewież i Swoboda, rezerwat florystyczny Brzozowy Grąd na wyspie na jeziorze Studzieniczne, rezerwat krajobrazowo – florystyczny Stara Ruda, dystroficzne Jeziorko Ślepe, Sanktuarium w Studzienicznej obejmujące XIX-wieczny kościół i klasycystyczną kaplicę z 1872 r., Oficerski Yacht – Club.

SZLAK ROWEROWY RZEKI NETTY

Trasa: wzdłuż rzeki Netty i Kanału Augustowskiego leżącej w północnej odnodze Kotliny Biebrzańskiej na pograniczu Pojezierza Elckiego.

Opis: Szlak biegnie poprzez teren trzech gmin Powiatu Augustowskiego: Augustów, Sztabin, Bargłów Kościelny. Teren ten jest unikalny ze względu na to, że zachowało się tu wiele

rzadkich gatunków roślin charakterystycznych dla obszarów podmokło - bagiennych. Występuje tu między innymi: bocian niemy, czapla, orzeł krzykliwy. Trasa rozpoczyna się w miejscowości Białobrzegi przy Starym Młynie. Cały szlak ma prawie 40 km i kończy się w miejscu startu. Z Białobrzeg wiodzie przez Tajno Łanowe, skąd należy pojechać w kierunku śluzy Sosnowo. Następnie w kierunku miejscowości Gabowe Grądy, gdzie zwiedzimy starocerkiewną zabudowę wsi i molenę oraz cmentarz. Istnieje także alternatywna możliwość przebycia szlaku wzdłuż Kanału Augustowskiego od samych Białobrzeg do śluzy Sosnowo.

SZLAK ROWEROWY WOKÓŁ JEZIORA SAJNO

Trasa: wokół jeziora Sajno. Po drodze warto zobaczyć: budynek Starej Poczty z 1829 r. w Augustowie, niemieckie okopy z drugiej wojny światowej, galeria konaroplastyki i arboretum Bronisława Skowrońskiego w Sajenku, drewniany młyn wodny z 1926 r. i śluza na Kanale Augustowskim w Białobrzegach.

SZLAK KONNY PUSZCZY AUGUSTOWSKIEJ

Trasa: Biebrzański Park Narodowy, Nadleśnictwo Białobrzegi, Nadleśnictwo Płaska, Nadleśnictwo Szczebra, Nadleśnictwo Augustów, Nadleśnictwo Suwałki, Wigierski Park Narodowy.

Opis: Szlak Konny Puszczy Augustowskiej stanowi ciąg dróg i ścieżek o łącznej długości 246 km, przeznaczonych do jazdy konnej wierzchem. Tam gdzie pozwalają na to warunki terenowe dopuszcza się również ruch pojazdów zaprzęgowych. Szczegółowo sposób korzystania ze szlaku określa jego regulamin. Główną przesłanką powstania szlaku było stworzenie warunku prawnego do poruszania się koni wierzchowych po terenach Lasów Państwowych Biebrzańskiego oraz Wigierskiego Parku Narodowego, a w dalszej kolejności wybór tras stwarzających bezpieczne warunki dla ludzi i koni. Równocześnie zadbano o to, aby tereny objęte szlakiem były atrakcyjne krajobrazowo, przyrodniczo, a w wielu przypadkach również upamiętnione historycznie. Kilka leśniczówek oraz gospodarstw agroturystycznych przyjęło na siebie rolę stanic.

Biebrzański Park Narodowy udostępnił 13 km tras biegnących przez łożowiska, łąki uprawne i dzikie, różnorodne siedliskowo rasy. Oferuje też dwie stacje w leśniczówkach:

Grzędy, Łosiowy Kąt. Pierwszy 5 km odcinek rozpoczynający się przy leśniczówce Grzędy może być okresowo nieprzejezdny z powodu podtopienia.

Nadleśnictwo Białobrzegi wytyczyło 88 km tras w zróżnicowanych leśnych i łąkowych krajobrazach urozmaiconych Kanałem Augustowskim, rzekami Nettą i Sajownicą oraz jeziorem Sajno, gdzie 400- tu metrowa przeprawa wodna pozostawia niezapomniane wrażenia na każdym wędrowcu. Większość odcinka białobrzeskiego stanowią dukty leśne na niczym nieulepszonych piaszczystych podłożach pozwalających na cwał. Niektórych przeszkód naturalnych nie usuwa się, aby zwiększyć atrakcyjność tras.

Na teren Nadleśnictwa Augustów można wjechać w osadzie leśnej Balinka gdzie stanicami są dwie leśniczówki. W połowie 23 km odcinka biegnącego min. przez Rezerwat Stara Ruda oraz wzdłuż jez. Studzieniczne i Kanału Augustowskiego znajduje się serce Puszczy - Sanktuarium Maryjne na wyspie we wsi Studzieniczna. Na granicy z Nadleśnictwem Płaska znajduje się kolejna stacja w leśniczówce, we wsi Czarny Bród.

Nadleśnictwo Płaska zaoferowało niemal 60 km tras ze wszystkimi najważniejszymi atrakcjami terenu: ciągiem jezior na trasie Kanału Augustowskiego z licznymi śluzami, w tym dwukomorową - Paniewo, malowniczą Perkuć i stanowiącą granicę państwa Kurzyniec, rzeki Czarną Hańczę i Szlamicę, liczne bindugi i miejsca widokowe. Zbiorniki wodne są tłem szlaku na każdym jego odcinku. Wiele z nich pozwala na pojenie i pławienie koni, a zjazdy po skarpach, bindug zapierają dech w piersiach. Stacja w leśniczówce pod wsią Gruszki w miejscu zapętlenia szlaku daje doskonałe warunki do wypoczynku zagońcykom i wierzchowcom.

Mostem na Kanale Augustowskim we wsi Sucha Rzecznica szlak wchodzi do Nadleśnictwa Szczebra. Tu szczególnie można odczuć puszczańską głuszę, gdzie pośród imponujących starodrzewów przez cały dzień jazdy możemy nie spotkać człowieka. Krajobraz urozmaicają jeziora Serwy, Tobołowo, Blizno i Busznica oraz rzeka Blizna. O historycznych zaszłościach przypomina min. Uroczysko Powstańce. Stacją całoroczną jest gospodarstwo agroturystyczne przy osadzie Podnowinka, a poza okresem zimowym baza ZHP nad Serwami koło Suchoj Rzecznicy.

Nadleśnictwo Suwałki doprowadza szlak do granic Parku Wigierskiego biegnący po ozie historycznym Augustowskim Gościńcem przez Uroczysko Zielona Karczma. Szeroki dukt pozwala na długie bezpieczne galopy.

Wigierski Park Narodowy prócz niezapomnianych krajobrazów oferuje dwie stacje przy leśniczówkach Gawarcu i Lipniaku. W najbliższym czasie zarząd Parku planuje przedłużenie szlaku i utworzenie kolejnych stanic tak, aby akwen Wigierski można było objechać dookoła. Pętla taka będzie miała ok. 70 km długości.

Nie ma złej pogody ani nieodpowiedniej pory roku na uprawianie jeździectwa a Puszcza Augustowska w okresie jesienno -zimowym potężnieje urokiem ogromnego pustkowie, jakiego nie można już dziś doświadczyć w większości krajów europejskich. A już szczególnie zimą, z otwartą księgą zwierzęcych tropów wypisanych na śniegu, uświadamia wędrowcom bliskość obcowania z wilkiem, rysiem, kuną, łosiem, jeleniem i dzikiem, tu pospolitymi, choć unikającymi kontaktu z człowiekiem

POJEZIERZE AUGUSTOWSKIE

Opis: Pojezierze Augustowskie jest częścią Pojezierza Augustowsko – Suwalskiego, znajduje się w obszarze Puszczy Augustowskiej, wśród lasów i łąk. Malownicze jeziora tworzące 1/3 powierzchni wodnej całego Pojezierza Augustowsko – Suwalskiego od lat międzywojennych cieszą się popularnością wśród żeglarzy, kajakarzy, wędkarzy. 29 jezior augustowskich, obejmuje: Necko, Rospuda, Białe, staw Wojciech, Studzieniczne, Swoboda, Gorczyca, Serwy, Orlewo, Pobjone, Paniewo, Krzywe, Kruglak, Mikaszewo, Mikaszówek, Busznica, Długie, Jełowe, Kolno i inne.

Najbliżej Augustowa położone są Necko, Rospuda, Białe i Sajno. Ich głębokość wynosi około 25 m. Otacza je bogaty w gatunki roślinne rezerwat leśny.

MISTRZOSTWA POLSKI W PŁYWANIU NA BYLE CZYM „CO MA PŁYWAĆ NIE UTONIE”

Opis: Najbardziej widowiskowa impreza augustowskiego lata, dostarczająca emocji zawodnikom i dużą dawkę humoru widzom. Mistrzostwa organizowane są już od kilkunastu lat przez Radio Białystok przy współudziale miasta. W ostatnią niedzielę lipca nad Nette ściągają rzesze miłośników konstruowania nietypowych pojazdów wodnych i... zaczyna się zabawa. Co ma pływać nie utonie!

MOTOROWODNE MISTRZOSTWA ŚWIATA ŁODZI WYTRZYMAŁOŚCIOWYCH „NECKO ENDURANCE”

Miejsce: Jezioro Necko, Plaża Miejska.

Opis: Od kilku lat w połowie lipca do Augustowa zjeżdżają się uczestnicy Mistrzostw Świata Łodzi Wytrzymałościowych "Necko Endurance". W zawodach bierze udział światowa czołówka motorowodniaków z udziałem również pilotów FORMUŁY 1. To długodystansowe wyścigi motorowych łodzi, które osiągają prędkość nawet do 200 km/h. Ekipy ścigają się przez osiem godzin. Rywalizacja rozgrywana jest w trzech klasach technicznych, Wygra ten zespół, który w wyznaczonym czasie pokona najdłuższy dystans. Kibice, którzy zawitają nad jezioro Necko z pewnością nie pożałują, gdyż będą mieli okazję na własne oczy podziwiać wspaniałe bolidy. Zawody rokrocznie odwiedzają tysiące osób.

AUGUSTOWSKA NOC KABARETOWA „LEJEMY WODE”

Miejsce: Rynek Zygmunta Augusta.

Opis: to dawka dobrego humoru w wykonaniu kabaretów znanych, lubianych i podziwianych, a także możliwość spotkania na żywo ulubionych wykonawców. Celem spotkań jest rozbawienie publiczności, zapewnienie im znakomitej rozrywki, chwili zapomnienia o stresach i obowiązkach dnia codziennego.

CAMERATA AUGUSTOVIANA - KONCERTY MUZYKI KLASYCZNEJ

Miejsce: Bazylika Mniejsza NSJ.

Opis: Koncerty muzyki poważnej. Instrumentem przewodnim są organy natomiast towarzyszą im m.in. skrzypce, fletnia, cymbały koncertowe, obój. Koncerty zaczynają się już w czerwcu a kończą we wrześniu. Ponadto podczas wielu koncertów można wysłuchać utworów operowych wykonywanych przez znanych światowych śpiewaków.

FESTIWAL JAZZU TRADYCYJNEGO „SPOTKANIE Z LOUIS’EM ARMSTRONGIEM”

Miejsce: Rynek Zygmunta Augusta, Pub Blues Brothers ul. Mostowa.

Opis: Jedyne w Polsce festiwal jazzu tradycyjnego, podczas którego słuchacze mogą usłyszeć czystą formę stylów od ragtimeu po swing. Każdą edycję festiwalu rozpoczyna parada Nowoorleańska, podczas której muzycy biorący udział w festiwalu podążają przez centrum miasta w stronę sceny głównej, na której odbywa się oficjalna inauguracja festiwalu. Kolejnym stałym elementem imprezy jest Rejs do Nowego Orleanu - koncert w trakcie rejsu po jeziorach augustowskich. Mimo, że tradycja festiwalu jest dosyć krótka, impreza zyskała już duże grono zwolenników zarówno wśród mieszkańców Augustowa

i okolicy jak i wśród turystów odwiedzających.

AUGUSTOWSKI ZLOT MORSÓW

Miejsce: Jezioro Necko, rzeka Netta.

Opis: Dwudniowa impreza organizowana w jeden weekend w styczniu. W programie między innymi: kąpiel w przygotowanym miejscu, ognisko, pokaz sztucznych ogni, bal karnawałowy, wybór najstarszego i najmłodszego morsa, występ Młodzieżowej Orkiestry z Augustowa oraz pokazy służb ratowniczych.

MIEDZYNARODOWY KONKURS SKOKÓW NA NARTACH WODNYCH „NETTA CUP” MEMORIAŁ ZYGMUNTA KOWALIKA

Miejsce: Rzeka Netta.

Opis: Konkurs skoków w Augustowie swoje początki miał jeszcze w latach 60. i nosił wówczas nazwę Mewa Cup. Jego pomysłodawcą i propagatorem był Zygmunt Kowalik, który „przywiózł” ze sobą do Augustowa narciarstwo wodne. Od tej pory, już jako prezes augustowskiej Sparty, rozwijał tę dyscyplinę sportów wodnych. Aktualnie klub z Augustowa szkoli wybitnych skoczków narciarskich, zdobywających laury nie tylko w Polsce, ale i na świecie. Od pięciu lat konkurs nosi nazwę Netta Cup, a od trzech rozgrywane są zawody towarzyszące nocą - Night jumps - o puchar burmistrza Augustowa.

Skoki na nartach wodnych to jeden z wodnych sportów ekstremalnych, który polega na oddaniu i ustaniu jak najdłuższego skoku. Najlepsi zawodnicy w Europie, a takich zaprasza się do Augustowa, skaczą nawet na odległość 65 metrów. Dodatkową atrakcją jest rozgrywanie finałowej serii w nocy, w całkowitych ciemnościach, kiedy to zawodnik widzi tylko oświetloną skocznnię oraz miejsce lądowania.

Taka formuła zawodów jest nowa, na świecie rozgrywane są tylko 3 takie konkursy: w Londynie, Nowym Orleanie oraz właśnie w Augustowie. Na zawodach rokrocznie gromadzi się ok. 3,5 – 4 tysięcy publiczności z całej Polski. Zawody komentowane są na żywo. Zawodnicy, dzięki staraniom organizatorów, otrzymują nagrody rzeczowe i finansowe. Konkurs rozgrywany jest na poziomie międzynarodowym i cieszy się dobrą marką wśród zawodników z kraju i ze świata.

Zawody mają już prawie 20-letnią tradycję. Przyciągają zawodników z całej Europy m.in. z Czech, Słowacji, Niemiec, Austrii, Białorusi, Litwy, Włoch, Hiszpanii i Wielkiej Brytanii

REGATY O PUCHAR BURMISTRZA MIASTA AUGUSTOWA

Miejsce: Szekla Port – przystań Jachtowa, ul. Nadrzeczna 70 A.

Opis: Impreza rozpoczyna się inauguracją regat, następnie trwa biesiada żeglarska, oraz szanty z zespołami, kończy zabawa żeglarska do białego rana. Dwudniowe regaty jachtów kabinowych odbywają się na jeziorze NECKO, przy plaży miejskiej i Elektrycznym Wyciągu Nart Wodnych. Regaty corocznie przyciągają coraz więcej uczestników. W regatach w 2008 roku impreza w miesiącu lipcu i sierpniu (w eliminacjach i podczas finału) łącznie zgromadziła 194 jachty i ponad 350 uczestników. Patronat nad regatami sprawuje Burmistrz miasta Augustowa oraz Marszałek Województwa Podlaskiego

REGGAE NETTA FESTIWAL

Miejsce: Rynek Zygmunta Augusta, Błonia nad rzeką Netą.

Opis: Myśl o powołaniu do życia Festiwalu Reggae powstała w Augustowie już kilka lat temu. Inspiracją było to, iż muzyka radości, miłości i tolerancji jaką jest reggae łączy pokolenia. Olbrzymi rozkwit reggae przypadł na końcówkę lat 50, ale również teraz rozwija się, ewoluuje i cieszy ogromną popularnością. Reggae Netta Festiwal gromadzi przed sceną słuchaczy w różnym wieku, którzy razem bawią się w rytmach muzyki reggae. Festiwal odbywa się podczas jednego z ostatnich weekendów sierpnia.

AUGUSTOWSKI WEEKEND Z TRÓJKA

Miejsce: Rynek Zygmunta Augusta, Wyciągu Nart Wodnych, Molo Radiowej Trójki.

Opis: Organizowany w weekend czerwcowy lub sierpniowy cykl imprez, których współorganizatorem jest Radiowa Trójka. Należą do nich: Gwiazdy na Wyciągu Nart Wodnych (ślalom na nartach wodnych zaproszonych gwiazd), Plenerowa Lista Przebojów Programu 3 (prezentowana przez Marka Niedźwiedzkiego z pokładu statku), Turniej Miast Przyjaciół Trójki (w trakcie imprezy zawodnicy trzech drużyny Augustowa, Szklarskiej Poręby i Radiowej Trójki biorą udział w ciekawych, często nietypowych zmaganiach), Mistrzostwa Polski w Bodypaintingu.

KANAŁ AUGUSTOWSKI

Opis: Kanał Augustowski jest najbardziej znanym zabytkiem budownictwa hydrologicznego. Kandyduje on do wpisania na listę światowego dziedzictwa kultury UNESCO. Kanał o długości 101,2 km (80 km na terenie Polski i 21 km na terenie Białorusi) łączy dorzecza Wisły i Niemna. Powstał on na bazie projektu gen. Ignacego Prądyńskiego z 1823 roku. W roku 1830 z powodu wybuchu powstania listopadowego budowa została wstrzymana. Prace wznowiono dopiero w roku 1833. W sumie, budowa Kanału Augustowskiego zajęła 15 lat. Różnice poziomów pomiędzy poszczególnymi zbiornikami wynoszą od ok. 0,8 m. do 7,46 m. i zostały uregulowane przez budowę 18 śluz i 29 upustów. Połączenie Kanałem Augustowskim dorzeczy dwóch rzek: Wisły i Niemna pozwoliło ominąć Prusy, które zamknęły dostęp do swych portów bałtyckich Polakom, pobierając wysokie cło. Dziś Kanał Augustowski wraz z augustowskimi jeziorami oraz Czarną Hańczą tworzy atrakcyjny szlak wodny.

BAZYLIKA MNIEJSZA POD WEZWANIEM NAJŚWIĘTSZEGO SERCA JEZUSOWEGO

Położenie: ul. 3-go Maja

Opis: Jest to trójnawowy neoromański kościół został pobudowany z cegły w latach 1906 – 1911. Wewnątrz znajduje się pięć dębowych ołtarzy, które zostały wykonane w latach dwudziestych. Zniszczoną podczas II wojny światowej świątynię odbudowali parafianie pod kierownictwem ówczesnego proboszcza parafii ks. Wojciecha Chojnowskiego. Wieże wysadzone przez Niemców podczas okupacji zostały odbudowane dopiero w 1986 r.

PUSZCZA AUGUSTOWSKA

Opis: Puszcza Augustowska należy do jednego z największych, zwartych kompleksów leśnych w Polsce. Liczy ona ponad 114,4 tys. ha z tego poza granicami kraju znajduje się 6300 ha. Na całkowitą powierzchnię puszczańską składa się 98974 ha lasów, 7277 ha jezior i 2005 ha pozostałych gruntów.

5.6. Obszary przestrzenno – funkcjonalne dla obszaru EGO SA związane z określonymi grupami produktów historycznych

Obszar EGO SA posiada duże zróżnicowanie warunków i zasobów, pozwalających na kreowanie szerokiej gamy produktów turystycznych. Obszary przestrzenno – funkcjonalne odnoszą się do wyróżnienia konfiguracji przestrzenno funkcjonalnych, w których realizowane będą wdrożenia wspólnych produktów turystycznych.

W obszarze EGO SA wyróżniono 15 obszarów, co wynika:

- 1) zróżnicowania przestrzennego na pięć obszarów miejskich Elku, Gołdapi, Olecka, Suwał i Augustowa,
- 2) w każdym z obszarów przestrzennych wyróżniono trzy obszary funkcjonalne związane z wypoczynkiem aktywnym, biernym i imprezami kulturalno-edukacyjnymi. Kombinacja tych dwóch kryteriów daje 15 obszarów.

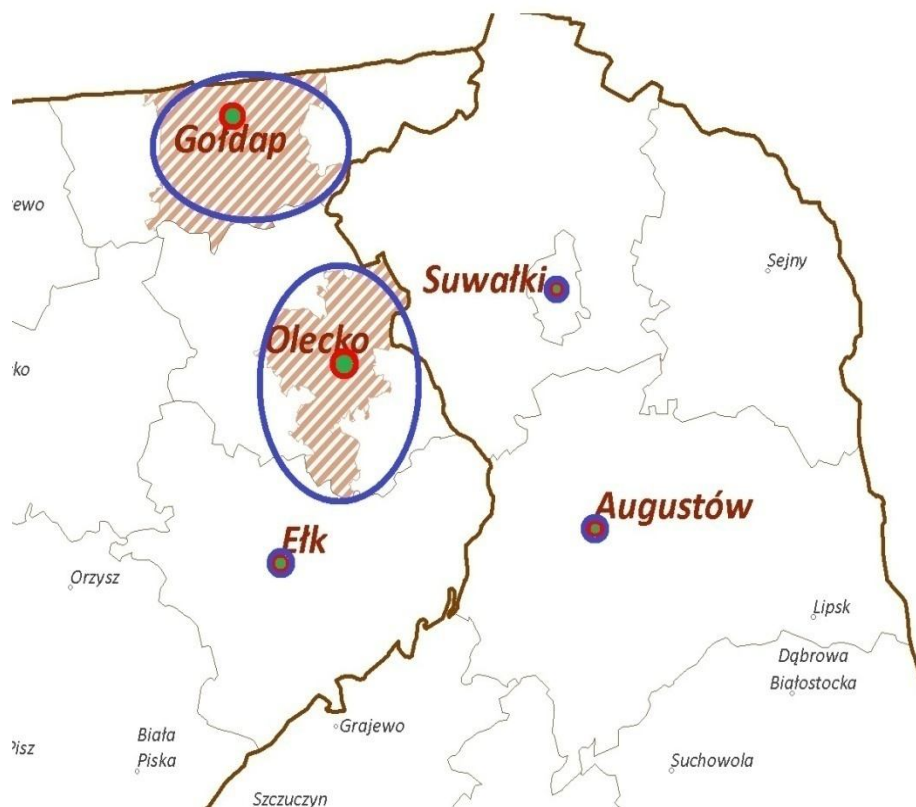
Na mapie poszczególnymi kolorami oznaczono trzy elementy wyróżnione w drugim kryterium, umiejscowione w przestrzeni:

Produkty dla aktywnych, indywidualistów, dbających o zdrowie łączące aktywny wypoczynek na szlakach z wykorzystaniem bazy sportowej i rekreacyjnej, SPA & wellness. Obejmuje projektowane produkty: Baśniowe zakątki, Piękno Morenowych Wzgórz, Duchy Jaćwingów, Naszą naturą jest Zdrowie, Czas zastygły w kamieniu, Magia Północy, Potwora z jeziora, Dorównać bocianom, Przetrawanie czyni mistrza.

Imprezy kulturalno – edukacyjne, np. konkursy, koncerty, seanse filmowe, spektakle teatralne, happeningi, festiwale, wystawy, wycieczki tematyczne itp. Obejmuje projektowane produkty: Cywilizacja i Natura, Zobacz i zaciekaw się, Rozsmakuj się, Od młodzieży świat zależy.

Produkty pobytowe dla osób, które preferują miejskie atrakcje, transport samochodowy, autobusowy, zorganizowany wypoczynek, bierne uczestnictwo w imprezach sportowych. Obejmuje projektowane produkty: Pokochaj Krainę Pięciu Zmysłów, Człowiek i technika,

Wiara oczami duszy, Przewodnik po Krainie Pięciu Zmysłów, Wojenne historie pogranicza,
U Pana Boga za Piecem, Impuls rozwoju.

RYS. 37. OBSZARY PRZESTRZENNO – FUNKcjONALNE OBSZARU EGO SA ZWIĄZANE Z OKREŚLONYMI GRUPAMI PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH
Źródło: opracowanie własne

WYSELEKCJONOWANIE GRUPY WSPÓLNYCH PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH W OBSZARZE EGO SA

6.1. Umiejscowienie programu rozwoju wspólnych produktów turystycznych w strategii rozwoju obszaru EGO SA

Rozwój wspólnych produktów turystycznych jest jednym z najważniejszych działań, jakie należy podjąć dla zoptymalizowania rozwoju obszaru EGO SA. Wizją określoną przez strony porozumienia jest nastawienie na współpracę pomiędzy poszczególnymi partnerami w regionie w celu wykorzystania efektu synergii. Założenia wynikające z przeprowadzonej analizy pokrywają się z celami wypracowanymi w Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Obszaru Funkcjonalnego EGO, przede wszystkim z celem I, jakim jest „Stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru EGO”.

Istotnym dla rozwoju turystyki i tworzenia nowych produktów turystycznych w regionie „EGO SA” jest również „Koncepcja rozwoju i zagospodarowania szlaków turystycznych rowerowych, pieszych, konnych, wodnych w Subregionie EGO. Możliwości stworzenia i rozpowszechniania turystyki konnej i narciarskiej”. W dokumencie tym znajdują się liczne wskazówki, które mogą posłużyć dla tworzenia produktów turystycznych takich jak szlaki turystyczne.

Jak podkreślano już wcześniej siłą dla rozwoju turystyki tego regionu jest piękno dziewiczej przyrody, unikatowej w skali kraju. Fakt ten w znacznym stopniu podnosi konkurencyjność „EGO SA”, a zatem ochrona tego skarbu winna być brana pod uwagę przy podejmowaniu każdej decyzji dotyczącej rozwoju turystyki.

Głównym celem realizacji programu marketingowego jest:

→ **Wzrost konkurencyjności oferty produktów turystycznych obszaru EGO SA.**

Cel zostanie zrealizowany w wyniku wdrożenia wspólnych produktów turystycznych, których dotyczy niniejsze opracowanie.

6.2. Wybór wspólnych produktów turystycznych

Wyboru wspólnych produktów dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury, w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Dodatkowo brano pod uwagę opinie na temat preferencji odnośnie nowych produktów, zgłaszane przez respondentów w trakcie badań.

Na tej podstawie wyodrębniono następujące wspólne produkty turystyczne:

- Baśniowe Zakątki,
- Pokochaj Krainę Pięciu Zmysłów,
- Piękno Morenowych Wzgórz,
- Duchy Jaćwingów,
- Człowiek i technika,
- Cywilizacja i Natura,
- Zobacz i zaciekaw się,
- Rozsmakuj się,
- Naszą naturą jest zdrowie,
- Od młodzieży świat zależy,
- Czas zastygły w kamieniu,
- Wiara oczami duszy,
- Przewodnik po Krainie Pięciu Zmysłów (nowy produkt),
- Magia Pólmocy (nowy produkt),
- Potwora z jeziora (nowy produkt),
- Dorównać bocianom,
- Przetrawanie czyni mistrza,
- Wojenne historie pogranicza,
- U Pana Boga za piecem (nowy produkt),

- Impuls Rozwoju – organizacja imprez biznesowych i naukowych (nowy produkt).

Zaprojektowano logo obszaru EGO S.A.:

Na potrzeby kampanii reklamowej wspólnych produktów turystycznych wysunięto propozycje hasła reklamowego:

Kraina Pięciu Miast - Kraina Pięciu Zmysłów

6.3. Segmentacja rynku

Rynek docelowy dla produktów turystycznych stanowi kluczowy element decydujący o ich specyfice i funkcjonowaniu. Segmentacja rynku ma na celu przybliżenie się do jak najlepszego zaspokojenia potrzeb klientów-turystów, którzy odwiedzają obszar EGO SA. Kształt produktu jego cechy oraz atrybuty powinny być tak zaprojektowane aby odpowiadały wymogom poszczególnych grup turystów.

Powodem, dla którego dokonuje się segmentacji rynku, jest również bardziej efektywne wykorzystanie instrumentów marketingowych, w tym narzędzi promocyjnych. Koszt skutecznej promocji, a więc koszt dotarcia i przekonania turysty do odwiedzenia obszaru EGO SA należy racjonalizować w ten sposób aby wykorzystywać tylko te narzędzia promocyjne, które mają największe oddziaływanie na wybrane segmenty docelowe.

Wybrano następujące segmenty rynku turystycznego:

- 1) **Turystyka poznawcza** – celem jej jest poznanie obszaru, jego historii, zabytków, atrakcji turystycznych. Charakterystyczna jest dla tej grupy turystów dążenie do czynnego uczestniczenia w poznawaniu obszaru i elementów jego tradycji.
 - **Wiek:** powyżej 10 lat,
 - **Płeć:** kobiety i mężczyźni,
 - **Grupa geograficzna:** mieszkańcy dużych aglomeracji z kraju i zagranicy,
 - **Dochód:** średni krajowy i powyżej,
 - **Wymagania:** osoby pragnące uczestniczyć w poznawaniu odwiedzanego obszaru poprzez uczestnictwo w imprezach kulturalnych, tematycznych, regionalnych. Ważne jest również poznawanie autentycznych dowodów materialnych (zabytki, miejsca, przyroda) i doświadczenie emocjonalne (świadomość uczestniczenia w czymś szczególnym, kontakt z wyjątkowymi składnikami środowiska naturalnego),
 - **Motywy:** głównym motywem jest poznanie czegoś oryginalnego, ciekawego, ważnego, co pozwala wyrwać się z rutynowej rzeczywistości.
- 2) **Turystyka edukacyjna** – celem jest edukacja dzieci i młodzieży poprzez uczestnictwo w różnego rodzaju formach zbiorowego wypoczynku i rekreacji (kolonie, obozy, szkoły, wycieczki). Elementem edukacyjnym jest podróżowanie i uczenie się poprzez doświadczenie.

- **Wiek:** od 10 do 18 lat,
 - **Płeć:** wszystkie dzieci,
 - **Grupa geograficzna:** mieszkańcy dużych i średnich miast z kraju i z zagranicy,
 - **Wymagania:** młodzież szkolna, której celem jest zwiedzanie interesujących miejsc, uczestnictwo w imprezach młodzieżowych, rekreacja (korzystanie z infrastruktury sportowo – rekreacyjnej), wypoczynek na świeżym powietrzu,
 - **Motywy:** głównym motywem jest edukacja, połączona z chęcią uczestnictwa w imprezach sportowo – rekreacyjnych i przeżycia czegoś przyjemnego, ekscytującego, interesującego.
- 3) **Turystyka weekendowa** – celem jest wypoczynek w okresie długich przerw weekendowych i świątecznych, regeneracja, odprężenie, krótkotrwała zmiana otoczenia. Ma charakter całoroczny.
- **Wiek:** od 18 do 60 lat,
 - **Płeć:** kobiety i mężczyźni,
 - **Grupa geograficzna:** mieszkańcy dużych i średnich miast,
 - **Dochód:** średni i wyższy,
 - **Wymagania:** wypoczynek 2-3 dniowy, połączony z atrakcyjnym spędzeniem czasu (czynnie i biernie). Dobra komunikacja, łatwość dotarcia na miejsce. Atrakcyjna oferta noclegowa połączona i gastronomiczna. Pobyt opiera się na prywatnym kontakcie organizatorem noclegów,
 - **Motywy:** głównym motywem jest wypoczynek, oderwanie się od codziennego trybu życia, spędzenie czasu w miłym towarzystwie.
- 4) **Turystyka aktywna** – spędzanie wolnego czasu w różnego rodzaju aktywności ruchowej: turystyka rowerowa, narciarstwo, bieganie, pływanie i inne sporty.
- **Wiek:** powyżej 18 lat,
 - **Płeć:** kobiety i mężczyźni,
 - **Grupa geograficzna:** mieszkańcy małych, średnich i dużych miast z kraju i zagranicy,
 - **Dochód:** średni krajowy i powyżej,
 - **Wymagania:** poszukiwane są różne możliwości aktywności fizycznej, przy jednoczesnym zapewnieniu możliwie wysokiego standardu bezpieczeństwa, różnorodność form spędzania wolnego czasu (ogniska, koncerty, jarmarki,

występy, kino itp.) łączenie uczestnictwa w ruchowych formach wypoczynku z poznawaniem kulturowych zasobów regionu,

- **Motywy:** chęć aktywnego uprawiania sportu, oderwanie się od codzienności, realizacja własnych ambicji sportowych i pasji, przygotowanie do imprez sportowych (sport profesjonalny), dbanie o zdrowie, chęć sprawdzenia się i poddania wyzwaniom, cele poznawcze.

5) **Turystyka zdrowotna** przyjazdy bezpośrednio w celach leczniczych, poprawy zdrowia, utrzymania kondycji fizycznej i psychicznej. Charakter całoroczny.

- **Wiek:** powyżej 40 lat,
- **Płeć:** kobiety i mężczyźni,
- **Grupa geograficzna:** mieszkańcy małych, średnich i dużych miast z kraju i zagranicy,
- **Dochód:** niski (emeryci i renciści) średni i wysoki,
- **Wymagania:** uczestnictwo w profesjonalnych, certyfikowanych, usługach sanatoryjnych, leczniczych (występowanie na danym obszarze uwarunkowań uzdrowiskowych), dostępność usług podnoszących vitalność, odmładzających, podnoszących sprawność fizyczną, zapewnienie ciągłej opieki lekarskiej, spokoju, ciszy, kontaktu z przyrodą (parki, plaże z dala od głównych miejsc miasta),
- **Motywy:** głównym motywem jest poprawa zdrowia, rekonwalescencja po przebytej chorobie, profilaktyka zdrowotna, poprawa urody i kondycji fizycznej, obniżenie poziomu stresu.

6) **Turystyka biznesowa** – związana jest z szeroko pojętą działalnością na rzecz organizacji biznesowych i innych w zakresie organizowania i obsługi wyjazdów motywacyjnych, szkoleń, podróży biznesowych, targów, sympozjów, konferencji naukowych itp.

- **Wiek:** od 18 do 60 lat,
- **Płeć:** kobiety i mężczyźni,
- **Grupa geograficzna:** mieszkańcy dużych aglomeracji z kraju i zagranicy, pracownicy średnich i dużych firm i sektora publicznego,
- **Wymagania:** dostępność bazy noclegowej o średnim i wysokim standardzie, dostępność bazy konferencyjnej, wystawienniczej, dobre skomunikowanie

z centrami biznesowymi, możliwość atrakcyjnego spędzenia w czasie godzin wolnych, bezpieczeństwo, wysoka jakość świadczonych usług,

- **Motywy:** realizacja celów firmy takich jak podróże służbowe, motywacja pracowników i ich integracja, uczestnictwo w imprezach biznesowych, aktywny wypoczynek.

MODEL FUNKCJONOWANIA I ROZWOJU ZIDENTYFIKOWANYCH WSPÓLNYCH PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH DLA OBSZARU EGO SA

7.1. Koncepcja wspólnych produktów turystycznych i plan operacyjny

A. Baśniowe zakątki

Idea:

Produkt turystyczny kładący nacisk na niespotykane piękno przyrody, jej pierwotny nienaruszony stan, co kojarzy się z miejscami gdzie schroniły się przed światem ostatnie istoty z legend i baśni. Produkt stanowi połączenie szlaków pieszych, rowerowych i wodnych (kajakowych) w obszarach Wzgórz Szeskich, Puszczy Rominckiej, Puszczy Boreckiej, rzeki Gołdapy, Jeziora Elckiego, Puszczy Augustowskiej, Suwalskiego Parku Krajobrazowego Wigierskiego Parku Narodowego.

Logo:

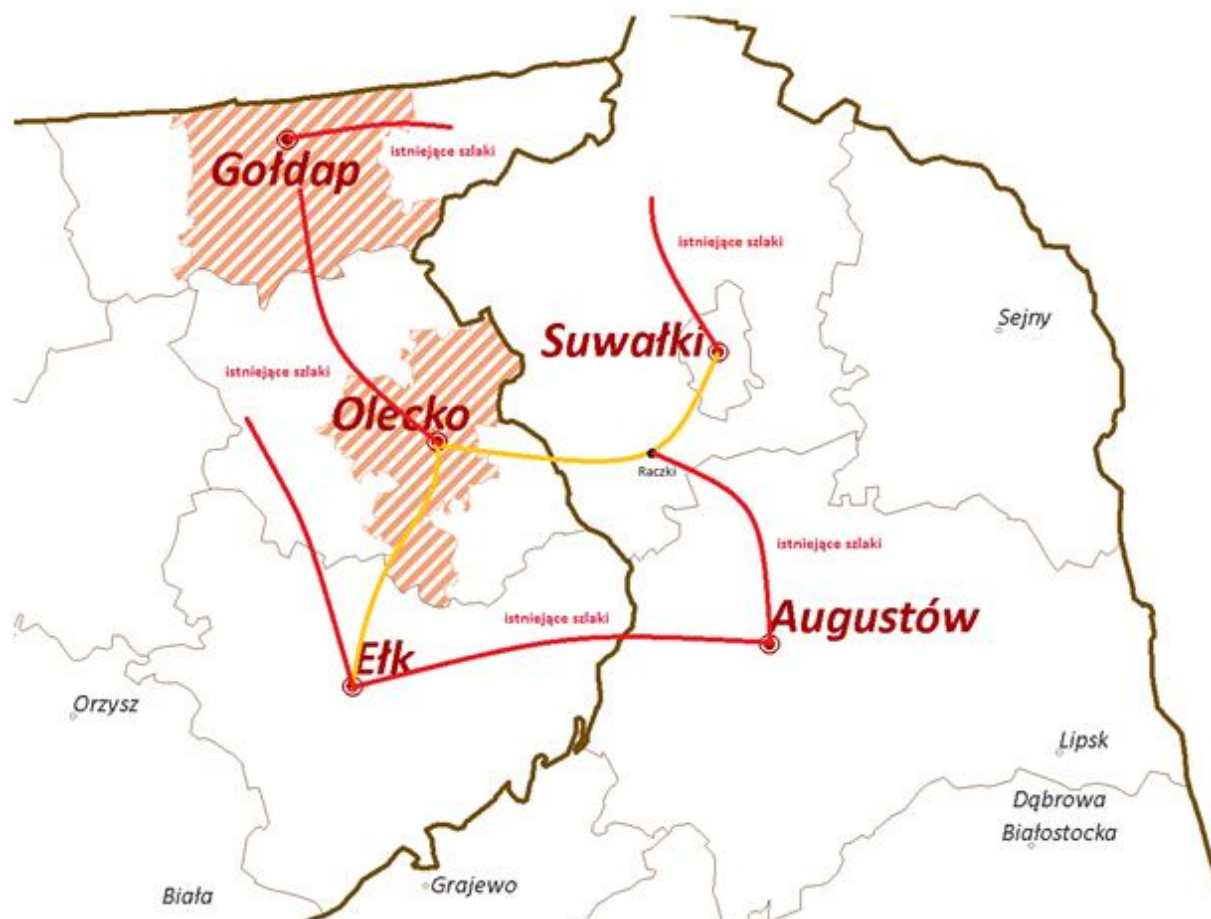

Uzasadnienie wyboru:

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury,

w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Produkt Baśniowe Zakątki wykorzystuje unikalną przyrodę obszaru EGO SA oraz istniejące szlaki turystyczne, co oznacza niższe nakłady na jego wdrożenie.

Przebieg szlaków:

Szlaki tworzące produkt:

Nazwa	Rodzaj szlaku	Trasa	Uwagi
Szlak żółty dojazdowy (mapka)	Szlak rowerowy, autobusowy	Elk – Straduny – Gąski – Ślepie – Olecko – Wieliczki – Cimochy – Raczki - Suwałki	Długość: 80 km Czas: rower - 8 godz., autobus - 1,5 godz. Stan: projekt

Na Szeską Górę - filar mazurskiego świata	fioletowy, pieszy i rowerowy	Olecko – Sedranki – Babki Oleckie – Lenarty – Biała Olecka – Monety – Szarejki – Guzy – Szeszki – Golubie Wężewskie – Wężewo – Sokółki – Czukty – Barany – Olszewo – Jez. Sedraneckie – Sedranki – Olecko	Długość:80km Czas:2-3 dni Stan: stan dobry
Szlak Olecko – Puszcza Borecka	zielony, pieszy i rowerowy	Olecko – Jez. Sedraneckie – Łęgowo – Olszewo – Jurki – Niemsty – Cichy – Nowiny – Dybowo – Szałk – Czerwony Dwór	Długość:40km Czas: Pieszo- 1-2 dni, Rower – 4godz. Stan: projekt
Szlak Gołdap – Puszcza Romińska	Szlak zielony pieszy	Puszcza Romińska Z Gołdapi do Szeszek - Gołdapska Góra, Wronki, Suczki, Tatarska Góra, Tatary, Kowalki, Nasuty, Kamionki, Wilkasy, Kobyła Góra, Rudzie, Szeszki, Cisowy Jar. Z Gołdapi do Jurkiszek - Botkuny, rzeka Jarka, Jurkiszki. Z Jurkiszek przez Puszcę Romińską do Stańczyk, Jurkiszki, Czarnowo Średnie, Mechacz Wielki, rezerwat "Boczki", Królewska Góra, Bludzia, dolina Błędzianki, Mosty w Stańczykach.	Długość:51,2 km Czas:1-2 dni Stan: dobry

Szlak Parku Krajobrazowego Puszczy Romińskiej	Szlak czerwony pieszy	<p>Puszcza Romińska, otulina Parku Krajobrazowego Puszczy Romińskiej Nad Jezioro Gołdap Między Jeziorem a Puszcza- Botkuny, Kolniszki, Galwiecie.</p> <p>Z Galwieć do Bludzi - Czarnówko, Pluszkiejmy, Budwiecie, Boczki, Czerwona Struga, Bludzie Wielkie.</p> <p>Z Bludzi do Błakał - Żabojady, dolina Błędzianki, rezerwat "Dziki Kał", Będziszewo, Błędziszki, Błakały.</p> <p>Między Błakałami a Poblędziem - Stańczyki, Golubie, Degucie, Prawy Las, Poblędzie, Zamkowa Góra, Rakówek, Skajzgirya.</p>	<p>Długość: 46,5km</p> <p>Czas:1-2 dni</p> <p>Stan: wymaga odnowienia</p>
Gołdap - Kośmidry	Ścieżka rowerowa	Gołdap - Kośmidry	<p>Długość: 2,5 km</p> <p>Czas:2 godz.</p> <p>Stan: wyłożona polbrukiem</p>
Gołdap – Piękna Góra	Ścieżka rowerowa	Gołdap – Piękna Góra	<p>Długość: 2 km</p> <p>Czas: 0,5 godz.</p> <p>polbruk</p>
Rzeka Gołdapa	Szlak kajakowy	Od wsi Zakałcze, położonej w okolicy Bań Mazurskich (7 km dalej, na zachód), Gołdape połączone Kanałem Brożajckim z Węgorapą w okolicy Mieduniszek.	<p>Długość: 50km</p> <p>Czas:1-2 dni</p> <p>Stan: brak oznakowań</p>
Szlak im. Michała Kajki	Szlak pieszy	Elk - Chruściele - Tracze - Mostoły - Zdedy - jezioro Zdeckie - Jezioro Kroksztyn - Ogródek - Skomack Wielki - jezioro Orzysz	<p>Długość:53 km</p> <p>Czas: 2 dni</p> <p>Stan: dobry</p>

Szlak Mazur Garbatych	Szlak pieszy	Ełk - Siedliska - Straduny - Malinówka - Stare Juchy -Szczecinowo - Garłówko - Połom - Olecko - Czerwony Dwór-Gołdap	Długość: 135 km Czas: 4 – 5 dni
Szlak Tatarski	Szlak pieszy	Ełk - Szyba - Tatarska Góra -Chochołki - Ostrykół - Prostki - Bogusze	Długość: 26 km Czas: 6 - 8 godz. Stan: wymaga odnowienia
„Dookoła Ełku” (czarny)	Szlak pieszy	Ełk – Szeligi – Ełk – Miluki – Oracze	Długość: 18km Czas:8 godz. Stan: wymaga odnowienia
szlak czerwony	Szlak pieszy	Ełk – Miluki – Płociczno – Kleszczewo – Szeszki – Wierzbowo	Długość:38km Czas:1,5 dnia Stan: w miarę dobry
szlak żółty	Szlak pieszy	Czerwony Dwór – Wronki – Połom – Malinówka – Ełk – Sypitki – Borzemy – Reszki – Bargłów Kościelny – Augustów	Długość:116km Czas:3-4 dni Stan: wymaga odnowienia
Szlak rowerowy żółty "Wokół Jeziora Selmęt Wielki"	Szlak rowerowy	edukacyjno-ekologiczny	Długość:49 km Czas:5 godz.
Szlak rowerowy czerwony "Morenowych Wzgórz"	Szlak rowerowy	-	Długość: 47km Czas: 4-5 godz.
Szlak rowerowy niebieski "Tatarskim Szlakiem"	Szlak rowerowy	-	Długość:46km Czas:4-5 godz.
Szlak Łażna Struga	Szlak wodny	Mazury-Czerwony Dwór - J. Łażno- J. Litygajno - rzeka Łażna Struga - prawym brzegiem J. Łaśmiady - J. Straduńskie - rzeka Ełk - J. Haleckie - rzeka Ełk - J. Ełckie	Długość:57km Czas:1-2dni Stan: brak oznakowań

Szlak Czerwony Dwór	Szlak wodny	Czerwony Dwór - jezioro i Szwałk Wielki (gmina Kowale Oleckie) - jezioro Pilwąg - jezioro Łażno - jezioro Litygajno - rzeka Łażna Struga - jezioro Łaśmiady - rzeka Ełk - stacja wodna PTTK Ełk)	Długość:80km Czas: 3-4dni
Szlak im. Michała Kajki	Szlak wodny	Ełk - jezioro Ełckie - jezioro Sunowo - przewóz kajaków na jezioro Druglin - jezioro Kroksztyn - rzeka Ogródek - jezioro Rostki - jezioro Orzysz (ok. 40 km)	Długość:40 km Czas:10godz. Stan: brak oznakowań
Szlak żółty Augustów – Bakałarzewo – Pluszkiejmy	Szlak pieszy	szlak przedstawiający uroki doliny Rospudy; początkowo przebiega zachodnią rubieżą Puszczy Augustowskiej, później Pojezierzem Zachodniosuwalskim z widokami na jeziora: Bolesta, Sumowo, Siekierowo, Garbaś, Długie, Kamienne, Rospuda, Czarne, w końcowym etapie przechodzi przez fragment Mazur Garbatych	Długość: 82,8 km Czas: 2 – 3 dni
Szlak niebieski Augustów – Mikaszówka	Szlak pieszy	szlak prowadzi wzdłuż jezior augustowskich: Białego Krechowickiego, Długiego, Busznicy, Blizna, Blizenka, Tobołowa, Brożanego, Płaskiego, rzeki Blizny, przez dział Wisły i Niemna do doliny Czarnej Hańczy	Długość:62km Czas:2 dni

<p>Szlak żółty: Augustów – Mikaszówek</p>	<p>Szlak pieszy</p>	<p>Szlak puszczański, który daje możliwość zapoznania się z rezerwatami „Stara Ruda”, „Kozi Rynek”, „Kurjańskie Bagno”, okolice „Starożytności”. Biegnie północnym brzegiem największego akwenu augustowskiego – Sajna, później pomiędzy Jeziorkiem a Stawem Sajenek, przechodzi przez uroczyska leśne, puszczańskie osady z drewnianymi zabudowaniami, zabytkowe śluzki Sosnówek i Mikaszówka</p>	<p>Długość:39km Czas:9 godz.</p>
<p>Szlak zielony: Augustów – Mikaszówek</p>	<p>Szlak pieszy</p>	<p>szlak idący wzdłuż: najpiękniejszej części Kanału Augustowskiego, jezior włączonych do systemu (Białe Krechowickie, Staw Wojciechowski, Staw Księdzowski, Studzieniczne, Serwy, Staw Gorczycki, Orle, Pobje, Paniewo, Krzywe, Mikaszewo, przez lasy Puszczy Augustowskiej długość ok 39 km</p>	<p>Długość:39km Czas:9 godz.</p>
<p>Szlak żółty lokalny: Augustów – Borzemy</p>	<p>Szlak pieszy</p>	<p>Szlak wiążący Augustów z Elkiem, a tym samym Równiną Augustowską z Pojezierzem Elckim. Biegnie początkowo wzdłuż Kanału Augustowskiego, potem głównie w terenie odkrytym poprzez Wzgórza Milewsko-Bargłowskie.</p>	<p>Długość: 33 km Czas: 1 – 2 dni</p>

Szlak Czarnej Hańczy i Kanału Augustowskiego	Szlak wodny	prowadzi z jeziora Wigry przez Puszcę Augustowską aż do Kanału Augustowskiego – i tam poprzez liczne śluzy i jeziora aż do Augustowa	Długość:90km Czas:3 dni
Szlak Rzeki Rospudy	Szlak wodny	szlak, który prowadzi przez: Jez. Czarne- Jez. Rospuda – Filipowska – Jez. Kamienne – Jez. Długie – Jez. Garbaś – Jez. Głębokie – Jez. Sumowo – Jez. Okrągłe – Jez. Bolesty – Jez. Rospuda Augustowska – Augustów	Długość:75km Czas:2-3 dni
Szlak z Augustowa Kanałem Augustowskim i Nettą do Biebrzy	Szlak wodny	szlak, którym płynie się z Augustowa Kanałem Augustowskim do Białobrzeg, następnie rzeką Nettą i znów Kanałem Augustowskim aż do ujścia do Biebrzy	Długość:70km Czas:2 dni
Szlak niebieski: Rzeki Netty	Szlak rowerowy	Trasa prowadzi wzdłuż rzeki Netty i Kanału Augustowskiego leżącej w północnej odnodze Kotliny Biebrzańskiej na pograniczu Pojezierza Ełckiego	Długość:39,7km Czas:3 godz.
Szlak zielony: Wokół jezior Białe i Studzieniczne	Szlak rowerowy	Godne obejrzenia na trasie: Dom Wypoczynkowy PTTK w Augustowie z lat 30-tych XX w., rezerwat krajobrazowy Jezioro Kalejty, ścieżka dydaktyczna Nadleśnictwa Szczebra, śluzy na Kanale Augustowskim - Przewież i Swoboda, rezerwat florystyczny Brzozowy Grąd na wyspie na jeziorze Studzieniczne, rezerwat krajobrazowo – florystyczny Stara Ruda, dystroficzne Jeziorko Ślepe, Sanktuarium w	Długość:27km Czas:2 godz.

		Studzienicznej obejmujące XIX-wieczny kościół i klasycystyczną kaplicę z 1872 r., Oficerski Yacht – Club.	
Szlak żółty: wokół jeziora Sajno	Szlak rowerowy	Przebiega wokół jeziora Sajno. Po drodze warto zobaczyć: budynek Starej Poczty z 1829 r. w Augustowie, niemieckie okopy z drugiej wojny światowej, galeria konaroplastyki i arboretum Bronisława Skowrońskiego w Sajenku, drewniany młyn wodny z 1926 r. i śluza na Kanale Augustowskim w Białobrzegach	Długość: 35km Czas:3 godz.
Szlak konny Puszczy Augustowskiej	Szlak konny	Jest to najdłuższy szlak w terenie leśnym wytyczony w Polsce nizinnej. Oznakowany formą zielonego proporczyka. Prowadzi z Biebrzańskiego Parku Narodowego przez Puszcę Augustowską do Wigierskiego Parku Narodowego. Zawiera kilka pętli i odnóg, doprowadzających do stadnin lub dobrych miejsc na stajnie. Przebiega przez następujące obszary: Biebrzański Park Narodowy, Nadleśnictwo Białobrzegi, Nadleśnictwo Płaska, Nadleśnictwo Szczebra, Nadleśnictwo Augustów, Nadleśnictwo Suwałki, Wigierski Park Narodowy.	Długość:246km Czas:6-7 dni

Szlak niebieski: Suwałki – Danowskie	Szlak pieszy	Dworzec PKP Suwałki – Mała Huta – Krzywe – Sobolewo – Gawrych Ruda – Płociczno – Walne – Ateny – Upustek - Danowskie	Długość:40km Czas:12 godz.
Szlak zielony Suwałki – Rutka Tartak	Szlak pieszy	Szurpiły - Udziejek Górny i Dolny - Łopuchowo	Długość: 33 km Czas: 1 – 2 dni
Kajakowy Szlak Papieski	Szlak kajakowy	Dąbrówka, „J. Czarnohuciańskie, Kamionka, jez. Pierty, jez. Wigry, jez. Białe, jez. Muliczne, rzeka Czarna Hańcza, Fraćki, Łozki, Jałowy Róg, Rygoł, Kanał Augustowski, Mikaszówka, Płaska, jez. Serwy, Studzieniczna, jez. Białe, Augustów Port	Długość:90km Czas:3-4dni

Atrybuty i infrastruktura na szlaku:

Stanice – miejsca gdzie można spożyć posiłek, odpocząć. Stolik, ławki, zadaszenie stylizowane na dawną architekturę, kryte strzechą.

Tablice – drewniane, stylizowane na pochodzące z dawnych czasów, opisujące legendy, baśnie, stworzenia baśniowe które można napotkać podczas podróży w danej okolicy, również fikcyjne ostrzeżenia przed nimi, mogą zawierać elementy horroru. Powinny również znaleźć się tablice z informacjami o rzeczywistej atrakcji przyrodniczej lub miejscu, oznakowane platformy widokowe itp.

Baśniowe artefakty – ułożone w kręgi głazy, rzeźby z korzeni, totemy, wykute w kamieniu tajemnicze runy, umieszczone przy każdej stacji, z określonym opisem legendy lub baśni która ich dotyczy.

Elementy na trasie – mostki, kładki, przy przeprawach przez cieki wodne, z drewnianymi stylizowanymi tabliczkami baśniowymi nazwami, nazwy dla charakterystycznych elementów przyrody spotykanych na szlaku np. Bród Czarownicy, Księżycowe Bagno, Polana Dusz, Mostek Rusalki, Kurhan Upiorów, Gościniec Mgieł itp.

Pola biwakowe – miejsca w terenie gdzie można spędzić noc, oznakowane, z opłatami lub bez, z miejscem na nieczystości i odpady, ewentualne toalety. Niezbędne umieszczenie na każdym z miejsc swoistej fikcyjnej legendy, zawierającej wskazówkę do odnalezienia

w pobliżu jakiegoś artefaktu i związanej z tym przepowiedni. Można powiązać tego typu zadania z kilku miejsc, aby na koniec zrealizować pewien cel (misję).

Miejscowość	Atrybuty
Ełk	Tablice – drewniane, stylizowane, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Straduny	Baśniowe artefakty, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Malinówka	Stanica, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Płociczno	Baśniowe artefakty, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Miluki	Pole biwakowe, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Siedliska	Baśniowe artefakty, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Szeligi	Tablice – drewniane, stylizowane, stanica, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Mrozy Wielkie	Tabliczki z oznaczeniem szlaku
Chruściele	Pole biwakowe, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Tarcze	Tabliczki z oznaczeniem szlaku
Mostoły	Stanica, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Zdedy	Baśniowe artefakty, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Ogródek	Tablice – drewniane, stylizowane, stanica, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Skomack Wielki	Stanica, tabliczki z oznaczeniem szlaku, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Ostryków	Elementy na trasie, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Prostki	Baśniowe artefakty, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Bogusze	Stanica, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Stare Juchy	Tablice – drewniane, stylizowane, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Szczecinowo	Stanica, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Gorłówko	Tabliczki z oznaczeniem szlaku
Połom	Stanica, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Kleszczewo	Stanica, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Szeszki	Tablice – drewniane, stylizowane, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Wierzbowo	Baśniowe artefakty, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Gąski	Tabliczki z oznaczeniem szlaku
Ślepie	Tabliczki z oznaczeniem szlaku
Wieliczki	Tabliczki z oznaczeniem szlaku
Olecko	Tablice – drewniane, stylizowane, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Raczki	Tablice – drewniane, stylizowane, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Cimochy	Tabliczki z oznaczeniem szlaku
Sedranki	Tablice – drewniane, stylizowane, baśniowe artefakty, pole biwakowe, tabliczki z oznaczeniem szlaku

Łęgowo	Tabliczki z oznaczeniem szlaku
Olszewo	Baśniowe artefakty, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Jurki	Baśniowe artefakty, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Czukty	Stanica, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Cichy	Elementy na trasie, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Niemsty	Elementy na trasie, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Dybowo	Stanica, elementy na trasie, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Szwałk	Tablice – drewniane, stylizowane, baśniowe artefakty, pole biwakowe, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Czerwony Dwór	Tablice – drewniane, stylizowane, stanica, baśniowe artefakty, pole biwakowe, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Wronki	Tabliczki z oznaczeniem szlaku
Sokółki	Baśniowe artefakty, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Babki Oleckie	Tabliczki z oznaczeniem szlaku
Lenarty	Stanica, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Biała Olecka	Elementy na trasie, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Monety	Elementy na trasie, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Szarejki	Baśniowe artefakty, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Szeszki	Tablice – drewniane, stylizowane, stanica, baśniowe artefakty, elementy na trasie, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Rudzie	Baśniowe artefakty, elementy na trasie, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Kamionki	Tabliczki z oznaczeniem szlaku
Wilkasy	Stanica, tablice – drewniane, stylizowane, stanica, pole biwakowe, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Kowaliki	Tabliczki z oznaczeniem szlaku
Nasuty	Elementy na trasie, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Tatary	Elementy na trasie, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Suczki	Tablice – drewniane, stylizowane, stanica, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Wronki Wielkie	Elementy na trasie, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Gołdap	Tablice – drewniane, stylizowane, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Kolniszki	Tabliczki z oznaczeniem szlaku
Botkuny	Tablice – drewniane, stylizowane, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Jurkiszki	Baśniowe artefakty, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Czarnowo Średnie	Baśniowe artefakty, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Galwecie	Tabliczki z oznaczeniem szlaku
Pluszkiejmy	Stanica, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Budwecie	Tabliczki z oznaczeniem szlaku
Boczki	Baśniowe artefakty, pole biwakowe, tabliczki z oznaczeniem szlaku

Bludzia	Stanica, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Błąkały	Tabliczki z oznaczeniem szlaku
Stańczyki	Tablice – drewniane, stylizowane, pole biwakowe, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Golubie	Tabliczki z oznaczeniem szlaku
Delgucie	Baśniowe artefakty, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Skajzgirya	Tablice – drewniane, stylizowane, stanica, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Rutka-Tartak	Tablice – drewniane, stylizowane, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Udziejek	Baśniowe artefakty, pole biwakowe, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Łopuchowo	Stanica, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Szurpiły	Tablice – drewniane, stylizowane, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Suwałki	Tablice – drewniane, stylizowane, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Dąbrówka	Tablice – drewniane, stylizowane, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Mała Huta	Elementy na trasie, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Sobolewo	Tabliczki z oznaczeniem szlaku
Gawrychy Ruda	Baśniowe artefakty, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Danowskie	Tablice – drewniane, stylizowane, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Ateny	Stanica, elementy na trasie, pole biwakowe, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Szczerba	Elementy na trasie, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Puszcza Augustowska	Baśniowe artefakty, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Śluza Sosnowek	Stanica, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Mikaszówka	Tablice – drewniane, stylizowane, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Płaska	Elementy na trasie, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Studzieniczna	Tablice – drewniane, stylizowane, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Przewięź	Pole biwakowe, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Augustów	Tablice – drewniane, stylizowane, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Białobrzegi	Elementy na trasie, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Śluza Sosnowo	Stanica, elementy na trasie, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Tajenko	Elementy na trasie, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Orzechówka	Tablice – drewniane, stylizowane, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Bargłów Kościelny	Tablice – drewniane, stylizowane, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Reszki	Tablice – drewniane, stylizowane, baśniowe artefakty, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Borzymy	Stanica, tabliczki z oznaczeniem szlaku
Sypitki	Tablice – drewniane, stylizowane, tabliczki z oznaczeniem szlaku

Wizualizacja:

Tablice informujące o szlaku drewniane stylizowane na zwój starodawnego pergaminu, mogą zawierać określony symbol (logo), napisy na tablicach mogą być wyryte, stylizowane i postarzone. Konstrukcje wiat z bali, kryte strzechą. Elementy kamieni, z wyrytymi runami i opisane za pomocą tablic. Głazy narzutowe z wyrytymi symbolami lub tekstem.

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorządy Elku, Gołdapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – oznakowanie szlaków, stworzenie tras ścieżek rowerowych, zagospodarowanie miejsc, uporządkowanie przestrzeni wokół obiektów i miejsc na szlakach, polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru, opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów, powołanie do życia ciała koordynującego, stworzenie sieci punktów, informacji turystycznej, badania ruchu turystycznego, szkolenia dotyczące wspólnych produktów, przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, szkolenia dla pracowników lokalnej administracji samorządowej, stworzenie strony internetowej, opracowanie gry internetowej, wydanie materiałów informacyjnych, reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, finansowanie rozwoju produktu.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Gołdapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Właściciele obiektów, budynków zabytkowych, nadleśnictwa itp. – wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Niezbędne nakłady finansowe:

- Jednorazowe nakłady około 10 mln zł,
- Utrzymanie 1 – 2 mln zł rocznie.

Czas wprowadzenia na rynek:

- 2014 rok.

Rynek docelowy:

- turystyka poznawcza, turystyka aktywna, turystyka weekendowa.

Oferta turystyczna:

- Oferta dla turystów chcących poznać piękno przyrody obszaru EGO SA bez konieczności spędzania nocy w terenie:
 - kontakt z wyjątkową przyrodą,
 - jednodniowe wycieczki piesze,
 - jednodniowe wycieczki rowerowe,
 - jednodniowe spływy kajakowe,
 - wynajem rowerów, kajaków,
 - możliwość skorzystania z przewodnika,
 - przewóz na wyznaczone miejsce i odbiór z określonego celu autokarem lub busem,
 - posiłek we własnym zakresie lub możliwość cateringu za dodatkową opłatą,
 - pamiątki ze szlaku,
 - ognisko na zakończenie, pieczona kiełbasa, kartofle, możliwość organizacji grilla,
 - noclegi hotele, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne.
- Oferta dla aktywnych miłośników przyrody, chcących utrzymać ciągły kontakt z naturą:
 - kontakt z wyjątkową przyrodą,
 - kilkudniowe wycieczki piesze,
 - kilkudniowe wycieczki rowerowe,
 - kilkudniowe spływy kajakowe,
 - możliwość nabycia mapy i przewodnika książkowego

- za opłatą możliwość wypożyczenia i skorzystania z urządzeń mapy GPS
- wynajem sprzętu rowerowego, namiotów, kajaków,
- przemieszczanie się po oznaczonym szlaku,
- noclegi pod namiotem na wyznaczonych polach namiotowych lub na terenie gospodarstw agroturystycznych,
- aprowizacja we własnym zakresie, w większych grupach możliwość cateringu.

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
internetowa	X					
telewizyjna						
prasowa	X					
radiowa	X					
billboard	X					
mobilna	X					
zewnętrzna	X					
ambientowa						
Public relations						
Konferencje prasowe						
Publikacje	X					
Wycieczki dla dziennikarzy						
Lobbing	X					
Seminaria konferencje						
Relacje prasowe						
Relacje internetowe	X					
Sponsoring						
Działalność charytatywna						
Promocja sprzedaży						
konsumencka	X					
handlowa	X					
dla personelu sprzedażowego	X					
biznesowa	X					
Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa	X					
Telemarketing						
Marketing telewizyjny						

Marketing online	X					
Akwizycja						

B. Pokochaj krainę pięciu zmysłów

Idea:

kilkudniowe wycieczki do pięciu miast: Ełku, Gołdapi, Olecka, Augustowa i Suwałk. Głównym celem jest poznanie tych miast, stworzenie pozytywnych wspomnień i doświadczeń, które skłonią turystę do powrotu. Wycieczki powinny oferować maksymalną wartość dodaną w możliwie krótkim czasie, aby nie „zanudzić” turysty. Należy w tym celu zrealizować pakiet atrakcji, które turysta powinien doświadczyć.

Logo:

Uzasadnienie wyboru:

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów o znaczeniu dla turystyki. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury, w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów EGO SA. Wybór produktu Pokochaj Krainę pięciu zmysłów, został podyktowany koniecznością wykorzystania potencjału miast tworzących EGO SA, jako ośrodków kultury, sportu i rekreacji.

Atrakcje turystyczne:

Ełk

Promenada nad Jeziorem Ełckim, Katedra p.w. Św. Wojciecha, kościół p.w. Najświętszego Serca Jezusowego, Park Solidarności, Plac Jana Pawła II, Szkoła Artystyczna, Ełcka Kolej Wąskotorowa, Muzeum Kolei Wąskotorowych, Muzeum Kropli Wody, Muzeum Jeziora, Park Wodny, korty tenisowe, lodowisko, Plaża Miejska.

Gołdap

Kościół Najświętszej Marii Panny Matki Kościoła (początek XVI w.), zespół pałacowy XIX/XX wiek w Galweciach, Wieża widokowa nad jeziorem Ostrówek, Muzeum Ziemi Gołdapskiej, Kompleks sportowo – rekreacyjny.

Olecko

Plaża miejska, rynek miejski wraz z zabudową, dawny ratusz, Park Miejski, zespół pałacowy – parkowy z folwarkiem w Białej Oleckiej, zespół dworsko – parkowy w Gordejkach Małych, kort tenisowe, boiska piłkarskie.

Suwałki

Ulica Tadeusza Kościuszki, układ przestrzenny historycznego śródmieścia, Kościół ewangelicki p.w. Św. Trójcy, Muzeum im. Marii Konopnickiej, Resursa Obywatelska, Konkatedra św. Aleksandra, Budynek Zabytkowego Ratusza, Park Konstytucji 3-Maja, Muzeum Okręgowe, zegar słoneczny, Aquapark, skate park, ściana wspinaczkowa, korty, lodowisko, Zalew Arkadia, ścieżki rowerowe, hala sportowa, Ośrodek Wypoczynkowo-Żeglarski w Starym Folwarku , pływalnia, siłownia.

Augustów

Zabudowa wokół Rynku Zygmunta Augusta, Bazylika Mniejsza p.w. Najśw. Serca Jezusa, Ogród Jagielloński, budynek starej poczty, dworzec kolejowy, Kanał Augustowski, Muzeum Ziemi Augustowskiej, Muzeum Historii Kanału Augustowskiego, Wyciąg Nart Wodnych, Muzeum I Pułku Ułanów Krechowieckich, Centrum Sportu i Rekreacji, Aquapark, Plaża Miejska.

Atrybuty i infrastruktura:

Infrastruktura muzealna – przygotowanie ekspozycji tematycznych, rozwój zasobów muzealnych,

Zabytki – odnowienie oraz umożliwienie zwiedzania, tablice na temat ich historii, udział przewodników,

Centralne części miast – utrzymanie estetyki centrum z pełną funkcjonalnością gastronomiczną, usługową i rekreacyjną,

Przewodnicy – zwiedzanie w oparciu o certyfikowanych przewodników,

Stoiska z pamiątkami – stoiska, kramy, w których można nabyć pamiątki, należy zwrócić uwagę na asortyment aby dominowały w nim wyroby lokalne,

Lokalna gastronomia – polecane przez foldery i przewodników lokale gastronomiczne, w których można spożyć smaczne potrawy, w tym zwłaszcza potrawy o charakterze lokalnym,

Imprezy – udział w co najmniej jednej imprezie lokalnej, organizowanej w czasie odwiedzin,

Baza rekreacyjna - możliwość korzystania z Aquaparków, kortów, lodowisk i innych elementów sportowo – rekreacyjnych dzięki możliwości wykupu zbiorczego karnetu wstępu,

Pełna informacja turystyczna – oznakowanie obiektów zabytkowych, centrum miasta, głównych budynków i instytucji użyteczności,

Internet – dostępność bezprzewodowego Internetu na obszarze całego miasta lub przynajmniej centrum.

Miasto	Atrybuty
Elk	Internet bezprzewodowy; Infrastruktura muzealna; Zabytki; Centralne części miast - utrzymanie estetyki centrum; Przewodnicy; Stoiska z pamiątkami; Lokalna gastronomia; Imprezy; Baza rekreacyjna; Pełna informacja turystyczna.
Gołdap	Internet bezprzewodowy; Infrastruktura muzealna; Zabytki; Centralne części miast - utrzymanie estetyki centrum; Przewodnicy; Stoiska z pamiątkami; Lokalna gastronomia; Imprezy; Baza rekreacyjna; Pełna informacja turystyczna.
Olecko	Internet bezprzewodowy; Infrastruktura muzealna; Zabytki; Centralne części miast - utrzymanie estetyki centrum; Przewodnicy; Stoiska z pamiątkami; Lokalna gastronomia; Imprezy; Baza rekreacyjna; Pełna informacja turystyczna.
Suwałki	Internet bezprzewodowy; Infrastruktura muzealna; Zabytki; Centralne części miast - utrzymanie estetyki centrum; Przewodnicy; Stoiska z pamiątkami; Lokalna gastronomia; Imprezy; Baza rekreacyjna; Pełna informacja turystyczna.
Augustów	Internet bezprzewodowy; Infrastruktura muzealna; Zabytki; Centralne części miast - utrzymanie estetyki centrum; Przewodnicy; Stoiska z pamiątkami; Lokalna gastronomia; Imprezy; Baza rekreacyjna; Pełna informacja turystyczna.

Wizualizacja:

Tablice informujące o szlaku w kolorze żółtym, słonecznym, mogą zawierać określony symbol (logo), napisy na tablicach mogą być czarne.

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorządy Elku, Goldapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – oznakowanie szlaków, stworzenie tras ścieżek rowerowych, zagospodarowanie miejsc, uporządkowanie przestrzeni wokół obiektów i miejsc na szlakach, polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru, opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów, powołanie do życia ciała koordynującego, stworzenie sieci punktów, informacji turystycznej, badania ruchu turystycznego, szkolenia dotyczące wspólnych produktów, przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, szkolenia dla pracowników lokalnej administracji samorządowej, stworzenie strony internetowej, opracowanie gry internetowej, wydanie materiałów informacyjnych, reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, finansowanie rozwoju produktu.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Goldapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Właściciele obiektów, budynków zabytkowych, nadleśnictwa itp. – wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Niezbędne nakłady finansowe:

- Prognozowane nakłady 3 mln zł

Czas wprowadzenia na rynek:

- 2011 rok

Rynek docelowy:

- turystyka poznawcza, turystyka edukacyjna, turystyka weekendowa.

Oferta turystyczna:

- Oferta dla grup zorganizowanych:
 - noclegi w hotelach i pensjonatach na terenie miast (opcja długa pięciodniowa – nocleg w każdym z pięciu miast lub noclegi w jednym mieście połączone z wyjazdami do każdego z pięciu miast; opcja krótka dwudniowa – dwa noclegi w dwóch wybranych miastach lub noclegi w jednym mieście połączone z wyjazdami),
 - zintegrowany karnet do muzeów, teatrów, parków wodnych, i innych atrakcji na terenie pięciu miast, na określony czas,
 - uczestnictwo przewodnika oraz rezydentów wycieczek,
 - możliwość wypożyczenia rowerów, kajaków, sprzętu żeglarskiego i wodnego, sprzętu do korzystania z pływalni i kortów, za dodatkową opłatą lub wliczone do karnetu,
 - wyżywienie all inclusive lub w określonym przez oferenta zakresie,
 - możliwość elastycznego planowania programu wycieczki,
 - transport autokarowy,
 - foldery informacyjne na temat możliwych atrakcji,
 - zakup pamiątek.
- Oferta dla turystów indywidualnych:
 - noclegi w hotelach i pensjonatach na terenie miast,
 - możliwość wykupienia na miejscu zintegrowanego karnetu do muzeów, teatrów, parków wodnych, i innych atrakcji na terenie pięciu miast, na określony czas,
 - własny transport, lub możliwość wynajmu busów na trasie między miastami,

- informator na temat atrakcji kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych na terenie miast,
 - wyżywienie we własnym zakresie w rekomendowanych restauracjach z jadłem regionalnym,
 - możliwość skorzystania z wypożyczalni sprzętu wodnego, rekreacyjnego,
 - uczestnictwo w imprezach kulturalno rekreacyjnych, realizowanych w terminie wyjazdu na terenie miast (opcja przy nabyciu karnetu),
 - możliwość wynajmu przewodnika.
- Oferta dla wycieczek szkolnych:
- noclegi w schroniskach młodzieżowych, internatach, zaadaptowanych pomieszczeniach szkolnych, świetlicach (obniżony koszt noclegu),
 - zbiorcze karnety ze zniżką szkolną,
 - uczestnictwo opiekunów i wychowawców,
 - transport autokarowy,
 - uczestnictwo przewodnika,
 - kompleksowe wyżywienie na zasadach cateringu lub w stołówkach.

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
Internetowa	X					
Telewizyjna	X					
Prasowa	X					
Radiowa	X					
Billboard	X					
Mobilna	X					
Zewnętrzna	X					
Ambientowa						
Public relations						
Konferencje prasowe						
Publikacje	X					
Wycieczki dla dziennikarzy	X					
Lobbing	X					
Seminaria konferencje						
Relacje prasowe						

Relacje internetowe	X					
Sponsoring						
Działalność charytatywna						
Promocja sprzedaży						
Konsumencka	X					
Handlowa	X					
Dla personelu sprzedażowego	X					
Biznesowa	X					
Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa	X					
Telemarketing						
Marketing telewizyjny						
Marketing online	X					
Akwizycja						

C. Piękno morenowych wzgórz

Idea:

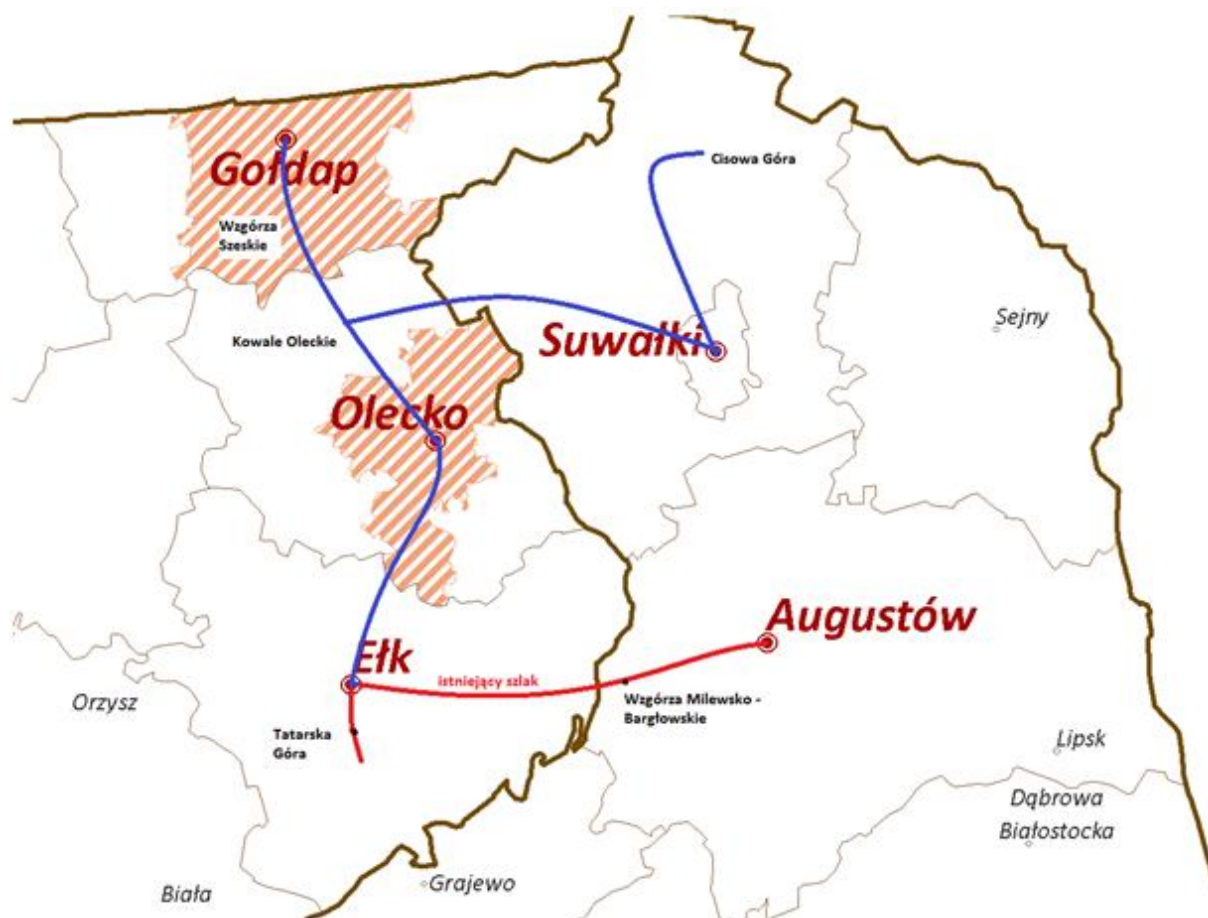
Piękno wzgórz morenowych jest obok jezior i lasów głównym elementem decydującym o wyjątkowości obszaru. Zorganizowane wycieczki piesze, rowerowe, autobusowe, szlakiem mazurskich wzgórz z przewodnikiem lub bez, podziwianie krajobrazu, poznawanie legend związanych z danym miejscem, noclegi w gospodarstwach agroturystycznych, miastach, na polach biwakowych, także jeżeli to możliwe w okolicach wierzchołka wzniesienia (możliwość obserwacji nocnego nieba).

Logo:

Uzasadnienie wyboru:

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury, w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Produkt Piękno morenowych wzgórz, wykorzystuje unikalną przyrodę obszaru EGO SA oraz istniejące szlaki turystyczne, co oznacza niższe nakłady na jego wdrożenie.

Szlaki tworzące produkt:

Nazwa	Rodzaj szlaku	Trasa	Uwagi
Szlak wzgórz (mapka)	Pieszy, rowerowy	Góra Szeska, Góra Rudzka, Góra Tatarska, Piękna Góra, Góra Cisowa	Projekt Długość: 140 km Czas: Pieszo 5 – 6 dni Rower 2 - 3 dni
Gołdap – Piękna Góra	Ścieżka rowerowa	Gołdap – Piękna Góra	Długość: 2 km Czas: 0,5 godz. polbruk
Szlak Mazur Garbatych	Szlak pieszy	Elk - Siedliska - Straduny - Malinówka - Stare Juchy - Szczecinowo - Garłówko - Połom - Olecko - Czerwony Dwór-Gołdap	Długość: 135 km Czas: 4 – 5 dni
Szlak Tatarski	Szlak pieszy	Elk - Szyba - Tatarska	

		Góra -Chochołki - Ostrykół - Prostki - Bogusze	Długość: 26 km Czas: 6 - 8 godz. wymaga odnowienia
Szlak żółty Augustów – Bakałarzewo – Pluskiejmy	Szlak pieszy	szlak przedstawiający uroki doliny Rospudy; początkowo przebiega zachodnią rubieżą Puszczy Augustowskiej, później Pojezierzem Zachodniosuwalskim z widokami na jeziora: Bolesta, Sumowo, Siekierowo, Garbaś, Długie, Kamienne, Rospuda, Czarne, w końcowym etapie przechodzi przez fragment Mazur Garbatych	Długość: 82,8 km Czas: 2 – 3 dni
Szlak żółty lokaln: Augustów – Borzemy	Szlak pieszy	Szlak wiążący Augustów z Ełkiem, a tym samym Równinę Augustowską z Pojezierzem Ełckim. Biegnie początkowo wzdłuż Kanału Augustowskiego, potem głównie w terenie odkrytym poprzez Wzgórza Milewsko-Bargłowskie.	Długość: 33 km Czas: 1 – 2 dni
Szlak zielony Suwałki – Cisowa Góra	Szlak pieszy	Szurpiły - Udziejek Górny i Dolny – Łopuchowi – Cisowa Góra	Długość: 28 km Czas: 1 – 2 dni

Atrybuty i infrastruktura na szlaku:

Infrastruktura komunikacyjna – drogi utwardzone lub polne (szlak rowerowy, autobusowy), z miejscem wysypanym żwirem na postój dla pojazdów. Ścieżki na szczyt wzgórz (szlak pieszy, rowerowy) oraz jeżeli to możliwe łączące najbliższe wzgórze.

Pola namiotowe – miejsca na rozbić kilku namiotów, w pobliżu wzgórze, jeżeli to możliwe blisko szczytu. Niezbędna infrastruktura na odpady i nieczystości. Miejsce na ognisko.

Wiaty – wiaty z zadaszeniem i kilkoma stolikami od 2 do 4 w zależności od możliwości terenowych, wykonane z belek drewnianych i drewnianej klepki.

Tablice informacyjne – na szczycie tablice z logo informujące o nazwie wzgórza, wysokości, kierunkach świata oraz o tym, co można dostrzec ze wzgórza; tablice u podnóża informujące o miejscu, atrakcjach przyrodniczych.

Punkty obserwacyjne – w miejscu, z którego rozpościera się szczególnie dobry widok na okolice należy urządzić punkt widokowy, z informacją na tablicy, możliwość sezonowego rozmieszczania sprzętu obserwacyjnego (lunety, lornetki)

Noclegi – w namiotach lub na terenie najbliższych gospodarstw (w tym agroturystycznych), w przypadku wycieczek autokarowych powrót na kwatery w mieście.

Obserwacje – w wybranych miejscach informacja o możliwości, w czasie sprzyjających warunków pogodowych, obserwacji nocnego nieba; w przypadku zorganizowanej grupy możliwe uczestnictwo przewodnika ze sprzętem specjalistycznym do obserwacji nieba.

Miejscowość	Atrybuty
Elk	Infrastruktura komunikacyjna; Tablice informacyjne; Noclegi; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Straduny	Infrastruktura komunikacyjna; Pola namiotowe; Wiaty; Tablice informacyjne; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Gąski	Infrastruktura komunikacyjna; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Ślepie	Infrastruktura komunikacyjna; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Olecko	Infrastruktura komunikacyjna; Tablice informacyjne; Noclegi; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Sedranki	Infrastruktura komunikacyjna; Pola namiotowe; Wiaty; Tablice informacyjne; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Kowale Oleckie	Infrastruktura komunikacyjna; Pola namiotowe; Wiaty; Tablice informacyjne; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Cisowy Jar	Infrastruktura komunikacyjna; Wiaty; Tablice informacyjne; Punkty obserwacyjne; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Szeszki	Infrastruktura komunikacyjna; Wiaty; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Szeska Góra	Infrastruktura komunikacyjna; Wiaty; Tablice informacyjne; Punkty obserwacyjne; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Rudzka Góra	Infrastruktura komunikacyjna; Wiaty; Tablice informacyjne; Punkty obserwacyjne; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Kamionki	Infrastruktura komunikacyjna; Pola namiotowe; Wiaty; Tablice informacyjne; tabliczki z oznaczeniem szlaku;

Rudzie	Infrastruktura komunikacyjna; Wiaty; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Nasuty	Infrastruktura komunikacyjna; Wiaty; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Tatarska Góra	Infrastruktura komunikacyjna; Wiaty; Tablice informacyjne; Punkty obserwacyjne; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Suczki	Infrastruktura komunikacyjna; Wiaty; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Gołdapska Góra	Infrastruktura komunikacyjna; Wiaty; Tablice informacyjne; Punkty obserwacyjne; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Gołdap	Infrastruktura komunikacyjna; Tablice informacyjne; Noclegi; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Drozdowo	Infrastruktura komunikacyjna; Wiaty; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Mieruniszki	Infrastruktura komunikacyjna; Wiaty; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Filipów	Infrastruktura komunikacyjna; Wiaty; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Suwałki	Infrastruktura komunikacyjna; Tablice informacyjne; Noclegi; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Szyba	Infrastruktura komunikacyjna; Wiaty; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Tatarska Góra k. Ełku	Infrastruktura komunikacyjna; Wiaty; Tablice informacyjne; Punkty obserwacyjne; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Augustów	Infrastruktura komunikacyjna; Tablice informacyjne; Noclegi; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Bargłów Kościelny	Infrastruktura komunikacyjna; Wiaty; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Reszki	Infrastruktura komunikacyjna; Wiaty; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Szurpiły	Infrastruktura komunikacyjna; Pola namiotowe; Wiaty; Tablice informacyjne; tabliczki z oznaczeniem szlaku;
Cisowa Góra	Infrastruktura komunikacyjna; Wiaty; Tablice informacyjne; Punkty obserwacyjne; tabliczki z oznaczeniem szlaku;

Wizualizacja:

Tabliczki kierunkowe i tablice informacyjne, z logo produktu i nazwą, ze sklejkki, odporne na zmiany pogodowe. Tekst ciemną czcionką, kolor tła zielony i żółty.

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorządy Elku, Gołdapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – oznakowanie szlaków, stworzenie tras ścieżek rowerowych, zagospodarowanie miejsc, uporządkowanie przestrzeni wokół obiektów i miejsc na szlakach, polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru, opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów, powołanie do życia ciała koordynującego, stworzenie sieci punktów, informacji turystycznej, badania ruchu turystycznego, szkolenia dotyczące wspólnych produktów, przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, szkolenia dla pracowników lokalnej administracji samorządowej, stworzenie strony internetowej, opracowanie gry internetowej, wydanie materiałów informacyjnych, reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, finansowanie rozwoju produktu.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Gołdapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Właściciele obiektów, budynków zabytkowych, nadleśnictwa itp. – wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Niezbędne nakłady finansowe:

- Prognozowane nakłady 1 mln zł

Czas wprowadzenia na rynek:

- 2013 rok

Rynek docelowy:

- turystyka edukacyjna, turystyka aktywna, turystyka poznawcza, turystyka weekendowa

Oferta turystyczna:

- Oferta dla turystów chcących poznać piękno wzgórz morenowych występujących na obszarze EGO SA bez konieczności spędzania nocy w terenie, w tym grupy zorganizowane:
 - o wyjątkowe krajobrazy,
 - o jednodniowe wycieczki piesze,
 - o jednodniowe wycieczki rowerowe,
 - o wynajem rowerów,
 - o możliwość skorzystania z przewodnika,
 - o nocne obserwacje gwiazd,
 - o przewóz na wyznaczone miejsce i odbiór z określonego celu autokarem lub busem,
 - o posiłek we własnym zakresie lub możliwość cateringu za dodatkową opłatą,
 - o pamiątki ze szlaku,
 - o ognisko na zakończenie, pieczona kiełbasa, kartofle, możliwość organizacji grilla,
 - o noclegi hotele, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne.
- Oferta dla miłośników aktywnego spędzania czasu, chcących utrzymać ciągły kontakt z naturą, dla turysty indywidualnego:
 - o wyjątkowe krajobrazy,
 - o kilkudniowe wycieczki piesze,
 - o kilkudniowe wycieczki rowerowe,
 - o możliwość nabycia mapy i przewodnika książkowego
 - o za opłatą możliwość wypożyczenia i skorzystania z urządzeń mapy GPS

- o wynajem sprzętu rowerowego, namiotów,
- o oznaczone szlaki,
- o noclegi pod namiotem na wyznaczonych polach namiotowych lub na terenie gospodarstw agroturystycznych,
- o aprowizacja we własnym zakresie, możliwość cateringu.

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
Internetowa	X					
Telewizyjna						
Prasowa	X					
Radiowa	X					
Billboard	X					
Mobilna	X					
Zewnętrzna	X					
Ambientowa						
Public relations						
Konferencje prasowe						
Publikacje	X					
Wycieczki dla dziennikarzy	X					
Lobbing	X					
Seminaria konferencje						
Relacje prasowe						
Relacje internetowe	X					
Sponsoring						
Działalność charytatywna						
Promocja sprzedaży						
Konsumencka	X					
Handlowa	X					
Dla personelu sprzedażowego	X					
Biznesowa	X					
Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa	X					
Telemarketing						
Marketing telewizyjny						
Marketing online	X					

D. Duchy Jaćwingów

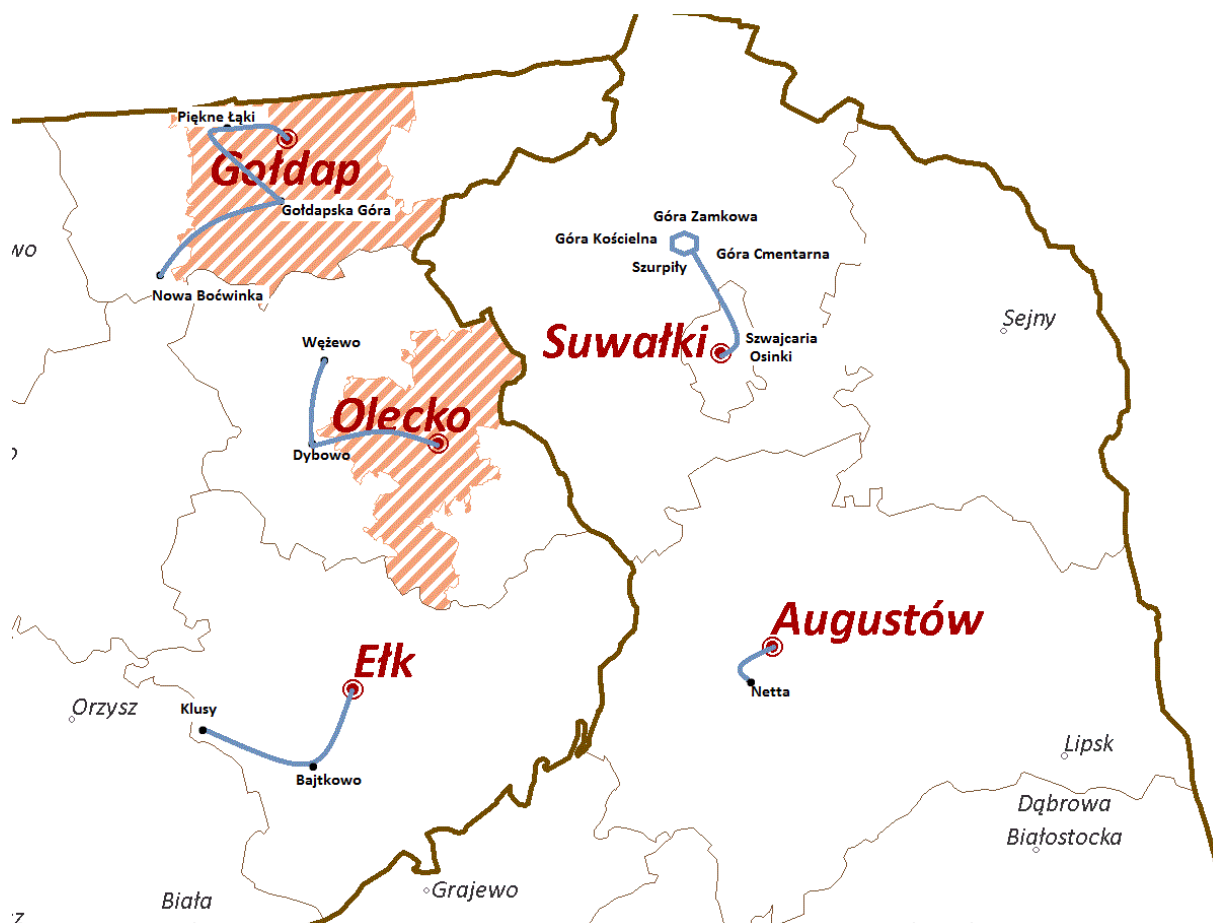
Idea:

Jaćwingowie dawni mieszkańcy obszaru EGO SA, ich kultura i cywilizacja pozostawiły wiele zagadkowych śladów. Odwołanie się do ich dziedzictwa jest elementem tożsamości regionu. Szlak pieszy, rowerowe, autobusowe, szlakiem osad Jaćwingów, miejsc kultu i pochówku, spotkania z historykami, odwiedziny tematycznej wioski Jaćwingów, prezentacje znalezisk archeologicznych.

Logo:**Uzasadnienie wyboru:**

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury, w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Produkt Duchy Jaćwingów wykorzystuje unikalne dziedzictwo dawnych mieszkańców obszaru EGO SA oraz istniejące miejsca osadnictwa.

Przebieg szlaków:

Szlaki tworzące produkt:

Nazwa	Rodzaj szlaku	Trasa	Uwagi
Elk-Klusy (mapa)	Szlak pieszy	Elk – Bajtkowo - Klusy	Długość: 30 km Czas: 6-7 godz. Projekt
Olecko – Wężewo (mapa)	Szlak pieszy	Olecko – Dybowo - Wężewo	Długość: 35 km Czas: 7-8 godz. Projekt
Gołdap – Nowa Boćwinka (mapa)	Szlak pieszy	Gołdap – Piękne Łąki – Gołdapska Góra – Nowa Boćwinka	Długość: 47 km Czas: 1 dzień Projekt
Suwałki - Szurpiły	Szlak pieszy	Suwałki –Szwajcaria – Osinki – Góra Cmentarna – Góra Zamkowa – Góra Kościelna - Szurpiły	Długość: 40 km Czas: 1 dzień

Augustów - Netta	Szlak pieszy	Augustów - Netta	Długość: 15 km Czas: 4 godz.
------------------	--------------	------------------	---------------------------------

Elementy szlaku tworzące produkt:

Gołdap

- grodzisko jaćwieskie na Pięknej Górze,
- grodzisko jaćwieskie w Pięknych Łąkach,
- osada jaćwieska w Nowej Boćwinie.

Olecko

- grodzisko w Wężewie,
- grodzisko w Dybowie na przesmyku między jeziorami Długie i Stopka w miejscu zwanym „Górą Zamkową”.

Suwałki

- „Cmentarzysko Jaćwingów” w miejscowości Szwajcaria k/Suwałk, Jaćwieski Festyn Archeologiczny „Szwajcaria”,
- grodziska i cmentarzyska Jaćwingów w Osinkach i Osowej,
- ślady budownictwa obronnego Jaćwingów na Górze Zamkowej, Kościelnej i Cmentarnej, wystawa stała „Pradzieje Suwalszczyzny i wschodnich Mazur” w Muzeum Okręgowym w Suwałkach.

Ełk

- Ruiny Zamku,
- Grodzisko w Bajtkowie gm. Ełk,
- Diabelski Kamień przy kościele w Klusach gm. Ełk.

Augustów

- Cmentarzysko i pozostałości osady Jaćwingów we wsi Netta.

Atrybuty i infrastruktura na szlaku:

Tablice informacyjne – opisujące historie Jaćwingów, ich rozprzestrzenienie, lokalizacje obiektów w najbliższej okolicy miasta lub na terenie gminy.

Pikniki Jaćwingów – imprezy pokazujące stroje, broń, przedmioty codziennego użytku. Degustacja posiłków jaćwieskich i regionalnych w stylizowanej drewnianej zastawie.

Turniej wojenny – pokazy uzbrojenia i walki na miecze topory, strzelanie z łuku.

Wycieczki z przewodnikiem do mniej znanych, trudniej dostępnych grodzisk.

Festyn archeologiczny w Szwajcarii k. Suwałk.

Stylizowani, ubrani w stroje z epoki Jaćwingowie, rozlokowani na trasie, możliwością zakupu pamiątek.

Stanice i wiaty stylizowane na chaty jaćwieskie.

Miejsca biwakowe – możliwość biwakowania na szlaku z umiejscowionymi toaletami i śmietniskami.

Miejscowość	Atrybuty
Ełk	Tablice informacyjne; Pikniki Jaćwingów;
Chruściele	Stanice i wiaty;
Bajtkowo	Tablice informacyjne; Pikniki Jaćwingów; Stanice i wiaty; Turniej wojenny; Degustacja posiłków jaćwieskich i regionalnych;
Zdedy	Stanice i wiaty; Miejsca biwakowe;
Klusy	Pikniki Jaćwingów; Stanice i wiaty;
Olecko	Tablice informacyjne;
Sedranki	Stanice i wiaty;
Łęgowo	Stanice i wiaty; Miejsca biwakowe;
Olszewo	Stanice i wiaty;
Jurki	Stanice i wiaty;
Dybowo – grodzisko	Pikniki Jaćwingów; Stanice i wiaty; Wycieczki z przewodnikiem; Turniej wojenny; Degustacja posiłków jaćwieskich i regionalnych;
Dybowo	Tablice informacyjne; Stanice i wiaty; Miejsca biwakowe;
Niemsty	Stanice i wiaty;
Cichy	Stanice i wiaty; Miejsca biwakowe;
Sokółki	Stanice i wiaty;
Wężewo	Pikniki Jaćwingów; Stanice i wiaty; Miejsca biwakowe;
Gołdap	Tablice informacyjne;
Piękne Łąki	Pikniki Jaćwingów; Stanice i wiaty; Turniej wojenny;
Gołdapska Góra	Tablice informacyjne; Pikniki Jaćwingów; Stanice i wiaty; Miejsca biwakowe;
Nowa Boćwinka	Pikniki Jaćwingów; Stanice i wiaty; Miejsca biwakowe; Turniej wojenny;
Suwałki	Tablice informacyjne;
Szwajcaria	Pikniki Jaćwingów; Stanice i wiaty; Festyn archeologiczny; Turniej wojenny; Degustacja posiłków jaćwieskich i regionalnych; Stylizowani, ubrani w stroje z epoki Jaćwingowie;
Osinki	Tablice informacyjne; Stanice i wiaty; Miejsca biwakowe;

Szurpiły	Stanice i wiaty; Miejsca biwakowe; Wycieczki z przewodnikiem;
Augustów	Tablice informacyjne;
Netta	Pikniki Jaćwingów; Stanice i wiaty; Miejsca biwakowe; Turniej wojenny; Degustacja posiłków jaćwieskich i regionalnych;

Wizualizacja:

Elementy szlaku drewniane, stylizowane na jaćwieskie, elementy z kamienia z tablicami informacyjnymi. Różne budowle typu chata, strażnica, palisada, zagroda, studnia itp. Rozmieszczone w różnych miejscach szlaku, w zależności od warunków naturalnych.

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorzędy Elku, Gołdapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – oznakowanie szlaków, stworzenie tras ścieżek rowerowych, zagospodarowanie miejsc, uporządkowanie przestrzeni wokół obiektów i miejsc na szlakach, polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru, opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów, powołanie do życia ciała koordynującego, stworzenie sieci punktów, informacji turystycznej, badania ruchu turystycznego, szkolenia dotyczące wspólnych produktów, przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, szkolenia dla pracowników lokalnej administracji samorządowej, stworzenie strony internetowej, opracowanie gry internetowej, wydanie materiałów informacyjnych, reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, finansowanie rozwoju produktu.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Gołdapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Właściciele obiektów, budynków zabytkowych, nadleśnictwa itp. – wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Niezbędne nakłady finansowe:

- Prognozowane nakłady 3 mln zł

Czas wprowadzenia na rynek

- 2012 rok

Rynek docelowy:

- turystyka poznawcza, turystyka edukacyjna, turystyka aktywna, turystyka weekendowa.

Oferta turystyczna:

- Oferta dla turystów zainteresowanych dziejami Jaćwingów oraz ich śladami wpisanymi w piękną przyrodę bez konieczności spędzania nocy w terenie, w tym grupy zorganizowane:
 - o pozostałości po dawnych mieszkańcach tych ziem, podróż w czasie,
 - o wyjątkowe krajobrazy,
 - o jednodniowe wycieczki piesze,
 - o jednodniowe wycieczki rowerowe,
 - o uczestnictwo w imprezach o tematyce historyczno – kulturalnej,
 - o wynajem rowerów,
 - o możliwość skorzystania z przewodnika,
 - o przewóz na wyznaczone miejsce i odbiór z określonego celu autokarem lub busem,
 - o posiłek we własnym zakresie lub możliwość cateringu za dodatkową opłatą,
 - o jaćwieskie pamiątki ze szlaku,
 - o ognisko na zakończenie, pieczona kielbasa, kartofle, możliwość organizacji grilla,
 - o noclegi hotele, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne.

- Oferta dla miłośników aktywnego spędzania czasu, gotowych na dłuższą przygodę na szlaku historycznych pozostałości Jaćwingów, dla turystów podróżujących indywidualnie:
 - o możliwość dowolnego kształtowania własnych wędrówek, dotarcie do większości interesujących miejsc,
 - o pozostałości po dawnych mieszkańcach tych ziem, podróż w czasie,
 - o wyjątkowe krajobrazy,
 - o kilkudniowe wycieczki piesze,
 - o kilkudniowe wycieczki rowerowe,
 - o możliwość nabycia mapy i przewodnika książkowego
 - o za opłatą możliwość wypożyczenia i skorzystania z urządzeń mapy GPS
 - o wynajem sprzętu rowerowego, namiotów,
 - o oznaczone szlaki,
 - o noclegi pod namiotem na wyznaczonych polach namiotowych lub na terenie gospodarstw agroturystycznych,
 - o aprowizacja we własnym zakresie, możliwość cateringu.

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
Internetowa	X					
Telewizyjna						
Prasowa	X					
Radiowa	X					
Billboard	X					
Mobilna	X					
Zewnętrzna	X					
Ambientowa						
Public relations						
Konferencje prasowe						
Publikacje	X					
Wycieczki dla dziennikarzy						
Lobbing	X					
Seminaria konferencje	X					
Relacje prasowe						

Relacje internetowe	X					
Sponsoring						
Działalność charytatywna						
Promocja sprzedaży						
Konsumencka	X					
Handlowa	X					
dla personelu sprzedażowego	X					
Biznesowa	X					
Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa	X					
Telemarketing						
Marketing telewizyjny						
Marketing online	X					
Akwizycja						

E. Człowiek i technika

Idea:

Obszar EGO SA stanowił w trakcie swoich dziejów element gospodarki Królestwa Prus jak i Imperium Rosyjskiego. W ciągu tego okresu wykształciła się na tym obszarze specyficzna kultura gospodarowania, oparta na rolnictwie oraz wykorzystująca warunki naturalne, takie jak jeziora, wzniesienia, lasy. Młyny, spichrze, wiatraki, tartaki, śluzy, kanały, linie kolei itp. elementy ekonomii regionu stanowią dzisiaj swoiste świadectwo rozwoju gospodarczego i dobrobytu tych stron przez wielu uznawanych za ich „ziemię obiecaną”. Stąd pomysł na szlak dawnych obiektów gospodarczych i przemysłowych.

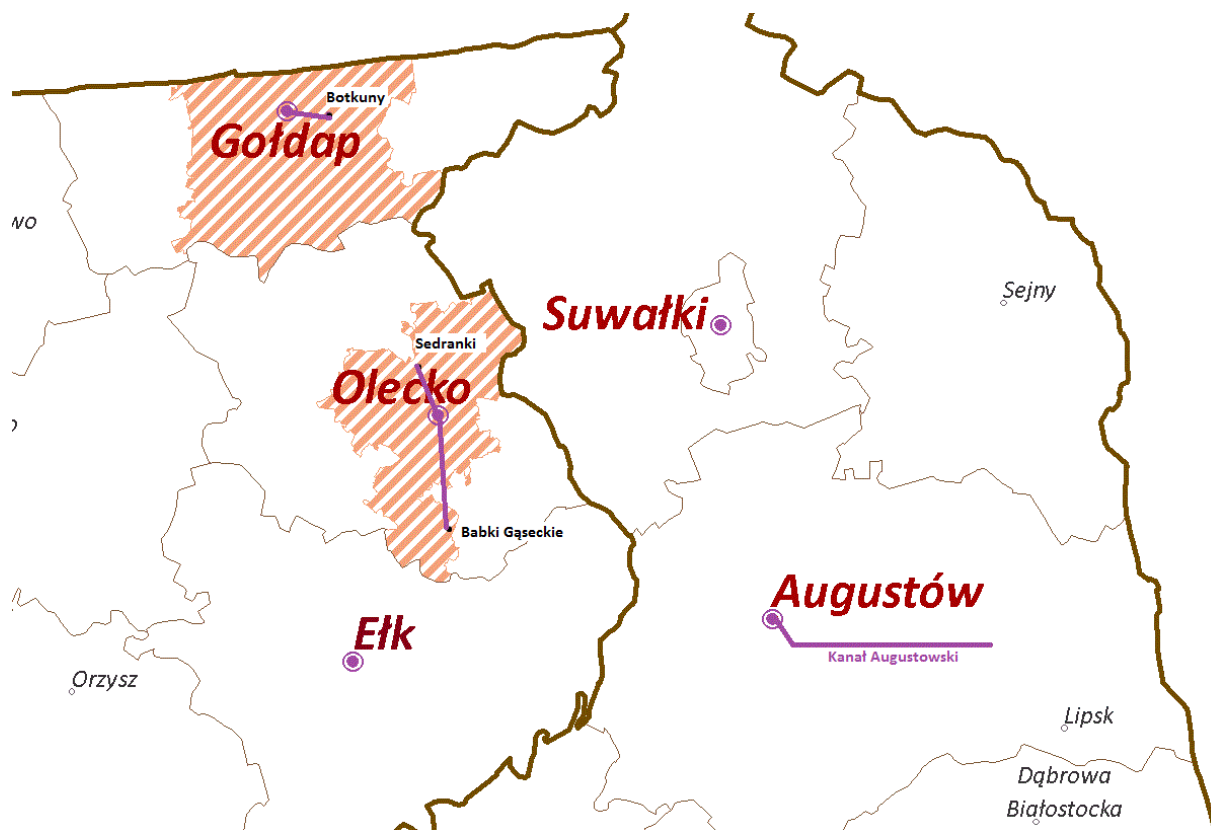
Logo:

Uzasadnienie wyboru:

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury, w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Produkt „Technika w służbie człowieka” / lub / „Śladami dawnej myśli technicznej” wykorzystuje zabytki techniki gospodarki wiejskiej obszaru EGO SA, co oznacza niższe nakłady na jego wdrożenie.

Przebieg szlaków

Elementy wchodzące w skład szlaku:

Ełk

Obiekt	Adres	Uwagi
Zespół Parowozowni Normalnotorowej z Pompownią	ul. Sportowa 1	Szlak pieszy miejski Długość: 5 km Czas: 4 godz.
Zespół Wąskotorowej Stacji Głównej - dworzec	ul. Wąski Tor 1	
Muzeum Ełckiej Kolei Wąskotorowej	ul. Wąski Tor 1	
Ełcka Kolej Wąskotorowa	Przestrzenny Układ Komunikacyjny	
Muzeum „Kropli Wody” w Wieży ciśnień	ul. Kajki/11 listopada	

Olecko

Obiekt	Adres	Uwagi
Młyn Wodny	Babki Gąseckie	Szlak pieszy Długość: 4 km Czas: 3 godz.
Młyn Wodny	Sedranki	Szlak pieszy Długość: 8 km Czas: 4 godz.
Zespół zabudowy gospodarczej (magazyn, stajnia, stodoła)	ul. Armii Krajowej	Szlak pieszy miejski Długość: 4 km Czas: 2,5 godz.
Muzeum tradycyjnego jadła (projekt)		Szlak pieszy miejski Długość: 4 km Czas: 2,5 godz.
Kolejka wąskotorowa	przy dworcu PKP/PKS	Szlak pieszy miejski Długość: 4 km Czas: 2,5 godz.

Augustów

Obiekt	Adres	Uwagi
dworzec kolejowy, 2 poł. XIX		Szlak pieszy miejski Długość: 5 km Czas: 4 godz.
Muzeum Kanału Augustowskiego	ul. 29 listopada 5a	
Kanał Augustowski		Szlak wodny Długość: 15km Czas: 4 godz.

Gołdap

Obiekt	Adres	Uwagi
wieża ciśnień XIX/XX wiek	ul. Paderewskiego	Szlak pieszy Długość: 5 km Czas: 4 godz.
magazyn zbożowy	ul. Jaćwieskiej 4a	
para mostów kolejowych na nieczynnej linii Botkuny – Żytkiejmy z 1910 r.	Botkuny	
Muzeum linii kolejowej Botkuny – Żytkiejmy – Stańczyki (Projekt)		

Suwałki

Obiekt	Adres	Uwagi
zespół elektrowni miejskiej: budynek elektrowni, wieża ciśnień, budynek stacji pomp, kanał wodny	ul. Sejneńska	Szlak pieszy miejski Długość: 5 km Czas: 4 godz.
Muzeum „Początki elektryczności” (Projekt)	ul. Sejneńska	

dworzec PKP	ul. Kolejowa	
-------------	--------------	--

Atrybuty i infrastruktura na szlaku:

Tablice informacyjne z historią obiektu, foldery, oznakowanie prowadzące do obiektu.

Przewodnicy – możliwość wysłuchania przewodnika oprowadzającego po budowli.

Makieta budowli w czasach świetności – umieszczona w wyznaczonym pomieszczeniu.

Opis produktów i usług – możliwość zapoznania się ze sposobem wytwarzania, świadczenia usługi w danym obiekcie.

Zabytkowe maszyny i urządzenia – odrestaurowanie niektórych elementów zabytkowej technologii, możliwość zmielenia zboża, przesunięcia zwrotnicy, otwarcia semafora itp.

Muzea tematyczne – urządzone w budynkach muzea oraz możliwość prezentacji multimedialnych.

Miejscowość	Atrybuty
Ełk	Tablice informacyjne z historią obiektu; Przewodnicy; Makieta budowli w czasach świetności; Opis produktów i usług; Zabytkowe maszyny i urządzenia; Muzea tematyczne
Gołdap	Tablice informacyjne z historią obiektu; Przewodnicy; Makieta budowli w czasach świetności; Opis produktów i usług; Zabytkowe maszyny i urządzenia; Muzea tematyczne
Olecko	Tablice informacyjne z historią obiektu; Przewodnicy; Makieta budowli w czasach świetności; Opis produktów i usług; Zabytkowe maszyny i urządzenia; Muzea tematyczne
Suwałki	Tablice informacyjne z historią obiektu; Przewodnicy; Makieta budowli w czasach świetności; Opis produktów i usług; Zabytkowe maszyny i urządzenia; Muzea tematyczne
Augustów	Tablice informacyjne z historią obiektu; Przewodnicy; Makieta budowli w czasach świetności; Opis produktów i usług; Zabytkowe maszyny i urządzenia; Muzea tematyczne
Botkuny	Tablice informacyjne z historią obiektu; Makieta budowli w czasach świetności; Opis produktów i usług; Zabytkowe maszyny i urządzenia;
Sedranki	Tablice informacyjne z historią obiektu; Makieta budowli w czasach świetności; Opis produktów i usług; Zabytkowe maszyny i urządzenia;
Babki Gąseckie	Tablice informacyjne z historią obiektu; Makieta budowli w czasach świetności; Opis produktów i usług; Zabytkowe maszyny i urządzenia;

Wizualizacja:

Tabliczki kierunkowe i tablice informacyjne, z logo produktu i nazwą, ze sklejk, odporne na zmiany pogodowe. Tekst jasną czcionką, kolor ciemnoczerwony, ceglasty.

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorządy Elku, Goldapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – oznakowanie szlaków, stworzenie tras ścieżek rowerowych, zagospodarowanie miejsc, uporządkowanie przestrzeni wokół obiektów i miejsc na szlakach, polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru, opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów, powołanie do życia ciała koordynującego, stworzenie sieci punktów, informacji turystycznej, badania ruchu turystycznego, szkolenia dotyczące wspólnych produktów, przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, szkolenia dla pracowników lokalnej administracji samorządowej, stworzenie strony internetowej, opracowanie gry internetowej, wydanie materiałów informacyjnych, reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, finansowanie rozwoju produktu.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Goldapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Właściciele obiektów, budynków zabytkowych, nadleśnictwa itp. – wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Niezbędne nakłady finansowe:

- Prognozowane nakłady 3 mln zł

Czas wprowadzenia na rynek

- 2013 rok

Rynek docelowy:

- turystyka poznawcza, turystyka edukacyjna, turystyka weekendowa.

Oferta turystyczna:

- Oferta dla turystów zainteresowanych poznaniem dawnych budowli gospodarczych regionu pogranicza, związanych głównie z gospodarką rolną, przetwórczą, dla grup zorganizowanych:
 - o elementy oryginalnych budynków i budowli o znaczeniu gospodarczym, elementów infrastruktury,
 - o poznanie historii obiektów i sposobu oryginalnego wykorzystania,
 - o tematyczne wystawy i prezentacje na terenie niektórych obiektów,
 - o jednodniowe wycieczki piesze,
 - o jednodniowe wycieczki rowerowe,
 - o uczestnictwo w imprezach o tematyce historyczno – kulturalnej,
 - o wynajem rowerów,
 - o możliwość skorzystania z przewodnika,
 - o przewóz na wyznaczone miejsce i odbiór z określonego celu autokarem lub busem,
 - o posiłek we własnym zakresie lub możliwość cateringu za dodatkową opłatą,
 - o pamiątki ze szlaku,
 - o noclegi hotele, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne.
- Oferta dla miłośników aktywnego spędzania czasu, interesujących się tematyką historii, dla turystów podróżujących indywidualnie:
 - o możliwość dowolnego kształtowania własnych wędrówek, dotarcie do większości interesujących miejsc,
 - o elementy oryginalnych budynków i budowli o znaczeniu gospodarczym, elementów infrastruktury,
 - o poznanie historii obiektów i sposobu oryginalnego wykorzystania,

- tematyczne wystawy i prezentacje na terenie niektórych obiektów,
- kilkudniowe wycieczki piesze,
- kilkudniowe wycieczki rowerowe,
- możliwość nabycia mapy i przewodnika książkowego
- za opłatą możliwość wypożyczenia i skorzystania z urządzeń mapy GPS
- wynajem sprzętu rowerowego, namiotów itp.,
- oznaczone szlaki,
- noclegi w pensjonatach, pod namiotem na wyznaczonych polach namiotowych lub na terenie gospodarstw agroturystycznych,
- aprowizacja we własnym zakresie, możliwość cateringu.

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
internetowa	X					
telewizyjna						
prasowa	X					
radiowa	X					
billboard	X					
mobilna	X					
zewnętrzna	X					
ambientowa						
Public relations						
Konferencje prasowe						
Publikacje	X					
Wycieczki dla dziennikarzy						
Lobbing	X					
Seminaria konferencje						
Relacje prasowe						
Relacje internetowe	X					
Sponsoring						
Działalność charytatywna						
Promocja sprzedaży						
konsumencka	X					
handlowa	X					
dla personelu sprzedażowego	X					

biznesowa	X					
Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa	X					
Telemarketing						
Marketing telewizyjny						
Marketing online	X					
Akwizycja						

F. Cywilizacja i natura

Idea:

Obszar EGO SA jest unikalny pod względem przyrodniczym. Wyjątkowym w takich warunkach jest stosunek człowieka do przyrody, umiejętność jej kształtowania przy jednoczesnej trosce o jej zachowanie w możliwie nienaruszonym stanie. Rozwiązania stworzone przez człowieka w tym regionie na przestrzeni dziesięcioleci noszą znamię tego wyjątkowego uzależnienia. Szlak tematyczny ma wskazać przykłady takich rozwiązań dawniej i dziś. Odwiedziny inwestycji ekologicznych na terenie miast i gmin (oczyszczalnie, spalarnie, szkółki leśne), spotkania ze specjalistami w zakresie ochrony środowiska, edukacja ekologiczna w zakresie zachowań zmniejszających obciążenie dla środowiska.

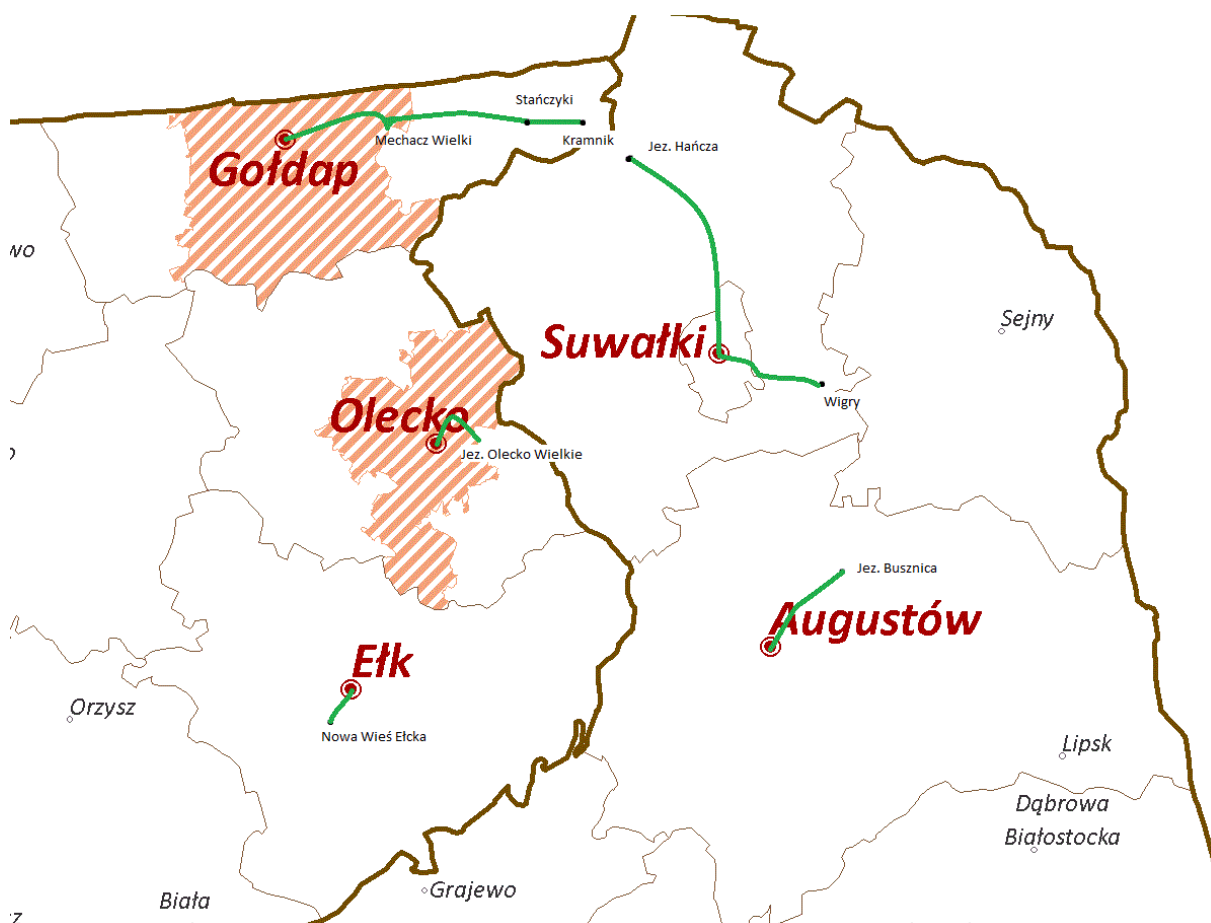
Logo:

Uzasadnienie wyboru:

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury, w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Produkt Cywilizacja i Natura, wykorzystuje zapotrzebowanie na edukację ekologiczną i łączy aktywny wypoczynek z wiedzą na temat sposobów ochrony dziedzictwa przyrodniczego, korzystając z bogatych doświadczeń samorządów.

Przebieg szlaków

Szlaki tworzące produkt (projekt)

Nazwa	Rodzaj szlaku	Trasa	Uwagi
Ełk- Nowa Wieś Ełcka	Szlak pieszy	Ełk – Nowa Wieś Ełcka	Długość: 6 km Czas: 2 godz.
Olecko – Jez. Olecko Wielkie	Szlak pieszy	Olecko – Jez. Olecko Wielkie	Długość: 9 km Czas: 2-3 godz.
Augustów – Jez. Busznica	Szlak pieszy	Augustów – Jez. Busznica	Długość: 15 km Czas: 3-4 godz.
Wigry – Jez. Hańcza	Szlak pieszy	Wigry – Suwałki – Jez. Hańcza	Długość: 45 km Czas: 1 dzień
Gołdap - Kramnik	Szlak pieszy	Gołdap – Mechacz Wielki – Stańczyki – Kramnik	Długość: 40 km Czas: 9 godz.

Obiekty na szlaku tworzące produkt:

- Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Ełckiego,
- Centrum Edukacji Ekologicznej w Ełku,
- Oczyszczalnia Ścieków – Nowa Wieś Ełcka,
- Jezioro Ełckie,
- Stacja uzdatniania wody w Ełku,
- Mazurski Park Krajobrazowy,
- Mechacz Wielki – rezerwat torfowiskowy,
- Boczki – rezerwat leśny,
- Czerwona Struga – rezerwat florystyczny,
- Żytkiejmska Struga – rezerwat faunistyczno-florystyczny,
- Uroczysko Kramnik – rezerwat florystyczny,
- Jezioro Gołdap,
- Eko – Piknik w Gołdapi,
- Oczyszczalnię ścieków w Gołdapi,
- Jezioro Oleckie Wielkie,
- Oczyszczalnia i stacja uzdatniania wody w Olecku,
- Farmy wiatraków koło Suwałk i Gołdapi,
- Jezioro Hańcza,
- Jezioro Wigry,
- Jezioro Necko,

- Puszcza Augustowska,
- Zakład utylizacji odpadów komunalnych w Suwałkach,
- Suwalski Park Krajobrazowy,
- Oczyszczalnia ścieków w Suwałkach,
- Spalarnia w Augustowie.

Atrybuty i infrastruktura:

Spotkania i prezentacje edukacyjne – osoby związane z ochroną środowiska przedstawiają zagadnienie ekologii w danym obszarze, kształtowanie zachowań ekologicznych

Zakłady oczyszczania – zwiedzanie połączone z wykładem na temat gospodarki wodno – ściekowej gminy miasta.

Obszary chronione – wizyta w obszarach chronionych, poznanie gatunków zwierząt i roślin chronionych.

Praca na rzecz ochrony środowiska – akcje sadzenia drzewek, oczyszczanie lasów, dokarmianie zwierząt w zimie.

Wizyty w nadleśnictwach – praca leśnika, gospodarka leśna.

Punkty na śmieci – na szlakach zlokalizowanie kubłów na śmieci.

Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci i zorganizowanie systemu punktów skutkujących zniżkami przy korzystaniu z płatnych atrakcji przygotowywanych przez miasto lub gminę.

Wycieczki z przyrodnikiem – szlak po terenach atrakcyjnych przyrodniczo i nauka praktycznych zachowań w lesie, rozpoznawania roślin, śladów zwierząt itp.

Bezkrwawe łowy – wykorzystanie łowisk (ambon) do podpatrywania dzikich zwierząt z przewodnikiem.

Miejscowość	Atrybuty
Ełk	Spotkania i prezentacje edukacyjne; Zakłady oczyszczania; Praca na rzecz ochrony środowiska; Punkty na śmieci; Wizyty w nadleśnictwach; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem;
Nowa Wieś Ełcka	Spotkania i prezentacje edukacyjne; Zakłady oczyszczania; Punkty na śmieci; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem; Bezkrwawe łowy;

Olecko	Spotkania i prezentacje edukacyjne; Zakłady oczyszczania; Praca na rzecz ochrony środowiska; Punkty na śmieci; Wizyty w nadleśnictwach; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem; Bezkrwawe łowy;
Gołdap	Spotkania i prezentacje edukacyjne; Zakłady oczyszczania; Praca na rzecz ochrony środowiska; Punkty na śmieci; Wizyty w nadleśnictwach; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem;
Botkuny	Punkty na śmieci; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem;
Jurkiszki	Punkty na śmieci; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem;
Mechacz Wielki	Obszary chronione; Punkty na śmieci; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem; Bezkrwawe łowy;
Boczki	Obszary chronione; Punkty na śmieci; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem;
Bludzia	Punkty na śmieci; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem;
Żytkiejmska Struga	Obszary chronione; Punkty na śmieci; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem; Bezkrwawe łowy;
Stańczyki	Punkty na śmieci; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem;
Kramnik	Obszary chronione; Punkty na śmieci; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem; Bezkrwawe łowy;
Rezerwat Czerwona Struga	Obszary chronione; Punkty na śmieci; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem; Bezkrwawe łowy;
Suwałki	Spotkania i prezentacje edukacyjne; Zakłady oczyszczania; Praca na rzecz ochrony środowiska; Punkty na śmieci; Wizyty w nadleśnictwach; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem;
Cisowa Góra	Punkty na śmieci; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem;

Prudziszek	Punkty na śmieci; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem;
Jez. Hańcza	Obszary chronione; Punkty na śmieci; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem;
Mała Huta	Punkty na śmieci; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem;
Wigry	Obszary chronione; Punkty na śmieci; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem; Bezkrwawe łowy;
Augustów	Spotkania i prezentacje edukacyjne; Zakłady oczyszczania; Praca na rzecz ochrony środowiska; Punkty na śmieci; Wizyty w nadleśnictwach; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem; Bezkrwawe łowy;
Puszcza Augustowska	Obszary chronione; Punkty na śmieci; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci; Wycieczki z przyrodnikiem; Bezkrwawe łowy;
Kanał Augustowski	Punkty na śmieci; Informacje na szlaku zachęcające turystów do zbierania przypadkowych śmieci;

Wizualizacja:

Tabliczki kierunkowe i tablice informacyjne, z logo produktu i nazwą, ze sklejki, odporne na zmiany pogodowe. Tekst jasną czcionką, kolor ciemnoniebieski i zielony.

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorzędy Elku, Gołdapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – oznakowanie szlaków, zagospodarowanie miejsc, uporządkowanie przestrzeni wokół obiektów, opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów, powołanie do życia ciała koordynującego, stworzenie sieci punktów, informacji turystycznej, badania ruchu turystycznego, szkolenia dotyczące wspólnych produktów, przygotowanie społeczności

lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, szkolenia dla pracowników lokalnej administracji samorządowej, stworzenie strony internetowej, opracowanie gry internetowej, wydanie materiałów informacyjnych, reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, finansowanie rozwoju produktu.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Goldapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Właściciele i zarządcy obiektów, organizacje ekologiczne, szkoły i uczelnie, gospodarstwa agroturystyczne, nadleśnictwa, konserwator przyrody, Lasy Państwowe itp. – wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne, organizacja spotkań edukacyjnych, przygotowanie prezentacji i materiałów, przygotowanie i organizacja wycieczek na tereny istotnie ekologicznie, do obiektów i urzędzeń służących ochronie środowiska.

Niezbędne nakłady finansowe:

– Prognozowane nakłady 1 mln zł

Czas wprowadzenia na rynek

– 2011 rok

Rynek docelowy:

– turystyka edukacyjna, turystyka weekendowa

Oferta turystyczna:

- Oferta dla grup zorganizowanych (wycieczki 1 – 2 dniowe):
 - zwiedzanie miejsc infrastruktury związanych z ochroną środowiska,
 - poznanie wykorzystania obiektów,
 - tematyczne wystawy, prezentacje i wykłady na temat zasad ochrony środowiska w obszarze EGO SA, ekologicznych zasad korzystania przez człowieka z dobrodziejstw natury, osiągnięć i planowanych inwestycji w ochronę środowiska,
 - noclegi w hotelach i pensjonatach na terenie miast,
 - uczestnictwo przewodnika oraz rezydentów wycieczek,

- wyżywienie all inclusive lub w określonym przez oferenta zakresie,
 - możliwość elastycznego planowania programu wycieczki,
 - transport autokarowy,
 - foldery informacyjne,
 - zakup pamiątek.
- Oferta dla turystów indywidualnych (także jako uzupełnienie dla innych produktów):
- poznanie wykorzystania obiektów,
 - tematyczne wystawy, prezentacje i wykłady na temat zasad ochrony środowiska w obszarze EGO SA, ekologicznych zasad korzystania przez człowieka z dobrodziejstw natury, osiągnięć i planowanych inwestycji w ochronę środowiska,
 - noclegi w hotelach i pensjonatach na terenie miast,
 - wyżywienie all inclusive lub w określonym przez oferenta zakresie,
 - możliwość elastycznego planowania programu wycieczki,
 - foldery informacyjne,
 - zakup pamiątek,
 - możliwość wynajmu przewodnika.
- Oferta specjalna dla wycieczek szkolnych (wycieczki 1 – 2 dniowe):
- zwiedzanie miejsc infrastruktury związanych z ochroną środowiska,
 - poznanie wykorzystania obiektów,
 - tematyczne wystawy, prezentacje i wykłady na temat zasad ochrony środowiska w obszarze EGO SA, ekologicznych zasad korzystania przez człowieka z dobrodziejstw natury, osiągnięć i planowanych inwestycji w ochronę środowiska,
 - uczestnictwo przewodnika oraz rezydentów wycieczek,
 - noclegi w schroniskach młodzieżowych, internatach, zaadaptowanych pomieszczeniach szkolnych, świetlicach (obniżony koszt noclegu),
 - uczestnictwo opiekunów i wychowawców,
 - transport autokarowy,
 - uczestnictwo przewodnika,
 - kompleksowe wyżywienie na zasadach cateringu lub w stołówkach.

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
internetowa	X					
telewizyjna						
prasowa	X					
radiowa	X					
billboard	X					
mobilna	X					
zewnętrzna	X					
ambientowa						
Public relations						
Konferencje prasowe	X					
Publikacje	X					
Wycieczki dla dziennikarzy	X					
Lobbing	X					
Seminaria konferencje	X					
Relacje prasowe						
Relacje internetowe	X					
Sponsoring						
Działalność charytatywna						
Promocja sprzedaży						
konsumencka	X					
handlowa	X					
dla personelu sprzedażowego	X					
biznesowa	X					
Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa	X					
Telemarketing						
Marketing telewizyjny						
Marketing online	X					
Akwizycja						

G. Zobacz i zaciekaw się

Idea:

Imprezy kulturalne i rekreacyjne stanowią bardzo istotne dopełnienie atrakcji, które może zaoferować obszar EGO SA. Istotne jest aby w istniejącym bardzo liczny nagromadzeniu imprez, turysta mógł maksymalizować swoją satysfakcję korzystając z różnorodności, nie będąc przy tym zmuszony do rezygnacji z jednej atrakcji na rzecz innej. Konieczna jest więc koordynacja imprez organizowanych przez poszczególne ośrodki, aby razem tworzyły wspólny cykl pod nazwą „Zobacz i zaciekaw się”.

Logo:

Uzasadnienie wyboru:

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury, w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Produkt „Zobacz i zaciekaw się”, wykorzystuje zapotrzebowanie na imprezy kulturalno rekreacyjne i łączy aktywny wypoczynek z możliwością uczestniczenia w jak największym zakresie z atrakcyjnej oferty imprez.

Imprezy tworzące produkt:Ełk

Nazwa	Termin
Festiwal Ełk, Ogień i Woda	lipiec
Mazurskie Lato Muzyczne	lipiec/sierpień
Mistrzostwa Polski Skuterów Wodnych	lipiec
Jarmark Kaziuka	marzec
Międzynarodowy Festiwal Folkloru "Tęcza"	czerwiec
Festiwal Teatrów Plenerowych	lipiec
Mazurskie LATo Kabaretowe, „MULATKA”	lipiec/sierpień
Mazurskie Zawody Balonowe	sierpień

Olecko

Nazwa	Termin
Przystanek Olecko	lipiec
Dni Olecka	czerwiec
Mazurskie Spotkania z Folkrolem	sierpień

Gołdap

Nazwa	Termin
Dni Gołdapi	lipiec
„Międzynarodowy Konkurs Krzyku”	lipiec
Maraton Gitarowy „Erupcja”	luty
Kierunek Gołdap	styczeń
Międzynarodowe Spotkania z Tańcem	czerwiec
Festiwal Transmisja	sierpień

Augustów

Nazwa	Termin
Ogólnopolskie Regaty kajakowe	maj
Co Ma Pływać Nie Utonie – Mistrzostwa Polski w Pływaniu na Byle Czym	lipiec
Reggae Netta Festiwal	sierpień
Międzynarodowe Mistrzostwa w Skokach na Nartach Wodnych	lipiec
Mistrzostwa Świata Łodzi Wytrzymałościowych "Necko Endurance"	lipiec

Międzynarodowy Festiwal Jazzu Tradycyjnego	lipiec
--	--------

Suwałki

Nazwa	Termin
„Noc Muzeów” połączona z otwarciem wystawy „Maria Konopnicka na walorach filatelistycznych”	maj
Międzynarodowy Festiwal Piosenki i Tańca „Muszelki Wigier”	maj
Piknik Kawaleryjski	czerwiec
Festyn Jaćwieski „Szwajcaria 20..”	lipiec
Suwałki Blues Festival	lipiec
Spotkania Kapel Podwórkowych, w ramach Suwalskiego Jarmarku Folkloru	sierpień

Wizualizacja:

Wizualizacja imprez według indywidualnych wzorców, na materiałach promocyjnych umieszczanie logo cyklu „Zobacz i zaciekaw się”

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorzędy Elku, Gołdapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – powiększenie bazy noclegowej, rozbudowa infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru, opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów, stworzenie strony internetowej, opracowanie gry internetowej, wydanie materiałów informacyjnych, uzgodnienie i wprowadzenie wspólnego kalendarza imprez, powołanie do życia ciała koordynującego, badania ruchu turystycznego, szkolenia dotyczące wspólnych produktów, przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, szkolenia dla pracowników lokalnej administracji samorządowej, stworzenie sieci punktów informacji turystycznej finansowanie rozwoju produktu.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Gołdapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Właściciele obiektów, budynków zabytkowych itp. – wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Niezbędne nakłady finansowe:

- Prognozowane nakłady 3 mln zł

Czas wprowadzenia na rynek

- 2011 rok

Rynek docelowy:

- turystyka aktywna, turystyka weekendowa, turystyka poznawcza.

Oferta turystyczna:

- Oferta dla grup zorganizowanych (także jako uzupełnienie dla innych produktów):
 - o niezapomniane przeżycia,
 - o uczestnictwo w wybranych imprezach kulturalnych,
 - o możliwość zakupu karnetów na dowolną liczbę imprez płatnych w danym mieście,
 - o możliwość uczestnictwa w imprezach na terenie wybranych miast obszaru EGO SA,
 - o noclegi w hotelach i pensjonatach na terenie miast (opcja długa pięciodniowa – nocleg w każdym z pięciu miast lub noclegi w jednym mieście połączone z wyjazdami do każdego z pięciu miast; opcja krótka dwudniowa – dwa noclegi w dwóch wybranych miastach lub noclegi w jednym mieście połączone z wyjazdami),
 - o wyżywienie all inclusive lub w określonym przez oferenta zakresie,
 - o możliwość elastycznego planowania programu imprez,
 - o transport autokarowy,
 - o foldery informacyjne na temat możliwych atrakcji,
 - o zakup pamiątek.
- Oferta dla turystów indywidualnych (także jako uzupełnienie dla innych produktów):
 - o niezapomniane przeżycia,
 - o uczestnictwo w wybranych imprezach kulturalnych,
 - o noclegi w hotelach, pensjonatach i na polach biwakowych w obrębie miast,

- o możliwość wykupienia na miejscu zintegrowanego karnetu na imprezy płatne w danym mieście,
- o własny transport lub możliwość wynajmu busów na trasie między miastami,
- o informator na temat rozkładu imprez,
- o zakup pamiątek,
- o wyżywienie we własnym zakresie w rekomendowanych restauracjach z jadłem regionalnym.

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
internetowa	X					
telewizyjna						
prasowa	X					
radiowa	X					
billboard	X					
mobilna	X					
zewnętrzna	X					
ambientowa	X					
Public relations						
Konferencje prasowe	X					
Publikacje	X					
Wycieczki dla dziennikarzy						
Lobbing	X					
Seminaria konferencje						
Relacje prasowe	X					
Relacje internetowe	X					
Sponsoring	X					
Działalność charytatywna						
Promocja sprzedaży						
konsumencka	X					
handlowa	X					
dla personelu sprzedażowego	X					
biznesowa	X					
Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa	X					

Telemarketing						
Marketing telewizyjny	X					
Marketing online	X					
Akwizycja						

H. Rozsmakuj się

Idea:

Imprezy o charakterze kulinarnym stanowią bardzo ważny element produktu turystycznego obszaru EGO SA kształtujący jego tożsamość. Kuchnia pogranicza kształtowała się w warunkach burzliwej historii tego regionu, której efektem jest swoista mieszanka kulturowa. Należy pamiętać aby turysta mógł maksymalizować swoją satysfakcję korzystając z różnorodności, nie będąc przy tym zmuszony do rezygnacji z jednej atrakcji na rzecz innej. Konieczna jest więc koordynacja imprez organizowanych przez poszczególne ośrodki, aby razem tworzyły wspólny cykl pod nazwą „Rozsmakuj się”.

Logo:

Uzasadnienie wyboru:

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury, w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Produkt Smakowe pogranicza, wykorzystuje zapotrzebowanie na imprezy kulturalno rekreacyjne i łączy potencjał kulinarny obszaru z możliwością szerokiego wykorzystania atrakcyjnej oferty imprez.

Imprezy tworzące produkt:

Elk

Nazwa	Termin
Podróż ze smakiem	lipiec
Frutti di lago	sierpień
Festiwal Kartofla	wrzesień
Rybne smaki i przysmaki	projekt
Konkurs o Chochlę Prezydenta	czerwiec

Olecko

Nazwa	Termin
Święto Mleka w Olecku	sierpień
Rybne smaki i przysmaki	projekt

Gołdap

Nazwa	Termin
Festiwal Pogranicza „Kartaczewo”	sierpień
Rybne smaki i przysmaki	projekt

Augustów

Nazwa	Termin
Kulinarne Regaty	maj
Kuchnia pachnąca tradycją – przyznawanie restauracjom certyfikatów „Miejsce ze smakiem”	lipiec/sierpień
Rybne smaki i przysmaki	projekt

Suwałki

Nazwa	Termin
Suwalski Jarmark Folkloru. Festyn Jadła Kresowego	lipiec- sierpień
Rybne smaki i przysmaki	projekt

Wizualizacja:

Wizualizacja imprez według indywidualnych wzorców, na materiałach promocyjnych umieszczanie logo cyklu „Rozsmakuj się”

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorzędy Elku, Goldapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – organizowanie imprez promujących regionalne oferty gastronomiczne, stwarzanie warunków do powiększenia bazy noclegowej i gastronomicznej, promowanie produktów regionalnych, polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru, opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów, stworzenie strony internetowej, wydanie materiałów informacyjnych, uzgodnienie i wprowadzenie wspólnego kalendarza imprez, powołanie do życia ciała koordynującego, badania ruchu turystycznego, szkolenia dotyczące wspólnych produktów, przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, szkolenia dla pracowników lokalnej administracji samorządowej, stworzenie sieci punktów informacji turystycznej finansowanie rozwoju produktu.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Goldapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public

relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Właściciele obiektów gastronomicznych (restauracji, zajazdów oferujących potrawy regionalne), organizacje lokalnych restauratorów – organizowanie imprez promujących regionalne oferty gastronomiczne, rozwój regionalnej oferty gastronomicznej, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Niezbędne nakłady finansowe:

- Prognozowane nakłady 0,8 mln zł

Czas wprowadzenia na rynek

- 2011 rok

Rynek docelowy:

- turystyka aktywna, turystyka weekendowa, turystyka poznawcza.

Oferta turystyczna:

- Oferta dla grup zorganizowanych (także jako uzupełnienie dla innych produktów):
 - o niezapomniane wrażenia smakowe,
 - o uczestnictwo w wybranych imprezach o charakterze folklorystycznym,
 - o możliwość smakowania i zakupu wybranych potraw jadła tradycyjnego,
 - o możliwość uczestnictwa w imprezach na terenie wybranych miast obszaru EGO SA,
 - o noclegi w hotelach i pensjonatach na terenie miast (opcja długa pięciodniowa – nocleg w każdym z pięciu miast lub noclegi w jednym mieście połączone z wyjazdami do każdego z pięciu miast; opcja krótka dwudniowa – dwa noclegi w dwóch wybranych miastach lub noclegi w jednym mieście połączone z wyjazdami),
 - o wyżywienie w rekomendowanych restauracjach z jadłem regionalnym (all inclusive lub w określonym przez oferenta zakresie),
 - o możliwość elastycznego planowania programu imprez,
 - o transport autokarowy,
 - o foldery informacyjne na temat możliwych atrakcji,

- zakup pamiątek.

- Oferta dla turystów indywidualnych (także jako uzupełnienie dla innych produktów):
 - o niezapomniane wrażenia smakowe,
 - o uczestnictwo w wybranych imprezach o charakterze folklorystycznym,
 - o możliwość smakowania i zakupu wybranych potraw jadła tradycyjnego,
 - o noclegi w hotelach, pensjonatach i na polach biwakowych w obrębie miast,
 - o własny transport lub możliwość wynajmu busów na trasie między miastami,
 - o informator na temat rozkładu imprez,
 - o zakup pamiątek,
 - o wyżywienie we własnym zakresie w rekomendowanych restauracjach z jadłem regionalnym.

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
internetowa	X					
telewizyjna						
prasowa	X					
radiowa	X					
billboard	X					
mobilna	X					
zewnątrzna	X					
ambientowa	X					
Public relations						
Konferencje prasowe						
Publikacje	X					
Wycieczki dla dziennikarzy	X					
Lobbing	X					
Seminaria konferencje						
Relacje prasowe						
Relacje internetowe	X					
Sponsoring	X					
Działalność charytatywna						
Promocja sprzedaży						
konsumencka	X					
handlowa	X					

dla personelu sprzedażowego	X					
biznesowa	X					
Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa	X					
Telemarketing	X					
Marketing telewizyjny	X					
Marketing online	X					
Akwizycja						

I. Naszą naturą jest zdrowie

Idea:

Bardzo cenną atrakcją są walory uzdrowiskowe obszaru, turystyka w tym zakresie ma charakter całoroczny. Rozwinięte usługi uzdrowiskowe mogą kształtować silne podstawy rozwoju dla całej społeczności. Produkt uzdrowiskowy w obecnym kształcie znajduje się w początkowej fazie rozwoju, co wymaga dalszych nakładów kapitałowych i organizacyjnych. Inwestycje w tym zakresie są jednak wysoce opłacalne oraz na zasadzie synergii wpływają na rozwój innych obszarów turystyki.

Logo:

Uzasadnienie wyboru:

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących

w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury, w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Produkt Naszą naturą jest zdrowie, wykorzystuje istniejący potencjał uzdrowiskowy, łączy go z nowymi możliwościami w zakresie usług pielęgnacyjnych i upiększających. Wychodzi w ten sposób naprzeciw trendowi rynkowemu.

Elementy tworzące produkt:

Nazwa	Oferta
Sanatorium „Wital” Gołdap	- całoroczny kryty basen z natryskami i masażem do zajęć kinezyterapeutycznych, - zabiegi z zakresu : światłolecznictwo, elektrolecznictwo, magnetoterapia, ultrasonoterapia, hydroterapia, balneoterapia, aerosoloterapia, kinezyterapia, masaż leczniczy, termoterapia i krioterapia miejscowa (azot) oraz krioterapia ogólnoustrojowa (kriokomora niskich temperatur)
Gołdap	Międzynarodowy Narciarski Bieg Jaćwingów
Hotel Klimek Spa w Suwałkach	Usługi relaksacyjne, baseny, siłownie
Hotel Colosseum&Spa w Olecku	Usługi wypoczynkowe, pakiety DaySpa
Park Wodny w Ełku	Rekreacja wodna
Beauty Club Spa w Ełku	Usługi Spa, relaksacyjne, kosmetyczne
Park Wodny w Suwałkach	Rekreacja wodna
OSiR w Suwałkach	Sauna, jacuzzi, siłownia, pływalnia
Suwalski Oddział PTTK	„Wędrówki Północy”
Gołdap (wrzesień)	Cross Gołdapski, pucharowa impreza biegowa
Gołdap (wrzesień)	Półmaraton Gołdap – Gusiew
„Budowlani” Sanatorium Uzdrowiskowe Augustów	- specjalizacja uzdrowiska: choroby ortopedyczne – urazowe, choroby reumatologiczne, choroby naczyń obwodowych, osteoporoza, nerwice, podnoszenie odporności ogólnej
Augustów (luty)	Mistrzostwa Świata w Wędkarstwie Podludowym
Hotel	Kompielisko, Pakiety Day Spa

Colosseum&Spa w Olecku	
Augustów	Augustowski Zlot Morsów
Park Wodny w Augustowie	Rekreacja Wodna
Hotel Warszawa Spa & Resort	Usługi Spa, centrum konferencyjne

Wizualizacja:

Wizualizacja imprez według indywidualnych wzorców, na materiałach promocyjnych umieszczanie logo „Naszą naturą jest zdrowie”.

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorzędy Elku, Goldapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – prowadzenie działań rozwijających bazę uzdrowiskową i jej promocję, powiększenie bazy noclegowej, rozbudowa infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru, opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów, stworzenie strony internetowej, wydanie materiałów informacyjnych, uzgodnienie i wprowadzenie wspólnego kalendarza imprez, powołanie do życia ciała koordynującego, badania ruchu turystycznego, szkolenia dotyczące wspólnych produktów, przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, szkolenia dla pracowników lokalnej administracji samorządowej, stworzenie sieci punktów informacji turystycznej finansowanie rozwoju produktu.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Goldapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Właściciele obiektów uzdrowiskowych i sportowo - rekreacyjnych, hoteli, pensjonatów, jednostki służby zdrowia itp. – wsparcie infrastrukturalne, organizacyjne i promocyjne, powiększanie oferty usług uzdrowiskowych, powiększanie liczby obiektów sportowo - rekreacyjnych.

Niezbędne nakłady finansowe:

- Prognozowane nakłady 0,2 mln zł

Czas wprowadzenia na rynek

- 2011 rok

Rynek docelowy:

- Turystyka zdrowotna, turystyka aktywna, turystyka biznesowa, turystyka weekendowa

Oferta turystyczna:

- Oferta dla grup zorganizowanych:
 - o noclegi w domach uzdrowiskowych, hotelach i pensjonatach na terenie miast,
 - o możliwość ustalenia indywidualnego programu zabiegów zdrowotnych i usług kosmetyczno – pielęgnacyjnych,
 - o zintegrowany karnet na wybrane zabiegi uzdrowiskowe, rehabilitacyjne, pielęgnacyjne, upiększające na określoną ilość i czas,
 - o uczestnictwo czynne w wybranych imprezach sportowych,
 - o opieka wykwalifikowanego personelu medycznego, rehabilitacyjnego oraz kosmetycznego, treningowego itp.
 - o uczestnictwo rezydentów,
 - o możliwość wypożyczenia rowerów, kajaków, sprzętu żeglarskiego i wodnego, sprzętu do korzystania z pływalni i kortów, za dodatkową opłatą lub wliczone do karnetu,
 - o wyżywienie all inclusive lub w określonym przez oferenta zakresie,
 - o możliwość elastycznego planowania programu atrakcji,
 - o transport autokarowy,
 - o foldery informacyjne na temat możliwych usług i imprez.
- Oferta dla turystów indywidualnych:
 - o noclegi w domach uzdrowiskowych, hotelach i pensjonatach na terenie miast,

- za dodatkową opłatą możliwość ustalenia indywidualnego programu zabiegów zdrowotnych i usług kosmetyczno – pielęgnacyjnych,
- zintegrowany karnet na wybrane zabiegi uzdrowiskowe, rehabilitacyjne, pielęgnacyjne, upiększające na określoną ilość i czas,
- uczestnictwo czynne w wybranych imprezach sportowych,
- opieka wykwalifikowanego personelu medycznego, rehabilitacyjnego oraz kosmetycznego, treningowego itp.
- możliwość wypożyczenia rowerów, kajaków, sprzętu żeglarskiego i wodnego, sprzętu do korzystania z pływalni i kortów, za dodatkową opłatą lub wliczone do karnetu,
- wyżywienie all inclusive lub w określonym przez oferenta zakresie,
- możliwość elastycznego planowania programu atrakcji,
- foldery informacyjne na temat możliwych usług i imprez.

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
internetowa	X					
telewizyjna						
prasowa	X					
radiowa	X					
billboard	X					
mobilna	X					
zewnętrzna	X					
ambientowa	X					
Public relations						
Konferencje prasowe						
Publikacje	X					
Wycieczki dla dziennikarzy						
Lobbing	X					
Seminaria konferencje	X					
Relacje prasowe						
Relacje internetowe	X					
Sponsoring	X					
Działalność charytatywna	X					
Promocja sprzedaży						

konsumencka	X					
handlowa	X					
dla personelu sprzedażowego	X					
biznesowa	X					
Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa	X					
Telemarketing	X					
Marketing telewizyjny	X					
Marketing online	X					
Akwizycja	X					

J. Od młodzieży świat zależy

Idea:

Ambicją regionu jest przyciąganie młodych ludzi poprzez imprezy kulturalne i sportowe, zwłaszcza w wymiarze aktywnym. Jednym z przejawów tego dążenia jest organizacja szeregu imprez adresowanych do młodych ludzi. Koordynacja czasowa, wspólna promocja jest w tym wypadku konieczna.

Logo:

Uzasadnienie wyboru:

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury, w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Produkt Od młodzieży świat zależy, wykorzystuje zapotrzebowanie na imprezy kulturalno rekreacyjne wśród młodzieży, łączy aktywny wypoczynek z możliwością uczestniczenia w jak największym zakresie z atrakcyjnej oferty imprez.

Imprezy tworzące produkt:

Elk

Nazwa	Termin
Ogólnopolski Festyn z okazji Dnia Dziecka	czerwiec
Międzynarodowy Festiwal Folkloru Dzieci i Młodzieży TĘCZA	czerwiec
Festiwal Piosenki Dziecięcej Złota Nutka	maj
Szkoła Artystyczna	
Zawody pływackie	
Zawody sztuk walki	
Lodowisko	
Turnieje „Orlików”	
Mazurskie Lato Muzyczne (wybrane koncerty dla młodzieży)	całe lato

Olecko

Nazwa	Termin
Gratka dla nastolatka – konkurs piosenki dziecięcej	marzec-maj
Przystanek Olecko	lipiec
Turnieje piłki nożnej	
Turnieje żeglarskie	

Gołdap

Nazwa	Termin
„Mazoory Style Connection” – Ogólnopolska Impreza Hiphopowa	czerwiec
Zawody saneczkowe	zima

Augustów

Nazwa	Termin
Reggae Netta Festiwal	sierpień
Nauka jazdy na nartach wodnych	
Zawody „Orlików”	

Suwałki

Nazwa	Termin
Międzynarodowy Festiwal Piosenki i Tańca „Muszelki Wigier”	maj
Suwalczanie Czytają Dzieciom w ramach obchodów Roku Marii Konopnickiej	maj
„Koncert Młodych Talentów” w wykonaniu Suwalskiej Orkiestry Kameralnej „Camerata dell’Arte”	maj
Koncert Młodych Talentów Świetlik	maj
Koncert „Musical dla Dzieci” w wykonaniu Suwalskiej Orkiestry Kameralnej „Camerata dell’Arte”	czerwiec
Międzynarodowy Festiwal Teatrów Dzieci i Młodzieży „Wigraszek”	czerwiec
Niedzielne Poranki Teatralne	cykliczne
Suwalski Maraton Szantowy	sierpień
Teatr Akcje	sierpień

Wizualizacja:

Wizualizacja imprez według indywidualnych wzorców, na materiałach promocyjnych umieszczanie logo „Od młodzieży świat zależy”.

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorzędy Elku, Gołdapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – organizacja i promocja imprez kulturalnych dla dzieci i młodzieży, powiększenie bazy noclegowej, rozbudowa infrastruktury

sportowo – rekreacyjnej, polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru, opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów, stworzenie strony internetowej, opracowanie gry internetowej, wydanie materiałów informacyjnych, uzgodnienie i wprowadzenie wspólnego kalendarza imprez, powołanie do życia ciała koordynującego, badania ruchu turystycznego, szkolenia dotyczące wspólnych produktów, przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, szkolenia dla pracowników lokalnej administracji samorządowej, stworzenie sieci punktów informacji turystycznej finansowanie rozwoju produktu.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Gołdapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Placówki kulturalne i sportowe, szkoły i uczelnie wyższe, właściciele firm zaangażowanych we współpracę ze szkołami, organizacje młodzieżowe itp. – wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne, organizacja sponsoringu, udostępnianie obiektów noclegowych, organizacja imprez.

Niezbędne nakłady finansowe:

- Prognozowane nakłady 0,5 mln zł

Czas wprowadzenia na rynek

- 2011 rok

Rynek docelowy:

- turystyka poznawcza, turystyka edukacyjna, turystyka weekendowa.

Oferta turystyczna:

- Oferta dla turystów indywidualnych (także jako uzupełnienie dla innych produktów):
 - o niezapomniane przeżycia,
 - o uczestnictwo w wybranych imprezach kulturalnych,
 - o noclegi w hotelach, pensjonatach i na polach biwakowych w obrębie miast,
 - o możliwość wykupienia na miejscu zintegrowanego karnetu na imprezy płatne w danym mieście,

- własny transport lub możliwość wynajmu busów na trasie między miastami,
 - informator na temat rozkładu imprez,
 - zakup pamiątek,
 - wyżywienie we własnym zakresie w rekomendowanych restauracjach.
- Oferta specjalna dla wycieczek młodzieży szkolnej (wycieczki 1 – 2 dniowe):
- noclegi w schroniskach młodzieżowych, internatach, zaadaptowanych pomieszczeniach szkolnych, świetlicach (obniżony koszt noclegu),
 - uczestnictwo opiekunów i wychowawców,
 - transport autokarowy,
 - kompleksowe wyżywienie na zasadach cateringu lub w stołówkach.

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
internetowa	X					
telewizyjna						
prasowa	X					
radiowa	X					
billboard	X					
mobilna	X					
zewnątrzna	X					
ambientowa						
Public relations						
Konferencje prasowe	X					
Publikacje	X					
Wycieczki dla dziennikarzy						
Lobbing	X					
Seminaria konferencje						
Relacje prasowe	X					
Relacje internetowe	X					
Sponsoring	X					
Działalność charytatywna	X					
Promocja sprzedaży						
konsumencka	X					
handlowa	X					
dla personelu sprzedażowego	X					

biznesowa	X					
Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa	X					
Telemarketing						
Marketing telewizyjny						
Marketing online	X					
Akwizycja						

K. Czas zastygły w kamieniu

Idea:

Dwory, pałace, zamki są pozostałościami po władcach tej krainy. Jak wyglądało ich codzienne życie? Czy byli szczęśliwi? Jakie mieli pragnienia, pomysły czy pasje? Echa ich życia zaklęte w murach można przywołać, wyobrazić huczne bale, polowania, uczyty, a na koniec przypomnieć sobie o przemijaniu.

Logo:

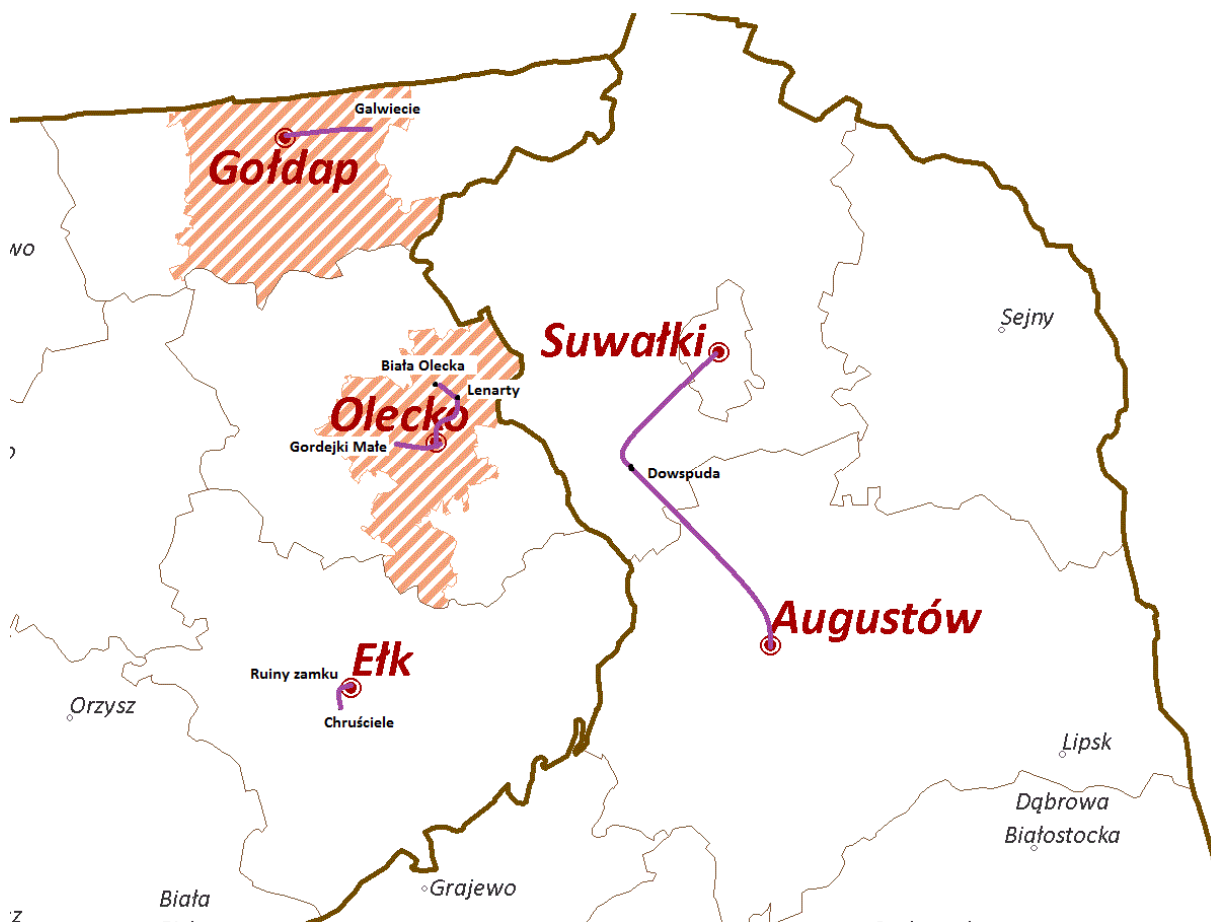

Uzasadnienie wyboru:

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury,

w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Produkt „Czas zastygły w kamieniu” wykorzystuje unikalną tkankę zabytków dworsko - pałacowych obszaru EGO SA oraz istniejące szlaki turystyczne, co oznacza niższe nakłady na jego wdrożenie.

Przebieg szlaków

Szlaki tworzące produkt (projekt)

Nazwa	Rodzaj szlaku	Trasa	Uwagi
Elk - Chruściele	Szlak pieszy	Elk - Chruściele	Długość: 3 km Czas: 2 godz.
Augustów - Suwałki	Szlak pieszy	Augustów – Dowspuda - Suwałki	Długość: 40 km Czas: 9-10 godz.
Gordejki Małe – Biała Olecka	Szlak pieszy	Gordejki Małe – Olecko – Lenarty – Biała Olecka	Długość: 15 km Czas: 3-4 godz.
Gołdap - Galwiecie	Szlak pieszy	Gołdap - Galwiecie	Długość: 10 km Czas: 3-4 godz.

Elementy szlaku tworzące produkt:

Nazwa	Lokalizacja
Ruiny zamku Krzyżackiego	wyspa na Jeziorze Ełckim
Zespół Pałacowo – Parkowy z Folwarkiem	Biała Olecka k. Olecka
Zespół Dworsko – Parkowy (dwór, spichlerz)	Gordejki Małe k. Olecka
Park Dworski wraz z przyległymi terenami zabudowy gospodarczej i mieszkalnej	Lenarty k. Olecka
zespół pałacowy XIX/XX wiek	Galwecie k. Gołdapi
Ruiny Pałacu Paca	Dowspuda k. Suwałk
Dworek gen. Ignacego Prądzyńskiego	Augustów

Atrybuty i infrastruktura na szlaku:

Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące – umieszczone widocznych miejscach, z informacją o historii budowli, zdjęciami, rycinami.

Wystrój wnętrz – stylizowane pomieszczenia, meble z epoki.

Zagospodarowanie otoczenia – urządzenie przejść, ścieżek, ławek, usunięcie zarośli.

Usługi gastronomiczne – urządzenie lokalu gastronomicznego, restauracji, klubu, w obrębie budowli lub ruin.

Pole golfowe – wykorzystanie parku pałacowego, lub innych elementów przyrodniczych do urządzenia pola golfowego.

Przewodnik – zwiedzanie w oparciu o informacje przewodników.

Miejscowość	Atrybuty
Ełk	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Wystrój wnętrz; Zagospodarowanie otoczenia; Usługi gastronomiczne; Przewodnik
Chruściele	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Zagospodarowanie otoczenia; Usługi gastronomiczne; Pole golfowe (projekt);
Olecko	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Zagospodarowanie otoczenia; Usługi gastronomiczne;
Gordejki Małe	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Wystrój wnętrz; Zagospodarowanie otoczenia; Usługi gastronomiczne; Przewodnik
Lenarty	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Wystrój wnętrz; Zagospodarowanie otoczenia; Usługi gastronomiczne; Przewodnik
Biała Olecka	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Wystrój wnętrz; Zagospodarowanie otoczenia; Usługi gastronomiczne; Przewodnik

Dowspuda	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Wystrój wnętrz; Zagospodarowanie otoczenia; Usługi gastronomiczne; Przewodnik
Suwałki	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Zagospodarowanie otoczenia; Usługi gastronomiczne;
Augustów	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Wystrój wnętrz; Zagospodarowanie otoczenia; Usługi gastronomiczne; Pole golfowe (projekt); Przewodnik
Galwecie	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Wystrój wnętrz; Zagospodarowanie otoczenia; Usługi gastronomiczne; Przewodnik
Gołdap	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Zagospodarowanie otoczenia; Usługi gastronomiczne;

Wizualizacja:

Tablice w kolorze ceglastym, litery jasne stylizowane na gotyckie. Wykorzystanie stylizacji kamiennej, brukowej, meble drewniane z epoki. Mogą pojawiać się osoby w strojach z epoki, stare narzędzia gospodarcze.

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorzędy Elku, Gołdapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – oznakowanie szlaków, stworzenie tras ścieżek rowerowych, zagospodarowanie miejsc oraz uzgodnienie zasad ich funkcjonowania z właścicielami obiektów, uporządkowanie przestrzeni wokół obiektów i miejsc na szlakach, polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru, opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów, powołanie do życia ciała koordynującego, stworzenie sieci punktów, informacji turystycznej, badania ruchu turystycznego, szkolenia dotyczące wspólnych produktów, przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, szkolenia dla pracowników lokalnej administracji samorządowej, stworzenie strony internetowej, opracowanie gry internetowej,

wydanie materiałów informacyjnych, reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, finansowanie rozwoju produktu.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Goldapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Właściciele obiektów zabytkowych, noclegowych i gastronomicznych, nadleśnictwa itp. – przygotowanie obiektów dla turystów (renowacja i zagospodarowanie), wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Niezbędne nakłady finansowe:

- Prognozowane nakłady 0,5 mln zł

Czas wprowadzenia na rynek

- 2013 rok

Rynek docelowy:

- turystyka poznawcza, turystyka aktywna, turystyka edukacyjna, turystyka weekendowa.

Oferta turystyczna:

- Oferta dla turystów zainteresowanych dziejami dawnych właścicieli ziemskich bez konieczności spędzania nocy w terenie, w tym grupy zorganizowane:
 - o zabudowa pałacowa i zamkowa,
 - o zwiedzanie wnętrza i otoczenia obiektów,
 - o wyjątkowe krajobrazy,
 - o jednodniowe wycieczki piesze,
 - o jednodniowe wycieczki rowerowe,
 - o możliwość gry w golfa,
 - o wynajem rowerów,
 - o możliwość skorzystania z przewodnika,
 - o przewóz na wyznaczone miejsce i odbiór z określonego celu autokarem lub busem,

- posiłek we własnym zakresie lub możliwość cateringu za dodatkową opłatą,
 - pamiątki ze szlaku,
 - ognisko na zakończenie, pieczona kiełbasa, kartofle, możliwość organizacji grilla,
 - w okresie zimowym organizacja kuligów z ogniskiem,
 - za dodatkową opłatą możliwość organizacji polowań na zwierza,
 - noclegi – hotele, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne, w zaadoptowanych do tego celu pomieszczeniach historycznych budowli.
- Oferta dla miłośników aktywnego spędzania czasu, gotowych na dłuższą przygodę na szlaku historycznych budowli pałacowych i zamkowych, dla turystów podróżujących indywidualnie:
- zabudowa pałacowa i zamkowa,
 - zwiedzanie wnętrza i otoczenia obiektów,
 - możliwość dowolnego kształtowania własnych wędrówek, dotarcie do większości interesujących miejsc,
 - wyjątkowe krajobrazy,
 - kilkudniowe wycieczki piesze,
 - kilkudniowe wycieczki rowerowe,
 - możliwość nabycia mapy i przewodnika książkowego
 - za opłatą możliwość wypożyczenia i skorzystania z urządzeń mapy GPS
 - wynajem sprzętu rowerowego, namiotów,
 - oznaczone szlaki,
 - noclegi pod namiotem na terenie obiektów na wyznaczonych polach namiotowych lub na terenie gospodarstw agroturystycznych,
 - aprowizacja we własnym zakresie, możliwość cateringu.

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
internetowa	X					
telewizyjna						
prasowa	X					
radiowa	X					
billboard	X					
mobilna	X					
zewnętrzna	X					
ambientowa						
Public relations						
Konferencje prasowe						
Publikacje	X					
Wycieczki dla dziennikarzy						
Lobbing	X					
Seminaria konferencje						
Relacje prasowe						
Relacje internetowe	X					
Sponsoring						
Działalność charytatywna						
Promocja sprzedaży						
konsumencka	X					
handlowa	X					
dla personelu sprzedażowego	X					
biznesowa	X					
Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa	X					
Telemarketing						
Marketing telewizyjny						
Marketing online	X					
Akwizycja						

L. Wiara oczami duszy

Idea:

Świątynie, pomniki wiary, są najważniejszymi budowlami w danych społecznościach. Ich budowa nie rzadko kosztowała wiele wyrzeczeń i staje się swoistą ofiarą. Ich historia była często burzliwa. Kim byli ich fundatorzy, kto je projektował, ile lat trwała budowa?

W kościołach, bożnicach, synagogach i meczetach ludzie modlą się do Boga, ale również skrywają swoje tajemnice, które kiedyś może uda się poznać.

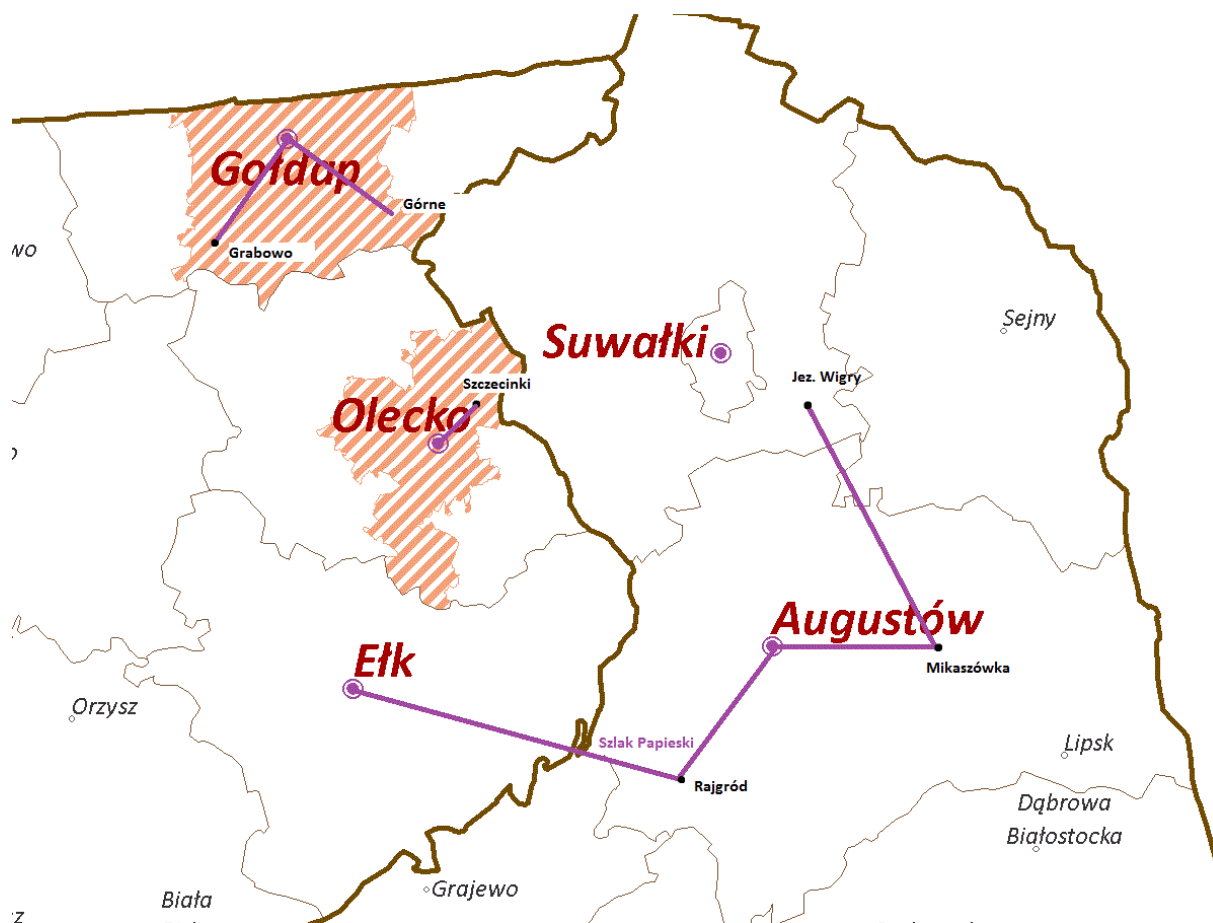
Logo:

Uzasadnienie wyboru:

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury, w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Produkt Wiara oczami duszy, wykorzystuje istniejące zbytki sakralne obszaru EGO SA oraz unikalną koegzystencję wyznań różnych obrządków.

Przebieg szlaków

Szlaki tworzące produkt (projekt)

Nazwa	Rodzaj szlaku	Trasa	Uwagi
Szlak Papieski	Szlak wodny	Ełk – Rajgród – Augustów – Mikaszówka – Jez. Wigry	Długość: 100 km Czas: 3-4 dni
Olecko - Szczecinki	Szlak pieszy	Olecko – Szczecinki	Długość: 10 km Czas: 3 godz.
Ełk	Szlak pieszy miejski	-	Długość: 5 km Czas: 2 godz.
Gołdap	Szlak pieszy miejski	-	Długość: 5 km Czas: 2 godz.
Olecko	Szlak pieszy miejski	-	Długość: 5 km Czas: 2 godz.
Suwałki	Szlak pieszy miejski	-	Długość: 5 km Czas: 2 godz.

Augustów	Szlak pieszy miejski	-	Długość: 5 km Czas: 2 godz.
Grabowo - Górne	Szlak pieszy	Grabowo – Gołdap – Górne	Długość: 30 km Czas: 7-8 godz.

Elementy szlaku tworzące produkt:

Ełk

Nazwa	Adres
Kościół Katedralny p.w. Św. Wojciecha	ul. Kościuszki 16
Kościół p.w. Najświętszego Serca Jezusowego (Dawny Ewangelicki)	ul. Armii Krajowej 2
Szlak Jana Pawła II	Szlak kajakowy

Olecko

Nazwa	Adres
Kościół Parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego	ul. Zamkowa
Kościół Ewangelicki z Pastorówką	Szczecinki

Augustów

Nazwa	Adres
Bazylika Mniejsza p.w. Najświętszego Serca Jezusa pocz. XX w.	ul. 3 Maja 10
cerkiew z końca XIX w., obecnie Kościół Rzymsko - Katolicki p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej	Al. Wyszyńskiego
Sanktuarium w Studzienicznej	Studzieniczna

Gołdap

Nazwa	Adres
kościół parafialny pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny Matki Kościoła (początek XVI w.)	ul. Żeromskiego 2
kościół parafialny św. Leona (neogotyck)	ul. Krzywa 4
ruiny późnogotyckiego kościoła parafialnego z VII wieku	Górne
neogotycki Kościół z końca XVI wieku	Grabowo

Suwałki

Nazwa	Adres
kościół par. p.w. św. Aleksandra	
cerkiew, ob. kościół rzym.-kat. par. p.w. Najśw. Serca Jezusa	ul. Mickiewicza
cerkiew, ob. kościół rzym.-kat. par. św. Piotra i Pawła	ul. Wojska Polskiego
kościół ewangelicki p.w. św. Trójcy	ul. Kościuszki
cerkiew cm., ob. paraf	ul. Zarzecze 6
„Kaziuk Suwalski” (w marcu)	
Odpust w Wigrach	
Pielgrzymki: Suwałki - Wilna, Suwałki - Żyliny	
molenny Starobrzędowców	Suwałki, Wodзилki

Atrybuty i infrastruktura na szlaku:

Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące – umieszczone widocznych miejscach, z informacją o historii budowli ze zdjęciami, rycinami.

Przewodnik – zwiedzanie w oparciu o informacje przewodników

Sklep z pamiątkami – możliwość zakupu pamiątek związanych z danym kościołem

Wejście na wieżę dzwonnicy – obserwacja panoramy miasta z wieży kościoła

Koncerty organowe – prezentacja możliwości muzycznych organów, organizowane ad hoc lub jako cykl organowy.

Miejscowość	Atrybuty
Ełk	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Przewodnik; Sklep z pamiątkami; Wejście na wieżę dzwonnicy;
Gołdap	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Przewodnik; Przewodnik; Sklep z pamiątkami; Wejście na wieżę dzwonnicy;
Olecko	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Przewodnik; Przewodnik; Sklep z pamiątkami; Wejście na wieżę dzwonnicy;
Suwałki	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Przewodnik; Przewodnik; Sklep z pamiątkami; Wejście na wieżę dzwonnicy;
Augustów	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Przewodnik; Przewodnik; Sklep z pamiątkami; Wejście na wieżę dzwonnicy;
Grabowo	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Przewodnik; Przewodnik; Sklep z pamiątkami; Wejście na wieżę dzwonnicy;
Górne	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Przewodnik; Przewodnik; Sklep z pamiątkami;
Szczecinki	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Przewodnik; Przewodnik; Sklep z pamiątkami; Wejście na wieżę dzwonnicy;

Rajgród	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące;
Mikaszówka	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące;
Wigry	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące;

Wizualizacja:

Tablice brązowe. Napisy stylizowane gotykiem.

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorządy Elku, Gołdapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – oznakowanie szlaków, stworzenie tras ścieżek rowerowych, zagospodarowanie miejsc i uzgodnienie zasad funkcjonowania z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych, pomoc w utrzymaniu obiektów, uporządkowanie przestrzeni wokół obiektów i miejsc na szlakach, polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru, opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów, powołanie do życia ciała koordynującego, stworzenie sieci punktów, informacji turystycznej, badania ruchu turystycznego, szkolenia dotyczące wspólnych produktów, przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, wydanie materiałów informacyjnych, reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, finansowanie rozwoju produktu.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Gołdapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Przedstawiciele kościołów i związków wyznaniowych, zarządcy obiektów sakralnych, zarządcy szlaków itp. – wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne, udostępnianie i organizacja zwiedzania obiektów, przygotowanie materiałów informacyjnych, współpraca w zakresie rozwoju produktu z samorządem.

Niezbędne nakłady finansowe:

- Prognozowane nakłady 0,1 mln zł

Czas wprowadzenia na rynek

- 2012 rok

Rynek docelowy:

- turystyka poznawcza, turystyka aktywna, turystyka edukacyjna, turystyka weekendowa.

Oferta turystyczna:

- Oferta dla turystów zainteresowanych poznaniem budowli sakralnych, kościołów i świątyń różnych wyznań, dla grup zorganizowanych:
 - o prezentacja architektury obiektów sakralnych,
 - o poznanie historii obiektów,
 - o tematyczne wystawy i prezentacje na terenie niektórych obiektów,
 - o koncerty organowe,
 - o jednodniowe wycieczki piesze,
 - o jednodniowe wycieczki rowerowe,
 - o uczestnictwo w imprezach o tematyce historyczno – kulturalnej,
 - o wynajem rowerów,
 - o możliwość skorzystania z przewodnika,
 - o przewóz na wyznaczone miejsce i odbiór z określonego celu autokarem lub busem,
 - o posiłek we własnym zakresie lub możliwość cateringu za dodatkową opłatą,
 - o pamiątki ze szlaku,
 - o noclegi hotele, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne.
- Oferta dla miłośników aktywnego spędzania czasu, interesujących się tematyką historii sztuki, religii, pragnących poznać obiekty sakralne obszaru EGO SA, dla turystów podróżujących indywidualnie:

- możliwość dowolnego kształtowania własnych wędrówek, dotarcie do większości interesujących miejsc,
- prezentacja architektury obiektów sakralnych,
- poznanie historii obiektów,
- tematyczne wystawy i prezentacje na terenie niektórych obiektów,
- koncerty organowe,
- kilkudniowe wycieczki piesze,
- kilkudniowe wycieczki rowerowe,
- możliwość nabycia mapy i przewodnika książkowego
- za opłatą możliwość wypożyczenia i skorzystania z urządzeń mapy GPS
- oznaczone szlaki,
- noclegi w pensjonatach, pod namiotem na wyznaczonych polach namiotowych, na terenie gospodarstw agroturystycznych lub na terenie domów parafialnych,
- aprowizacja we własnym zakresie, możliwość cateringu.

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
internetowa	X					
telewizyjna						
prasowa	X					
radiowa	X					
billboard	X					
mobilna	X					
zewnętrzna	X					
ambientowa						
Public relations						
Konferencje prasowe						
Publikacje	X					
Wycieczki dla dziennikarzy						
Lobbing	X					
Seminaria konferencje						
Relacje prasowe						
Relacje internetowe	X					
Sponsoring						
Działalność charytatywna						

Promocja sprzedaży						
konsumencka	X					
handlowa	X					
dla personelu sprzedażowego	X					
biznesowa	X					
Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa	X					
Telemarketing						
Marketing telewizyjny						
Marketing online	X					
Akwizycja						

M. Przewodnik po krainie pięciu zmysłów

Idea:

Rozpowszechnianie wiedzy na temat obszaru EGO S.A., przy wykorzystaniu nowoczesnych narzędzi komunikacji. Ma zachęcać do podjęcia podróży i odwiedzenia obszaru.

Logo:

Uzasadnienie wyboru:

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury, w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Produkt „Przewodnik po Krainie Pięciu Zmysłów” wykorzystuje możliwości nowoczesnej techniki informacyjnej do zrealizowania koncepcji kompleksowego źródła informacji na temat obszaru EGO SA, połączonego z atrakcyjną formą przekazu, zwłaszcza dla młodszego odbiorcy.

Elementy tworzące produkt:

- Baza wiedzy o EGO SA
- Portal internetowy
- Gry internetowe
- Wirtualna wycieczka po EGO SA
- Galeria zdjęć.

Przewodnik wirtualny (PW) powinien spełniać następujące wymagania funkcjonalne:

- PW powinien zawierać podstawowe informacje na temat atrakcji turystycznych z uwzględnieniem wizualizacji na mapie oraz galerii zdjęć,
- PW powinien dawać możliwość odbycia wirtualnej wycieczki po wybranych produktach turystycznych (w tym celu należy przygotować symulację wycieczki 3D),
- PW powinien zawierać wszelkie dane teledadresowe muzeów, zabytków itp. oraz godziny ich otwarcia,
- PW powinien zawierać dane miast oraz gmin wchodzących w skład EGO SA,
- PW powinien być przejrzysty i intuicyjny oraz powinien zawierać instrukcję poruszania się po PW.

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorządy Elku, Goldapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – stworzenie sieci punktów, informacji turystycznej, stworzenie strony internetowej, opracowanie gry internetowej, wydanie materiałów informacyjnych, reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, finansowanie rozwoju produktu, utworzenie punktów hot-spot.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Goldapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Niezbędne nakłady finansowe:

- Prognozowane nakłady 0,2 mln zł

Czas wprowadzenia na rynek

- 2012 rok

Rynek docelowy:

- Wszystkie segmenty

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
internetowa	X					
telewizyjna						
prasowa	X					
radiowa	X					
billboard						
mobilna						
zewnętrzna						
ambientowa						
Public relations						
Konferencje prasowe						
Publikacje	X					
Wycieczki dla dziennikarzy						
Lobbing	X					

Seminaria konferencje						
Relacje prasowe						
Relacje internetowe	X					
Sponsoring						
Działalność charytatywna						
Promocja sprzedaży						
konsumencka	X					
handlowa	X					
dla personelu sprzedażowego	X					
biznesowa	X					
Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa						
Telemarketing						
Marketing telewizyjny						
Marketing online	X					
Akwizycja						

N. Magia północy

Idea:

Obszar EGO SA tworzy pięć miast. Ich niezwykle walory turystyczne pomoże skutecznie rozpowszechnić szlak rowerowy o charakterze pętli, łączący te miasta. Jest to nie tylko najlepszy sposób na poznanie miast i ich otoczenia, ale również symbol ich współpracy i wysiłku, scalający obszar EGO SA. Pozwoli on przeniknąć turystom do tej magicznej krainy północy.

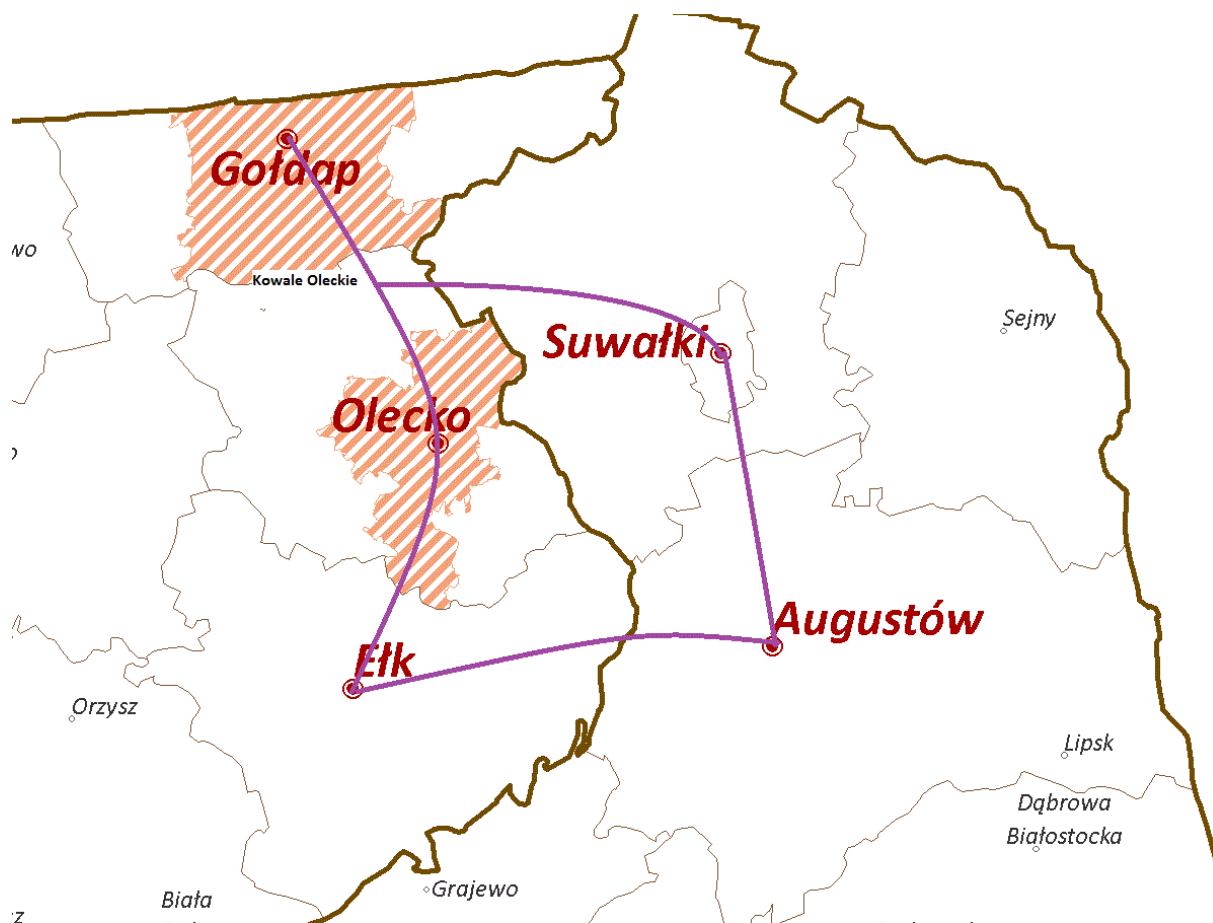
Logo:

Uzasadnienie wyboru:

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury, w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Produkt „Magia Północy” wykorzystuje unikalną przyrodę obszaru EGO SA oraz pomysł powstania głównego szlaku rowerowego łączącego miasta obszaru oraz istniejące szlaki turystyczne. Ma to na celu zwiększenie integralności obszaru i usprawnienie komunikacji dla turystów.

Przebieg szlaków

Szlak rowerowy (pętla rowerowa) - mapa:

Szlak powinien przebiegać wzdłuż dróg krajowych łączących miasta EGO SA. Powinien mieć formę ścieżki rowerowej asfaltowej, do sprawnego poruszania się rowerem. Obiektami na szlaku będą zadaszone wiaty mające na celu ochronę korzystających ze szlaku przed niekorzystnymi warunkami pogodowymi. Podstawową funkcją szlaku jest zintegrowanie obszaru EGO SA oraz umożliwienie korzystania z pozostałych wspólnych produktów krajoznawczych.

- Ełk – Olecko – Gołdap – wzdłuż drogi krajowej 65,
- Gołdap – Suwałki wzdłuż drogi wojewódzkiej 652,
- Suwałki – Augustów wzdłuż drogi krajowa E67,
- Augustów – Ełk wzdłuż drogi krajowej 16,
- Długość trasy: 182,5 km,
- Czas (rower): 1-2 dni.

Atrybuty i infrastruktura na szlaku:

Szlak – nawierzchnia z kostki lub asfaltowa

Ławki i wiaty – dostępne w odstępach kilkunasto kilometrowych miejsc na odpoczynek i relaks

Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące – umieszczone widocznych miejscach, z informacją o miejscu.

Gospody – miejsca w których można zjeść zakupiony posiłek i przenocować

Pola biwakowe – urządzone z infrastrukturą, miejsce na ognisko, miejsce na odpady, toaleta, stojak na rowery, mogą być płatne i strzeżone w sezonie

Atrakcje przyrodnicze:

Jezioro Haleckie, Jezioro Straduńskie, Jezioro Przytułskie, Jezioro Zdrężno, Jezioro Olecko Wielkie, Jezioro Sedraneckie, Jezioro Głębokie, Jezioro Mieruńskie Wielkie, Jezioro Kamienne, Jezioro Białe Filipowskie, Jezioro Jemieliste, Jezioro Ozewo i Okmin, Jezioro Selmet Wielki, Jezioro Necko, Jezioro Białe, Jezioro Sajno.

Miejscowość	Atrybuty
Kowale Oleckie	Szlak; Ławki i wiaty; Gospody; Pola biwakowe
Ełk	Szlak; Ławki i wiaty; Gospody; Pola biwakowe
Gołdap	Szlak; Ławki i wiaty; Gospody; Pola biwakowe
Olecko	Szlak; Ławki i wiaty; Gospody; Pola biwakowe
Suwałki	Szlak; Ławki i wiaty; Gospody; Pola biwakowe
Augustów	Szlak; Ławki i wiaty; Gospody; Pola biwakowe

Wizualizacja:

Tabliczka wielokolorowa, o ciepłym zabarwieniu. Napisy jasne.

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorządy Elku, Gołdapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – współpraca z Generalną Dyrekcją Dróg Krajowych i Autostrad w zakresie projektu, budowy i utrzymania szlaku rowerowego, oznakowanie szlaku, stworzenie trasy rowerowej asfaltowej, zagospodarowanie miejsc, polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru, opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów, powołanie do życia ciała koordynującego, stworzenie sieci punktów, informacji turystycznej, badania ruchu turystycznego, szkolenia dotyczące wspólnych produktów, przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, szkolenia dla pracowników lokalnej administracji samorządowej, stworzenie strony internetowej, opracowanie gry internetowej, wydanie materiałów informacyjnych, reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, finansowanie rozwoju produktu.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Gołdapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, właściciele gruntów prywatnych, nadleśnictwa, itp. – współpraca z samorządami EGO SA w zakresie projektu, budowy i utrzymania trasy rowerowej, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Niezbędne nakłady finansowe:

- Prognozowane nakłady 20 mln zł

Czas wprowadzenia na rynek

- 2015 rok

Rynek docelowy:

- turystyka poznawcza, turystyka aktywna, turystyka edukacyjna, turystyka weekendowa.

Oferta turystyczna:

- Oferta dla grup zorganizowanych:
 - o przejazd rowerami do miast korzystając ze szlaku rowerowego łączącego miasta EGO SA,
 - o noclegi w hotelach i pensjonatach na terenie miast (opcja długa 5 do 14 dni – noclegi w każdym z pięciu miast lub noclegi w jednym mieście połączone z wyjazdami do każdego z pięciu miast; opcja krótka 2 do 4 dni –noclegi w dwóch wybranych miastach lub noclegi w jednym mieście połączone z wyjazdami),
 - o zintegrowany karnet do muzeów, teatrów, parków wodnych, i innych atrakcji na terenie pięciu miast, na określony czas,
 - o uczestnictwo przewodnika oraz rezydentów wycieczek,
 - o możliwość wypożyczenia rowerów, sprzętu do korzystania z pływalni i kortów, za dodatkową opłatą lub wliczone do karnetu,
 - o wyżywienie all inclusive lub w określonym przez oferenta zakresie,
 - o możliwość elastycznego planowania programu wycieczki,
 - o transport autokarowy z miejsca rozpoczęcia i zakończenia wycieczki rowerowej,
 - o foldery informacyjne na temat możliwych atrakcji,
 - o zakup pamiątek.
- Oferta dla turystów indywidualnych:
 - o noclegi w hotelach i pensjonatach na terenie miast oraz w trasie w gospodarstwach agroturystycznych, lub specjalnych miejscach biwakowych,
 - o możliwość wykupienia na miejscu zintegrowanego karnetu do muzeów, teatrów, parków wodnych, i innych atrakcji na terenie pięciu miast, na określony czas,
 - o własny transport rowerowy lub możliwość wypożyczenia roweru
 - o informator na temat atrakcji kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych na terenie miast i szlaku,
 - o wyżywienie we własnym zakresie w rekomendowanych restauracjach z jadłem regionalnym,
 - o możliwość skorzystania z wypożyczalni sprzętu wodnego, rekreacyjnego,

- uczestnictwo w imprezach kulturalno rekreacyjnych, realizowanych w terminie wyjazdu na terenie miast (opcja przy nabyciu karnetu).

- Oferta dla młodzieży szkolnej:

- noclegi w schroniskach młodzieżowych, internatach, zaadaptowanych pomieszczeniach szkolnych, świetlicach (obniżony koszt noclegu),
- zbiorcze karnety ze zniżką szkolną,
- uczestnictwo opiekunów i wychowawców,
- transport autokarowy z miejsca rozpoczęcia i zakończenia rajdu rowerowego,
- uczestnictwo przewodnika,
- kompleksowe wyżywienie na zasadach cateringu lub w stołówkach.

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
internetowa	X					
telewizyjna	X					
prasowa	X					
radiowa	X					
billboard	X					
mobilna	X					
zewnętrzna	X					
ambientowa						
Public relations						
Konferencje prasowe						
Publikacje	X					
Wycieczki dla dziennikarzy	X					
Lobbing	X					
Seminaria konferencje	X					
Relacje prasowe						
Relacje internetowe	X					
Sponsoring						
Działalność charytatywna						
Promocja sprzedaży						
konsumencka	X					
handlowa	X					
dla personelu sprzedażowego	X					
biznesowa	X					

Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa	X					
Telemarketing						
Marketing telewizyjny						
Marketing online	X					
Akwizycja						

O. Potwora z jeziora

Idea:

Każde z miast posiada dostęp do pięknych jezior. Zatem są one idealnym miejscem dla wędkarzy. Co by było gdyby połączyć hobby z rywalizacją o naprawdę duże pieniądze. Konkursy na złowienie największej ryby nie są czymś szczególnym, ale tym razem chodzi o to aby złapać prawdziwą potworę z jeziora, do czego zmotywować ma nagroda.

Logo:

Uzasadnienie wyboru:

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość

wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury, w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Produkt „Potwora z jeziora” wykorzystuje unikalną położenie obszaru EGO SA w sąsiedztwie jezior, co stwarza możliwość realizacji bardzo atrakcyjnych produktów turystycznych w tym opartych na koncepcji konkursu. Produkt ten ma za zadanie przyciągać cyklicznie do obszaru EGO SA znaczą liczbę hobbystów wędkarstwa.

Elementy tworzące produkt:

Cykliczny zlot zapaleńców wędkarstwa, konkurs o jedną główną nagrodę pieniężną ufundowaną przez pięć miast (wartość do 5 tys. zł) za złapanie największej ryby. Zawody trwają równolegle we wszystkich miastach, w trakcie letniego weekendu. Wyniki ogłaszane w niedzielne popołudnie. W czasie zawodów piknik wędkarski, występy kulturalne, gastronomia.

Lokalizacja: Jeziora Elckie, Olecko Wielkie, Gołdap, Krzywe, Okmin, Jemieliste, Necko.

Zawody: rejestracja, wyznaczone miejsca, czas trwania od 6.00 do 14.00

Warunki: własny sprzęt wędkarski, własna przynęta, połowy z brzegu, ważenie i mierzenie w godzinie od 14.00 do 16.00, ogłoszenie wyników 17.00. Nagroda główna i nagrody za największe lokalne połowy.

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorzady Elku, Gołdapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – organizacja zawodów wędkarskich, fundowanie nagród, powiększenie bazy noclegowej, rozbudowa infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru, opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów, stworzenie strony internetowej, opracowanie gry internetowej, wydanie materiałów informacyjnych, uzgodnienie i wprowadzenie wspólnego kalendarza imprez, powołanie do życia ciała koordynującego, badania ruchu turystycznego, szkolenia dotyczące wspólnych produktów, przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, szkolenia dla

pracowników lokalnej administracji samorządowej, stworzenie sieci punktów informacji turystycznej finansowanie rozwoju produktu.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Goldapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Zarządcy jezior, właściciele obiektów gastronomicznych, noclegowych i rekreacyjnych umiejscowionych w pobliżu jeziora, instytucje kulturalne, firmy sponsorujące, producenci sprzętu wędkarskiego, gospodarstwa hodowli ryb itp. – współorganizacja imprezy, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne, sponsoring imprezy, profesjonalna ocena efektów połowów, dostarczanie usług gastronomicznych na teren imprezy, promocja imprezy, zapewnienie oprawy imprez kulturalnych.

Niezbędne nakłady finansowe:

- Prognozowane nakłady 0,2 mln zł

Czas wprowadzenia na rynek

- 2012 rok

Rynek docelowy:

- turystyka weekendowa, turystyka aktywna.

Oferta turystyczna:

- Oferta dla grup zorganizowanych i turystów indywidualnych (także jako uzupełnienie dla innych produktów):
 - o niezapomniane emocje w rywalizacji,
 - o uczestnictwo w konkursie na złowienie największej ryby (opłata rejestracyjna),
 - o wysoka wygrana,
 - o możliwość uczestnictwa w imprezach okolicznościowych na terenie wybranych miast obszaru EGO SA,
 - o noclegi w hotelach i pensjonatach na terenie miast (2 do 4 dni),
 - o możliwość zakupu sprzętu wędkarskiego i akcesoriów,

- o wyżywienie all inclusive lub w określonym przez oferenta zakresie, w opcji indywidualnej we własnym zakresie,
- o transport autokarowy, busami lub własny,
- o foldery informacyjne na temat możliwych atrakcji,
- o zakup pamiątek.

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
internetowa	X					
telewizyjna						
prasowa	X					
radiowa	X					
billboard	X					
mobilna	X					
zewnętrzna	X					
ambientowa						
Public relations						
Konferencje prasowe	X					
Publikacje	X					
Wycieczki dla dziennikarzy						
Lobbing	X					
Seminaria konferencje						
Relacje prasowe	X					
Relacje internetowe	X					
Sponsoring	X					
Działalność charytatywna						
Promocja sprzedaży						
konsumencka	X					
handlowa	X					
dla personelu sprzedażowego	X					
biznesowa	X					
Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa	X					
Telemarketing						
Marketing telewizyjny	X					

Marketing online	X					
Akwizycja						

P. Dorównać bocianom

Idea:

Obszar EGO SA, szczyci się piękną przyrodą, która z góry wygląda jeszcze piękniej. Szybowanie w przestworzach jest odwiecznym marzeniem człowieka, budzi ekscytację, a w połączeniu z przepięknymi widokami wyzwala wiele emocji. Lot balonem jest pierwszą próbą człowieka dorównania ptakom, ale nie jedyną. „Dorównać bocianom” to cykl imprez związanych z powietrzem, z lotnictwem i pięknem przyrody w tle.

Logo:

Uzasadnienie wyboru:

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury, w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Produkt „Dorównać bocianom” wykorzystuje unikalną przyrodę obszaru EGO SA oraz jej związek z jednym z żywiołów – powietrzem, co czyni ten produkt bardzo atrakcyjnym.

Elementy tworzące produkt:

- Zawody balonowe w Elku.
- Zawody latawców w Suwałkach.
- Pokazy modeli swobodnie latających – OSiR Suwałki.
- Pokazy lotów modeli samolotów bezzałogowych w Augustowie.
- Skoki na spadochronie w Olecku.
- Loty na paralotniach w Gołdapi.
- Wycieczkowe przeloty samolotami.

Atrybuty i infrastruktura:

- Lądowiska polowe – oczyszczone fragmenty łąk, ściernisk.
- Możliwość zrobienia pamiątkowego zdjęcia
- Loty realizowane są cyklicznie weekendowo, płatne.
- Na lądowisku punkty gastronomiczne.
- Równoległa realizacja lotów w pięciu miastach.
- Stoiska z pamiątkami.
- Punkty pierwszej pomocy medycznej

Miejscowość	Atrybuty
Elk	Możliwość zrobienia pamiątkowego zdjęcia; Punkty pierwszej pomocy medycznej; Stoiska z pamiątkami;
Gołdap	Możliwość zrobienia pamiątkowego zdjęcia; Punkty pierwszej pomocy medycznej; Stoiska z pamiątkami;
Olecko	Możliwość zrobienia pamiątkowego zdjęcia; Punkty pierwszej pomocy medycznej; Stoiska z pamiątkami;
Suwałki	Możliwość zrobienia pamiątkowego zdjęcia; Punkty pierwszej pomocy medycznej; Stoiska z pamiątkami;
Augustów	Możliwość zrobienia pamiątkowego zdjęcia; Punkty pierwszej pomocy medycznej; Stoiska z pamiątkami;

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorządy Elku, Goldapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – powiększenie bazy noclegowej, rozbudowa infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru, opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów, stworzenie strony internetowej, opracowanie gry internetowej, wydanie materiałów informacyjnych, uzgodnienie i wprowadzenie wspólnego kalendarza imprez, powołanie do życia ciała koordynującego, badania ruchu turystycznego, szkolenia dotyczące wspólnych produktów, przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, szkolenia dla pracowników lokalnej administracji samorządowej, stworzenie sieci punktów informacji turystycznej finansowanie rozwoju produktu.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Goldapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Zarządcy obiektów lotniczych, właściciele gruntów, stowarzyszenia miłośników lotnictwa, baloniarstwa, paralotniarstwa i innych, szkoły, kluby pasjonatów modelarstwa, wojsko i instytucje kultury, prywatne firmy itp. – współorganizacja imprezy, zabezpieczenie merytoryczne, przeprowadzanie konkursów, sponsoring, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Niezbędne nakłady finansowe:

- Prognozowane nakłady 2 mln zł

Czas wprowadzenia na rynek:

- 2011 rok

Rynek docelowy:

- turystyka poznawcza, turystyka aktywna, turystyka edukacyjna, turystyka weekendowa.

Oferta turystyczna:

- Oferta dla grup zorganizowanych i turystów indywidualnych (także jako uzupełnienie dla innych produktów):
 - o niezapomniane emocje związane z imprezami lotniczymi,
 - o przeloty widokowe balonami, samolotami, śmigłowcami,
 - o pokazy lotnicze,
 - o konkurs balonowy,
 - o uczestnictwo w konkursie na wykonanie modelu statku powietrznego,
 - o pikniki lotnicze, na terenie wybranych miast obszaru EGO SA,
 - o noclegi w hotelach i pensjonatach na terenie miast (2 do 4 dni),
 - o wyżywienie all inclusive lub w określonym przez oferenta zakresie, w opcji indywidualnej we własnym zakresie,
 - o transport autokarowy, busami lub własny,
 - o foldery informacyjne na temat możliwych atrakcji,
 - o zakup pamiątek.

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
internetowa	X					
telewizyjna						
prasowa	X					
radiowa	X					
billboard	X					
mobilna	X					
zewnętrzna	X					
ambientowa						
Public relations						
Konferencje prasowe						
Publikacje	X					
Wycieczki dla dziennikarzy						

Lobbing	X					
Seminaria konferencje						
Relacje prasowe						
Relacje internetowe	X					
Sponsoring						
Działalność charytatywna						
Promocja sprzedaży						
konsumencka	X					
handlowa	X					
dla personelu sprzedażowego	X					
biznesowa	X					
Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa	X					
Telemarketing						
Marketing telewizyjny						
Marketing online	X					
Akwizycja						

Q. Przetrvanie czyni mistrza

Idea:

Dziki ostępy leśne, nieprzebyte jeziora, wymagająca aura, wszystko to sprawia, że obszar EGO SA jest idealnym terenem dla maniaków sztuki przetrwania. Jeden ze sportów ekstremalnych, survival może być również traktowany amatorsko, jako wyprawy trapersko – harcerskie. Łączy w sobie wiele korzystnych cech, kształtuje charakter i pozwala stać się prawdziwym mężczyzną.

Logo:

Uzasadnienie wyboru:

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury, w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Produkt „Przetrwanie czyni mistrza” wykorzystuje unikalną przyrodę obszaru EGO SA oraz jej dużą różnorodność i dziewiczość. Wymagające dużego zaangażowania warunki obozowania na łonie przyrody sprzyjają realizacji tego produktu.

Elementy tworzące produkt:

Obozy sprawnościowe, biegi na orientację, szkółki survivalu, zawody strzeleckie, konkurs przetrwania, przygotowanie do służby w oddziałach specjalnych, szkółki dla ochroniarzy, spotkania ze znanymi autorytetami survivalu.

Miejsca na obozy przygotowane przy współpracy z organizacjami skupiającymi miłośników survivalu, (kilka obozów) – Puszcza Borecka, Romnicka, Augustowska, Jezioro Ełckie, Oleckie Wielkie, Wigry.

Współpraca z wojskiem w celu udostępnienia sprzętu aprowizacyjnego, organizacja konkursu na przygotowanie do służby w jednostkach specjalnych,

Przygotowanie infrastruktury obozowej

Wspieranie lokalnych organizacji miłośników survivalu.

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorzędy Elku, Gołdapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – współorganizacja obozów survivalowych, określenie lokalizacji obozu i przystosowanie terenu, współorganizacja konkursów i turniejów, sponsoring nagród, nawiązanie stałej współpracy z organizacjami miłośników survivalu, negocjacje warunków organizacyjnych, powiększenie bazy noclegowej, rozbudowa infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru, opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów, stworzenie strony internetowej, wydanie materiałów informacyjnych, uzgodnienie i wprowadzenie wspólnego kalendarza imprez, powołanie do życia ciała koordynującego, badania ruchu turystycznego, szkolenia dotyczące wspólnych produktów, przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, szkolenia dla pracowników lokalnej administracji samorządowej, stworzenie sieci punktów informacji turystycznej finansowanie rozwoju produktu.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Gołdapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Organizacje miłośników survivalu, nadleśnictwo, służby ochrony przyrody, wojsko, organizacje młodzieżowe, szkoły, firmy prywatne – współorganizacja imprez survivalowych, organizacja merytoryczna, wytyczanie szlaków, sponsoring wyposażenia, promocja w mediach, zabezpieczenie logistyczne i prowizyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Niezbędne nakłady finansowe:

- Prognozowane nakłady 80 tys. zł

Czas wprowadzenia na rynek

- 2012 rok

Rynek docelowy:

- turystyka aktywna, turystyka weekendowa.

Oferta turystyczna:

- Oferta dla grup zorganizowanych:
 - o niezapomniane emocje związane z imprezami survivalowymi,
 - o ciągły kontakt z przyrodą,
 - o kształtowanie swojego charakteru,
 - o obozy survivalowe,
 - o szkolenie na poziomie profesjonalnym i początkującym,
 - o konkurs strzelecki,
 - o konkursy sprawnościowe,
 - o biegi na orientację nocne i dzienne,
 - o spływy w najtrudniejszych miejscach lokalnych cieków wodnych,
 - o noclegi pod namiotami w wybranych lokalizacjach,
 - o uczestnictwo instruktorów, opieka medyczna,
 - o wyżywienie all inclusive lub w określonym przez oferenta zakresie,
 - o transport własny.

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
internetowa	X					
telewizyjna						
prasowa	X					
radiowa						
billboard						
mobilna						
zewnątrzna	X					
ambientowa	X					
Public relations						
Konferencje prasowe						
Publikacje	X					
Wycieczki dla						

dziennikarzy						
Lobbing	X					
Seminaria konferencje						
Relacje prasowe	X					
Relacje internetowe	X					
Sponsoring	X					
Działalność charytatywna						
Promocja sprzedaży						
konsumencka	X					
handlowa	X					
dla personelu sprzedażowego	X					
biznesowa	X					
Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa	X					
Telemarketing						
Marketing telewizyjny						
Marketing online	X					
Akwizycja						

R. Wojenne historie pogranicza

Idea:

Kampanie wojenne nie oszczędzały przygranicznych krain północy. Każda z nich pozostawiała po sobie groby żołnierzy, umocnienia, koszary, infrastrukturę. Wiele historii związanych jest z naszym rodzimym orężem. Czy może to ulec zapomnieniu? Na pewno nie, wszak dopóki na świecie będzie istniał człowiek, będą też wojny.

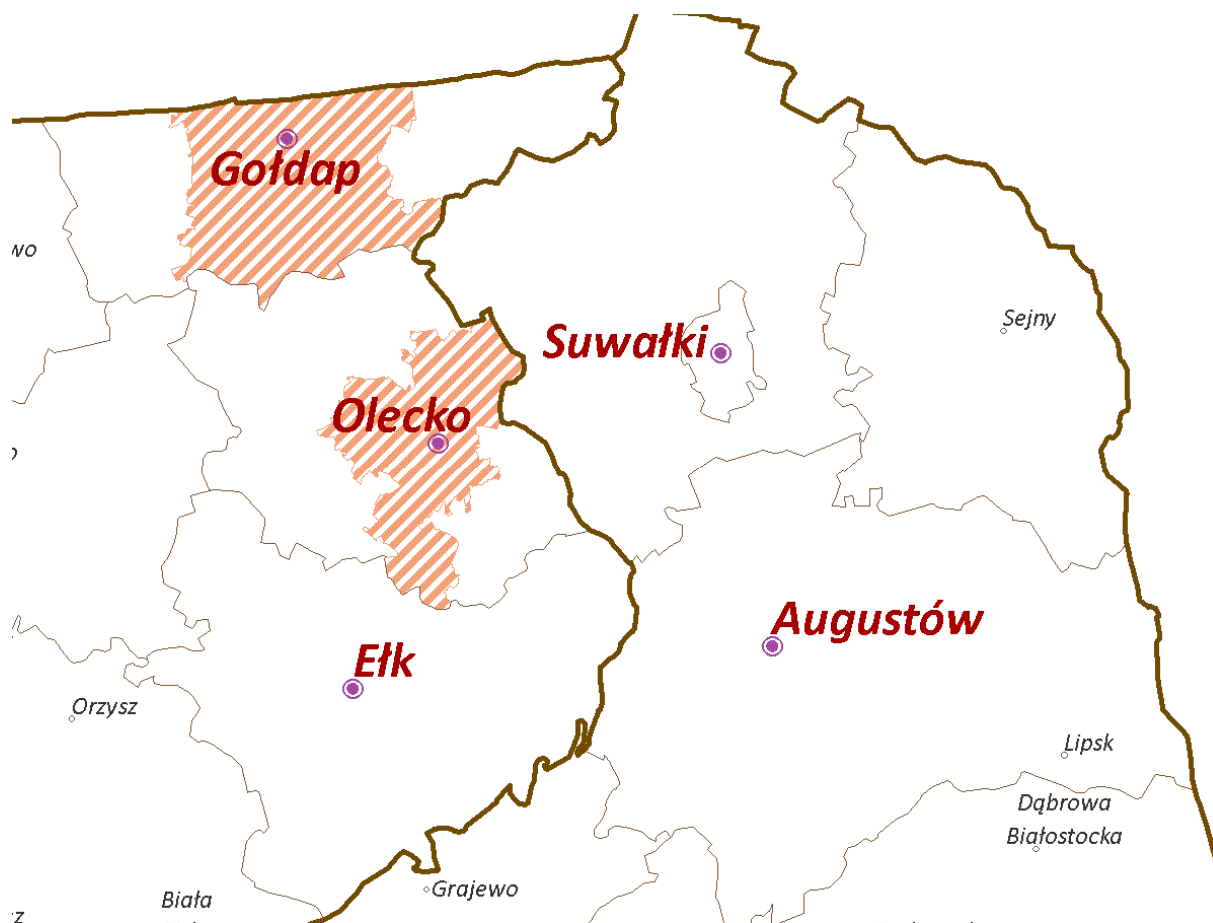
Logo:

Uzasadnienie wyboru:

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury, w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Produkt „Wojenne historie pogranicza” wykorzystuje unikalne dziedzictwo miejsc związanych z militariami i dziejami oręża oraz istniejące szlaki turystyczne, co oznacza niższe nakłady na jego wdrożenie.

Przebieg szlaków

Szlaki tworzące produkt (projekt)

Nazwa	Rodzaj szlaku	Uwagi
Elk	Szlak pieszy miejski	Długość: 4km Czas: 3 godz.
Gołdap	Szlak pieszy miejski	Długość: 4km Czas: 3 godz.
Olecko	Szlak pieszy miejski	Długość: 4km Czas: 3godz.
Suwałki	Szlak pieszy miejski	Długość: 4 km Czas: 3 godz.
Augustów	Szlak pieszy miejski	Długość: 4km Czas: 3 godz.

Elementy szlaku tworzące produkt:

Ełk

Nazwa	Lokalizacja
Cmentarz wojenny żołnierzy Rosyjskich z I Wojny Światowej	ul. Kolejowa i ul. 11 listopada
Cmentarz Wojenny z I Wojny Światowej	ul. Kajki
Koszary wojskowe XIX /XX w.	
Pomnik ku czci poległych w walkach o Ełk	Cmentarz Wojskowy
Cmentarz wojskowy w Bartoszech	

Olecko

Nazwa	Lokalizacja
Pomnik żołnierski w Olecku	Park Miejski
Cmentarz Wojenny z I Wojny Światowej	Soboły k. Oleckie

Gołdap

Nazwa	Lokalizacja
cmentarz z I wojny światowej	ul. Suwalska, Gołdap
Cmentarz i pomnik z I wojny światowej	ul. Bocza, Gołdap
Braterstwa Broni	Gołdap, pl. Zwycięstwa
Pomnik Niepodległości	Gołdap
kompleks poniemieckich bunkrów – kwatera Luftwaffe z II wojny światowej	Gołdap
kompleks budynków powojennych (obecnie gimnazjum i Centrum Edukacyjno-Rekreacyjne)	ul. Partyzantów, Gołdap

Suwałki

Nazwa	Lokalizacja
zespół koszar: - budynek sztabowy - 5 pawilonów koszarowych - 1 budynek gospodarczy - ogrodzenie z bramą z 30.03.1990	ul. 23 Października 20
zespół koszar: - budynek sztabowy - kasyno - 6 budynków koszarowych	ul. Pułaskiego
2 budynki koszarowe, ob. Zakład Wychowawczy	ul. Sejneńska
2 budynki z zespołu aresztu	ul. Dwernickiego 17
budynek koszarowy	ul. Wojska Polskiego
kasyno żołnierskie	ul. Noniewicza / Chłodna
kasyno XIX/XX w	ul. Wojska Polskiego

Muzeum Historii i Tradycji Żołnierzy Suwalszczyzny	Wojska Polskiego 40
Cmentarz jeńców radzieckich	ul. Reja
Wystawa historyczna w Klubie Garnizonowym	
Skansen fortyfikacji Prus Wschodnich	Bakałarzewo

Augustów

Nazwa	Lokalizacja
Muzeum I Pułku Ułanów Krechowieckich	al. Kardynała Wyszyńskiego 2a
Cmentarz żołnierzy Radzieckich z II wojny światowej	ul. Zarzeczce
Budynki koszarowe	al. Kardynała Wyszyńskiego

Atrybuty i infrastruktura na szlaku:

Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące – umieszczone widocznych miejscach, z informacją o historii miejsca ze zdjęciami, rycinami.

Przewodnik – zwiedzanie w oparciu o informacje przewodników

Sklep z pamiątkami – możliwość zakupu pamiątek

Spotkania z wojskowymi, kombatantami

Prezentacja uzbrojenia

Konkursy strzelnicze na wojskowych strzelnicach

Złoty sprzętu wojskowego – samochody motocykle, pojazdy opancerzone

Wycieczki, rajdy szlakami bitew, dawnych umocnień, obiektów o znaczeniu wojskowym, koszar, cmentarzy wojskowych.

Miejscowość	Atrybuty
Ełk	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Przewodnik; Sklep z pamiątkami; Spotkania z wojskowymi, kombatantami; Prezentacja uzbrojenia; Konkursy strzelnicze na wojskowych strzelnicach; Złoty sprzętu wojskowego; Wycieczki, rajdy, szlakami bitew, dawnych umocnień, obiektów o znaczeniu wojskowym, koszar, cmentarzy wojskowych
Gołdap	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Przewodnik; Sklep z pamiątkami; Spotkania z wojskowymi, kombatantami; Prezentacja uzbrojenia; Konkursy strzelnicze na wojskowych strzelnicach; Złoty sprzętu wojskowego; Wycieczki, rajdy, szlakami bitew, dawnych umocnień, obiektów o znaczeniu wojskowym, koszar, cmentarzy wojskowych

Olecko	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Przewodnik; Sklep z pamiątkami; Spotkania z wojskowymi, kombatantami; Prezentacja uzbrojenia; Konkursy strzelnicze na wojskowych strzelnicach; Złoty sprzętu wojskowego; Wycieczki, rajdy, szlakami bitew, dawnych umocnień, obiektów o znaczeniu wojskowym, koszar, cmentarzy wojskowych
Suwałki	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Przewodnik; Sklep z pamiątkami; Spotkania z wojskowymi, kombatantami; Prezentacja uzbrojenia; Konkursy strzelnicze na wojskowych strzelnicach; Złoty sprzętu wojskowego; Wycieczki, rajdy, szlakami bitew, dawnych umocnień, obiektów o znaczeniu wojskowym, koszar, cmentarzy wojskowych
Augustów	Tablice informacyjne i tabliczki wskazujące; Przewodnik; Sklep z pamiątkami; Spotkania z wojskowymi, kombatantami; Prezentacja uzbrojenia; Konkursy strzelnicze na wojskowych strzelnicach; Złoty sprzętu wojskowego; Wycieczki, rajdy, szlakami bitew, dawnych umocnień, obiektów o znaczeniu wojskowym, koszar, cmentarzy wojskowych

Wizualizacja:

Barwy elementów oznakowania to khaki i brąz.

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorządy Elku, Gołdapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – oznakowanie szlaków, stworzenie tras ścieżek rowerowych, zagospodarowanie miejsc, uporządkowanie przestrzeni wokół obiektów i miejsc na szlakach, polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru, opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów, powołanie do życia ciała koordynującego, stworzenie sieci punktów, informacji turystycznej, badania ruchu turystycznego, szkolenia dotyczące wspólnych produktów, przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, szkolenia dla pracowników lokalnej administracji samorządowej, stworzenie strony internetowej, opracowanie gry internetowej, wydanie materiałów informacyjnych, reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, finansowanie rozwoju produktu.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Gołdapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public

relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Właściciele i zarządcy obiektów, organizacje kombatanckie, wojsko, nadleśnictwa, szkoły i uczelnie, muzea, stowarzyszenia historyków i przewodników, firmy prywatne itp. – wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne, współorganizacja spotkań, imprez, rajdów, sponsoring.

Niezbędne nakłady finansowe:

- Prognozowane nakłady 0,1 mln zł

Czas wprowadzenia na rynek

- 2013 rok

Rynek docelowy:

- turystyka poznawcza, turystyka aktywna, turystyka edukacyjna, turystyka weekendowa.

Oferta turystyczna:

- Oferta dla turystów zainteresowanych dziejami dawnych konfliktów zbrojnych, militariami, wojskowością, bez konieczności spędzania nocy w terenie, w tym grupy zorganizowane:
 - o zwiedzanie autentycznych historycznych obiektów wojskowych, miejsc bitew, cmentarzy wojskowych,
 - o zapoznanie się z historią i wydarzeniami związanymi z danym miejscem,
 - o prezentacje na temat ważnych bitew,
 - o muzea i ekspozycje związane z wydarzeniami z historii oręża i konfliktów,
 - o dni otwarte w koszarach wojskowych, prezentacja uzbrojenia,
 - o jednodniowe wycieczki piesze,
 - o jednodniowe wycieczki rowerowe,
 - o wynajem rowerów,
 - o przewóz na wyznaczone miejsce i odbiór z określonego celu autokarem lub busem,
 - o posiłek we własnym zakresie lub możliwość cateringu za dodatkową opłatą,
 - o pamiątki ze szlaku,

- pikniki wojskowe połączone z degustacją potraw z kuchni polowej,
 - noclegi – hotele, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne.
- Oferta dla miłośników aktywnego spędzania czasu, gotowych na dłuższą przygodę na szlaku historycznych budowli pałacowych i zamkowych, dla turystów podróżujących indywidualnie:
- zwiedzanie autentycznych historycznych obiektów wojskowych, miejsc bitew, cmentarzy wojskowych,
 - zapoznanie się z historią i wydarzeniami związanymi z danym miejscem,
 - prezentacje na temat ważnych bitew,
 - muzea i ekspozycje związane z wydarzeniami z historii oręża i konfliktów,
 - możliwość dowolnego kształtowania własnych wędrówek, dotarcie do większości interesujących miejsc,
 - kilkudniowe wycieczki piesze,
 - kilkudniowe wycieczki rowerowe,
 - możliwość nabycia mapy i przewodnika książkowego
 - za opłatą możliwość wypożyczenia i skorzystania z urządzeń mapy GPS
 - wynajem sprzętu rowerowego, namiotów,
 - oznaczone szlaki,
 - noclegi pod namiotem na terenie obiektów na wyznaczonych polach namiotowych lub na terenie gospodarstw agroturystycznych,
 - aprowizacja we własnym zakresie, możliwość cateringu.

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
internetowa	X					
telewizyjna						
prasowa	X					
radiowa	X					
billboard	X					
mobilna	X					
zewnątrzna	X					
ambientowa						

Public relations						
Konferencje prasowe						
Publikacje	X					
Wycieczki dla dziennikarzy						
Lobbing	X					
Seminaria konferencje	X					
Relacje prasowe						
Relacje internetowe	X					
Sponsoring						
Działalność charytatywna						
Promocja sprzedaży						
konsumencka	X					
handlowa	X					
dla personelu sprzedażowego	X					
biznesowa	X					
Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa	X					
Telemarketing						
Marketing telewizyjny						
Marketing online	X					
Akwizycja						

S. U Pana Boga za piecem

Idea:

W zabieganym życiu, każda chwila wytchnienia jest cenna. Jak uchronić się przed utratą wartości rodzinnych? Kiedy znaleźć czas dla bliskich? Jedną z możliwości może być oferta pobytu rodzinnego w okresie długich weekendów, zwłaszcza Świąt Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy.

Logo:

Uzasadnienie wyboru:

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury, w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Produkt „U Pana Boga za piecem” wykorzystuje duży potencjał tradycji oraz możliwości spędzania wolnego czasu w obszarze EGO.

Imprezy tworzące produkt:

Pobyt w okresie długich weekendów, zwłaszcza Świąt Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy, dla rodzin. Usługa powinna być realizowana przez prywatny podmiot, który zapewni jej realizację w oparciu o zachowanie tradycyjnych zasad. Dotyczy to zwłaszcza potraw, wystroju wnętrz, określonej atmosfery świątecznej, obrzędów i lokalnych zwyczajów. Nakłady finansowe z tym związane ponosi podmiot realizujący usługę. Zakwaterowanie powinno odbywać się w gospodarstwach agroturystycznych, hotelach, pensjonatach w Elku, Olecku Gołdapi, Suwałkach i Augustowie. W tym celu należy stworzyć rejestr podmiotów deklarujących świadczenie określonych usług.

Udział w okolicznościowych uroczystościach (msze, koncerty pieśni religijnej, koncerty organowe i innej), karnety na miejscowe obiekty sportowo – rekreacyjne np. lodowiska, baseny. Uatrakcyjnienie pobytu powinno się odbywać w oparciu o stworzony dla danego okresu plan uroczystości i imprez, które należy polecić osobom korzystającym z produktu. Należy zapewnić współpracę z podmiotami realizującymi uroczystości w zakresie ustalenia warunków uczestniczenia grup turystów korzystających z produktu (np. w przypadku dużego zainteresowania organizacja specjalnych mszy). Możliwość uczestnictwa w tradycji Świąt innych wyznań np. święta prawosławne.

Uczestnictwo w noworocznych balach. Organizacja przez wybrane podmioty prywatne specjalnych balów sylwestrowych, przy czym o ile to możliwe należałoby skupić turystów korzystających z produktu, z danego obszaru, na jednym balu. Można również w ramach imprezy podkreślić patronat samorządu.

Zorganizowane kuligi i ogniska połączone z degustacją potraw regionalnych. Stworzenie oferty w tym zakresie należy pozostawić podmiotom prywatnym, należy zapewnić tylko wymóg tradycyjności w stosunku do tego typu imprez. Wskazana jest wspólna realizacja przez podmioty prywatne tej atrakcji dla turystów korzystających z produktu na danym obszarze. Podstawowym zadaniem jest zapewnienie koordynacji organizacyjnej pomiędzy zaangażowanymi podmiotami prywatnymi.

Zasada organizacji produktu

Produkt oferowany na zasadach komercyjnych przez podmioty prywatne tj hotele, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne. Zadaniem samorządu jest wspólna promocja, współpraca w zakresie dostosowania infrastruktury noclegowej oraz imprez towarzyszących o charakterze kulturalnym i rozrywkowym. Ważne jest opracowanie i dostarczenie turystom informatora z planem imprez i atrakcji we współpracy z podmiotem oferującym produkt.

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorządy Elku, Goldapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – promocja produktu, powiększenie bazy noclegowej, wspólna organizacja imprez świątecznych ze specjalnym uwzględnieniem turystów korzystających z produktu, opracowanie listy zalecanych miejsc noclegowych oferujących odpowiedni poziom obsługi i gwarantujących utrzymanie tradycyjnej atmosfery świąt i współpraca z ich właścicielami, rozbudowa infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru, opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów, stworzenie strony internetowej, wydanie materiałów informacyjnych, uzgodnienie i wprowadzenie wspólnego kalendarza imprez oraz ich koordynacja pomiędzy podmiotami organizującymi, powołanie do życia ciała koordynującego, badania ruchu turystycznego, szkolenia dotyczące wspólnych produktów, przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, szkolenia dla pracowników lokalnej administracji samorządowej, stworzenie sieci punktów informacji turystycznej finansowanie rozwoju produktu.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Goldapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Właściciele obiektów noclegowych i gastronomicznych, organizatorzy imprez kulturalnych, przedstawiciele kościołów i związków zawodowych itp. – organizacja pobytu wraz z wyżywieniem dla rodzin, organizacja obchodów kościelnych, imprez kulturalnych i rozrywkowych, promocja i sponsoring, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Niezbędne nakłady finansowe:

- Prognozowane nakłady 0,2 mln zł

Czas wprowadzenia na rynek

- 2012 rok

Rynek docelowy:

- turystyka poznawcza, turystyka weekendowa.

Oferta turystyczna:

- Oferta dla rodzin i osób zainteresowanych weekendową formą wypoczynku w ramach grup zorganizowanych i wyjazdów indywidualnych:
 - noclegi w hotelach i pensjonatach na terenie miast oraz gospodarstwach agroturystycznych (opcja długa pięciodniowa, opcja krótka dwudniowa – dwa noclegi),
 - uczestnictwo w imprezach okolicznościowych za dodatkową opłatą jeżeli wymagana (Boże Narodzenie, Wielkanoc, Nowy Rok, pikniki majowe, kuligi, biegi narciarskie itp.)
 - zintegrowany karnet do muzeów, teatrów, parków wodnych, i innych atrakcji na terenie pięciu miast, na określony czas.
 - możliwe uczestnictwo przewodnika oraz rezydentów wycieczek,
 - możliwość wypożyczenia rowerów, kajaków, sprzętu żeglarskiego i wodnego, sprzętu do korzystania z pływalni i kortów, za dodatkową opłatą lub wliczone do karnetu,
 - wyżywienie all inclusive lub w określonym przez oferenta zakresie,
 - możliwość elastycznego planowania programu wycieczki,
 - transport własny,
 - foldery informacyjne na temat możliwych atrakcji,
 - zakup pamiątek.

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
internetowa	X					
telewizyjna	X					
prasowa	X					
radiowa	X					
billboard	X					
mobilna	X					
zewnątrzna	X					
ambientowa	X					
Public relations						
Konferencje prasowe						
Publikacje	X					

Wycieczki dla dziennikarzy	X					
Lobbing	X					
Seminaria konferencje						
Relacje prasowe						
Relacje internetowe	X					
Sponsoring						
Działalność charytatywna						
Promocja sprzedaży						
konsumencka	X					
handlowa	X					
dla personelu sprzedażowego	X					
biznesowa	X					
Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa	X					
Telemarketing	X					
Marketing telewizyjny	X					
Marketing online	X					
Akwizycja	X					

T. Impuls rozwoju

Idea:

Firma to zespół ludzi, którzy mają wspólny cel. Jak ten cel skutecznie realizować? Zarządzanie kapitałem ludzkim daje wiele odpowiedzi. Jedną z nich jest podniesienie poziomu zaufania i integracja pracowników w zespole. Można to osiągnąć podczas wspólnego wyjazdu. Turystyka biznesowa tworzy wiele możliwości, ale stanowi również wyzwanie. Może czas jest by je podjąć.

Logo:

Uzasadnienie wyboru:

Wyboru produktu dokonano w oparciu o przeprowadzone badania, oparte na źródłach pierwotnych i wtórnych, w tym strategiach, analizach i danych statystycznych. Na potrzeby ekspertyzy przeprowadzono inwentaryzację zasobów związanych z turystyką. Przeprowadzono również szereg wywiadów z pracownikami samorządów wchodzących w skład obszaru EGO SA. Zrealizowano badania ankietowe wśród środowisk związanych z turystyką, w tym przedsiębiorców. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość wdrożenia wybranego produktu przy wykorzystaniu istniejącej lub planowanej infrastruktury, w oparciu o współpracę (uczestnictwo) samorządów tworzących obszar EGO SA. Produkt „Impuls Rozwoju” wykorzystuje duży potencjał organizacyjny w zakresie obsługi organizacji i firm. Niezbędne jest rozwinięcie infrastruktury zwłaszcza hotelarskiej, jednak wdrożenie tego produktu pozwala zrealizować wymóg zmniejszenia zjawiska sezonowości w turystyce regionu i pozwoli na udział w jednym z najprężniej rozwijających się i najbardziej rentownych segmentów rynku turystycznego.

Elementy tworzące produkt:

Produkt oferowany na zasadach komercyjnych przez podmioty prywatne. Zadaniem samorządu jest wspólna promocja, współpraca w zakresie dostosowania infrastruktury noclegowej oraz imprez towarzyszących o charakterze kulturalnym. Rola samorządu skupia się na stworzeniu atrakcyjnego opakowania produktu. W ramach tego działania powinno się zapewnić zestaw usług około turystycznych (Internet, opieka zdrowotna, bezpieczeństwo)

oraz wykreować spójny wizerunek obszaru. Należy stworzyć listę firm zobowiązujących się do realizacji oferty biznesowej.

Oferta dla firm w zakresie szeroko rozumianych spotkań integracyjnych w ciągu całego roku. Spotkania weekendowe lub w okresach do tygodnia, mające charakter szkoleń stacjonarnych lub imprez aktywnych ruchowo, wysoka elastyczność realizacji zleceń. Możliwość korzystania z bazy sportowo – rekreacyjnej. Wykorzystanie całej bazy hotelowej, w tym o podwyższonym standardzie.

Podmiot odpowiedzialny za koordynację rozwoju produktu:

Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).

Podmioty uczestniczące w realizacji produktu:

Samorządy Elku, Goldapi, Olecka, Suwałk i Augustowa – pomoc w tworzeniu profesjonalnej oferty, zintegrowanie ofert podmiotów prywatnych w zakresie produktów biznesowych i ich wspólna promocja z sektorem prywatnym oferującym produkt, współpraca z sektorem prywatnym w zakresie budowy centrów konferencyjnych i hoteli o wysokim standardzie, koordynacja imprez towarzyszących, polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru, opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów, stworzenie strony internetowej, wydanie materiałów informacyjnych, uzgodnienie i wprowadzenie wspólnego kalendarza imprez, powołanie do życia ciała koordynującego, badania ruchu turystycznego, szkolenia dotyczące wspólnych produktów, przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, szkolenia dla pracowników lokalnej administracji samorządowej, stworzenie sieci punktów informacji turystycznej finansowanie rozwoju produktu.

Augustowska Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemi Oleckiej, Goldapska Organizacja Turystyczna, Suwalska Organizacja Turystyczna – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne.

Firmy branży turystycznej – reklama, public relations, promocja sprzedaży, marketing bezpośredni, wsparcie marketingowe, wsparcie informacyjne, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Firmy prywatne, hotele, właściciele bazy gastronomicznej itp. – organizacja i dostarczanie produktu na rynek, współpraca z samorządem w zakresie promocji, wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne.

Niezbędne nakłady finansowe:

- Prognozowane nakłady 0,5 mln zł

Czas wprowadzenia na rynek

- 2014 rok

Rynek docelowy:

- turystyka biznesowa.

Oferta turystyczna:

- Oferta dla firm i organizacji w ramach grup zorganizowanych:
 - organizacja pobytów integracyjnych i motywacyjnych,
 - organizacja pobytów o charakterze szkoleniowym,
 - organizacja spotkań biznesowych,
 - organizacja konferencji, sympozjów,
 - organizacja uroczystych obiadów, kolacji, dancingów,
 - organizacja czynnego wypoczynku w zakresie sportów wodnych (pływanie), sprawnościowych (tory przeszkód), gier (tenis, golf, siatkówka, piłka ręczna i nożna),
 - usługi spa & wellness, fitness,
 - uczestnictwo instruktorów, opieka medyczna,
 - uczestnictwo rezydentów,
 - wyżywienie all inclusive,
 - noclegi hotele o średnim i wysokim standardzie,
 - dostępność sal kongresowych,
 - transport zbiorowy (autokar, bus) lub własny.

Plan promocji:

Reklama		2011	2012	2013	2014	2015
internetowa	X					
telewizyjna						
prasowa	X					
radiowa	X					

billboard	X					
mobilna	X					
zewnętrzna	X					
ambientowa	X					
Public relations						
Konferencje prasowe						
Publikacje	X					
Wycieczki dla dziennikarzy						
Lobbing	X					
Seminaria konferencje	X					
Relacje prasowe						
Relacje internetowe	X					
Sponsoring						
Działalność charytatywna						
Promocja sprzedaży						
konsumencka	X					
handlowa	X					
dla personelu sprzedażowego	X					
biznesowa	X					
Marketing bezpośredni						
Sprzedaż wysyłkowa	X					
Telemarketing	X					
Marketing telewizyjny						
Marketing online	X					
Akwizycja	X					

KONCEPCJA ROZWOJU WSPÓLNYCH PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH

Realizacja koncepcji wspólnych produktów turystycznych wymaga podjęcia działań rozwojowych w określonych obszarach.

1. W zakresie infrastruktury

- a) oznakowanie szlaków standardowymi tablicami (wg wzorca wizualizacji)
 - tablice informacyjne na szlakach, opisujące dany obiekt lub miejsce,
 - tablice kierunkowe szlaku rowerowego,
 - tablice kierunkowe szlaku pieszego,
 - tablice kierunkowe szlaku samochodowego,
 - inne (znaczenie miejsc składowania odpadów itp.).
- b) stworzenie tras ścieżek rowerowych
- c) zagospodarowanie miejsc pod:
 - parkingi,
 - składowanie odpadów,
 - pola biwakowe,
 - stacje i wiaty,
 - inne.
- d) uporządkowanie przestrzeni wokół obiektów i miejsc na szlakach
- e) poszerzanie bazy noclegowej
 - hotele,
 - pensjonaty,
 - gospodarstwa agroturystyczne,
 - inne.
- f) rozbudowa infrastruktury sportowo – rekreacyjnej
- g) polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru Ego SA poprzez:
 - wspieranie projektów drogowych,
 - lobbowanie na rzecz korzystnego przebiegu dróg,
 - rozwój projektu lądowisk.

2. W zakresie marketingowym

- a) opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów na tablicach informacyjnych, materiałach promocyjnych, mapach, tabliczkach kierunkowych,
- b) stworzenie strony internetowej na temat wspólnych produktów obszaru EGO SA,
- c) opracowanie gry internetowej pokazujące na temat obszaru EGO SA,
- d) wydanie materiałów informacyjnych i promocyjnych na temat produktów,
- e) realizacja kampanii promocyjnych,
- f) uzgodnienie i wprowadzenie wspólnego kalendarza imprez,
- g) stworzenie sieci punktów informacji turystycznej na obszarze EGO SA.

3. W zakresie kapitału ludzkiego

- a) szkolenia dotyczące wspólnych produktów obszaru EGO SA,
 - przewodników,
 - pilotów wycieczek,
 - przedsiębiorców z branży turystycznej;
- b) przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów, poprzez akcje informacyjną, konkursy, imprezy lokalne,
- c) szkolenia dla pracowników lokalnej administracji samorządowej w zakresie marketingu lokalnego, języków obcych, pozyskiwania środków na wprowadzenie produktów.

4. W zakresie współpracy pomiędzy instytucjami

1. powołanie do życia ciała koordynującego działania i zarządzającego wspólnymi produktami turystycznymi w ramach obszaru EGO SA,
2. stworzenie wspólnego budżetu instytucji,
3. cykliczne spotkania konsultacyjno – kontrolne stron samorządów tworzących obszar EGO SA.

SYSTEM WSPARCIA WSPÓLNYCH PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH

W skład systemu wsparcia wspólnych produktów turystycznych wchodzi następujące podsystemy:

1. Wsparcie informacyjne

- a) tablice informacyjne, tablice wskazujące, oznakowanie zabytków, miejsc itp.,
- b) strona internetowa,
- c) gra internetowa i multimedia,
- d) wizualizacja produktów turystycznych,
- e) mapy, informatory, ulotki, banery, tradycyjne i w formie multimedialnej,
- f) internetowa akcja promocyjna.

2. Wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne

- a) dla osób niepełnosprawnych:
 - rozwiązania architektoniczne,
 - transport;
- b) dla rodzin z małymi dziećmi:
 - place zabaw,
 - poradnie medyczne,
 - atrakcje na trasach;
- c) dla rodzin wielodzietnych:
 - zniżki przy wstępie,
 - dostępność bazy noclegowej;
- d) dostęp do Internetu:
 - darmowe hot-spoty;
- e) dla rowerzystów:
 - miejsca do parkowania dla rowerów;
- f) dla zmotoryzowanych:
 - parkingi strzeżone i niestrzeżone;

3. Wsparcie w zakresie bezpieczeństwa

- a) monitoring kamer w miejscach odwiedzanych przez turystów,
- b) przygotowanie i koordynacja działań służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo;

4. Wsparcie marketingowe

- a) okresowe badania rynku turystycznego,
- b) aktualizacja i uzupełnianie portfela produktów turystycznych
- c) akcje promocyjne.

PLAN PROMOCJI WSPÓLNYCH PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH

	Baśniowe Zakątki	Pokochaj kraje pięciu zmysłów	Piękno morenowych wzgórz	Duchy Jaćwingów	Człowiek i technika	Cywilizacja i Natura	Zobacz i zaciekaw się	Rozsmakuj się	Naszą naturą jest zdrowie	Czas zastygły w kamieniu
Reklama										
internetowa										
televizyjna										
prasowa										
radiowa										
billboard										
mobilna										
zewnątrzna										
ambientowa										
Public relations										
Konferencje prasowe										
Publikacje										
Wycieczki dla dziennikarzy										
Lobbing										
Seminaria konferencje										
Relacje prasowe										
Relacje internetowe										
Sponsoring										
Działalność charytatywna										
Promocja sprzedaży										
konsumencka										
handlowa										
dla personelu sprzedażowego										
biznesowa										
Marketing bezpośredni										
Sprzedaż wysyłkowa										
Telemarketing										
Marketing telewizyjny										
Marketing online										
Akwizycja										

	Wiera oczami duszy	Przewodnik po Krainie Pięciu Zmysłów	Magia Północy	Potwora z jeziora	Od młodzieży świat zależy	Dorównać bocianom	Przetrwanie czyni mistrza	Wojenne historie pogranicza	U Pana Boga za piecem	Impuls rozwoju
Reklama										
internetowa										
telewizyjna										
prasowa										
radiowa										
billboard										
mobilna										
zewnętrzna										
ambientowa										
Public relations										
Konferencje prasowe										
Publikacje										
Wycieczki dla dziennikarzy										
Lobbing										
Seminaria konferencje										
Relacje prasowe										
Relacje internetowe										
Sponsoring										
Działalność charytatywna										
Promocja sprzedaży										
konsumencka										
handlowa										
dla personelu sprzedażowego										
biznesowa										
Marketing bezpośredni										
Sprzedaż wysyłkowa										
Telemarketing										
Marketing telewizyjny										
Marketing online										
Akwizycja										

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Podmiot odpowiedzialny
Działania rozwojowe							
oznakowanie szlaków							Samorządy
stworzenie tras ścieżek rowerowych							Samorządy
zagospodarowanie miejsc							Samorządy
uporządkowanie przestrzeni wokół obiektów i miejsc na szlakach							Samorządy
powiększenie bazy noclegowej							Samorządy, firmy turystyczne
rozbudowa infrastruktury sportowo – rekreacyjnej							Samorządy
polepszenie dostępności komunikacyjnej obszaru							Samorządy
opracowanie wspólnego logo dla obszaru oraz wdrożenie logotypów produktów							Samorządy
stworzenie strony internetowej							Samorządy
opracowanie gry internetowej							Samorządy
wydanie materiałów informacyjnych							Samorządy
uzgodnienie i wprowadzenie wspólnego kalendarza imprez							Samorządy
stworzenie sieci punktów informacji turystycznej							Samorządy
badania ruchu turystycznego							Samorządy
szkolenia dotyczące wspólnych produktów							Samorządy
przygotowanie społeczności lokalnej na wprowadzenie wspólnych produktów							Samorządy
szkolenia dla pracowników lokalnej administracji samorządowej							Samorządy
powołanie do życia ciała koordynującego							Samorządy
Działania wspierające							
Wsparcie informacyjne							Samorządy, organizacje turystyczne, firmy prywatne
Wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne							Samorządy, organizacje turystyczne, firmy prywatne
Wsparcie w zakresie bezpieczeństwa							Samorządy, organizacje turystyczne, firmy prywatne
Wsparcie marketingowe							Samorządy, organizacje turystyczne, firmy prywatne
Działania promocyjne							
Reklama							Samorządy, organizacje turystyczne, firmy prywatne
Public relations							Samorządy, organizacje turystyczne, firmy prywatne
Promocja sprzedaży							Samorządy, organizacje turystyczne, firmy prywatne
Marketing bezpośredni							Samorządy, organizacje turystyczne, firmy prywatne

PLAN OPERACYJNY

Produkt	Czas wprowadzenia na rynek	Podmiot odpowiedzialny	Budżet
Baśniowe zakątki	2014	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny)	10 mln zł
Pokochaj Krainę Pięciu Zmysłów	2011	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).	3 mln zł
Piękno Morenowych Wzgórz	2013	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).	1 mln zł
Duchy Jaćwingów	2012	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).	3 mln zł
Człowiek i technika	2013	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).	3 mln zł
Cywilizacja i natura	2011	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).	1 mln zł
Zobacz i zaciekaw się	2011	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).	3 mln zł
Rozsmakuj się	2011	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).	0,8 mln zł
Naszą naturą jest zdrowie	2011	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).	0,2 mln zł
Od młodzieży świat zależy	2011	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).	0,5 mln zł
Czas zastygły w kamieniu	2013	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).	0,5 mln zł
Wiara oczami duszy	2012	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np.	0,1 mln zł

		stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).	
Przewodnik po Krainie Pięciu Zmysłów	2012	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).	0,2 mln zł
Magia Północy	2015	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).	20 mln zł
Potwora z jeziora	2012	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).	0,2 mln zł
Dorównać bocianom	2011	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).	2 mln zł
Przetrawianie czyni mistrza	2012	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).	80 tys. zł
Wojenne historie pogranicza	2013	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).	0,1 mln zł
U Pana Boga za piecem	2012	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).	0,2 mln zł
Impuls rozwoju	2014	Specjalnie powołany podmiot koordynujący w ramach Platformy współpracy – EGO SA (np. stowarzyszenie turystyczne, ROT, fundacja rozwoju produktów turystycznych lub związek międzygminny).	0,5 mln zł

SPIS RYSUNKÓW

Rys. 1. Rezerwat "Cisowy jar" w powiecie oleckim.....	9
Rys. 2. „EGO SA” na tle Polski północno – wschodniej	10
Rys. 3. Polna droga przy Jeziorze Ełckim	11
Rys. 4. Wzgórza szeskie	12
Rys. 5. Kraina Węgorapy.....	12
Rys. 6. Puszcza Romincka	14
Rys. 7. Dolina Czarnej Hańczy	16
Rys. 8. Wigierski Park Narodowy.....	17
Rys. 9. Trasa Ełckiej Kolei Wąskotorowej.....	154
Rys. 10. Katedra p.w. Św. Wojciecha	156
Rys. 11. Ruiny zamku krzyżackiego na wyspie Jeziora Ełckiego	157
Rys. 12. Wieża Ciśnień.....	158
Rys. 13. Pomnik Jana Pawła II.....	159
Rys. 14. Pomnik Michała Kajki	160
Rys. 15. Park Wodny.....	161
Rys. 16. Międzynarodowy Festiwal Folkloru Dzieci i Młodzieży „Tęcza”	162
Rys. 17. Plakat promocyjny „Mulatki”	163
Rys. 18. Festiwal Ełk, Ogień i Woda	164
Rys. 19. Mazurskie Zawody Balonowe.....	165
Rys. 20. Gwiazda Mazurska	166
Rys. 21. Podróż ze smakiem.....	168
Rys. 22. Spotkajmy się na promenadzie.....	171
Rys. 23. mosty w stańczykach	175
Rys. 24. Piramida w Rapie.....	176
Rys. 25. Kościół parafialny św. Leona.....	178
Rys. 26. Grodzisko w Dybowie	184
Rys. 27. Wieża ciśnień	187
Rys. 28. Cmentarz ewangelicki.....	189
Rys. 29. Fiesta Borealis – Święto Młodej Muzyki na Północy	193
Rys. 30. Międzynarodowy Turniej Tenisa Ziemnego Kobiet.....	196

Rys. 31. Turniej Siatkówki Plażowej	198
Rys. 32. Park Konstytucji 3 Maja	201
Rys. 33. Muzeum okręgowe	204
Rys. 34. suwalska starówka	206
Rys. 35. Suwałki Blues Festival.....	207
Rys. 36. Festyn jaćwieski	211
Rys. 37. Obszary przestrzenno – funkcjonalne obszaru EGO SA związane z określonymi grupami produktów turystycznych.....	233